

**POWIATOWA STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH W POWIECIE GRYFICKIM
na lata 2017 - 2025**

Gryfice, 2017 rok

Spis treści

WPROWADZENIE DO STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE GRYFICKIM.....	4
1. METODOLOGIA	6
2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE	7
2.1. UWARUNKOWANIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH WYNIKAJĄCE Z CZŁONKOSTWA POLSKI W UNII EUROPEJSKIEJ.....	9
2.2. UWARUNKOWANIA STRATEGII WYNIKAJĄCE Z POLITYKI SPOŁECZNEJ REALIZOWANEJ NA SZCZEBLU KRAJU	10
2.3. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z PRZYJĘCIA DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH I PROGRAMOWYCH NA SZCZEBLU KRAJOWYM.....	20
2.4. OCENA UWARUNKOWAŃ ZEWNĘTRZNYCH – PODSUMOWANIE.....	23
3. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE.....	24
3.1. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z PRZYJĘCIA DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH I PROGRAMOWYCH NA SZCZEBLU LOKALNYM	25
3.2. OCENA UWARUNKOWAŃ WEWNĘTRZNYCH – PODSUMOWANIE.....	26
4. RAPORT O STANIE	29
4.1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA POWIATU	29
4.2. UWARUNKOWANIA DEMOGRAFICZNE	30
4.2.1. Stan i struktura ludności	30
4.2.2. Ruch naturalny ludności	33
4.3. UWARUNKOWANIA EKONOMICZNE	35
4.3.1. Bezrobocie w powiecie gryfickim.....	35
4.3.2. Przedsiębiorczość.....	48
4.3.3. Sytuacja ekonomiczna mieszkańców powiatu	51
4.4. UWARUNKOWANIA SPOŁECZNE	54
4.4.1. Dostęp do edukacji.....	54
4.4.2. Dostęp do usług zdrowotnych	59
4.4.3. System pomocy społecznej w powiecie.....	61
4.4.4. Piecza zastępcza.....	69
4.4.4.1. Pomoc dla pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej	73
4.4.5. Przemoc w rodzinie	75
4.4.6. Wykluczenia społeczne	83
4.4.6.1. Osoby niepełnosprawne	84
4.4.6.2. Ubóstwo.....	97
4.4.6.3. Bezdomność.....	98
4.4.6.4. Alkoholizm.....	100
4.4.6.5. Narkomania.....	102

4.4.6.6. Starość.....	103
4.4.6.7. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych	106
4.4.7. Aktywność społeczna.....	108
4.4.8. Bezpieczeństwo.....	111
4.5. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA	113
4.5.1. Infrastruktura kulturalna	113
4.5.2. Infrastruktura sportowa	115
4.6. RAPORT Z BADAŃ ANKIETOWYCH	116
5. ANALIZA SWOT	129
6. DIAGNOZA STANU I MOŻLIWOŚCI REALIZACJI STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	134
6.1. DIAGNOZA	134
7. ZAŁOŻENIA DO STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE GRYFICKIM.....	139
8. MISJA	140
9. PRIORYTETY, CELE SZCZEGÓŁOWE, KIERUNKI DZIAŁANIA	141
10. PROGRAMY OPERACYJNE.....	155
11. WARUNKI REALIZACJI STRATEGII I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA.....	161
12. ZEWNĘTRZNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	162
12.1. FUNDUSZE STRUKTURALNE UE NA LATA 2015-2020 DLA POMOCY SPOŁECZNEJ... 162	
12.1.1. PROGRAM EDUKACYJNY WIEDZA, EDUKACJA, ROZWÓJ (POWER)..... 162	
12.1.2. REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO NA LATA 2014-2020	164
13. MONITORING STRATEGII, PROGNOZA ZMIAN	164
13.1. Wskaźniki monitoringu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Gryfickim	167
14. WYKAZ TABEL, WYKRESÓW I RYSUNKÓW	176

WPROWADZENIE DO STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE GRYFICKIM

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest podstawowym instrumentem zarządzania, wyznacza instytucjom pomocy społecznej syntetycznie sformułowaną misję. Cele długoterminowe, odpowiadające generalnym kierunkom działania, wyrażają a także przedstawiają alokację zasobów, jakie są niezbędne do realizacji przyjętej strategii.

Obowiązująca dotąd Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Gryfickim wytyczała kierunki działań w zakresie rozwiązywania problemów społecznych do końca 2015 roku.

W Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Gryfickim na lata 2017 – 2025 zaprojektowano kontynuację podjętych przedsięwzięć do roku 2015 oraz zaktualizowano jej cele tak, aby odpowiadały bieżącym problemom mieszkańców powiatu gryfickiego.

Potrzeba opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, traktowanej jako długofalowy program działania, wynika z kilku przesłanek.

Po pierwsze jest to prawny obowiązek nałożony na samorząd gminny i powiatowy.

W przypadku powiatu zadanie budowania strategii rozwiązywania problemów społecznych określa ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. art.19 pkt.1 (Dz. U. z 2016r. poz. 930) który stanowi, iż do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami.

Po drugie, przyjęcie przez samorząd Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ma istotne znaczenie dla realizacji lokalnej polityki społecznej. Cele polityki społecznej to:

- bezpieczeństwo socjalne, które obejmuje zapewnienie dochodów i usług w sytuacji wystąpienia ryzyka socjalnego (choroba, inwalidztwo, starość, śmierć, bezrobocie),
- inwestycja w człowieka, tworzenie równych szans rozwoju ludzi, kształcenie młodego pokolenia, promocja zatrudnienia,
- pokój społeczny, który jest podstawą stabilizacji życiowej ludzi, współpracy w osiąganiu celów, tolerancji różnic między ludźmi. Wartość pokoju społecznego rośnie wraz z osiąganiem dobrobytu i stabilizacji politycznej,

- akcentowanie życia rodzinnego, czyli powrót do wartości związków między ludźmi poczucie bezpieczeństwa na podstawie więzi emocjonalnych i uczuciowych.

Podczas opracowywania dokumentu wykorzystane zostały obowiązujące dokumenty planistyczne województwa, powiatu gryfickiego i poszczególnych gmin powiatu gryfickiego, a także materiały udostępnione, m.in. przez Urząd Statystyczny, Powiatowy Urząd Pracy, Policję, Starostwo Powiatowe oraz Powiatowe Centrum Pomocy Społecznej w Gryficach.

W opracowaniu Strategii wykorzystano również informacje pochodzące z badań ankietowych, przeprowadzonych wśród osób będących uczestnikami debaty strategicznej, organizowanej w Starostwie Powiatowym w Gryficach oraz ankiet wypełnionych przez beneficjentów bezpośrednich jak i pośrednich tej pomocy, za pośrednictwem PCPR.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Gryfickim stanowi integralną część dokumentów strategicznych przyjętych przez powiat gryficki w zakresach ściśle powiązanych z szeroko rozumianym obszarem pomocy społecznej. Strategia jest również próbą odpowiedzi na pytanie, jakie działania należałoby podjąć, by społeczność zamieszkująca powiat gryficki mogła w sposób jak najpełniejszy, w trwającym skutecznie procesie rozwiązywania problemów społecznych, zaspokajać swoje potrzeby i realizować własne scenariusze życiowe, w nawiązaniu do przyjętych kierunków rozwoju powiatu.

W raporcie (Bilansie Otwarcia) omawiającym uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne polityki społecznej i działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych w powiecie gryfickim wykorzystano następujące źródła danych i informacji:

a) pierwotnych:

1. dane zebrane podczas spotkań i korespondencji e-mailowej z przedstawicielami administracji samorządowej szczebla powiatowego i gminnego,
2. wyniki rozmów i dyskusji podczas debaty strategicznej oraz rozmów bezpośrednich z przedstawicielami Starostwa Powiatowego, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Ośrodkami Pomocy Społecznej z terenu powiatu, lokalnymi liderami środowisk oświatowych, policji, rodzin zastępczych, organizacji pozarządowych i instytucji pomocy społecznej,
3. własne badania sondażowe oparte o spotkania konsultacyjne i ankietyzację uczestników debaty strategicznej.

b) wtórnych:

1. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju do roku 2030, (MA i C¹, 2015),
2. Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2014-2020, (MPiPS, 2014),

¹ MA i C Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji

3. Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020 (MA i C², 2015),
4. Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2011-2020 (MPiPS, 2011),
5. Rocznik Statystyczny Województwa Zachodniopomorskiego, (WUS³, 2013, 2014),
6. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Gryfickiego na lata 2008 –2015 (Starostwo Powiatowe w Gryficach, 2008)
7. Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Gryfickiego na lata 2007 -2013
8. Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego lata 2014 - 2020 (UMWZ⁴,2014),
9. Sprawozdania z działalności Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej z Powiatu Gryfickiego za rok 2015 i lata poprzednie (OPS⁵),
10. Sprawozdania z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie za rok 2016 i lata poprzednie,
11. Gminne Programy Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień na lata 2015 i 2016, (UG, 2015-2016).

1. METODOLOGIA

Na całość opracowania pn. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Gryfickim składają się wyniki prac, będących kompilacją wniosków powstałych po dokonanej diagnozie stanu, opartej na bilansie otwarcia i autorskiego uporządkowania wyników prac uczestników warsztatu strategicznego, który odbył się w dniu 2 grudnia 2016 r. z udziałem reprezentantów środowisk samorządowych, organizacji pozarządowych, służby zdrowia, edukacji, kultury i policji.

Zaproponowane sformułowania celów i kierunków działania są spójne z dokumentami określającymi politykę społeczną na szczeblu krajowym i regionalnym, ale przede wszystkim uwzględniają założenia – beneficjentów instytucjonalnych tej strategii, mających bezpośrednie przełożenie w swoich codziennych działaniach na rzecz beneficjentów pomocy społecznej.

Głównym elementem mającym wpływ na ostateczny kształt strategii jest zamieszczony w pierwszej części dokumentu Bilans Otwarcia, opracowany przy merytorycznym udziale pracowników Starostwa Powiatowego oraz Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach. Bilans ten zawiera podstawowe informacje o polityce społecznej i działaniach na rzecz rozwiązywania problemów społecznych w powiecie gryfickim, uwzględniając czynniki społeczne i gospodarcze w całym regionie i poszczególnych jego obszarach. Czynniki te mają pośrednie lub bezpośrednie oddziaływanie na poziom i jakość życia, skalę i rodzaj problemów społecznych w powiecie gryfickim.

² MA i C Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji

³ WUS – Wojewódzki Urząd Statystyczny

⁴ UMWZ – Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego

⁵ OPS – Ośrodki Pomocy Społecznej

Założeniem konsultacji społecznej było zidentyfikowanie celów i kierunków działania w poszczególnych przyjętych teoretycznie obszarach pomocy społecznej. Uczestnicy debaty pracując nad analizą SWOT brali pod uwagę cztery obszary istotnych z punktu widzenia problematyki społecznej:

EDUKACJA, PROBLEMY SPOŁECZNE, SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA, INFRASTRUKTURA.

Nie mniej, tworząc propozycje programów mogących mieć wpływ na formułowanie zadań polityki społecznej w obszarze całego powiatu gryfickiego poruszano się w siedmiu grupach beneficjentów pomocy społecznej, tj. **Dzieci i Młodzież, Seniorzy, Uzależnienia, Ubóstwo, Bezdomność, Bezradność, Niepełnosprawność.**

Na podstawie wcześniej opracowanej analizy SWOT:

- mocne strony (wewnętrzne) polityki rozwiązywania problemów społecznych w powiecie gryfickim,
- słabe strony (wewnętrzne) tej polityki,
- szanse (zewnętrzne),
- zagrożenia (zewnętrzne),

odpowiadano w trakcie debaty strategicznej na następujące pytanie: „*Co należy zrobić, albo jakie podjąć działania lub spowodować efekty tych działań, żeby zlikwidować słabe strony i zniwelować zagrożenia?*”.

Na podstawie tak postawionego pytania wypracowano propozycje celów strategicznych polityki społecznej opierając się na wcześniej wybranych słabych stronach i zagrożeniach. Podobnie pracowano przy budowaniu celów określonych na podstawie mocnych stron i szans. Kolejnym krokiem procesu konsultacji społecznej była prezentacja celów w poszczególnych obszarach polityki społecznej, przy jednoczesnym wskazywaniu na potrzebę realizacji niezbędnych inwestycji w obszarze pomocy społecznej powiecie gryfickim.

Założenia do Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Gryfickim do roku 2025 sformułowano na podstawie przeprowadzonej diagnozy stanu, w tym również posługując się analizą SWOT, przeprowadzoną w trakcie konsultacji społecznych.

Część strategiczna została oparta na przyjętych założeniach do strategii wynikających z bilansu otwarcia i diagnozy stanu.

2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE

Uwarunkowań zewnętrznych dla realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Gryfickim należy upatrywać w Unii Europejskiej, polityce społecznej Państwa oraz w wyznaczonych celach i kierunkach działania, w tym sektorze na szczeblu regionalnym. Po podpisaniu

przez Rząd RP Traktatu Akcesyjnego wszelkie prawa w tym zakresie obowiązujące w UE przed przystąpieniem naszego kraju do Unii stały się dla Polski obowiązujące. W pierwszej kolejności kierunki polityki społecznej dla tej części Europy określa od 2000 roku Strategia Lizbońska oraz Europejski Model Społeczny Unii Europejskiej i Rady Europy. Natomiast Traktat Konstytucyjny Unii Europejskiej obecnie przejęty przez Traktat Lizboński, wprowadza Kartę Praw Podstawowych Unii Europejskiej, która ma również stanowić podstawy dla prowadzenia polityki społecznej i działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych w krajach członkowskich.

W kolejności znaczenia i wpływu na rozwiązania regionalne w tym obszarze ma Narodowa Strategia Spójności oraz Polska 2030, Trzecia fala nowoczesności, Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju, które to dokumenty wspierają min. realizację polityki społecznej i integracji na poziomie województw, powiatów i gmin. W Unii Europejskiej stosunkowo niedawno narodziła się koncepcja otwartej koordynacji polityki społecznej. To z kolei oznacza, że istnieje koncepcja pożądanej drogi rozwoju, a także koncepcja europejskiego modelu socjalnego, do której kraje europejskie będą się zbliżać.⁶

Polityka społeczna w województwie zachodniopomorskim to przede wszystkim zwiększony nacisk na wzrost znaczenia samorządów lokalnych i sektora obywatelskiego, dowartościowanie wolontariatu, podnoszenie roli edukacji i więzi społecznych w budowaniu kapitału społecznego, wzrost znaczenia sektora ekonomii społecznej i zatrudnienia socjalnego, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez udział w programach integracyjnych i reintegracyjnych, działania aktywizujące całe społeczności lokalne.

Uwarunkowania zewnętrzne w układzie tabelarycznym w rozbiciu na europejskie, krajowe i regionalne omówiono szerzej w następujących podrozdziałach.

⁶ *Europejski model socjalny i otwarta koordynacja polityki społecznej, Stanisława Golimowska, Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, W-wa.*

2.1. UWARUNKOWANIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH WYNIKAJĄCE Z CZŁONKOSTWA POLSKI W UNII EUROPEJSKIEJ

Tabela 1. Dokumenty Unii Europejskiej dotyczące polityki społecznej

Traktat Akcesyjny
<p>Na mocy niniejszego Aktu nowe Państwa Członkowskie przystępują do decyzji i umów przyjętych przez przedstawicieli rządów Państw Członkowskich zebranych w ramach Rady Wspólnoty. Nowe Państwa Członkowskie zobowiązują się przystąpić od dnia przystąpienia do wszystkich innych umów zawartych przez obecne Państwa Członkowskie i dotyczących funkcjonowania Unii lub związanych z jej działaniami.</p> <p>Co oznacza, że Polska zobowiązuje się do przestrzegania wszystkich norm prawnych i przyjętych strategii rozwojowych dla poszczególnych obszarów życia społeczno – gospodarczego, w tym polityki społecznej wyrażonej m.in. w Strategii Lizbońskiej przyjętej przez Unię Europejską w 2000 roku.</p>
Strategia Lizbońska
<p>Celem Strategii Lizbońskiej jest uczynienie z UE obszaru o dynamicznie rozwijającej się gospodarce, jednocześnie zachowującego wysoką spójność społeczną. Spójność społeczna rozumiana jest tutaj jako zdolność społeczeństwa do zapewnienia dobrobytu wszystkim swoim członkom oraz minimalizowania rozbieżności między nimi. Polega więc nie tylko na zwalczaniu wykluczenia społecznego i ubóstwa, ale przede wszystkim na tworzeniu solidarności w społeczeństwie, tak aby ograniczyć zasięg występowania tego zjawiska. Strategia ta opiera się na trzech filarach: konkurencyjności, zatrudnieniu i spójności społecznej.</p>
Założeniem europejskiego modelu społecznego Unii Europejskiej i Rady Europy jest:
<ul style="list-style-type: none">- odpowiedzialność państwa za poziom i jakość życia wszystkich obywateli wyrażająca się m.in. w aktywnym przeciwdziałaniu rosnącemu ubóstwu i nadmiernemu rozwarstwieniu społecznemu,- oparcie polityki społecznej na prawach społecznych i socjalnych, których katalog zawiera Zrewidowana Europejska Karta Społeczna - podstawowy dla Europejskiego Modelu Społecznego dokument Rady Europy, jak i Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej włączona w całości do projektu Traktatu Konstytucyjnego, a następnie Traktatu Reformującego,- wielo- sektorowość i wielo- poziomowość polityki społecznej, w której ważną rolę do odegrania mają sektor obywatelski i rynkowy oraz władze regionalne i lokalne przy aktywnej postawie państwa realizującego interes wspólny i chroniącego najbardziej podatnych na wykluczenie społeczne,- uznanie znaczenia mocnych i trwałych więzi rodzinnych i społecznych za jeden z istotnych czynników zapobiegających powstawaniu problemów społecznych i gospodarczych,- uwzględnianie trendów demograficznych w planowaniu polityki społecznej, a szczególnie takich zjawisk jak: zmieniająca się struktura wiekowa społeczeństwa, zmiany wzorów życia rodzinnego oraz migracje.
Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej
<p>W obliczu zmian w społeczeństwie, postępu społecznego oraz rozwoju naukowego i technologicznego, niezbędne jest wzmocnienie ochrony praw podstawowych poprzez wyszczególnienie tych praw w Karcie i przez to uczynienie ich bardziej widocznymi.</p> <p>Karta Praw Podstawowych zabezpiecza obszar interesów związanych ze skuteczną realizacją polityki społecznej i integracji państw członkowskich UE uznając m.in. następujące prawa, wolności i zasady: godność ludzką, prawo do życia, prawo do integralności osoby, zakaz tortur i niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karanie, zakaz niewolnictwa i pracy przymusowej, prawo do wolności i bezpieczeństwa, poszanowanie życia prywatnego i rodzinnego, prawo do zawarcia małżeństwa i prawo do założenia rodziny, prawo do nauki, wolność wyboru zawodu i prawo do podejmowania pracy, równość wobec prawa, niedyskryminacja, równość mężczyzn i kobiet, prawa dziecka, prawa osób w podeszłym wieku, integracja osób niepełnosprawnych, zabezpieczenie społeczne i pomoc społeczna.</p>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentów obowiązujących w Unii Europejskiej.

2.2. UWARUNKOWANIA STRATEGII WYNIKAJĄCE Z POLITYKI SPOŁECZNEJ REALIZOWANEJ NA SZCZEBLU KRAJU

Tabela 2. Najważniejsze akty prawne odnoszące się do polityki społecznej – obecnie obowiązujące w Polsce

1.	Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1997 Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)
	<p>Art. 32. 1. Wszyscy są wobec prawa równi. Wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne.</p> <p>2. Nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiejkolwiek przyczyny.</p> <p>Art. 33. 1. Kobieta i mężczyzna w Rzeczypospolitej Polskiej mają równe prawa w życiu rodzinnym, politycznym, społecznym i gospodarczym.</p> <p>2. Kobieta i mężczyzna mają w szczególności równe prawo do kształcenia, zatrudnienia i awansów, do jednakowego wynagradzania za pracę jednakowej wartości, do zabezpieczenia społecznego oraz do zajmowania stanowisk, pełnienia funkcji oraz uzyskiwania godności publicznych i odznaczeń.</p> <p>Art. 35. 1. Rzeczpospolita Polska zapewnia obywatelom polskim należącym do mniejszości narodowych i etnicznych wolność zachowania i rozwoju własnego języka, zachowania obyczajów i tradycji oraz rozwoju własnej kultury.</p> <p>2. Mniejszości narodowe i etniczne mają prawo do tworzenia własnych instytucji edukacyjnych, kulturalnych i instytucji służących ochronie tożsamości religijnej oraz do uczestnictwa w rozstrzyganiu spraw dotyczących ich tożsamości kulturowej.</p> <p>Art. 67. 1. Obywatel ma prawo do zabezpieczenia społecznego w razie niezdolności do pracy ze względu na chorobę lub inwalidztwo oraz po osiągnięciu wieku emerytalnego. Zakres i formy zabezpieczenia społecznego określa ustawa.</p> <p>2. Obywatel pozostający bez pracy nie z własnej woli i niemający innych środków utrzymania ma prawo do zabezpieczenia społecznego, którego zakres i formy określa ustawa.</p> <p>Art. 69. Osobom niepełnosprawnym władze publiczne udzielają, zgodnie z ustawą, pomocy w zabezpieczaniu egzystencji, przysposobieniu do pracy oraz komunikacji społecznej.</p> <p>Art. 71. 1. Państwo w swojej polityce społecznej i gospodarczej uwzględnia dobro rodziny. Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych.</p> <p>2. Matka przed i po urodzeniu dziecka ma prawo do szczególnej pomocy władz publicznych, której zakres określa ustawa.</p> <p>Art. 72. 1. Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka. Każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją.</p> <p>2. Dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych.</p> <p>Art. 75. 1. Władze publiczne prowadzą politykę sprzyjającą zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych obywateli, w szczególności przeciwdziałając bezdomności, wspierają rozwój budownictwa socjalnego oraz popierają działania obywateli zmierzające do uzyskania własnego mieszkania.</p>
2.	Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2017 r. poz. 882)
	<p>Art. 1. 1) Ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane.</p>

2) W działaniach z zakresu ochrony zdrowia psychicznego mogą uczestniczyć stowarzyszenia i inne organizacje społeczne, fundacje, samorządy zawodowe, kościoły i inne związki wyznaniowe oraz grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin, a także inne osoby fizyczne i prawne.

Art. 2. 1. Ochrona zdrowia psychicznego obejmuje realizację zadań dotyczących w szczególności:

- 1) promocji zdrowia psychicznego i zapobiegania zaburzeniom psychicznym;
- 2) zapewnienia osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym;
- 3) kształtowania wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałania ich dyskryminacji.

Art. 8. 1) Jednostki organizacyjne i inne podmioty działające na podstawie ustawy o pomocy społecznej, zwane dalej „organami do spraw pomocy społecznej”, w porozumieniu z zakładami psychiatrycznej opieki zdrowotnej organizują na obszarze swojego działania oparcie społeczne dla osób, które z powodu choroby psychicznej lub upośledzenia umysłowego mają poważne trudności w życiu codziennym, zwłaszcza w kształtowaniu swoich stosunków z otoczeniem, w zakresie edukacji, zatrudnienia oraz spraw bytowych.

2) Oparcie społeczne polega w szczególności na:

- podtrzymywaniu i rozwijaniu umiejętności niezbędnych do samodzielnego, aktywnego życia.
- organizowaniu w środowisku społecznym pomocy ze strony rodziny, innych osób, grup, organizacji społecznych i instytucji,
- udzielaniu pomocy finansowej, rzeczowej oraz innych świadczeń na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej.

3.

**Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej
(Dz. U. z 2016 r. poz. 930 ze zm.)**

Art. 19. Do zadań własnych powiatu należy:

- 1) opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami;
- 2) prowadzenie specjalistycznego poradnictwa;
- 6) przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki osobom opuszczającym domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze;
- 7) pomoc w integracji ze środowiskiem osób mających trudności w przystosowaniu się do życia, młodzieży opuszczającej domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze, mających braki w przystosowaniu się;
- 8) pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, mających trudności w integracji ze środowiskiem;
- 10) prowadzenie i rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczanie w nich skierowanych osób;
- 11) prowadzenie mieszkań chronionych dla osób z terenu więcej niż jednej gminy oraz powiatowych ośrodków wsparcia, w tym domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, z wyłączeniem środowiskowych domów samopomocy i innych ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 12) prowadzenie ośrodków interwencji kryzysowej;
- 13) udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach;
- 14) szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej z terenu powiatu;
- 15) doradztwo metodyczne dla kierowników i pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z terenu powiatu;
- 16) podejmowanie innych działań wynikających z rozeznanych potrzeb, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych;
- 17) sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
- 18) sporządzanie, zgodnie z art. 16a, oceny w zakresie pomocy społecznej;

	19) utworzenie i utrzymywanie powiatowego centrum pomocy rodzinie, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników.
4.	<p style="text-align: center;">Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2016 poz. 1817 ze zm.)</p>
	<p>Wybrane artykuły ustawy w sposób szczególny powiązane są z polityką społeczną i działaniami na rzecz integracji:</p> <p>Art. 3. 1. Działalnością pożytku publicznego jest działalność społecznie użyteczna, prowadzona przez organizacje pozarządowe w sferze zadań publicznych określonych w ustawie.</p> <p>2. Organizacjami pozarządowymi są:</p> <p>1) niebędące jednostkami sektora finansów publicznych w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych lub przedsiębiorstwami, instytucjami badawczymi, bankami i spółkami prawa handlowego będącymi państwowymi lub samorządowymi osobami prawnymi,</p> <p>2) niedziałające w celu osiągnięcia zysku — osoby prawne lub jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, w tym fundacje i stowarzyszenia, z zastrzeżeniem ust. 4.</p> <p>Art. 4. 1. Sfera zadań publicznych, o której mowa w ustawie, obejmuje (<i>między innymi— przyp. aut.</i>) zadania w zakresie:</p> <p>1) pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób;</p> <p>1a) wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;</p> <p>1b) udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej oraz zwiększania świadomości prawnej społeczeństwa;</p> <p>2) działalności na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;</p> <p>3) działalności charytatywnej;</p> <p>4) podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej;</p> <p>5) działalności na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego;</p> <p>5a) działalności na rzecz integracji cudzoziemców;</p> <p>6) ochrony i promocji zdrowia, w tym działalności leczniczej w rozumieniu ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2015 r. poz. 618, z późn. zm.);</p> <p>7) działalności na rzecz osób niepełnosprawnych;</p> <p>8) promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy;</p> <p>9) działalności na rzecz równych praw kobiet i mężczyzn;</p> <p>10) działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym;</p> <p>13) działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych;</p> <p>20) porządku i bezpieczeństwa publicznego;</p> <p>22a) udzielania nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego;</p> <p>27) promocji i organizacji wolontariatu;</p> <p>31) działalności na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka;</p> <p>32) przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym;</p> <p>Art. 5. 1. Organy administracji publicznej prowadzą działalność w sferze zadań publicznych, o której mowa w art. 4, we współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3, prowadzącymi, odpowiednio do terytorialnego zakresu działania organów administracji publicznej, działalność pożytku publicznego w zakresie odpowiadającym zadaniom tych organów.</p> <p>2. Współpraca, o której mowa w ust. 1, odbywa się na zasadach: pomocniczości, suwerenności stron, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji i jawności.</p> <p>3. Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego uchwala roczny program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz z podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3.</p> <p>4. Zlecenie realizacji zadań publicznych, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 - jako zadań zleconych w rozumieniu art. 106 ust. 2 pkt 1 lit. d, art. 131 ust. 1 oraz art. 176 ustawy o finansach publicznych - może mieć formy:</p> <p>1) powierzenia wykonywania zadań publicznych, wraz z udzieleniem dotacji na finansowanie ich realizacji, lub</p> <p>2) wspierania takich zadań, wraz z udzieleniem dotacji na dofinansowanie ich realizacji.</p> <p>3. Współpraca, o której mowa w ust. 1, odbywa się na zasadach: pomocniczości, suwerenności stron, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji i jawności.</p>

	<p>4. Zlecenie realizacji zadań publicznych, o którym mowa w ust. 2 pkt 1, jako zadań zleconych w rozumieniu art. 127 ust. 1 pkt 1 lit. e, art. 151 ust. 1 oraz art. 221 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, może mieć formy:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) powierzenia wykonywania zadań publicznych, wraz z udzieleniem dotacji na finansowanie ich realizacji, lub 2) wspierania wykonywania zadań publicznych, wraz z udzieleniem dotacji na dofinansowanie ich realizacji. <p>5. Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego określa, w drodze uchwały, szczegółowy sposób konsultowania z radami działalności pożytku publicznego lub organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 projektów aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji.</p> <p>6. Organ administracji publicznej może po konsultacjach z organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 tworzyć i prowadzić jednostki organizacyjne, których celem jest działalność, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 33.</p> <p>7. Podmiotem prowadzącym jednostkę, o której mowa w ust. 6, może być także organizacja pozarządowa oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3.</p>
5.	<p style="text-align: center;">Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 poz. 1390)</p>
	<p>Wybrane artykuły ustawy w sposób szczególny powiązane są z polityką społeczną i działaniami na rzecz integracji:</p> <p>Art. 1. Ustawa określa:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, 2) zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie, 3) zasady postępowania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie. <p>Art. 3. 1. Osobie dotkniętej przemocą w rodzinie udziela się bezpłatnej pomocy, w szczególności w formie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego; 2) interwencji kryzysowej i wsparcia; 3) ochrony przed dalszym krzywdzeniem, przez uniemożliwienie osobom stosującym przemoc korzystania ze wspólnie zajmowanego z innymi członkami rodziny mieszkania oraz zakazanie kontaktowania się i zbliżania się do osoby pokrzywdzonej; 4) zapewnienia osobie dotkniętej przemocą w rodzinie bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie; 5) badania lekarskiego w celu ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie oraz wydania zaświadczenia lekarskiego w tym przedmiocie; 6) zapewnienia osobie dotkniętej przemocą w rodzinie, która nie ma tytułu prawnego do zajmowanego wspólnie ze sprawcą przemocy lokalu, pomocy w uzyskaniu mieszkania. <p>Art. 4. Wobec osób stosujących przemoc w rodzinie stosuje się przewidziane w niniejszej ustawie środki mające na celu zapobieganie ich kontaktowaniu się z osobami pokrzywdzonymi oraz oddziaływania korekcyjno-edukacyjne.</p>
6.	<p style="text-align: center;">Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2016 poz. 2046 ze zm.)</p>
	<p>Wybrane artykuły ustawy w sposób szczególny powiązane są z polityką społeczną i działaniami na rzecz integracji:</p> <p>Rozdział 3: Rehabilitacja osób niepełnosprawnych.</p> <p>Art. 7. 1. Rehabilitacja osób niepełnosprawnych oznacza zespół działań, w szczególności organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych i społecznych, zmierzających do osiągnięcia, przy aktywnym uczestnictwie tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej.</p> <p>Art. 9. 1. Rehabilitacja społeczna ma na celu umożliwianie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym.</p> <p>2. Rehabilitacja społeczna realizowana jest przede wszystkim przez:</p>

	<p>1) wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej osoby niepełnosprawnej,</p> <p>2) wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych,</p> <p>3) likwidację barier, w szczególności architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, technicznych, w komunikowaniu się i dostępie do informacji,</p> <p>4) kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi.</p>
7.	<p>Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 poz. 487)</p>
	<p>Wybrane artykuły ustawy szczególnie istotne dla kreowania polityki społecznej:</p> <p>Art. 2. 1. Zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi wykonuje się przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, w szczególności:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) tworzenie warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspokajanie motywuje powstrzymanie się od spożywania alkoholu, 2) działalność wychowawczą i informacyjną, 3) ustalanie odpowiedniego poziomu i właściwej struktury produkcji napojów alkoholowych przeznaczanych do spożycia w kraju, 4) ograniczanie dostępności alkoholu, 5) leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych od alkoholu, 6) zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania alkoholu i ich usuwanie, 7) przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. <p>Art. 21. 1. Leczenie odwykowe osób uzależnionych od alkoholu prowadzą podmioty lecznicze wykonujące działalność leczniczą w rodzaju świadczenia stacjonarne i całodobowe oraz ambulatoryjne w rozumieniu przepisów o działalności leczniczej.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Poddanie się leczeniu odwykowemu jest dobrowolne. Wyjątki od tej zasady określa ustawa. 3. Od osób uzależnionych od alkoholu nie pobiera się opłat za świadczenia w zakresie leczenia odwykowego udzielane przez podmioty określone w ust. 1.
8.	<p>Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2017 poz. 783)</p>
	<p>Wybrane artykuły ustawy szczególnie istotne dla kreowania polityki społecznej:</p> <p>Art. 2.1. Przeciwdziałanie narkomanii realizuje się przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, gospodarczej, oświatowo-wychowawczej i zdrowotnej, a w szczególności:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną i profilaktyczną, 2) leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych, 3) ograniczanie szkód zdrowotnych i społecznych, 4) nadzór nad substancjami, których używanie może prowadzić do narkomanii, 5) zwalczanie niedozwolonego obrotu, wytwarzania, przetwarzania, przerebu i posiadania substancji, których używanie może prowadzić do narkomanii, 6) nadzór nad uprawami roślin zawierających substancje, których używanie może prowadzić do narkomanii. <p>Art. 19. 1. Działalność wychowawcza, edukacyjna, informacyjna i profilaktyczna obejmuje:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) promocję zdrowia psychicznego, 2) promocję zdrowego stylu życia, 3) informowanie o szkodliwości środków i substancji, których używanie może prowadzić do narkomanii, oraz o narkomanii i jej skutkach, 4) edukację psychologiczną i społeczną, 5) edukację prawną, 6) działania interwencyjne. <p>2. Działalność, o której mowa w ust. 1, obejmuje w szczególności:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) wprowadzanie problematyki zapobiegania narkomanii do programów wychowawczych jednostek organizacyjnych systemu oświaty, 2) wprowadzanie problematyki zapobiegania narkomanii do programów przygotowania zawodowego osób zajmujących się wychowaniem oraz profilaktyką w szkołach i innych placówkach systemu oświaty oraz w szkołach wyższych, 3) wprowadzanie problematyki zapobiegania narkomanii do programów szkolenia żołnierzy zasadniczej służby wojskowej, kandydatów na żołnierzy zawodowych oraz żołnierzy zawodowych, 4) prowadzenie działalności zapobiegawczej, w szczególności w środowiskach zagrożonych uzależnieniem,

	<p>5) wspieranie działań ogólnokrajowych i lokalnych organizacji, o których mowa w art. 5 ust. 3, oraz innych inicjatyw społecznych,</p> <p>6) uwzględnianie problematyki zapobiegania narkomanii w działalności publicznej radiofonii i telewizji oraz innych środków masowego przekazu,</p> <p>7) prowadzenie badań naukowych nad problematyką narkomanii.</p>
9.	<p>Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2016 poz.1518 ze zm.)</p>
	<p>Art. 1. 1. Ustawa określa warunki nabywania prawa do świadczeń rodzinnych oraz zasady ustalania, przyznawania i wypłacania tych świadczeń.</p> <p>2. Świadczenia rodzinne przysługują:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) obywatelom polskim; 2) cudzoziemcom: <ol style="list-style-type: none"> a) do których stosuje się przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, b) jeżeli wynika to z wiążących Rzeczpospolitą Polską umów dwustronnych o zabezpieczeniu społecznym, c) przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na pobyt stały, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej, zezwolenia na pobyt czasowy udzielonego w związku z okolicznościami, o których mowa w art. 127 lub art. 186 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. poz. 1650, z późn. zm.1)), lub w związku z uzyskaniem w Rzeczypospolitej Polskiej statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej, jeżeli zamieszkują z członkami rodzin na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, d) posiadającym kartę pobytu z adnotacją „dostęp do rynku pracy”, z wyłączeniem obywateli państw trzecich, którzy uzyskali zezwolenie na pracę na terytorium państwa członkowskiego na okres nieprzekraczający sześciu miesięcy, obywateli państw trzecich przyjętych w celu podjęcia studiów oraz obywateli państw trzecich, którzy mają prawo do wykonywania pracy na podstawie wizey. <p>3. Świadczenia rodzinne przysługują osobom, o których mowa w ust. 2, jeżeli zamieszkują na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres zasiłkowy, w którym otrzymują świadczenia rodzinne, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.</p> <p>Art. 2. Świadczeniami rodzinnymi są:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego; 2) świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz świadczenie pielęgnacyjne; 3) zapomoga wypłacana przez gminy, na podstawie art. 22a; 3a) świadczenia wypłacane przez gminy na podstawie art. 22b; 4) jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka; 5) świadczenie rodzicielskie. <p>Art. 4. 1. Zasiłek rodzinny ma na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka.</p> <p>2. Prawo do zasiłku rodzinnego i dodatków do tego zasiłku przysługuje:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) rodzicom, jednemu z rodziców albo opiekunowi prawnemu dziecka; 2) opiekunowi faktycznemu dziecka; 3) osobie uczącej się. <p>Art. 23. 1. Ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych oraz ich wypłata następują odpowiednio na wniosek małżonków, jednego z małżonków, rodziców, jednego z rodziców, opiekuna faktycznego dziecka, opiekuna prawnej dziecka, rodziny zastępczej niezawodowej, osoby uczącej się, pełnoletniej osoby niepełnosprawnej lub innej osoby upoważnionej do reprezentowania dziecka lub pełnoletniej osoby niepełnosprawnej, a także osób, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciąży obowiązek alimentacyjny.</p> <p>2. Wniosek składa się w urzędzie gminy lub miasta właściwym ze względu na miejsce zamieszkania osoby, o której mowa w ust. 1.</p>
10.	<p>Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2017 poz. 180)</p>
	<p>Art. 1. Ustawa reguluje zasady i tryb przyznawania, ustalania wysokości i wypłacania dodatków mieszkaniowych oraz właściwość organów w tych sprawach.</p> <p>Art. 2. 1. Dodatek mieszkaniowy, z zastrzeżeniem art. 7 ust. 3 i 4, przysługuje:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) najemcom oraz podnajemcom lokali mieszkalnych; 2) osobom mieszkającym w lokalach mieszkalnych, do których przysługuje im spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego; 3) osobom mieszkającym w lokalach mieszkalnych znajdujących się w budynkach stanowiących ich własność i właścicielom samodzielnych lokali mieszkalnych; 4) innym osobom mającym tytuł prawny do zajmowanego lokalu mieszkalnego i ponoszącym wydatki związane z jego zajmowaniem; 5) osobom zajmującym lokal mieszkalny bez tytułu prawnego, oczekującym na przysługujący im lokal zamienny albo socjalny.

	<p>2. Dodatek mieszkaniowy przysługuje na podstawie tylko jednego z tytułów wymienionych w ust. 1.</p> <p>Art. 3. 1. Dodatek mieszkaniowy przysługuje osobom, o których mowa w art. 2 ust. 1, jeżeli średni miesięczny dochód na jednego członka gospodarstwa domowego w okresie 3 miesięcy poprzedzających datę złożenia wniosku o przyznanie dodatku mieszkaniowego nie przekracza 175% kwoty najniższej emerytury w gospodarstwie jednoosobowym i 125% tej kwoty w gospodarstwie wieloosobowym, obowiązującej w dniu złożenia wniosku, z zastrzeżeniem art. 6 ust. 8.</p> <p>2. Przy wydawaniu decyzji o przyznaniu dodatku mieszkaniowego uwzględnia się kwotę najniższej emerytury obowiązującą w dniu złożenia wniosku, ogłaszaną przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, na podstawie art. 94 ust. 2 pkt 1 lit. A ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, z późn. zm.)</p> <p>Art. 7. 1. Dodatek mieszkaniowy przyznaje, na wniosek osoby uprawnionej do dodatku mieszkaniowego, wójt, burmistrz lub prezydent miasta, w drodze decyzji administracyjnej. Do wniosku dołącza się deklarację o dochodach gospodarstwa domowego za okres 3 miesięcy kalendarzowych poprzedzających dzień złożenia wniosku oraz inne niezbędne dokumenty.</p>
11.	<p style="text-align: center;">Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017 r. poz. 697)</p> <p>Art. 1. Ustawa określa:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych; 2) zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej oraz pomocy w usamodzielnianiu jej pełnoletnich wychowanków; 3) zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej; 4) zasady finansowania wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej; 5) zadania w zakresie postępowania adopcyjnego. <p>Art. 2. 1. Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji.</p> <p>2. System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.</p> <p>3. Jednostkami organizacyjnymi wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego wykonujące zadania w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, placówki wsparcia dziennego, organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, placówki opiekuńczo-wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, interwencyjne ośrodki preadopcyjne, ośrodki adopcyjne oraz podmioty, którym zlecono realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.</p> <p>Art. 3. 1. Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej.</p> <p>2. Obowiązek, o którym mowa w ust. 1, jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej realizują w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.</p> <p>3. Zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są realizowane zgodnie z zasadą pomocniczości, zwłaszcza gdy przepisy ustawy przewidują możliwość zlecenia realizacji tych zadań przez organy jednostek samorządu terytorialnego.</p>
12.	<p style="text-align: center;">Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2014-2020</p> <p>Program pn. Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2014-2020 (dalej Program FIO) stanowi propozycję kontynuacji funkcjonowania oferty programowej skierowanej do sektora organizacji pozarządowych.</p> <p>Zmodyfikowana formuła wsparcia inicjatyw obywatelskich (Program FIO), jest adekwatna do potrzeb i oczekiwań sektora organizacji pozarządowych związanych z tworzeniem partnerstwa publiczno-społecznego, poprawą jego kondycji społecznej i finansowej oraz poziomem inwencji i zaangażowania w proces rozwoju społeczeństwa obywatelskiego.</p> <p>Diagnoza kondycji społeczeństwa obywatelskiego w Polsce oraz sytuacji w sektorze organizacji pozarządowych, a także – wynikające z prognozy – perspektywy rozwoju potwierdzają konieczność programowego i finansowego wyodrębnienia działań na rzecz rozwoju inicjatyw obywatelskich, w postaci programu obejmującego obszary pożytku publicznego.</p>

Priorytet 1 - Poprawa warunków dla powstawania i funkcjonowania rodzin. Wsparcie rodzin w wychowaniu i edukacji dzieci.

- 1.1. Tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi młodego pokolenia w rodzinie i w środowiskach pozarodzinnych jako czynnika poprawy jakości kapitału ludzkiego.
- 1.2. Tworzenie i wzmocnianie rozwiązań służących godzeniu pracy zawodowej i wychowywania dzieci, w celu podniesienia aktywności zawodowej oraz umożliwienia pełniejszej realizacji planów prokreacyjnych.
- 1.3. Zbudowanie systemu wsparcia dla rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawcze.
- 1.4. System pomocy dla rodzin z dziećmi, celem wyrównywania deficytów rozwojowych u dzieci uczących się.
- 1.5. Rozwijanie placówek świadczących usługi edukacyjne, sportowo-rekreacyjne i kulturalne.
- 1.6. Kształtowanie pozytywnego klimatu wobec rodziny, małżeństwa i dietności.
- 1.7. Wsparcie dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi, w celu wyrównania szans dzieci i młodzieży podejmujących i kontynuujących naukę.
- 1.8. Stworzenie kompleksowego systemu zapobiegania przestępczości, demoralizacji i nadużywania substancji psychoaktywnych przez młodzież.

Priorytet 2 - Wdrożenie aktywnej polityki społecznej.

- 2.1. Wspieranie aktywności zawodowej i edukacyjnej poprzez system pomocy społecznej.
- 2.2. Rozwój zatrudnienia socjalnego, w celu przywrócenia możliwości zatrudnienia osobom podlegającym wykluczeniu społecznemu.
- 2.3. Rozwój form ekonomii społecznej, na rzecz pobudzenia aktywizacji zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- 2.4. Rozwój budownictwa mieszkaniowego i wsparcie gmin w budowie mieszkań dla osób wymagających pomocy socjalnej.
- 2.5. Stworzenie kompleksowego systemu probacyjnego.
- 2.6. Likwidacja pułapki dochodowej, ograniczenie zachęt do dezaktywizacji zawodowej oraz zwiększenie szans zatrudnienia dla osób o niskich kwalifikacjach.

Priorytet 3 - Kompleksowa rehabilitacja i aktywizacja osób niepełnosprawnych.

- 3.1. Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych.
- 3.2. Tworzenie warunków do większej aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych jako podstawy społecznej integracji i poprawy warunków ich życia.
- 3.3. Zapewnienie osobom niepełnosprawnym dostępu do usług społecznych.
- 3.4. Kształtowanie pozytywnych postaw wobec niepełnosprawności.
- 3.5. Reforma systemu rentowego.
- 3.6. Usprawnienie systemu rehabilitacji, na rzecz utrzymania możliwości aktywności zawodowej.
- 3.7. Rozwijanie całonocnych systemów pomocy dla osób obciążonych nietypowymi rodzajami niepełnosprawności, wymagających kompleksowych i systemowych działań ze strony państwa.

Priorytet 4 – Tworzenie warunków sprzyjających integracji w starzejącym się społeczeństwie.

- 4.1. Rozwijanie systemu opieki pielęgnacyjnej, celem zbudowania środowiskowego modelu integracji ludzi starszych i wymagających pomocy.
- 4.2. Wprowadzenie specjalizacji stacjonarnej opieki, celem budowy systemu specjalistycznego wsparcia dla osób wymagających szczególnej opieki.
- 4.3. Aktywizacja i integracja lokalna osób w wieku poprodukcyjnym, wykorzystanie potencjału osób starszych w środowisku lokalnym.
- 4.4. Zapewnienie odpowiednich świadczeń emerytalnych na starość.
- 4.5. Prowadzenie spójnej polityki wobec starości i na rzecz osób starszych.

Priorytet 5 - Aktywizacja i mobilizacja partnerów lokalnych.

- 5.1 Wdrożenie strategicznego planowania lokalnej i regionalnej polityki społecznej, celem stworzenia metody koordynacji krajowej polityki społecznej.
- 5.2 Profesjonalizacja służb społecznych jako czynnika integracji lokalnej, celem zwiększenia samodzielności i aktywizacji zawodowej osób wymagających pomocy socjalnej.
- 5.3 Wdrożenie systemu informacji i poradnictwa obywatelskiego oraz dostępu do lokalnych środków przekazu i Internetu.

Priorytet 6 - Partnerstwo publiczno-społeczne jako podstawa rozwoju usług społecznych.

- 6.1. Aktywizacja i mobilizacja partnerów lokalnych, regionalnych i krajowych.
- 6.2. Budowa partnerstwa publiczno-społecznego w zakresie działalności pożytku publicznego.
- 6.3. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego.
- 6.4. Wsparcie postaw obywatelskich.
- 6.5. Wzmocnienie partycypacji społecznej.

	<p>Priorytet 7 - Integracja społeczna i zawodowa imigrantów.</p> <p>7.1. Wdrożenie polityki integracji społecznej i zawodowej imigrantów, celem prowadzenia kompleksowych działań wszystkich instytucji publicznych.</p> <p>7.2. Wdrożenie polityki antydyskryminacyjnej, celem ograniczenia postaw ksenofobicznych wobec środowisk imigranckich.</p> <p>7.3. Ustawiczne szkolenie kadr administracji publicznej oraz partnerów społecznych, celem przygotowania do pracy z uchodźcami.</p> <p>7.4. Zaprojektowanie spójnego systemu współpracy z uchodźcami.</p>
13.	<p align="center">Narodowa Strategia Integracji Społecznej</p>
	<p>Celem prac nad Narodową Strategią Integracji Społecznej jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej UE stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Konkretnie działania mają przyczynić się do:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy, • rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy, • modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia, • wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy oraz konkretyzacja Strategii Lizbońskiej w obszarze integracji. <p>Priorytety:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym, • Poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim, • Upowszechnienie kształcenia wyższego i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy, • Rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci, • Radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego, • Ograniczenie tendencji do wzrostu różnic dochodowych, • Ograniczenie bezrobocia długookresowego, • Zmniejszenie bezrobocia młodzieży, • Zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych, • Zwiększenie liczby uczestników w aktywnej polityce rynku pracy, • Upowszechnienie kształcenia ustawicznego, • Wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności, • Powszechne ubezpieczenie zdrowotne, • Kobiety i dzieci objęte programami zdrowia publicznego, • Wzrost dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością, • Dostęp do pracowników socjalnych, • Rozwój pomocy środowiskowej – zwiększenie liczby osób objętych usługami pomocy środowiskowej, • Zaangażowanie obywateli w działalność społeczną, • Realizacja Narodowej Strategii Integracji Społecznej przez samorządy terytorialne, • Dostęp do informacji obywatelskiej i poradnictwa obywatelskiego.
14.	<p align="center">Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju</p>
	<p>Celem Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju (dalej DSRK) jest analiza oraz charakterystyka warunków niezbędnych dla rozwoju Polski w kluczowych obszarach na tle UE oraz procesów gospodarczych zachodzących w świecie. Na tej podstawie sformułowane są wnioski oraz ich przełożenie na konkretne decyzje oraz propozycje powiązanych z nimi projektów.</p> <p>W DSRK przedstawiono wizję rozwojową w perspektywie do 2030 r., identyfikuje się wyzwania stojące przed gospodarką i społeczeństwem oraz trzy obszary strategiczne: konkurencyjności i innowacyjności (modernizacji), równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzji) oraz efektywności i sprawności państwa. Celem jest rozwój mierzony poprawą jakości życia Polaków (wzrost PKB na</p>

	<p>mieszkańca w relacji do najbogatszego państwa UE i zwiększenie spójności społecznej) dzięki stabilnemu, wysokiemu wzrostowi gospodarczemu, co pozwala na modernizację kraju.</p> <p>W DSRK wskazano 11 celów strategicznych, od których zależy skok cywilizacyjny Polski oraz powiązane z nimi projekty do realizacji.</p> <p>W części dotyczącej kapitału społecznego znajdują się cele do których odwołuje się Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na szczeblu gminy.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej; 2) wzrost społecznego kapitału rozwoju.
15.	Średniokresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020
	<p>Średniokresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020 (dalej ŚSRK) jest elementem nowego systemu zarządzania rozwojem kraju, którego fundamenty zostały określone w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz w przyjętym przez Radę Ministrów 27 kwietnia 2009 r. dokumencie <i>Założenia systemu zarządzania rozwojem Polski</i>.</p> <p>W ŚSRK, odnosząc się do kluczowych decyzji zawartych w DSRK, wskazuje się strategiczne zadania państwa, których podjęcie jest konieczne w perspektywie najbliższych 10 lat, w celu wzmocnienia procesów rozwojowych. Dodatkowo zawiera ona szacunkowe wielkości potrzebnych środków finansowych. Stanowi ona bazę dla 9 strategii zintegrowanych</p> <p>W ŚSRK wytyczono obszary strategiczne, w których koncentrować się będą główne działania oraz określono, jakie interwencje są niezbędne w perspektywie średniokresowej w celu przyspieszenia procesów rozwojowych. Wskazuje się również działania polegające na usuwaniu barier rozwojowych tzw. „wąskich gardeł”. ŚSRK nie rozwija wszystkich obszarów związanych z funkcjonowaniem państwa, lecz koncentruje się głównie na tych, w których powinny zostać podjęte działania wzmacniające i przyspieszające procesy rozwojowe (w tym niezbędne zmiany strukturalne).</p> <p>Cele i kierunki działania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Gryfickim wpisuje się, w realizację następujących celów ŚSRK:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela; 2) rozwój kapitału ludzkiego; 3) integracja społeczna; 4) zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych.
16.	Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2011- 2020
	<p>Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej jest gospodarzem drugiego obszaru Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego (dalej SRKS). Obejmuje on zagadnienia partycypacji społecznej i aktywności 11 obywatelskiej. W ramach tego obszaru mają być realizowane działania zmierzające do poprawy mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne.</p> <p>W SRKS wskazano, że dla całości przedsięwzięć w ww. obszarze wykorzystane zostaną doświadczenia MPiPS we wspieraniu działań, w ramach Programu Operacyjnego Fundusz Inicjatyw Obywatelskich. W kolejnej perspektywie finansowej ma nastąpić kontynuacja funkcjonowania Funduszu Inicjatyw Obywatelskich, który stanowi merytoryczną i finansową formułę budowy społeczeństwa obywatelskiego jako integralnego elementu kapitału społecznego. Spośród listy działań zawartych w SRKS można wyodrębnić te, które będą wspierać przez Strategie Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu gryfickiego. Należą do nich m.in.:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) projekty realizowane przez organizacje społeczne w zakresie edukacji obywatelskiej; 2) upowszechnienie i wdrażanie rozwiązań zwiększających kontrolę społeczną nad działaniami administracji publicznej wszystkich szczebli; 3) stałe podnoszenie wiedzy i umiejętności przedstawicieli organizacji pozarządowych (zarządy, pracownicy) w zakresie zarządzania organizacją, a w szczególności zarządzania zasobami ludzkimi i finansami;

- 4) różne formy zachęcania obywateli do zwiększania swojej aktywności na forum publicznym;
- 5) rozwijaniu i promocji indywidualnej filantropii, wolontariatu, jak i społecznej odpowiedzialności biznesu;
- 6) wspieranie rozwoju przedsiębiorczości społecznej i innych form przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i zawodowemu, w tym różnorodnych form samopomocy;
- 7) stworzenie rozwiązań zmierzających do wypracowania i wdrożenia systemu wsparcia dla poradnictwa prawnego i obywatelskiego;
- 8) ułatwienie działalności organizacji obywatelskich;
- 9) wsparcie dla ruchów społecznych, grup nieformalnych.

Źródło: Opracowanie własne dokumentów strategicznych opracowanych na poziomie krajowym.

2.3. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z PRZYJĘCIA DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH I PROGRAMOWYCH NA SZCZEBLU KRAJOWYM

Tabela 3. Ważniejsze dokumenty strategiczne obowiązujące w Województwie Zachodniopomorskim

1.	<p style="text-align: center;">Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020</p> <p>Poniżej zostały wskazane cele strategiczne bezpośrednio oddziaływujące na politykę społeczną w regionie i lokalne strategie rozwiązywania problemów społecznych.</p> <p>Cel strategiczny 5. Budowanie otwartej i konkurencyjnej społeczności.</p> <p>Wspierany przez przedstawione cele kierunkowe:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.1 Rozwój infrastruktury społecznej na obszarach wiejskich. 1.2 Kształtowanie postaw przedsiębiorczych, innowacyjnych i proekologicznych. 1.3 Budowanie społeczeństwa uczącego się. 1.4 Wzmacnianie środowiskowej roli systemu edukacyjnego i europejskiej współpracy w edukacji. 1.5 Budowanie społeczeństwa informacyjnego. 1.6 Poprawa przetrzonnej i zawodowej struktury rynku pracy, wzrost mobilności zawodowej ludności. 1.7 Podnoszenie jakości kształcenia oraz dostępności i jakości programów edukacyjnych. 1.8 Współpraca międzynarodowa, transgraniczna i regionalna. <p>Cel strategiczny 6. wzrost tożsamości i spójności społecznej regionu.</p> <p>Wspierany przez przedstawione cele kierunkowe:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.1 Wzmacnianie tożsamości społeczności lokalnych. 1.2 Wspieranie rozwoju demokracji lokalnej i społeczeństwa obywatelskiego. 1.3 Wzmacnianie więzi i warunków funkcjonowania rodziny. 1.4 Zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego – zwiększenie poczucia bezpieczeństwa ludności. 1.5 Opieka i wspieranie aktywności osób w wieku poprodukcyjnym. 1.6 Rozwój sportu i rekreacji, promocja zdrowego stylu życia. 1.7 Stworzenie spójnego systemu realizacji zadań ochrony zdrowia i bezpieczeństwa zdrowotnego. 1.8 Wspieranie działań aktywizujących rynek pracy.
2.	<p style="text-align: center;">Strategia Województwa Zachodniopomorskiego w Zakresie Polityki Społecznej do Roku 2015</p> <p style="text-align: center;">Od roku 2016 zaktualizowane cele Strategii Wojewódzkiej cele strategiczne 5 i 6 przejęły rolę priorytetów polityki społecznej regionie do rok 2020</p> <p>Celem strategii wojewódzkiej w zakresie polityki społecznej jest zaplanowanie i realizowanie w praktyce wyznaczonych założeń rozwiązywania ważnych problemów społecznych w regionie. Należy to rozumieć jako cele strategiczne i operacyjne oraz praktyczne działania, zmierzające do osiągnięcia misji Samorządu Województwa Zachodniopomorskiego w dziedzinie polityki społecznej.</p> <p>Obszar problemowy – Długotrwałe bezrobocie</p> <p>Cel strategiczny: Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia.</p> <p>Cel operacyjny 1: Aktywizacja osób długotrwałe bezrobotnych.</p> <p>Cel operacyjny 2: Promocja na rzecz zatrudnienia osób długotrwałe bezrobotnych.</p>

Cel operacyjny 3: Podnoszenie kwalifikacji i umiejętności osób długotrwale bezrobotnych.
Cel operacyjny 4: Przeciwdziałanie „dziedziczeniu” długotrwałego bezrobocia przez mieszkańców województwa

Obszar problemowy – Kryzys rodziny

Cel strategiczny: Pomoc rodzinom w prawidłowym wypełnianiu ról społecznych.

Cel operacyjny 1: Tworzenie lokalnego systemu wsparcia dla rodzin.

Cel operacyjny 2: Pomoc dla rodzin znajdujących się w sytuacjach kryzysowych.

Cel operacyjny 3: Poprawa jakości i dostępu do usług socjalnych.

Obszar problemowy - Marginalizacja grup społecznych

Cel strategiczny: Przeciwdziałanie i łagodzenie negatywnych skutków marginalizacji grup społecznych

Cel operacyjny 1: Rozbudowa zaplecza instytucjonalnego i poza – instytucjonalnego na rzecz rozwiązywania problemów społecznych.

Cel operacyjny 2: Aktywizacja mieszkańców województwa zagrożonych marginalizacją społeczną ze szczególnym uwzględnieniem kobiet.

Cel operacyjny 3: Edukacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych marginalizacją społeczną ze szczególnym uwzględnieniem kobiet.

Obszar problemowy – Uzależnienia

Cel strategiczny: Zmniejszenie spożycia alkoholu i używania środków psychoaktywnych oraz ograniczanie ich negatywnych skutków wśród mieszkańców województwa.

Cel operacyjny 1: Edukacja społeczna i działalność wychowawcza.

Cel operacyjny 2: Lecznictwo odwykowe oraz rehabilitacja osób uzależnionych.

Cel operacyjny 3: Przeciwdziałanie negatywnym następstwom używania środków psychoaktywnych.

Obszar problemowy – Ograniczony dostęp osób niepełnosprawnych do życia zawodowego i społecznego

Cel strategiczny: Tworzenie warunków równego dostępu osób niepełnosprawnych do życia zawodowego i społecznego.

Cel operacyjny 1: Integracja społeczna osób niepełnosprawnych we wszystkich grupach wiekowych.

Cel operacyjny 2: Integracja zawodowa osób niepełnosprawnych.

Obszar problemowy – Starzenie się społeczeństwa

Cel strategiczny: Podniesienie bezpieczeństwa społecznego i socjalnego wśród osób starszych.

Cel operacyjny 1: Poprawa bezpieczeństwa socjalnego wśród ludzi starszych.

Cel operacyjny 2: Aktywizacja społeczna osób starszych.

Cel operacyjny 3: Wzmocnienie roli i miejsca osób starszych w środowiskach lokalnych.

3. **Strategia Sektorowa w Zakresie Ochrony Zdrowia Województwa Zachodniopomorskiego**

Nadrzędnym celem jest podjęcie działań w zakresie zahamowania wzrostu śmiertelności ludności z powodu chorób, a zwłaszcza chorób układu krążenia, nowotworów, urazów, zatruc, zaburzeń psychicznych. Istotne znaczenie ma ograniczenie śmiertelności okołoporodowej i zmniejszenie liczby noworodków o niskiej masie urodzeniowej.

Poniżej został wskazany cel, który bezpośrednio związany jest z zakresem polityki społecznej w regionie i prowadzoną polityką rozwiązywania problemów społecznych na poziomie lokalnym.

Cel strategiczny 1. Podniesienie jakości życia w regionie

Cel pośredni 1. Stworzenie spójnego systemu realizacji zadań ochrony zdrowia i bezpieczeństwa Zdrowotnego.

1. Wypracowanie optymalnego modelu ochrony zdrowia i koordynacja działań w tym zakresie.

2. Zapewnienie wysokiej jakości opieki medycznej w dziedzinie całodobowej podstawowej opieki zdrowotnej, specjalistycznej opieki ambulatoryjnej i opieki stacjonarnej.

3. Reorganizacja ratownictwa medycznego.

4. Stworzenie systemu rozwoju promocji zdrowia i profilaktyki.

5. Podnoszenie poziomu wykształcenia personelu medycznego.

6. Przekształcenia własnościowe zakładów opieki zdrowotnej.

7. Właściwe zabezpieczenie sanitarno-epidemiologiczne województwa..

4. **Wojewódzki Program Przeciwdziałania Uzależnieniom**

Cel główny 1 Ograniczenie skutków społecznych nadmiernego używania substancji psychoaktywnych wśród mieszkańców Województwa Zachodniopomorskiego.

Cele pośrednie:

2.3.1. Zmniejszenie spożycia alkoholu oraz zahamowanie tempa wzrostu popytu na narkotyki.

- 2.3.2. Zmniejszenie rozmiarów problemów występujących aktualnie.
- 2.2.3. Zapobieganie powstawaniu nowych problemów wynikających z uzależnień.

Cele operacyjne:

- 3.1. Zmniejszenie spożycia alkoholu oraz zahamowanie tempa wzrostu popytu na narkotyki.
- 3.2. Wspieranie rozwoju, modernizacja i zwiększenie dostępności do usług terapeutycznych dla osób uzależnionych i współuzależnionych.
- 3.3. Edukacja społeczeństwa w zakresie konsekwencji zażywania środków psychotropowych, metody zapobiegania oraz ograniczania negatywnych skutków takich zachowań.
- 3.4. Zmniejszenie udziału osób nietrzeźwych oraz pod wpływem narkotyków w naruszaniu prawa oraz porządku publicznego.
- 3.5. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i agresji rówieśniczej.
- 3.6. Współpraca i wspieranie działań administracji publicznej: samorządowej i państwowej; organizacji pozarządowych oraz przedstawicieli różnych środowisk zawodowych i lokalnych w obszarach profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.

5. Wojewódzki Program Działań Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych

Wojewódzki program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w latach 2007-2015 stanowi integralną część Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020 i jest spójny ze Strategią Województwa Zachodniopomorskiego w Zakresie Polityki Społecznej do Roku 2015.

Do opracowania i wdrażania programu zobowiązuje samorząd województwa art. 35 ust 1 pkt.1 Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych(Dz. U. Nr 123 poz.776 z 1997 r.)

Cel strategiczny: Stworzenie warunków równego dostępu osób niepełnosprawnych do życia zawodowego i społecznego.

Cele Operacyjne:

- 1. Wyższy poziom świadomości społecznej.
- 2. Dostęp do diagnozy, leczenia i wszechstronnej rehabilitacji.
- 3. Dostęp do powszechnej edukacji.
- 4. Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych.
- 5. Niezależne życie i integracja społeczna.
- 6. Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz i w imieniu osób niepełnosprawnych.

6. Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Cel główny programu: Ograniczenie skutków społecznych nadmiernego spożycia alkoholu wśród mieszkańców województwa zachodniopomorskiego.

Cele pośrednie:

- 2.3.1. Zmniejszenie spożycia alkoholu.
- 2.3.2. Zmniejszenie rozmiarów problemów występujących aktualnie.
- 2.3.3. Zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych.

Cele operacyjne:

- 3.1. Zmniejszenie spożycia alkoholu przez młodzież i dorosłych
- 3.2. Wspieranie rozwoju, modernizacja i zwiększenie dostępności do usług terapeutycznych dla osób uzależnionych i współuzależnionych.
- 3.3. Edukacja społeczeństwa w zakresie konsekwencji nadużywania alkoholu, metod zapobiegania oraz ograniczania negatywnych skutków takich zachowań.
- 3.4. Zmniejszenie udziału osób nietrzeźwych w naruszaniu prawa i porządku publicznego
- 3.5. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i agresji rówieśniczej.
- 3.6. Współpraca i wspieranie działań administracji Publicznej: samorządowej i państwowej; organizacji pozarządowych oraz przedstawicieli różnych środowisk zawodowych i lokalnych w obszarach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentów strategicznych i programów przyjętych do realizacji na poziomie regionalnym.

2.4. OCENA UWARUNKOWAŃ ZEWNĘTRZNYCH – PODSUMOWANIE

Należy podkreślić wzrastającą tendencję do postrzegania polityki społecznej jako jednego z ważniejszych elementów, stanowiących o standardzie i jakości życia. Unia Europejska wyznaczyła główne kierunki polityki społecznej i stała się przyczynkiem do formułowania kolejnych aktów prawnych, określających normy społeczne i prawa należne każdemu Europejczykowi, w zakresie pomocy społecznej i dostępności do zdobyczy cywilizacyjnych Starego Kontynentu, które sprzyjają wzrostowi komfortu życia. Przekonanie o rosnącym potencjale ekonomicznym państw członkowskich umacnia się, co można wnioskować po rosnącej liczbie opracowań, analiz i dokumentów powstających na różnych szczeblach zarządzania terytorialnego, w tym opracowań, których celem jest integracja i koordynacja wysiłków i działań wielu podmiotów oraz instytucji oddziałujących na politykę społeczną Europy. Pracom tym towarzyszy chęć poznania i zrozumienia prawidłowości w funkcjonowaniu zjawisk społecznych, co znajduje wyraz w coraz liczniejszych już wykonanych i planowanych do wykonania w przyszłości opracowaniach i studiach poświęconych tym zjawiskom. Większa znajomość prawidłowości i uwarunkowań, jakim podlega społeczność europejska przyczyni się do poprawy skuteczności dokonywania ocen lub prognoz zmian zachodzących w obszarze społecznym. Wobec złożoności problematyki społecznej taką sytuację należy uznać za szansę dalszego skutecznego rozwiązywania problemów społecznych i prowadzenia działań integracyjnych.

Na szczeblu krajowym polityka społeczna znajduje dobre umocowanie w istniejących aktach prawnych oraz polityce Państwa. Powstające kolejno krajowe strategie, w tym Narodowa Strategia Integracji Społecznej, czy Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2011- 2020 są ważnymi instrumentami sterowania polityką społeczną, dają one szansę na koordynację, większą spójność, a w efekcie wzajemne wzmocnienie działań Państwa z podejmowanymi na innych szczeblach działaniami zwłaszcza w obszarach zarządzanych przez samorząd wojewódzki i terytorialny. Samorządy natomiast od lat wspierane są przez liczne organizacje pozarządowe rozwiązujące konkretne problemy społeczne i podejmujące działania integracyjne w lokalnych społecznościach, a zwłaszcza w środowiskach zagrożonych wykluczeniem społecznym. Wyrazem polityki Państwa w sferze polityki społecznej jest skuteczne scedowanie na rzecz poszczególnych poziomów polskiego samorządu znaczącej odpowiedzialności za politykę społeczną. Warunkiem wzmocnienia przewidywanych korzyści winny być przemyślane i dobrze zorganizowane działania promocyjne i poszerzenie informacji o możliwościach tworzenia projektów w oparciu o środki UE. Działania te winny być skierowane

do instytucji zarządzających poszczególnymi segmentami pomocy społecznej, organizacji pozarządowych i bezpośrednich beneficjentów prowadzonej polityki społecznej.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego tylko w niewielkim stopniu wpisuje się w finansowanie infrastruktury pomocy społecznej poprzez następujące priorytety:

- Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie,
- Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia,
- Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym.

Program Operacyjny Kapitał Ludzki realizowany do roku 2014 został częściowo zastąpiony Programem Operacyjnym Wiedza, Edukacja, Rozwój (POWER) w obszarach wyznaczonych na poziomie regionalnym i powoduje potrzebę reorganizacji punktów odniesienia wykorzystywanych przy tworzeniu planów rozwoju i projektów na niższych szczeblach zarządzania terytorialnego. Istotne znaczenie w latach 2015 - 2026 zyskuje możliwość pozyskiwania środków finansowych z funduszy Unii Europejskiej na realizację części zadań polityki społecznej zwłaszcza w sferze tzw. projektów innowacyjnych aktywizujące różne grupy społeczne do aktywności społecznej i gospodarczej.

3. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE

Uwarunkowania wewnętrzne wynikają z przyjętych na szczeblu powiatu gryfickiego dokumentów strategicznych i programów sektorowych. Najważniejszym dokumentem powiatu wyznaczającym kierunki działań dla poszczególnych celów strategicznych był Plan Rozwoju Lokalnego dla Powiatu Gryfickiego na lata 2007 – 2013. W zakresie finansowania istniejących programów sektorowych i tych, które powstaną z inspiracji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Gryfickim istotną rolę odgrywa Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020 na szczeblu regionalnym oraz Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój (POWER). Dokumenty te zostały omówione w uwarunkowaniach zewnętrznych. Szczegółowe omówienie dokumentów opracowanych na szczeblu powiatu przedstawiono poniżej w formie tabelarycznej.

Bardzo istotnym elementem wpływającym na prowadzenie skutecznej polityki społecznej są uwarunkowania wynikające bezpośrednio z oceny bieżącej sytuacji społeczno - gospodarczej powiatu gryfickiego i możliwych do zidentyfikowania trendów w takich obszarach jak m.in. bezrobocie, problemy społeczne i demograficzne, dostęp do edukacji i infrastruktury społecznej oraz świadczeń medycznych.

3.1. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z PRZYJĘCIA DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH I PROGRAMOWYCH NA SZCZEBLU LOKALNYM

Tabela 4. Ważniejsze dokumenty strategiczne obowiązujące w powiecie gryfickim dotyczące obszaru rozwiązywania problemów społecznych

1.	Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Gryfickiego do roku 2013
	Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Gryfickiego do roku 2013 przedstawia sytuację społeczno-ekonomiczną Powiatu, formułuje cele i opisuje strategie, zmierzające do osiągnięcia rozwoju społeczno-gospodarczego. Strategia wskazuje również spodziewane efekty planowanych przedsięwzięć i kierunki zaangażowania środków funduszy strukturalnych i środków własnych Powiatu.
2.	Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Gryfickim na lata 2013-2017
	<p>Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nakłada na samorząd powiatowy obowiązek opracowania powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Program ten ma na celu zwiększenie bezpieczeństwa rodzin dotkniętych przemocą, wzmocnienie wewnętrznej odwagi do przeciwstawiania się problemowi oraz podejmowanie działań, zmierzających do efektywnego rozwiązania przemocy w rodzinie.</p> <p>Cele programu:</p> <p>Cel główny : Skuteczne przeciwdziałanie przemocy domowej oraz ochrona ofiar przemocy w powiecie gryfickim.</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Podniesienie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie. 2. Zmniejszenie negatywnych skutków przemocy u osób, które jej doświadczają. 3. Oddziaływanie na sprawców przemocy poprzez realizację programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie. 4. Usprawnienie współpracy i koordynacji działań służb publicznych zobowiązanych do realizacji zadań określonych w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy.
3.	Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Gryfickim na lata 2016-2024
	<p>Zgodnie z artykułem 35a ust. 1 Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, do zadań powiatu należy m.in. opracowywanie i realizacja powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej, rehabilitacji zawodowej i zatrudniania, przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.</p> <p>Podstawowym i nadrzędnym celem działań realizowanych w ramach Programu jest dążenie do poprawy sytuacji i jakości życia osób niepełnosprawnych poprzez doskonalenie systemu wsparcia z uwzględnieniem działań edukacyjnych, społecznych, rehabilitacyjnych i leczniczych oraz przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych.</p> <p>3.1. Cel strategiczny programu : Doskonalenie kompleksowego systemu wsparcia dla niepełnosprawnych mieszkańców powiatu gryfickiego i ich rodzin, którego idea jest pełna integracja społeczna i ekonomiczna oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i marginalizacji osób niepełnosprawnych.</p> <p>3.2. Cele operacyjne programu :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Promowanie profilaktyki i oświaty zdrowotnej w połączeniu z wczesną interwencją i przeciwdziałaniem sytuacjom kryzysowym związanym z powstaniem niepełnosprawności. 2. Zaspokajanie indywidualnych potrzeb osób niepełnosprawnych, wynikających z faktu niepełnosprawności, wieku, sytuacji rodzinnej lub innych uwarunkowań 3. Umożliwienie osobom niepełnosprawnym funkcjonowania w najbliższym środowisku – w domu i w rodzinie.

	4. Umożliwienie osobom niepełnosprawnym funkcjonowania w społeczności lokalnej.
4.	Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Gryfickim na lata 2015-2017
	<p>Podstawą opracowania powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej jest art. 180 pkt 1) ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017 r. poz. 697), która obowiązuje od dnia 01 stycznia 2012 r.</p> <p>Zgodnie z zapisami w/w Ustawy, zadania związane z zapewnieniem dzieciom pieczy zastępczej należą do zadań własnych powiatu. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wyraźnie podzieliła kompetencje między samorząd gminny i powiatowy – zadania w zakresie pracy z rodziną biologiczną należą do gmin, natomiast zadania dotyczące organizacji pieczy zastępczej przypisano powiatowi.</p> <p>Powiatowy programu rozwoju pieczy zastępczej, przy uwzględnieniu lokalnych uwarunkowań, nakreśla kierunki działań w perspektywie 3-letniej, których głównym celem jest zapewnienie odpowiedniej liczby miejsc w rodzinnych oraz instytucjonalnych formach pieczy zastępczej, właściwych warunków oraz stosownych środków finansowych. Zgodnie z wymogami ustawy, program zawiera również coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.</p> <p>Cel główny: Stworzenie w powiecie gryfickim warunków dla skutecznego rozwoju systemu pieczy zastępczej z ukierunkowaniem na rodzinne jej formy.</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej w powiecie gryfickim. 2. Wsparcie istniejących rodzin zastępczych w powiecie gryfickim. 3. Pomoc w usamodzielnianiu wychowanków pieczy zastępczej.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentów strategicznych i programów przyjętych do realizacji na poziomie lokalnym.

Podsumowanie

Informacje zebrane w tabeli przedstawiają wybrane zapisy w dokumentach określających priorytety oraz zadania powiatu gryfickiego, wyznaczających kierunki działania w programach sektorowych, świadczą o tym, że znaczenie polityki społecznej i rozwiązywanie konkretnych problemów przy wielu priorytetach gospodarczych powiatu stanowi jeden z istotnych elementów rozwoju powiatu gryfickiego. Dla wielu obszarów powiatu strategia rozwiązywania problemów społecznych stanowi jeden z istotniejszych elementów przezwyciężenia problemów społecznych oraz integracji lokalnych społeczności i środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym.

3.2. OCENA UWARUNKOWAŃ WEWNĘTRZNYCH – PODSUMOWANIE

Możliwości prowadzenia skutecznej polityki społecznej na danym obszarze zależą w znacznym stopniu od skali zjawisk objętych tą polityką oraz sprawnego współdziałania wszystkich podmiotów działających w tym obszarze. Sektor publiczny w powiecie gryfickim oparty o działania Ośrodków Pomocy Społecznej w poszczególnych gminach i Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie na szczeblu powiatu wraz z organizacjami pozarządowymi tworzy potencjał kadrowy i infrastrukturalny, będący w stanie wygenerować projekty i przedsięwzięcia, skutecznie wypełniające założenia strategii rozwiązywania problemów społecznych. Działania te wsparte dostępem

do najnowszych osiągnięć nauki w tym obszarze oraz umiejętnym włączeniem bezpośrednich beneficjentów pomocy społecznej dają podstawy do osiągnięcia znacznych sukcesów na polu wdrażania celów określonych strategią rozwiązywania problemów społecznych. Ocena uwarunkowań wewnętrznych w powiecie gryfickim zmierza do wskazania niewykorzystanych zasobów powiatu oraz możliwości większego ich dostosowania do potrzeb rozwiązywania problemów społecznych. Z tego punktu widzenia należy zwrócić uwagę przede wszystkim na następujące zjawiska:

1. Baza oświatowa i dostęp do edukacji na poziomie podstawowym i średnim wypełnia potrzeby powiatu. Coroczny przyrost ujemny i zmniejszająca się ilość mieszkańców w powiecie gryfickim powoduje konieczność monitorowania potrzeb bazy oświatowej w powiecie gryfickim;
2. Struktura ekonomiczna ludności zamieszkującej teren powiatu gryfickiego jest obecnie korzystna. Należy jednak pamiętać, że prognozy ludnościowe przewidują w najbliższych latach zmniejszanie się procentowego udziału ludności w wieku produkcyjnym na rzecz ludności w wieku nieprodukcyjnym;
3. W latach 2011– 2016 zaobserwować można wyraźny spadek poziomu bezrobocia na terenie powiatu, co wiąże się zarówno ze wzrostem zatrudnienia, jak i procesem emigracji zarobkowej, która w wielu przypadkach rodziła problemy społeczne wynikające m.in. ze wzrostu ilości rodzin niepełnych lub okresowo niepełnych. Jednak poziom bezrobocia nadal jest stosunkowo wysoki w powiecie gryfickim;
4. O trwałości rozwoju gospodarczego decydują w znacznej mierze podmioty oparte o kapitał spółek prawa handlowego. W powiecie występuje potrzeba kontynuacji skutecznej polityki proinwestycyjnej, która w sposób ciągły przyczynia się do dalszego wzrostu inwestycji tworzących nowe miejsca pracy zarówno w samych Gryficach jak i w całym powiecie;
5. Istnieje potrzeba stworzenia podstaw informacyjnych do podejmowania decyzji strategicznych, poprzez prowadzenie monitoringu zjawisk społecznych w wybranych obszarach tematycznych pomocy społecznej, ponieważ wiedza na temat kształtowania się zjawisk społecznych będących podstawowym przyczynkiem wyznaczania celów i kierunków działania strategii rozwiązywania problemów społecznych jest niewystarczająca, z uwagi na ciągłą zmienność tych zjawisk;
6. Winien być stworzony korzystny klimat gospodarczy i społeczny dla prowadzenia skutecznej pomocy społecznej poprzez wzmocnienie funkcji partnerstw publiczno - społecznych i publiczno - prywatnych, zwłaszcza w zakresie budowy oferty infrastruktury pomocy społecznej, edukacyjnej, kulturalnej skierowanych w kierunku lokalnego biznesu, organizacji pozarządowych i ludzi, dla których powiat gryficki jest miejscem otwartym na inwestycje. Spowoduje to poszerzenie motywów działań prospołecznych i integracyjnych w

grupie aktywnych liderów rozwiązywania problemów społecznych, animatorów organizacji pomocy społecznej, działań integracyjnych i wolontariuszy sprawi, że zaspokajane będą w większym stopniu potrzeby bezpośrednich beneficjentów prowadzonej w powiecie polityki społecznej;

7. Szansą na podniesienie efektywności działań podejmowanych w ramach prowadzonej polityki społecznej na obszarze całego powiatu jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju i aktywizacja społeczności lokalnej w kierunku tworzenia projektów i przedsięwzięć prospołecznych i integracyjnych;
8. Skuteczna realizacja polityki społecznej w powiecie gryfickim musi być wspierana przez spójne i efektywne akcje promocyjne wdrażanych i już zrealizowanych z sukcesem dobrych praktyk w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, działań na rzecz integracji, zwiększenia dostępu do edukacji, świadczeń zdrowotnych i wzrostu świadomości społecznej. Działania promocyjne winny być wsparte dobrze zorganizowaną informacją, skierowaną nie tylko do decydentów polityki społecznej, ale także do organizacji pozarządowych i instytucji uczestniczących w świadczeniu usług na rzecz bezpośrednich beneficjentów tej polityki. Ma to istotne znaczenie dla utrzymywania stałego kontaktu wszystkich aktorów polityki społecznej – dawców, biorców i lokalnej społeczności nie zawsze do końca rozumiejącej zachodzące przemiany społeczne w jej dalszym i bliższym otoczeniu.

4. RAPORT O STANIE

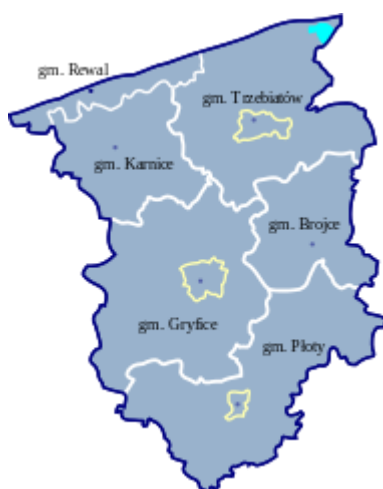
4.1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA POWIATU

POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY POWIATU

Powiat gryficki położony jest w północnej części województwa zachodniopomorskiego i zajmuje 4,4% jego powierzchni. Powierzchnia powiatu szacowana jest na 1 017 km². Powiat gryficki zajmuje 13 miejsce pod względem zajmowanego obszaru w województwie oraz 9 miejsce pod względem liczby ludności, wśród 21 powiatów województwa zachodniopomorskiego. Siedziba władz powiatu mieści się w Gryficach. Granicę północną powiatu na odcinku 40 km wyznacza brzeg Morza Bałtyckiego. Od zachodu powiat gryficki graniczy z powiatami: kamińskim i goleniowskim, granicę wschodnią stanowi powiat kołobrzeski, a od południa powiat gryficki graniczy z powiatem łobeskim.

W skład powiatu wchodzi 3 gminy miejsko – wiejskie: Gryfice, Płoty, Trzebiatów oraz 3 gminy wiejskie: Brojce, Karnice, Rewal. Największą gminą pod względem powierzchni jest gmina Gryfice (261 km²), natomiast najmniejszą – gmina Rewal (41 km²). Dwie gminy: Rewal i Trzebiatów, ze względu na swoje nadmorskie położenie zaliczane do gmin turystycznych. Pozostałe gminy: Gryfice, Brojce, Karnice, Płoty – to tereny typowo rolnicze, niegdyś zdominowane przez Państwowe Gospodarstwa Rolne. Powiat swoim zasięgiem obejmuje 108 sołectw.

Rysunek 1. Mapa powiatu gryfickiego z podziałem na gminy

Źródło: Zasoby internetowe https://pl.wikipedia.org/wiki/Powiat_gryficki

W ogólnej powierzchni powiatu dominującą rolę odgrywa strefa rolnicza - użytki rolne zajmują 67 763 ha, co stanowi 67% powierzchni powiatu. Lasy i grunty leśne zajmują obszar 23 223 ha,

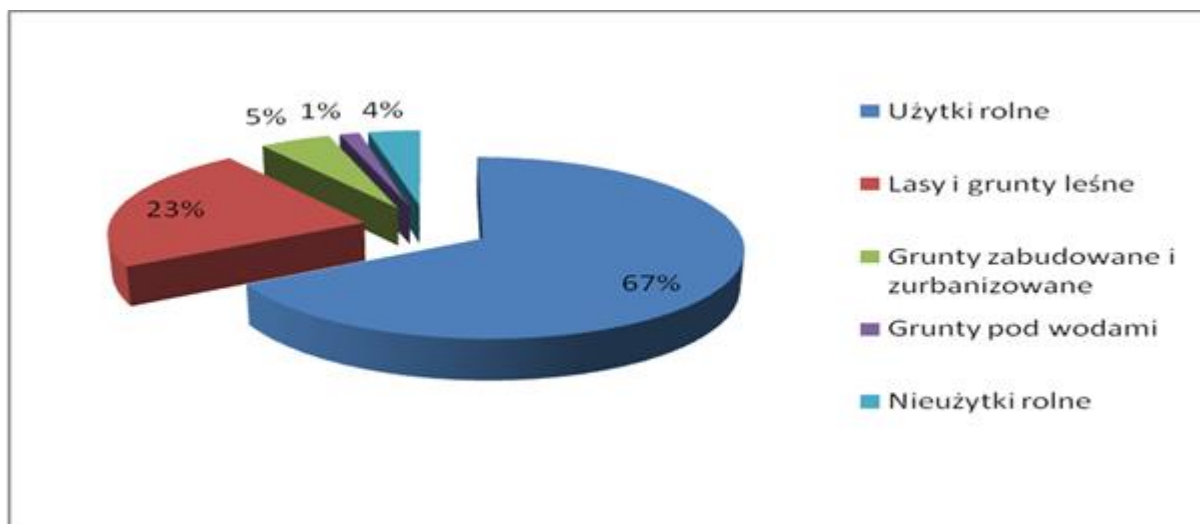
stanowiąc udział 23%. Najmniejszą powierzchnię zajmują grunty pod wodami, stanowiąc 1% powierzchni powiatu.

Tabela 5. Struktura użytkowania gruntów na terenie powiatu gryfickiego wg stanu na 31.12.2015 r.

Użytkowanie gruntów (ha)	Gminy						
	Gryfice	Ploty	Trzebiatów	Rewal	Karnice	Brojce	Powiat
Użytki rolne	17593	14723	14900	1461	10443	8643	67763
Lasy i grunty leśne	6289	7497	3 624	1283	2043	2487	23223
Grunty zabudowane i zurbanizowane	1447	819	1317	715	449	360	5107
Grunty pod wodami	272	281	538	248	48	34	1421
Nieuzytki rolne	509	431	1919	289	310	270	3728
Powierzchnia ogółem	26110	23751	22298	3996	13293	11794	101242

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Wykres 1. Struktura procentowa gruntów w powiecie gryfickim wg stanu na 31.12.2015 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

4.2. UWARUNKOWANIA DEMOGRAFICZNE

4.2.1. Stan i struktura ludności

Według stanu na dzień 31.12.2015 r. ludność powiatu gryfickiego liczyła 61 371 mieszkańców, co stanowi 20,4% ludności województwa zachodniopomorskiego. Gęstość zaludnienia na 1 km² w 2015 r.

wynosiła 60 osób, co daje powiatowi 7 miejsce w województwie (75 os/1 km²). Poniższa tabela przedstawia dane statystyczne dotyczące poszczególnych gmin w powiecie gryfickim.

Tabela 6. Przekrój statystyczny gmin w powiecie gryfickim wg stanu na 31.12.2015 r.

Gminy	Powierzchnia (w km ²)	Miejscowości	Ludność	Gęstość zaludnienia (liczba osób na 1 km ²)
Brojce	118	18	3843	33
Gryfice	261	47	23945	92
Karnice	133	26	4100	31
Ploty	239	36	9027	38
Rewal	41	7	3891	96
Trzebiatów	225	26	16565	74
Powiat	1017	160	61371	60

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Tabela 7. Liczba ludności w powiecie gryfickim w latach 2010-2015

2010	2011	2012	2013	2014	2015
62 013	61 837	61 798	61 672	61 517	61 371

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

W latach 2010-2015 odnotowano systematyczny spadek ludności – w roku 2015 w porównaniu do 2010 nastąpił spadek o 642 osoby, co stanowi nieco ponad 1%. Średni wiek mieszkańców wynosi 39,8 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa zachodniopomorskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski. Z prognoz w tym zakresie wynika, że nadal będzie się utrzymywać na tym poziomie, z niewielką tendencją wzrostową. Według prognozy demograficznej Głównego Urzędu Statystycznego liczba mieszkańców do roku 2035 sukcesywnie będzie spadać, przy czym tempo tego spadku będzie coraz wyższe.

Stan i struktura ludności pod względem wieku jest kluczowym czynnikiem decydującym o wielu kwestiach związanych m.in. z zasilaniem budżetu gmin i powiatu w podatki, kosztami edukacji czy wsparcia dla osób starszych.

Tabela 8. Podstawowe dane demograficzne powiatu gryfickiego - stan na 31.12.2015 r.

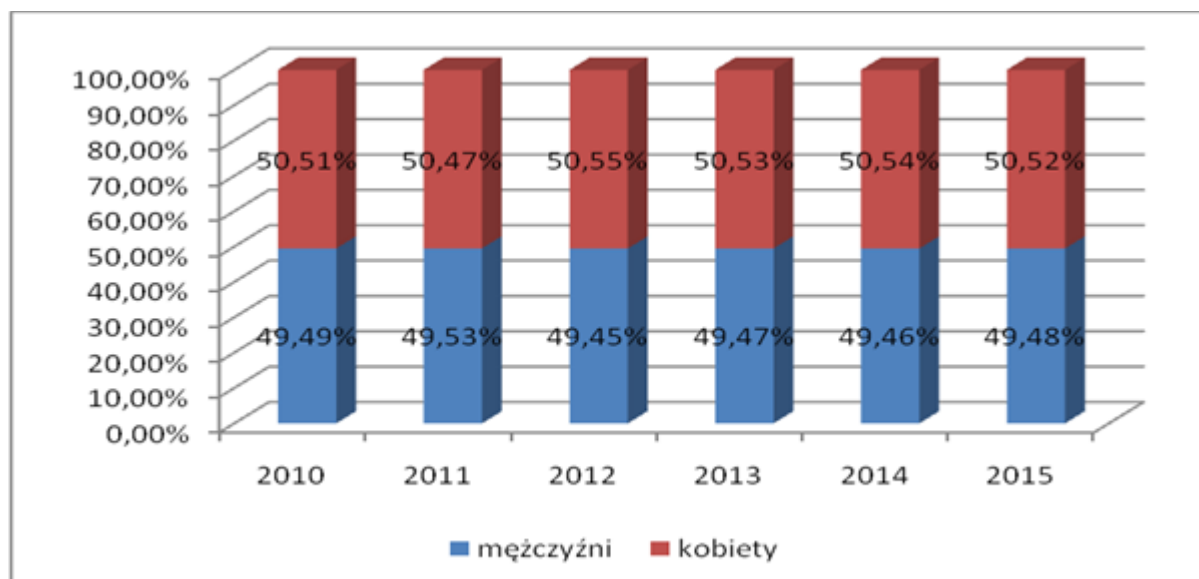
WYSZCZEGÓLNIENIE	WARTOŚCI
Stan ludności ogółem, w tym:	61 371
mężczyźni	30 366

	kobiety	31 005
Ludność w wieku przedprodukcyjnym ogółem, w tym:		11 246
	mężczyźni	5 750
	kobiety	5 496
Ludność w wieku produkcyjnym ogółem, w tym:		39 358
	mężczyźni	21 337
WYSZCZEGÓLNIENIE		WARTOŚCI
	kobiety	18 021
Ludność w wieku poprodukcyjnym ogółem, w tym:		10 767
	mężczyźni	3279
	kobiety	7 488
Urodzenia żywe w 2015 roku		556
Zgony ogółem w 2015 roku, w tym:		624
niemowląt		2
Przyrost naturalny		-68

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

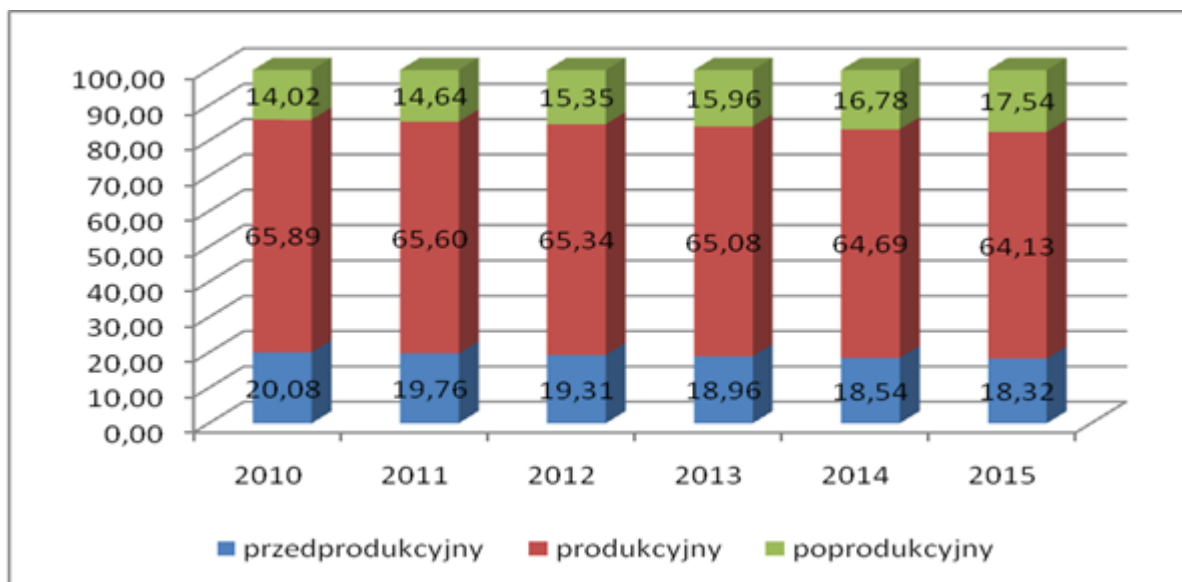
Kobiety w powiecie gryfickim mają obecnie przewagę liczebną nad mężczyznami. W latach 2010-2015 udział kobiet w ogólnej liczbie ludności powiatu utrzymywał się na poziomie ok.50,5% (w województwie 51,3%). Natomiast współczynnik feminizacji, czyli liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn, wyniósł 102 i był niższy niż uzyskany w województwie zachodniopomorskim (106).

Wykres 2. Struktura procentowa ludności wg płci w powiecie gryfickim w latach 2010-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Wykres 3. Struktura ludności wg ekonomicznych grup wiekowych w powiecie gryfickim w latach 2010-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Struktura ludności powiatu według ekonomicznych grup wiekowych w roku 2015 ukazuje przewagę ludności w wieku produkcyjnym, która stanowiła 64,1% ludności ogółem. Począwszy od 2010 r. udział ludności w wieku produkcyjnym systematycznie maleje. W latach 2010-2015 zauważyć można niekorzystny trend zmniejszania się w populacji mieszkańców powiatu gryfickiego w wieku przedprodukcyjnym na rzecz osób w wieku poprodukcyjnym. Utrzymał się trend zwykły w grupie ludności w wieku poprodukcyjnym, osiągając na koniec badanego okresu 3,5% wzrost. Na przestrzeni analizowanych lat obserwowany powolny wzrost populacji w wieku poprodukcyjnym świadczy o starzejącym się społeczeństwie. Ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowiła w roku 2010 poziom 20%, natomiast w 2015r. - poziom 18% ludności zamieszkującej obszar powiatu, co stanowi o 2% spadku. Udział osób młodych w stosunku do osób w wieku produkcyjnym jest trzykrotnie niższy, co również świadczy o „starzejącym się” powiecie. Takie zmiany demograficzne skutkują coraz mniejszą grupą pracujących, którzy muszą ponosić koszty utrzymania rosnącej grupy niepracujących. Z prognoz wynika, że takie zjawisko w najbliższych latach będzie się jeszcze pogłębiać.

4.2.2. Ruch naturalny ludności

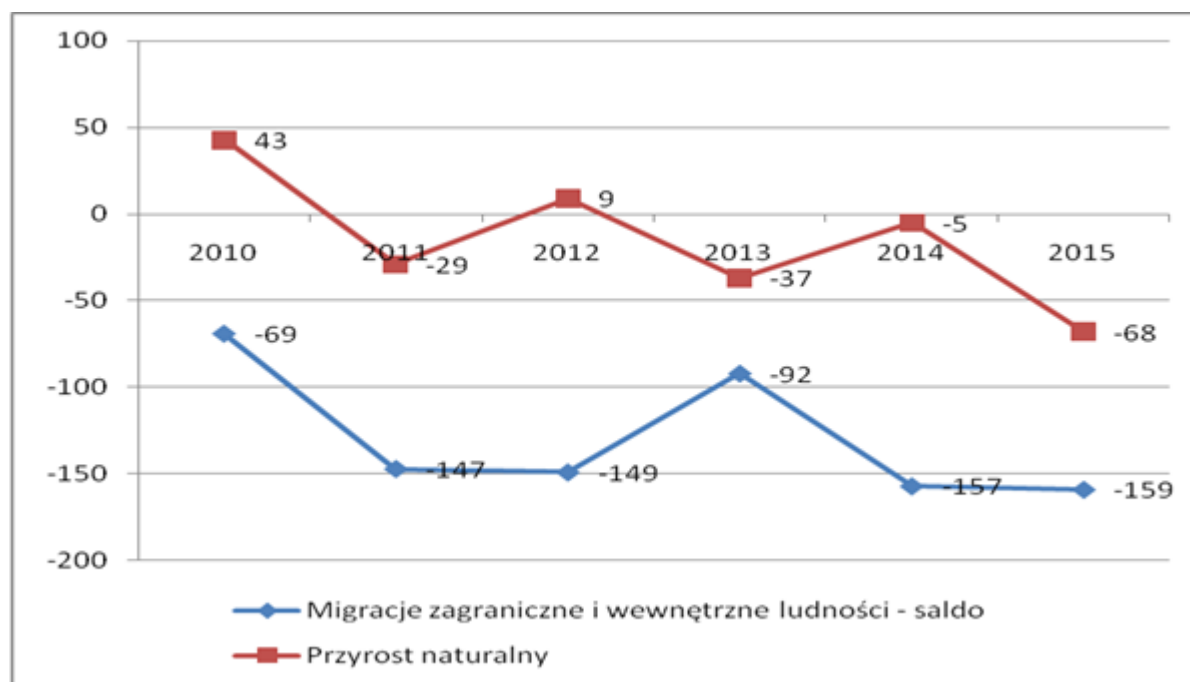
Zmianę liczby ludności powiatu obrazują ruchy naturalne oraz migracje mieszkańców. Ruchy naturalne określa się za pomocą naturalnych czynników, takich jak urodzenia żywe i zgony – będące wielkościami pozwalającymi wyznaczyć przyrost naturalny. Analiza wskaźnika przyrostu naturalnego, określanego jako różnica między liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów, wskazuje na niekorzystną sytuację panującą w powiecie gryfickim.

Analizując dane dotyczące przyrostu naturalnego można zauważyć tendencję skokową. Świadczy to o „nietrwałości” i „niestabilności” zasobów demograficznych powiatu. W roku 2010 oraz 2012 liczba urodzin dominowała nad liczbą zgonów. W pozostałych latach zmiana miała wartość ujemną. W roku 2012 przyrost naturalny wynosił +9, w 2013 -37, w roku 2014 -5, a w 2015 -68. W wyniku mniejszej liczby urodzin przyrost naturalny w roku 2015 był najmniejszy w całym badanym okresie.

Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,99 i jest nieznacznie większy od średniej dla województwa oraz porównywalny do współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

Migracje to z kolei wymeldowania i zameldowania na terenie powiatu zarówno w ruchu wewnętrznym jak i zagranicznym, obrazujące ruchy ludności z perspektywy miejsca zamieszkania – wielkości pozwalające wyznaczyć saldo migracji.

Wykres 4. Migracje ludności na pobyt stały i przyrost naturalny w powiecie gryfickim w latach 2010-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Powyższe zastawienie pokazuje ujemne wskaźniki migracji na terenie powiatu gryfickiego w całym analizowanym okresie. Saldo migracji wykazywało trend skokowy w granicach od -69 do -159 w 2015 r. Migracja ludności każdego roku jest wyższa od przyrostu naturalnego, co w sumie daje spadek ludności w powiecie.

Tabela 9. Ruch naturalny ludności w powiecie gryfickim w latach 2010-2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Urodzenia żywe na 1000 ludności	10,9	9,9	9,7	9,7	9,1	9,1
Zgony na 1000 ludności	10,18	10,38	9,53	10,34	9,15	10,17
Przyrost naturalny na 1000 ludności	0,7	-0,5	0,1	-0,6	-0,1	-1,1
Przyrost naturalny	43	-29	9	-37	-5	-68
Małżeństwa na 1000 ludności	5,7	5,2	4,9	4,7	4,7	5,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Współczynnik zgonów na terenie powiatu w latach 2010 – 2015 wykazywał tendencję skokową, utrzymując zbliżony poziom na początku i końcu badanego okresu. W powiecie zaobserwowano także zmianę współczynnika przyrostu naturalnego; współczynnik liczony na 1000 ludności wynosił w roku 2010 +0,7%, natomiast w roku 2015 osiągnął poziom -1,1 ‰. W porównaniu do początkowego badanego roku współczynnik ten zdecydowanie zmalał, co oznacza mniejszy przyrost naturalny na 1000 osób, a tym samym spadek liczby ludności w powiecie.

Biorąc pod uwagę powyższe dane i próbując dokonać prognozy ludności powiatu na najbliższe lata, należy wziąć pod uwagę dwie istotne, wcześniej odnotowane kwestie. Pierwsza z nich – niekorzystna – dotyczy stale zmniejszającej się w powiecie liczby dzieci i młodzieży. Druga natomiast – równie niekorzystna – odnosi się do systematycznego wzrostu liczby osób starszych. W przyszłości ta ostatnia grupa będzie zasilana przez liczne obecnie grono osób w wieku produkcyjnym, które zakończą aktywność zawodową. W związku z powyższymi tendencjami demograficznymi będą wymagały w większym zakresie niż dotychczas dostosowania usług społecznych do potrzeb zarówno dzieci i młodzieży, jak i seniorów. W przypadku tych pierwszych konieczne będzie zapewnienie im odpowiedniego dostępu do wychowania, edukacji, kultury, sportu i rekreacji. Tym drugim trzeba będzie natomiast udzielić stosownej pomocy rzeczowej i materialnej, ułatwić im korzystanie z usług opiekuńczych i rehabilitacyjnych, medycznych oraz zaoferować różnorodne formy aktywnego spędzania czasu wolnego.

4.3. UWARUNKOWANIA EKONOMICZNE

4.3.1. Bezrobocie w powiecie gryfickim

W rozumieniu przepisów *Ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* bezrobotnym jest osoba poszukująca zatrudnienia, która:

- ukończyła 18 rok życia (pełnoletnia),
- nie ukończyła 65 lat w przypadku kobiet i 67 lat w przypadku mężczyzn (od 01.10.2017 r. - 60 lat w przypadku kobiet i 65 lat w przypadku mężczyzn),
- aktualnie nie uczy się na żadnym szczeblu kształcenia lub nie jest skierowana na szkolenie przez PUP,
- jest zameldowana lub pozostaje w Polsce legalnie lub jej pobyt może zostać zalegalizowany (azyl polityczny, karta stałego lub czasowego pobytu, obywatele UE).

Bezrobocie jest jednym z najistotniejszych problemów społeczno – gospodarczych wielu powiatów w Polsce. Powoduje ono obniżenie warunków bytowych społeczności, wpływając jednocześnie na wzrost patologii społecznej oraz frustracji, dlatego też ważne jest aktywizowanie społeczeństwa w zakresie edukacji, przedsiębiorczości czy samodoskonalenia.

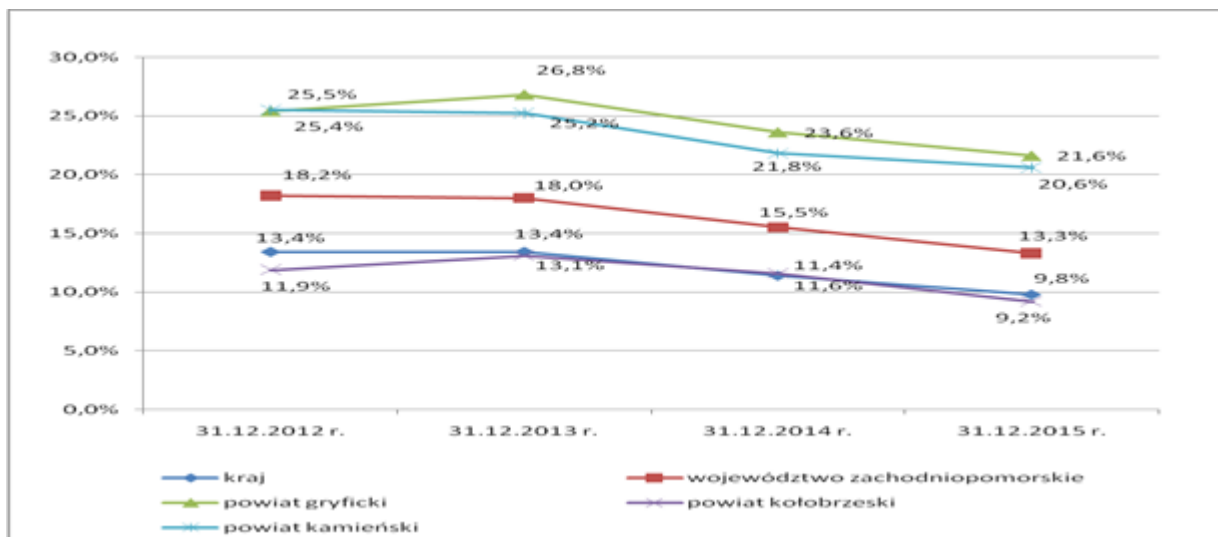
Zarówno w Polsce, w województwie zachodniopomorskim jak i w powiecie gryfickim w latach 2012 – 2015, zanotowano na rynku pracy spadek poziomu bezrobocia. Zmiany stopy bezrobocia w poszczególnych jednostkach terytorialnych obrazuje poniższa tabela i wykres.

Tabela 10. Stopy bezrobocia w powiecie gryfickim w odniesieniu do kraju, województwa zachodniopomorskiego, powiatu kołobrzeskiego oraz powiatu kamieńskiego w latach 2012-2015

Wyszczególnienie	31.12.2012 r.	31.12.2013 r.	31.12.2014 r.	31.12.2015 r.
kraj	13,4%	13,4%	11,4%	9,8%
województwo zachodniopomorskie	18,2%	18,0%	15,5%	13,3%
powiat gryficki	25,4%	26,8%	23,6%	21,6%
powiat kołobrzeski	11,9%	13,1%	11,6%	9,2%
powiat kamieński	25,5%	25,2%	21,8%	20,6%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych – GUS.

Wykres 5. Stopy bezrobocia w powiecie gryfickim w odniesieniu do kraju, województwa zachodniopomorskiego, powiatu kołobrzeskiego oraz powiatu kamieńskiego w latach 2012-2015

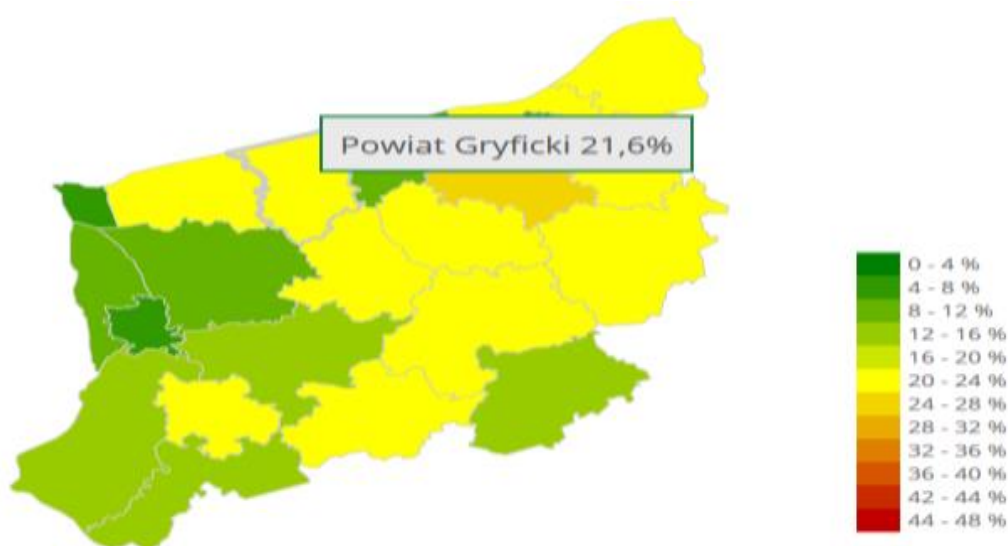

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych – GUS.

Statystyki dotyczące stopy bezrobocia prowadzone przez Główny Urząd Statystyczny wykazują bardzo niekorzystną sytuację powiatu gryfickiego w porównaniu do sąsiednich powiatów kołobrzeskiego i kamieńskiego, województwa zachodniopomorskiego i całego kraju. Według danych na koniec 2015 r. powiat gryficki plasował się na 15 miejscu pod względem stopy bezrobocia wśród wszystkich powiatów województwa zachodniopomorskiego. Na koniec roku 2015 (stan na 31 grudnia) stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie gryfickim była znacznie większa niż średnia dla województwa (13,3%) i wyniosła 21,6%.

Rysunek 2. Stopa bezrobocia w powiatach województwa zachodniopomorskiego wg stanu na 31.12.2015 r.

Stopa bezrobocia dla całego województwa - 13,3%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie.

Zmiany systemowe przekształcające gospodarkę Polski na rynkową spowodowały przemiany na rynku pracy, na którym w dość krótkim czasie nastąpiło przejście od niedoboru siły roboczej do masowego bezrobocia. Rosnąca skala długotrwałego bezrobocia oraz wzrost liczby bezrobotnych pozbawionych prawa do zasiłku powodował wykluczenie społeczne wśród dużej części osób.

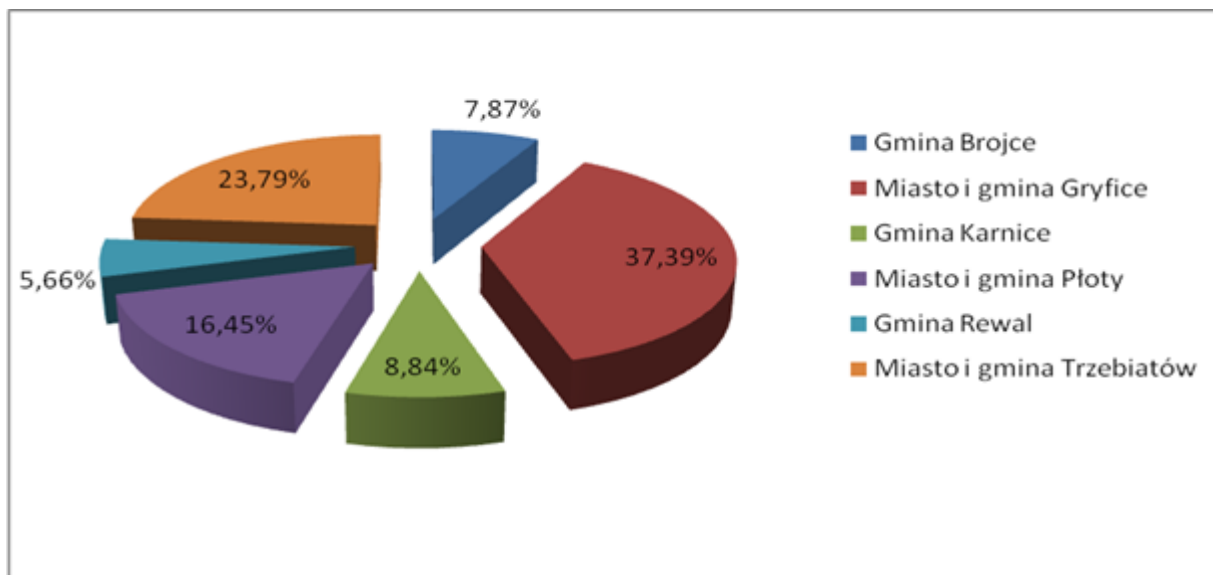
Bezrobocie jest jednym z głównych problemów występujących w powiecie. Pomimo polityki socjalnej prowadzonej przez powiat oraz nowych miejsc pracy, nadal znaczący odsetek ludzi pozostaje bez zatrudnienia. Od kilku lat notuje się stopniowy spadek liczby osób bezrobotnych. Według stanu na 31.12.2015 r. liczba osób bezrobotnych w powiecie gryfickim zmniejszyła się w porównaniu do 2013 r. o blisko 25%. Poniższa tabela obrazuje skalę bezrobocia w poszczególnych gminach powiatu gryfickiego oraz ich udział w ogóle bezrobotnych w powiecie.

Tabela 11. Liczba bezrobotnych w gminach powiatu gryfickiego

Wyszczególnienie	Bezrobotni zarejestrowani			% ogółu bezrobotnych w powiecie gryfickim (dot. 2015 r.)
	2013	2014	2015	
Gmina Brojce	431	313	285	7,87%
Miasto i gmina Gryfice	2048	1831	1607	37,39%
Gmina Karnice	484	416	363	8,84%
Miasto i gmina Płoty	901	747	699	16,45%
Gmina Rewal	310	280	256	5,66%
Miasto i gmina Trzebiatów	1303	1051	963	23,79%
Powiat	5477	4638	4173	100%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Gryficach.

Wykres 6. Udział bezrobotnych poszczególnych gmin w całkowitej liczbie bezrobotnych w powiecie gryfickim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Gryficach.

Według danych zobrazowanych na powyższym wykresie, największy udział w ogóle bezrobotnych w powiecie mają osoby bezrobotne, zamieszkałe w gminie Gryfice oraz w gminie Trzebiatów, stanowiąc tym samym łącznie ponad połowę ogółu bezrobotnych w powiecie. Najniższy wskaźnik bezrobocia odnotowano w gminie Rewal stanowiąc 5,6% ogółu bezrobotnych w powiecie.

Bezrobocie w powiecie jest bezsprzecznie problemem, który dotyka największą część społeczeństwa. Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności „pracy na czarno”. Analizując rynek pracy w powiecie zauważyć można jednak systematyczny spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych z terenu powiatu, co stanowi o zmniejszaniu się skali tego problemu.

Jak wynika z poniższej tabeli liczba świadczeniobiorców pomocy społecznej w powiecie gryfickim z powodu bezrobocia na przestrzeni lat 2012-2015, po znaczącym wzroście w 2013 r., systematycznie malała.

Tabela 12. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w powiecie gryfickim na podstawie danych z OPS-ów w latach 2012-2015

Jednostka	Liczba rodzin korzystających z pomocy				Liczba osób łącznie w rodzinach			
	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
OPS Brojce	198	192	165	153	635	650	548	511
OPS Gryfice	620	694	625	590	1 933	2 108	1 782	1 627
OPS Karnice	147	173	134	117	585	678	523	457

MGOPS Ploty	252	266	237	235	912	937	815	745
GOPS Rewal	74	148	60	45	227	356	146	109
MGOPS Trzebiatów	229	308	247	223	798	971	783	696
RAZEM	1520	1781	1468	1363	5090	5700	4597	4145

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z OPS z terenu powiatu gryfickiego - „Ocena zasobów pomocy społecznej”.

Znaczenie pomocy społecznej we wspieraniu osób ubogich wzrasta, co jest wynikiem kryzysu społeczno – gospodarczego, którego skutkiem ubocznym jest zwiększająca się liczba osób dotkniętych ubóstwem. Szczególnie w trudnej sytuacji są rodziny, gdzie oboje rodziców są osobami bezrobotnymi (często długotrwale), a jedyne źródło utrzymania stanowi pomoc otrzymywana z ośrodków pomocy społecznej. Rodzi to konieczność doskonalenia systemu pomocy społecznej i odchodzenia od wypłacania świadczeń finansowych jako głównej formy wsparcia na rzecz aktywnych form pomocy rodzinom pozostającym klientami pomocy społecznej.

Liczba bezrobotnych w powiecie gryfickim zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Gryficach na dzień 31 grudnia 2015 r. wynosiła 4 173 osoby, w tym 2 336 kobiety, tj. 56%. W porównaniu do analogicznego okresu ubiegłego roku ich liczba bezrobotnych spadła o 465 osób. Bezrobocie wśród kobiet obniżyło się w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego, 2014 r. o 130 osób.

Tabela 13. Bezrobotni w powiecie gryfickim w latach 2012-2015

Wyszczególnienie	stan na dzień 31.12.2012 r.		stan na dzień 31.12.2013 r.		stan na dzień 31.12.2014 r.		stan na dzień 31.12.2015r.	
	Ogółem	w tym kobiety	Ogółem	w tym kobiety	Ogółem	w tym kobiety	Ogółem	w tym kobiety
Liczba bezrobotnych ogółem:	5289	2763	5477	2799	4638	2466	4173	2336
w tym:								
Z prawem do zasiłku	1353	721	1224	656	1024	595	882	535
Do 25 roku życia	1110	608	969	501	790	422	588	535
Powyżej 50 roku życia	1168	452	1401	536	1249	506	1243	525
Długotrwale bezrobotni	2497	1418	2722	1481	2374	1306	2214	1297
Niepelnosprawni	183	101	195	111	191	100	156	80
Podjęcia pracy	4113	2192	4158	2167	4294	2287	4134	2153

Rozpoczęcia szkolenia	113	25	135	38	213	67	35	5
Rozpoczęcia stażu	294	182	426	260	428	239	226	143

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Gryficach.

Analizując strukturę bezrobocia, należy zauważyć, że w latach 2012 - 2015 ze względu na wiek osób bezrobotnych, najliczniejszą grupę stanowiły osoby powyżej 50 roku życia, czyli osoby stopniowo wychodzące z zatrudnienia. Osoby w tej grupie narażone są na czynniki wykluczające je z rynku pracy, do których należą niska mobilność przestrzenna i zawodowa. Natomiast w grupie osób bezrobotnych do 25 roku życia nastąpił znaczny spadek bezrobotnych - o ok. 47% w porównaniu do 2012 r.

W analizowanym okresie nastąpił również spadek osób długotrwale bezrobotnych - o 11%, jednak na koniec 2015 r. stanowiły one aż 53% wszystkich bezrobotnych. Jest to zjawisko szczególnie niepokojące, gdyż osoby długotrwale bezrobotne są najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym i trudno takie osoby "wyrwać" z bezrobocia. Kwestia długotrwałego bezrobocia stanowi istotny problem społeczny, ponieważ osoby z tej grupy, najczęściej bez kwalifikacji zawodowych, są w znacznym stopniu zagrożone marginalizacją społeczną z powodu długotrwałego pozostawania bez pracy. Im krótszy okres pozostawania bez pracy, tym bezrobotny ma większe szanse na znalezienie pracy, niż osoba długotrwale poszukująca pracy. Szansą na zmianę niekorzystnej sytuacji osób długotrwale bezrobotnych w powiecie stanowi zmiana *ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy*, która z końcem 2015 r. wprowadziła regulacje służące aktywizacji zawodowej młodych pracowników. Długotrwale bezrobocie, z jego negatywnymi skutkami psychospołecznymi, wymaga odpowiednich form oddziaływań pomocy społecznej na bezrobotnych oraz organizacji i instytucji zajmujących się reintegracją zawodową i społeczną. W tej sytuacji bardzo ważne jest poradnictwo zawodowe, praca socjalna oraz kluby integracji społecznej. Zjawisko te ma również wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka bezrobotnego i jego rodzinę. Pogorszenie stanu funkcjonowania rodziny przejawia się między innymi problemami opiekuńczo-wychowawczymi, przestępczością, przemocą w rodzinie, niedostatkiem, izolacją społeczną, zanikiem autorytetu rodzicielskiego, co może w konsekwencji doprowadzić do rozpadu rodziny. W tej sytuacji pojawia się również groźba przejmowania przez dzieci nieprawidłowych wzorców, a w konsekwencji „dziedziczenia” statusu bezrobotnego.

Jak wynika ze statystyk Powiatowego Urzędu Pracy w Gryficach w 2015 r. 226 osób bezrobotne objęto stażem. W tym samym okresie 4 134 osoby podjęły pracę za pośrednictwem urzędu.

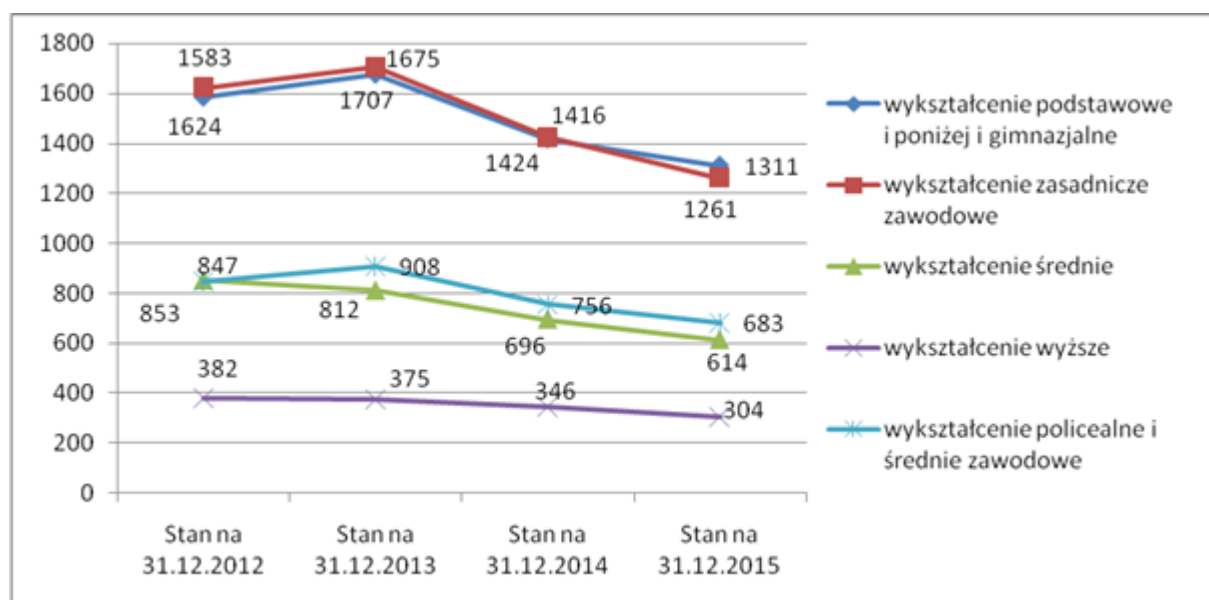
Bezrobocie dotyka osoby z wykształceniem zawodowym jak i osoby z wykształceniem wyższym i średnim, które w porównaniu do pierwszej grupy bezrobotnych posiadają zdecydowanie lepszą sytuację na rynku pracy. Strukturę bezrobotnych pod względem wykształcenia obrazuje poniższa tabela:

Tabela 14. Struktura bezrobotnych wg wykształcenia w powiecie gryfickim w latach 2012-2015

Liczba osób bezrobotnych wg wykształcenia w powiecie gryfickim w latach 2012-2015				
wyszczególnienie	Stan na 31.12.2012	Stan na 31.12.2013	Stan na 31.12.2014	Stan na 31.12.2015
wykształcenie podstawowe i poniżej i gimnazjalne	1583	1675	1416	1311
wykształcenie zasadnicze zawodowe	1624	1707	1424	1261
wykształcenie policealne i średnie zawodowe	847	908	756	683
wykształcenie średnie	853	812	696	614
wykształcenie wyższe	382	375	346	304

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Gryficach.

Wykres 7. Struktura bezrobotnych wg wykształcenia w powiecie gryfickim w latach 2012-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Gryficach.

Analizując strukturę bezrobocia w latach 2012 - 2015 należy zauważyć, że:

- na koniec 2015 r. pod względem wykształcenia, wśród osób bezrobotnych najliczniejszą grupę stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem podstawowym i poniżej oraz wykształceniem gimnazjalnym (31,4%) - ich liczba spadła o 17% w stosunku do 2012 r.,
- o 363 osoby (tj. o 22%) spadła liczba osób bezrobotnych z wykształceniem zasadniczym zawodowym,
- o 164 osoby (tj. o 19%) spadła liczba osób bezrobotnych z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym,

- o 239 osób (tj. o 28%) spadła liczba osób bezrobotnych z wykształceniem średnim,
- o 78 osób (tj. o 20%) spadła liczba osób bezrobotnych z wykształceniem wyższym. Grupa ta stanowi najmniejszy udział w ogólnej liczbie osób bezrobotnych w powiecie – 7,3%.

Podsumowując, wraz z malejącym wykształceniem zwiększa się udział bezrobotnych. Z analizy powyższych danych dotyczących bezrobocia wynika, że poziom wykształcenia jest istotnym czynnikiem wpływającym na status bezrobotnych w powiecie.

Tabela 15. Wybrana statystyka dot. wsparcia dla osób bezrobotnych z terenu powiatu gryfickiego

Lp.	Wskaźniki	2012	2013	2014	2015
1	Liczba osób objętych zajęciami aktywizacyjnymi	653	461	102	0
2	Liczba osób objętych szkoleniem w ramach klubu pracy	35	71	14	0
Lp.	Wskaźniki	2012	2013	2014	2015
3	Liczba osób objętych poradami indywidualnymi	1969	3472	3184	1363
4	Liczba osób, które uczestniczyły w grupowych poradach zawodowych	119	86	149	75
5	Liczba osób, które uzyskały grupową informację zawodową	364	161	26	72
6	Liczba osób, które uzyskały indywidualną informację zawodową	369	1262	713	19
7	Liczba osób objętych szkoleniami zawodowymi	114	146	227	25

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach.

Jak wynika z powyższych danych ujętych w tabeli, w 2015 r. nie realizowano zajęć aktywizacyjnych oraz szkoleń w ramach klubu pracy. Zaobserwowano znaczny spadek liczby osób objętych poradami indywidualnymi (o 1 821 osób mniej niż w 2014 r.) oraz liczby osób objętych szkoleniami zawodowymi (o 202 osoby mniej). Zwiększyła się także liczba osób, które uzyskały grupową informację zawodową (o 46 osób więcej). Natomiast o połowę zmniejszyła się liczba osób uczestniczących w poradach grupowych.

Poniższa tabela obrazuje skalę osób pozostających długotrwale bez pracy i korzystających ze wsparcia w zakresie pomocy społecznej.

Tabela 16. Liczba osób długotrwale bezrobotnych otrzymujących pomoc socjalną

Osoby długotrwale bezrobotne otrzymujące pomoc socjalną	2012	2013	2014	2015
Osoby długotrwale bezrobotne otrzymujące pomoc socjalną ogółem:	1562	2093	1195	1230
w tym kobiet	405	1177	257	751
w tym kobiet opiekujących się osobą zależną	170	853	14	319

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach.

Analizując powyższe dane można zauważyć, że w porównaniu do 2014 r., w roku 2015 zwiększyła się liczba osób długotrwale bezrobotnych (o 35 osób) otrzymujących pomoc socjalną, w tym zwiększyła się liczba kobiet długotrwale bezrobotnych otrzymujących z różnych powodów pomoc socjalną – o 494 w porównaniu do roku poprzedniego. Jednocześnie znacznie zwiększyła się liczba kobiet, którym przyznawano pomoc z powodu osobistego opiekowania się osobą od nich zależną (np. świadczenie pielęgnacyjne z tytułu opieki nad dzieckiem niepełnosprawnym, małżonkiem, lub rodzicem czy rodzeństwem) – o 305 kobiet w porównaniu do 2014 r.

Osoby niepełnosprawne na rynku pracy

Pozycja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych powoduje, iż zaliczają się oni do grupy o niekorzystnej sytuacji na rynku pracy. Jednakże osoby niepełnosprawne stanowią grupę bezrobotnych, która ze względu na istniejące bariery społeczne, ma największe trudności w uzyskaniu zatrudnienia. Utrudnienia i ograniczenia do wykonywania pracy zawodowej spowodowane niepełnosprawnością fizyczną, psychiczną lub umysłową powodują, iż szanse zatrudnienia tych osób są niewielkie. Jednocześnie praca dla osób niepełnosprawnych ma szczególne znaczenie, poza zabezpieczeniem środków do życia zapewnia poczucie społecznej użyteczności oraz integruje z resztą społeczeństwa⁷. Jest szansą rozwoju i istotnie wpływa na wzrost samooceny.

W powiatowych urzędach pracy na pomoc mogą liczyć zarówno osoby niepełnosprawne, którym przysługuje status bezrobotnego jak również te, którym ten status nie przysługuje (rejestrowane są wtedy, jako osoby poszukujące pracy)⁸.

⁷ Powiatowy Program przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy na lata 2011-2016, Gryfice 2011, s.30.

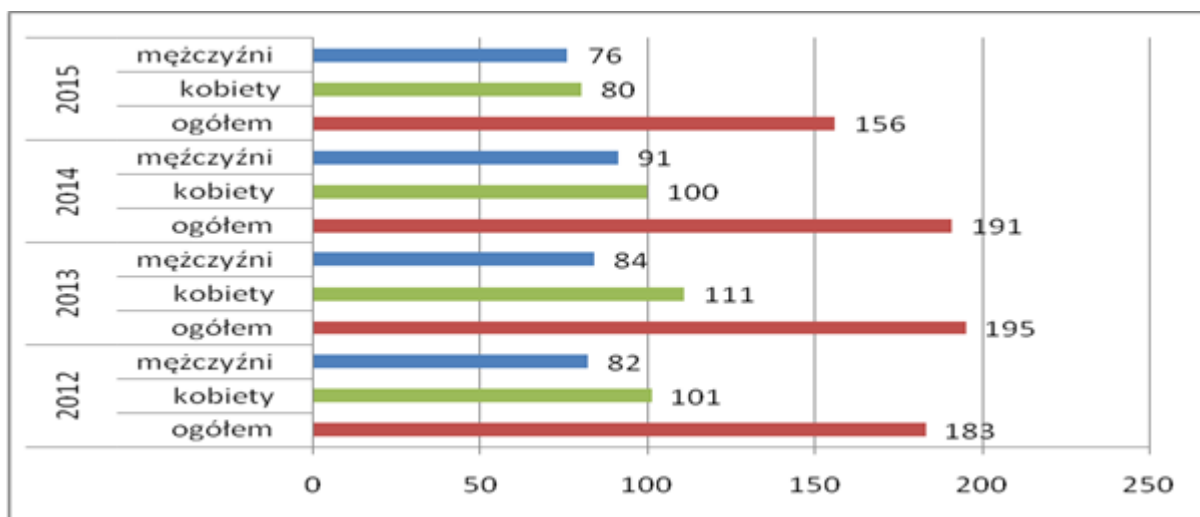
⁸ Bezrobotni niepełnosprawni i niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu w województwie zachodniopomorskim -2015 r., Wojewódzki Urząd Pracy, Szczecin 2016, s.2.

Wszystkie wskaźniki ilustrujące sytuację na rynku pracy są dla osób niepełnosprawnych wysoce niekorzystne i dowodzą pogłębiających się nierówności w dostępie do pracy między osobami niepełnosprawnymi a sprawnymi, co w dużej mierze związane jest z dostępem do komunikacji oraz odległością do miejsc pracy.

Według danych pochodzących z Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie na 31.12.2015 r. na terenie województwa zachodniopomorskiego, ogólna liczba zarejestrowanych bezrobotnych osób niepełnosprawnych wyniosła 3 924. Liczba bezrobotnych niepełnosprawnych stanowiła 4,9% ogólnej liczby bezrobotnej ludności województwa. Wśród niepełnosprawnych bezrobotnych kobiety stanowiły 46,8%, a mężczyźni 53,2%.

Natomiast na terenie powiatu gryfickiego, według danych pochodzących z Powiatowego Urzędu Pracy w Gryficach w 2015 r., bez pracy pozostawało 156 osób niepełnosprawnych, co stanowi 3,7% ogółu bezrobotnych w powiecie. Wśród niepełnosprawnych bezrobotnych było 80 kobiet. Najwięcej bezrobotnych niepełnosprawnych było zarejestrowanych w 2013 r. Sytuację tę obrazuje poniższy wykres.

Wykres 8. Niepełnosprawni zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy w Gryficach w latach 2012-2015 z terenu powiatu gryfickiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Gryficach.

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób niepełnosprawnych bezrobotnych oraz osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i nie pozostających w zatrudnieniu, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Gryficach w latach 2012 - 2015.

Tabela 17. Liczba osób niepełnosprawnych według ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy w Gryficach

Rok	Liczba osób niepełnosprawnych		Ogółem
	bezrobotni	poszukujący pracy i nie pozostający w zatrudnieniu	
2012	183	38	221
2013	195	44	239
2014	191	40	231
2015	156	39	195

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Gryficach.

Rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych ma na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego poprzez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy. Problemem, z którym niejednokrotnie spotykają się niepełnosprawni, jest znalezienie odpowiedniego miejsca pracy. Jedynie niewielka część osób niepełnosprawnych znajduje zatrudnienie, z czego część na „wolnym rynku”, a część w zakładach pracy chronionej i zakładach aktywności zawodowej⁹. Właściwa rehabilitacja zawodowa powinna zapewnić także warunki do samorealizacji osoby niepełnosprawnej w pracy i jej rozwój. Dla wielu osób niepełnosprawnych praca jest podstawową formą rehabilitacji, umożliwiającą w miarę normalne funkcjonowanie. Poziom aktywności zawodowej ludzi niepełnosprawnych jest bardzo niski. Powodem tego jest zarówno sama niepełnosprawność, jak i cechy temu towarzyszące, tzn. niski poziom wykształcenia wiek oraz postawa wobec pracy.

Sytuacja osób niepełnosprawnych na zachodniopomorskim rynku pracy wymaga szczególnej uwagi instytucji rynku pracy oraz podjęcia kompleksowych działań na rzecz tej grupy. Czynniki, które mają istotny wpływ na poszukiwanie i zdobycie przez osoby niepełnosprawne zatrudnienia, są względnie niski poziom posiadanych kwalifikacji zawodowych i mała aktywność na rynku pracy oraz dodatkowo funkcjonujące społecznie stereotypy i uprzedzenia. Bezrobocie zniekształca proces aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych, utrudnia ich ekonomiczne i społeczne usamodzielnienie się. Bezrobocie powoduje dewaluację kwalifikacji zawodowych, obniża aspiracje edukacyjne, osłabia wolę pracy i zdolności do podejmowania wysiłku w celu pozyskania zarobkowego źródła utrzymania. Sprzyja frustracji, wywołuje apatię lub agresję, rodzi obojętność i osłabia poczucie więzi rodzinnych i społecznych, hamuje rozwój osobowości. Szczególnie dotkliwy jest ten problem w odniesieniu do osób niepełnosprawnych. Od lat znalezienie pracy dla osób niepełnosprawnych nie jest łatwe. Pracodawcy niechętnie zatrudniają osoby niepełnosprawne, obawiając się, często niesłusznie, mniejszej wydajności pracy tych osób. Ciągły brak zrozumienia ze strony społeczeństwa wobec osób niepełnosprawnych,

⁹ *Biuletyn Obserwatorium Integracji Społecznej – Osoby niepełnosprawne na Pomorzu Zachodnim*, Nr 2(12)/14, Szczecin, 2014 r., s.20.

bariery architektoniczne, komunikacyjne na jakie natykają się każdego dnia osoby niepełnosprawne powodują bardzo niski odsetek osób zatrudnianych w zakładach pracy.

Według danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Gryficach w 2015 r. zgłoszono 8 ofert pracy dla osób niepełnosprawnych. Ponadto z poradnictwa indywidualnego skorzystało 13 osób niepełnosprawnych, w tym 6 kobiet.

Zakres działalności Powiatowego Urzędu Pracy w Gryficach, ukierunkowany na pomoc osobom niepełnosprawnym zarejestrowanym w tutejszym urzędzie, obejmuje poza finansowaniem poszczególnych form aktywizacji, także wspieranie aktywności zawodowej z wykorzystaniem przewidzianych przepisami *ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy*. Powiatowy Urząd Pracy w Gryficach, wspierając osoby niepełnosprawne w zakresie rehabilitacji zawodowej udzielał wsparcia zarówno osobom niepełnosprawnym, jak i pracodawcom zamierzającym zatrudnić osoby niepełnosprawne, w formie m.in.:

- finansowania wydatków na instrumenty lub usługi rynku pracy określone w *ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy*,
- przyznawania środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej,
- zwrotu kosztów wyposażenia stanowiska pracy dla osoby niepełnosprawnej,
- refundacji wynagrodzenia i składek na ubezpieczenia społeczne pracodawcy zatrudniającemu osobę niepełnosprawną¹⁰,
- organizacji staży, prac interwencyjnych, robót publicznych,
- dodatków aktywizacyjnych, zwrotu kosztów dojazdu i opieki nad dzieckiem i osobą zależną.

Osoby z orzeczeniem o niepełnosprawności mogły również skorzystać ze szkoleń zawodowych celem podniesienia, zmiany, uzupełnienia kwalifikacji zawodowych.

W latach 2012-2015 Powiatowy Urząd Pracy w Gryficach realizował projekty skierowane do osób bezrobotnych, w tym niepełnosprawnych, tj.:

- Metamorfoza (EFS POKL),
- Program Specjalny dla osób do 30 roku życia,
- Program Specjalny dla osób powyżej 50 roku życia,
- Program Specjalny dla osób bezrobotnych z ustalonym III profilem pomocy,
- Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie gryfickim (EFS POWER),
- Aktywizacja osób pozostających bez pracy w wieku powyżej 29 roku życia znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy w powiecie gryfickim (EFS RPO WZ).

¹⁰ *Biuletyn Obserwatorium Integracji Społecznej – Osoby niepełnosprawne na Pomorzu Zachodnim*, Nr 2(12)/14, Szczecin, 2014 r.

- szereg projektów finansowanych z rezerw ministra właściwego do spraw pracy na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej, w tym skierowanych do osób niepełnosprawnych, w ramach których organizowane były staże zawodowe, finansowane były koszty dojazdu, podjęcia działalności gospodarczej, doposażenia stanowisk i inne.

Działania podejmowane przez Powiatowy Urząd Pracy w Gryficach zmierzają w kierunku wzrostu zatrudnienia wśród osób bezrobotnych niepełnosprawnych, celem lepszego ich dostosowania do aktualnych potrzeb rynku pracy jak i kształtowania poglądu nakierowanego na aktywizację zawodową wśród samych klientów urzędu pracy poprzez poradnictwo zawodowe. Ponadto Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie na terenie województwa realizuje coroczny „Regionalny Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia”. Plan ten w ramach założonych priorytetów ma na celu m.in. stwarzanie warunków dla podniesienia kwalifikacji zawodowych osób niepełnosprawnych i zwiększanie działań na rzecz ich aktywizacji zawodowej.

Poniżej zestawiono zadania skierowane do osób niepełnosprawnych, realizowane ze środków PFRON.

Tabela 18. Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych z terenu powiatu gryfickiego

Zadania realizowane ze środków PFRON	2012	2013	2014	2015
	Liczba osób	Liczba osób	Liczba osób	Liczba osób
Rozpoczęcie działalności gospodarczej	6	5	5	3
Wyposażenie przez pracodawców stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych	13	1	6	1
Szkolenie zawodowe osób niepełnosprawnych	0	0	0	10
Zatrudnienie osób niepełnosprawnych w zakładzie pracy chronionej	229	227	228	214

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach.

Jak wynika z powyższej tabeli, w 2015 r. utworzono 1 nowe stanowisko pracy dla osoby niepełnosprawnej dofinansowane ze środków PFRON, zaś 3 osoby niepełnosprawne rozpoczęły działalność gospodarczą (o 2 mniej niż w 2014 r.) W 2015 r. dla 10 osób niepełnosprawnych przeprowadzono także szkolenie zawodowe finansowane ze środków PFRON. Żaden podmiot nie podejmował działań mających na celu utworzenie Zakładu Aktywizacji Zawodowej. Nieznacznie zmniejszyła się liczba zatrudnionych osób niepełnosprawnych w zakładzie pracy chronionej – zatrudnienie w 2015 r. wynosiło 214 osób niepełnosprawnych (14 osób mniej niż w 2014).

4.3.2. Przedsiębiorczość

Powiat gryficki stanowi atrakcyjne miejsce dla rozwoju działalności gospodarczej. Na terenie powiatu w systemie REGON było zarejestrowanych na dzień 31.12.2015 r. 7 708 podmiotów gospodarczych, o 64 podmioty więcej niż w 2014 r. (7 644). W ciągu 4 lat nastąpił nieznaczny wzrost liczby podmiotów – o ok. 2%.

Wśród 7 708 podmiotów gospodarczych ze względu na sektory własności – 337 podmiotów stanowi sektor publiczny (co stanowi 4%), natomiast 7 348 - sektor prywatny (co stanowi 96%). Najwięcej jest tzw. mikro przedsiębiorstw, zatrudniających do 9 pracowników – 7 485, co stanowi blisko 97% wszystkich podmiotów. Na koniec 2015 r. na terenie powiatu funkcjonowało m.in. 281 spółek, 39 spółdzielni, 168 fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych oraz 6010 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, posiadających znaczny potencjał gospodarczy. Z przedstawionych powyżej danych wynika, że aktywność gospodarcza w powiecie skoncentrowana jest w sektorze prywatnym. Najpopularniejszą formą prowadzenia działalności w powiecie - podobnie jak w całym kraju - jest forma jednoosobowej działalności osoby fizycznej. Strukturę podmiotów przedstawia poniższe tabele oraz wykres.

Tabela 19. Podmioty gospodarcze wg sektorów własnościowych w powiecie gryfickim w latach 2012-2015

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	Udział (w %) dot. 2015 r.
Razem, w tym:	7570	7683	7644	7708	100%
sektor publiczny	334	332	337	337	4%
sektor prywatny	7236	7351	7307	7348	96%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych – GUS.

Tabela 20. Podmioty gospodarcze wg form własności w powiecie gryfickim wg stanu na 31.12.2015 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Z ogółem				
		Spółki handlowe		Spółdzielnie	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą
		Razem	W tym z udziałem kapitału zagranicznego			
powiat gryficki	7708	281	76	39	168	6010

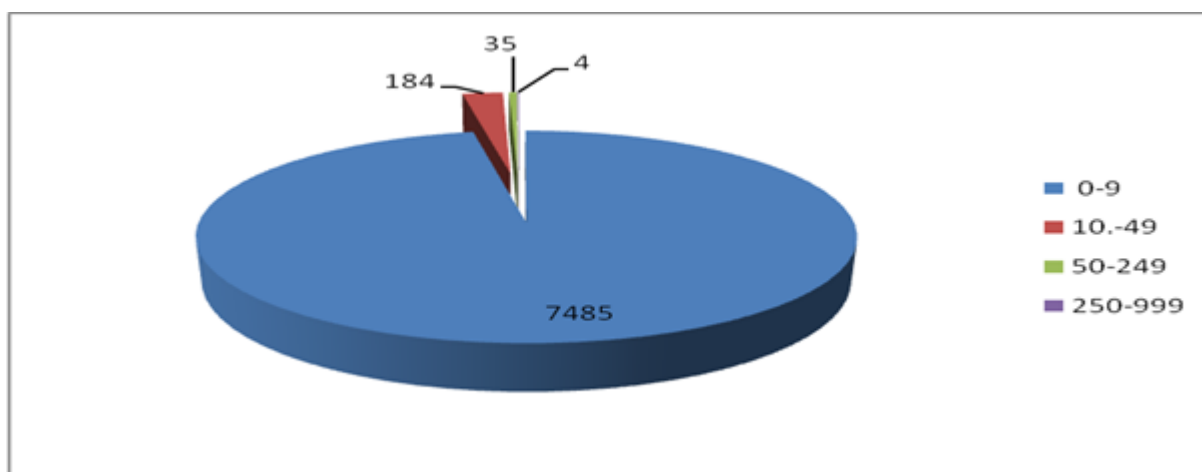
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych – GUS.

Tabela 21. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON wg klas wielkości w 2015 r.

Wyszczególnienie	Ilość podmiotów
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	7 708
0-9	7485
10-49	184
50-249	35
250-999	4
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	6010

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych – GUS.

Wykres 9. Podmioty gospodarki narodowej wg klas wielkości w 2015 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych – GUS.

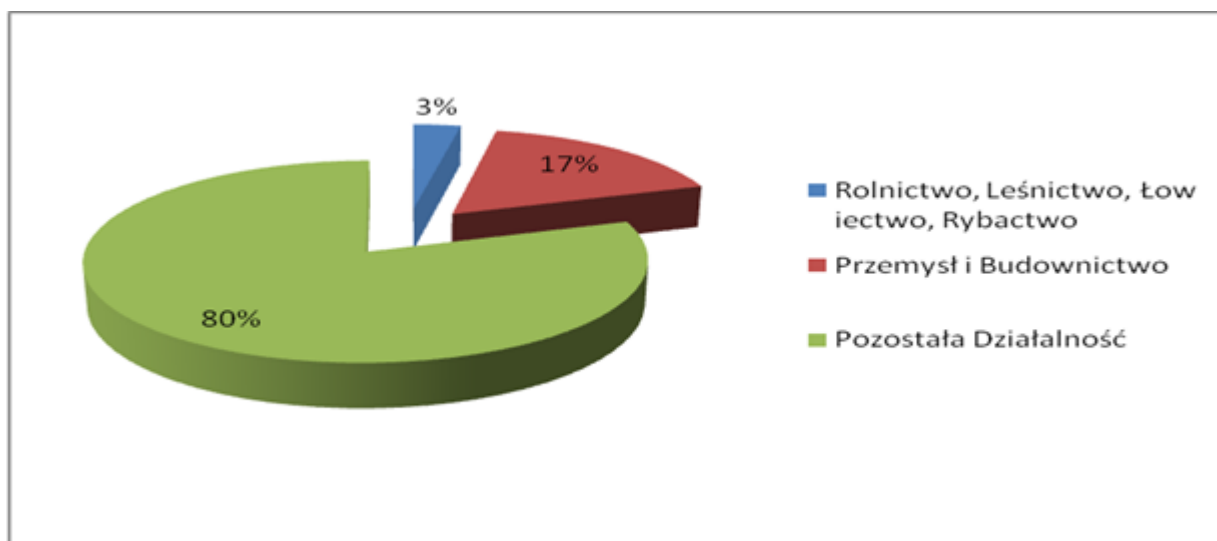
Lokalny rynek dóbr i usług jest kształtowany głównie przez lokalne firmy. Analizując rodzaj prowadzonej działalności przez podmioty gospodarcze zarejestrowane w powiecie gryfickim należy zauważyć, że dominują firmy branży usługowej – 80% firm w 2015 roku (struktura była zbliżona we wszystkich latach analizy). Przemysłem lub budownictwem zajmowało się 17% podmiotów. Z gospodarką rolną, leśną i łowiecką związanych było tylko 3% firm – zaskakująco mało, uwzględniając fakt, że powiat gryficki w dużej części ma charakter wiejski, a gminy Trzebiatów oraz Rewal (ta druga prawie na całej swej długości) są położone nad Morzem Bałtyckim i mają tradycje rybackie. Korzystne położenie gmin Rewal i Trzebiatów wskazuje na ich turystyczny charakter, który zdaje się oddziaływać na cały powiat gryficki – stąd tyle firm zajmujących się pozostałą działalnością, czyli świadczących usługi. Dane te zobrazowane są w poniższej tabeli i na wykresie.

Tabela 22. Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON, prowadzących działalność gospodarczą wg branż w latach 2012-2015 na terenie powiatu gryfickiego

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Ogółem	7570	7683	7644	7708
Rolnictwo, Leśnictwo, Łowiectwo, Rybactwo	257	265	232	239
Przemysł i Budownictwo	1330	1324	1264	1302
Pozostała Działalność	5983	6094	6148	6167

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych – GUS.

Wykres 10. Struktura firm w powiecie gryfickim ze względu na rodzaj działalności według PKD 2007 w 2015 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych – GUS.

4.3.3. Sytuacja ekonomiczna mieszkańców powiatu

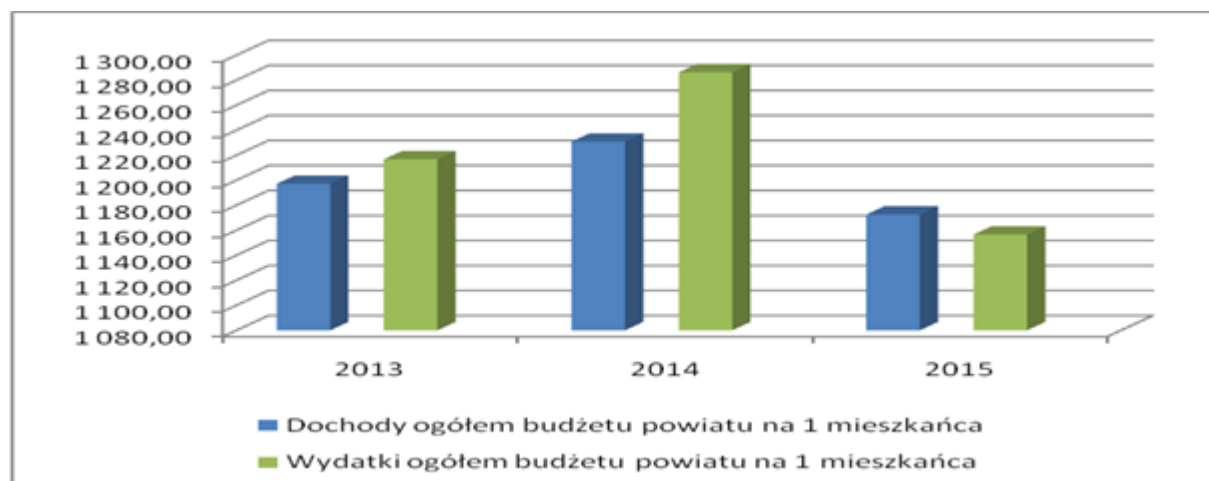
Obraz sytuacji ekonomicznej powiatu gryfickiego można oceniać na podstawie informacji o dochodach i wydatkach budżetu powiatu na zadania publiczne. Sytuację tę prezentuje poniższa tabela oraz wykres, pokazując zróżnicowany, z tendencją skokową, poziom dochodów i wydatków na jednego mieszkańca.

Tabela 23. Dochody i wydatki ogólne budżetu powiatu gryfickiego na 1 mieszkańca w latach 2013-2015 na tle województwa zachodniopomorskiego

	powiat gryficki			województwo zachodniopomorskie
	2013	2014	2015	2015
Dochody ogółem budżetu powiatu na 1 mieszkańca (w zł)	1 197,16	1 230,85	1 172,60	1 049,05
Wydatki ogółem budżetu powiatu na 1 mieszkańca (w zł)	1 216,76	1 286,27	1 156,55	1 027,61

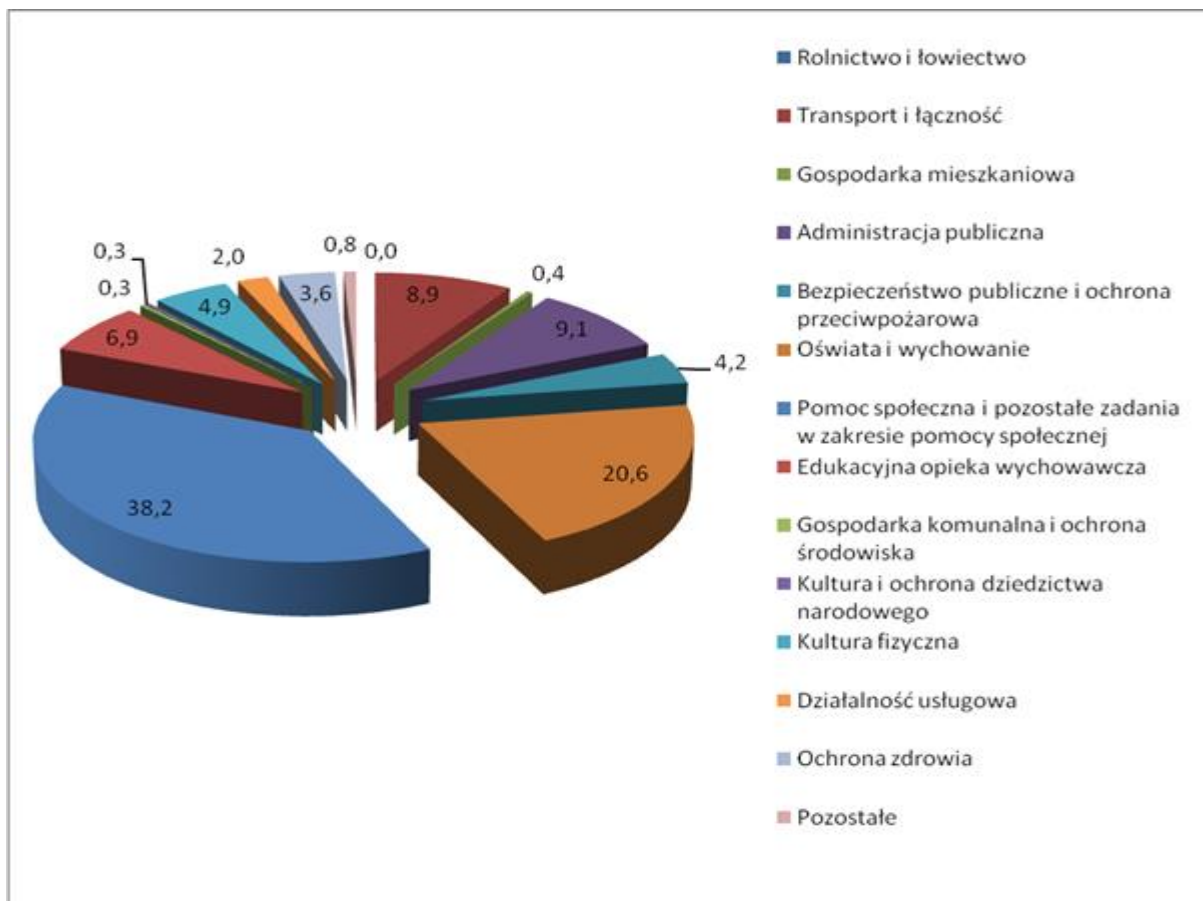
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych - GUS.

Wykres 11. Dochody i wydatki ogólne budżetu powiatu gryfickiego na 1 mieszkańca w latach 2013-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych - GUS.

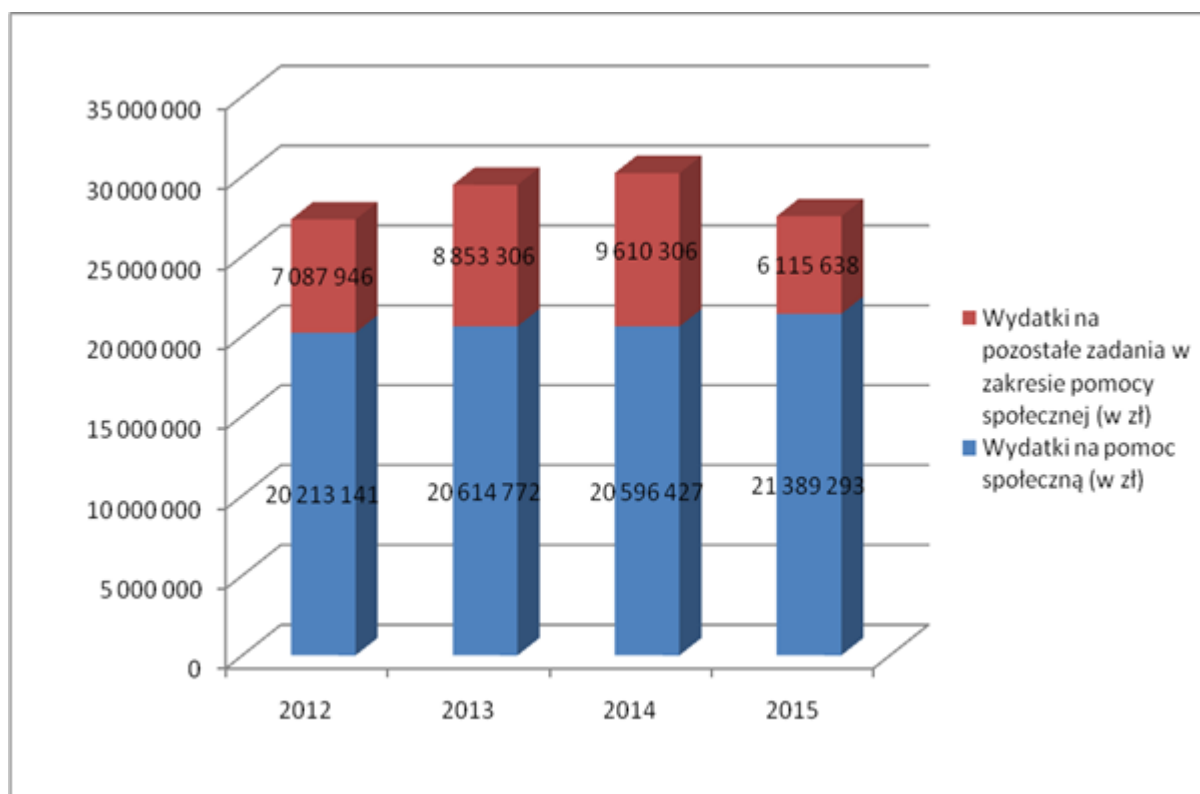
Wykres 12. Wydatki powiatu na realizację zadań publicznych w 2014 r. (w %)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych - GUS.

Analizując potrzeby społeczne mieszkańców powiatu gryfickiego można stwierdzić, że największe wydatki z budżetu powiatu przeznaczane są na pomoc społeczną i oświatę. Obraz sytuacji ekonomicznej powiatu można zaobserwować po przeprowadzeniu analizy wydatków przeznaczonych na pomoc społeczną na poniższym wykresie.

Wykres 13. Wydatki budżetu powiatu na realizację pomocy społecznej w latach 2012-2015 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych - GUS.

Poziom wydatków budżetu powiatu przeznaczonych na pomoc społeczną w 2015 roku wynosił 27 504 931 zł, co w przeliczeniu na jednego mieszkańca stanowi kwotę 448 zł¹¹, natomiast w przeliczeniu na jedną osobę korzystającą z pomocy społecznej kwotę 4 362 zł¹² w ciągu roku. Prezentowany powyżej poziom wydatków na realizację zadań związanych z udzielaniem pomocy może świadczyć o dość trudnej sytuacji ekonomicznej mieszkańców powiatu. Potwierdza to informacja o świadczeniach finansowych wypłacanych mieszkańcom poszczególnych gmin powiatu gryfickiego, znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej.

4.4. UWARUNKOWANIA SPOŁECZNE

4.4.1. Dostęp do edukacji

W powiecie gryfickim funkcjonują przedszkola, szkoły szczebla podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego. Większość z nich to jednostki organizacyjne poszczególnych gmin powiatu. Placówkami oświaty prowadzonymi przez samorząd powiatowy są:

¹¹ Wynik stanowi iloraz kwoty 27 504 931 zł i liczby mieszkańców powiatu wynoszącej 61 371 osób.

¹² Wynik stanowi iloraz kwoty 27 504 931 zł i liczby 6 305 osób, tj. liczbę osób korzystających z pomocy społecznej w 2015 roku.

- Liceum Ogólnokształcące im. [Bolesława Chrobrego](#) w Gryficach,
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. [Czesława Miłosza](#) w Gryficach, w skład którego wchodzi: Technikum Ekonomiczne, Liceum Profilowane, Liceum Ogólnokształcące, Zasadnicza Szkoła Zawodowa,
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. [Wincentego Witosa](#) w Płotach, w skład którego wchodzi: Liceum Ogólnokształcące, Technikum Żywności i Gospodarstwa Domowego, Technikum Hotelarstwa, Technikum Organizacji Usług Gastronomicznych,
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. [Zbigniewa Herberta](#) w Trzebiatowie, w skład którego wchodzi: Liceum Profilowane, Liceum Ogólnokształcące, Zasadnicza Szkoła Zawodowa,
- Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Rewalu, placówka resocjalizacyjna dla chłopców niedostosowanych społecznie w wieku 13-18 lat w normie intelektualnej i upośledzonych umysłowo w stopniu lekkim,
- Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii w [Waniorowie](#), przy którym działa szkoła podstawowa i gimnazjum.

Dane charakteryzujące placówki oświatowe znajdujące się w powiecie obrazują poniższe tabele.

Tabela 24. Wychowanie przedszkolne w powiecie gryfickim wg stanu na 31.12.2015 r.

Wyszczególnienie	Placówki	Oddziały	Miejsca	Dzieci
Brojce	2	3	0	62
Gryfice	8	30	406	601
Karnice	2	3	25	53
Płoty	4	12	90	197
Rewal	3	6	140	119
Trzebiatów	7	24	340	378
Powiat	26	78	1 001	1 410
Województwo	796	2303,13	40967	44877

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych – GUS.

Jak wynika ze statystyki w powyższej tabeli, według stanu na koniec 2015 r. do 26 placówek przedszkolnych uczęszczało 1410 wychowanków, z czego wynika, że średnio 54 dzieci przypadało na 1 placówkę (w województwie 56). Najwięcej przedszkoli jest w gminie Gryfice, najmniej w gminie Karnice.

Według danych statystycznych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2015 r. 17,2% mieszkańców powiatu gryfickiego w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) zalicza się do przedziału 3-6 lat - wychowanie przedszkolne (8,5% wśród dziewczynek i 8,7% wśród chłopców). Na tysiąc dzieci w wieku przedszkolnym, 678 uczęszczało do placówek wychowania przedszkolnego. Na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego przypadało 1,87 dzieci w wieku przedszkolnym.

Tabela 25. Szkolnictwo podstawowe dla dzieci i młodzieży w roku szkolnym 2015/2016 w powiecie gryfickim

wyszczególnienie	Podstawowe			
	Szkoły	Oddziały	Uczniowie	Absolwenci
Brojce	2	15	274	48
Gryfice	7	83	1 614	215
Karnice	2	15	235	38
Płoty	4	38	619	93
Rewal	3	18	292	45
Trzebiatów	3	49	966	124
Powiat	21	218	4 000	563
Województwo	496	5 585,62	105 364	14 549

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych – GUS.

W powiecie gryfickim znajduje się 21 szkół podstawowych, do których na przełomie roku szkolnego 2015/2016 uczęszczało 4000 uczniów. Najwięcej szkół podstawowych znajduje się w gminach: Gryfice i Płoty. Jednak jak wynika z powyższych danych najwięcej uczniów uczyło się w gminach Gryfice i Trzebiatów. Najmniej uczniów uczyło się w szkołach podstawowych w gminie Brojce.

Według danych statystycznych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2015 r. w grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie podstawowym (7-12 lat) kształci się 25,3% ludności (12,6% wśród dziewczynek i 12,7 wśród chłopców). Na 1 oddział w szkołach podstawowych przypadało 18 uczniów. Współczynnik skolaryzacji brutto (stosunek wszystkich osób uczących się w szkołach podstawowych do osób w wieku 7-12 lat) wynosił 87,32. W porównaniu do początku analizowanego okresu – 2012 r. liczba szkół zwiększyła się o 1, natomiast liczba uczniów szkół podstawowych zwiększyła się o 355 osób, tj. o blisko 10%.

Tabela 26. Szkolnictwo gimnazjalne dla dzieci i młodzieży w roku szkolnym 2015/2016 w powiecie gryfickim

Wyszczególnienie	Gimnazjum			
	Szkoły	Oddziały	Uczniowie	Absolwenci
Brojce	1	6	115	30
Gryfice	5	37	745	233

Karnice	1	4	84	26
Płoty	1	12	230	86
Rewal	3	13	194	69
Trzebiatów	3	23	444	148
Powiat	14	95	1 812	592
Województwo	328	2 244,63	46 505	14 990

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych – GUS.

W powiecie gryfickim znajduje się 14 gimnazjów, do których na przełomie roku szkolnego 2015/2016 uczęszczało 1812 uczniów. Najwięcej gimnazjów znajduje się w gminie Gryfice, do której uczęszcza najwięcej uczniów. W gminach Brojce, Płoty i Karnice jest po jednym gimnazjum. Najmniej uczniów jest w gminie Karnice.

Według danych statystycznych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2015 r. wśród mieszkańców w wieku potencjalnej nauki 12% zalicza się do przedziału 13-15 lat - kształcenie na poziomie gimnazjalnym (5,7% wśród dziewczyn i 6,3% wśród chłopców). Na 1 oddział w szkołach gimnazjalnych przypada 19 uczniów. Współczynnik skolaryzacji brutto (stosunek wszystkich osób uczących się w szkołach gimnazjalnych do osób w wieku 13-15 lat) wynosi 99,45. W porównaniu do początku analizowanego okresu – 2012 r. liczba szkół zmniejszyła się o 1, natomiast liczba uczniów szkół gimnazjalnych zmniejszyła się o 247 osób, tj. o 12%.

Tabela 27. Szkolnictwo ponadgimnazjalne i policealne w roku szkolnym 2015/2016

Wyszczególnienie	Szkolnictwo ponadgimnazjalne i policealne			
	Szkoły	Oddziały	Uczniowie	Absolwenci
Brojce	0	0	0	0
Gryfice	17	78	1 381	613
Karnice	0	0	0	0
Płoty	2	9	235	68
Rewal	1	5	26	0
Wyszczególnienie	Szkolnictwo ponadgimnazjalne i policealne			
	Szkoły	Oddziały	Uczniowie	Absolwenci
Trzebiatów	4	14	315	113
Powiat	24	106	1 957	794
Województwo	519	3 075,12	66 749	20 046

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych – GUS.

W całym powiecie w roku szkolnym 2015/2016 w szkołach ponadgimnazjalnych i policealnych uczyło się 1957 uczniów. Średnio w jednej szkole tego typu w województwie uczy się 128,6 uczniów, jest to o ponad 47 więcej niż w powiecie (81,5). Najwięcej szkół ponadgimnazjalnych i policealnych znajduje się w gminie Gryfice, do której uczęszcza najwięcej uczniów. Młodzież z gmin Brojce i Karnice z powodu braku swoich szkół musi dojeżdżać do pobliskich gmin.

W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie ponadgimnazjalnym (16-18 lat) kształcą się 12,7% mieszkańców (6,4% wśród dziewczyn i 6,3% wśród chłopców). Na 1 oddział w szkołach ogólnokształcących przypada 2 uczniów. 17 uczniów przypada na oddział w zasadniczych szkołach zawodowych. 15 uczniów przypada na oddział w szkołach średnich zawodowych i artystycznych. W przedziale wiekowym odpowiadającym edukacji w szkołach wyższych (19-24 lat) znajduje się 32,7% mieszkańców powiatu gryfickiego w wieku potencjalnej nauki (16,1% kobiet i 16,6% mężczyzn).

Podsumowując, ocenia się, że w powiecie gryfickim jest dobrze funkcjonująca baza oświatowa (do poziomu szkoły ponadgimnazjalnej) oraz przedszkolna.

W powiecie gryfickim wszechstronnej pomocy psychologicznej, pedagogicznej oraz logopedycznej udziela dzieciom i młodzieży Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, znajdująca się w Gryficach. Wspiera ona młodzież w wyborze kierunku kształcenia i zawodu, rodziców i nauczycieli w procesie wychowywania i kształcenia dzieci oraz młodzieży. Poradnia realizuje zadania statutowe przy pomocy psychologów, pedagogów, logopedów i doradców zawodowych poprzez: diagnozowanie, działalność terapeutyczną, prowadzenie grup wsparcia, prowadzenie mediacji, opiniowanie, interwencję kryzysową, poradnictwo, konsultacje, działalność profilaktyczną, działalność informacyjno – szkoleniową. Działają w niej zespoły orzekające, wydające orzeczenia o potrzebie zajęć rewalidacyjno – wychowawczych, o potrzebie kształcenia specjalnego, o potrzebie indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego lub indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży oraz opinie o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka.

W kompetencjach Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej jest wydawanie orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego i indywidualnego dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz niedostosowanej społecznie wymagającej stosowania specjalnej organizacji nauki oraz metod pracy.

Tabela 28. Orzeczenia wydane przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Gryficach w latach 2012-2015 w podziale na rodzaj orzeczenia

L.p.	Rodzaj orzeczenia	2012	2013	2014	2015
1	O potrzebie kształcenia specjalnego	97	112	115	131
2	O potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych	5	1	2	4
3	O potrzebie indywidualnego nauczania	46	38	40	43

4	O potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju	6	4	14	12
---	---	---	---	----	----

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Gryficach.

W 2015 roku w porównaniu do 2012 roku, liczba orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego wzrosła o 35%, natomiast o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju – aż o 100%.

Ponadto na terenie powiatu w roku 2015 r. funkcjonowały 3 placówki kształcenia specjalnego: Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Rewalu, Ośrodek Rehabilitacyjno – Edukacyjno – Wychowawczy w Gryficach oraz - do połowy 2015 r. - Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy w Waniorowie, który od września 2015 r. został przekształcony w Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii. W 2015 r. w ośrodkach: MOW, OREW i MOS, naukę pobierało 139 uczniów - o 9 osób mniej niż w 2014 r. Dwie placówki (MOW i MOS) zapewniały łącznie 88 miejsc w internatach.

Reasumując, dzieci i młodzież na terenie powiatu mają dobry dostęp do edukacji, który daje szanse na odpowiedni rozwój i go nie ogranicza.

4.4.2. Dostęp do usług zdrowotnych

Istotnym elementem infrastruktury społecznej jest system ochrony zdrowia. Jego poziom w sposób znaczący wiąże się z jakością wykonywanej pracy przez mieszkańców oraz wpływa na wydatki budżetu. Dostęp do infrastruktury ochrony zdrowia zależy przede wszystkim od liczby instytucji świadczących usługi zdrowotne, ich rozmieszczenia oraz kosztów usług.

Ogólna statystyka systemu ochrony zdrowia w powiecie została ujęta tabelarycznie poniżej.

Tabela 29. Ogólna statystyka systemu ochrony zdrowia w powiecie gryfickim w latach 2014-2015

Rok	Ilość szpitali	łóżka w szpitalach ogólnych	Ambulatoryjna opieka zdrowotna		Ambulatoryjna opieka zdrowotna - Porady (w tys.)	Apteki	Punkty apteczne
			Przychodnie	Praktyki lekarskie (Dane obejmują podmioty, które podpisały kontrakty z NFZ lub z przychodniami)			
2014	1	365	45	4	422,3	18	3
2015	1	365	46	4	439,1	20	3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych – GUS.

Rozmieszczenie podmiotów leczniczych na terenie powiatu jest nie tylko nierównomierne, ale także nie zabezpiecza potrzeb mieszkańcom powiatu. Na jeden podmiot leczniczy przypada średnio

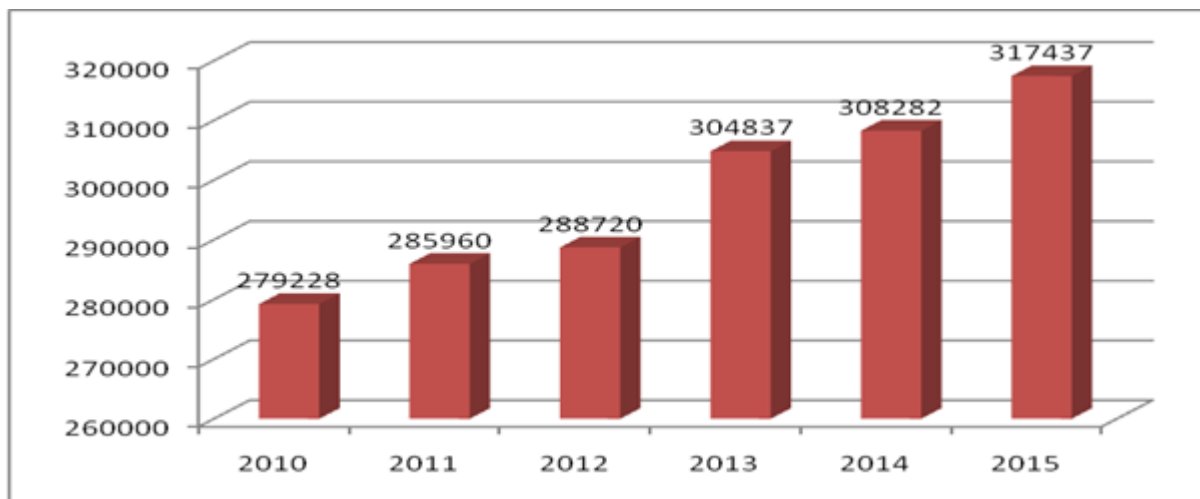
1 230 mieszkańców. Jest to wartość przeciętna nieuwzględniająca rodzaju placówki ani rozmieszczenia przestrzennego ludności oraz placówek. W Gryficach znajduje się jeden z największych szpitali w województwie zachodniopomorskim – Zachodniopomorski Szpital Specjalistyczny, który świadczy usługi medyczne zarówno dla mieszkańców powiatu gryfickiego jak i powiatów sąsiadujących, a którego potencjał nie jest wykorzystywany. Nie sprzyja temu m.in. ograniczony kontrakt z Narodowym Funduszem Zdrowia. Czynnikiem utrudniającym dostęp do specjalistycznej opieki medycznej są m.in.:

- nierównomierne rozmieszczenie przestrzenne placówek;
- duża odległość do specjalistycznych ośrodków z najdalej leżących miejscowości z terenu powiatu (słaba komunikacja);
- niska świadomość w zakresie profilaktyki w ochronie zdrowia (zwłaszcza mieszkańców wsi);
- patologie związane z finansowaniem systemu ochrony zdrowia.

Należy zauważyć, że według GUS w 2014 roku 45,6% zgonów w powiecie gryfickim spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 28,6% zgonów w powiecie były nowotwory, a 6,7% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego.

Styl życia i zachowania zdrowotne wpływają w największym stopniu na stan zdrowia ludności. Do czynników zagrażających zdrowiu należą przede wszystkim: nieprawidłowości w sposobie żywienia, mała aktywność fizyczna, nadmierne spożycie alkoholu, palenie tytoniu, używanie narkotyków, zły stan środowiska naturalnego, wypadki drogowe, niewłaściwe warunki bezpieczeństwa pracy oraz brak powszechnej profilaktyki. W ramach systemu ochrony zdrowia wymienić należy m.in. określanie potrzeb zdrowotnych ludności i monitorowanie stanu zdrowia, identyfikację i zwalczanie środowiskowych zagrożeń zdrowotnych, zapobieganie rozprzestrzenianiu się chorób (ze szczególnym uwzględnieniem chorób zakaźnych). Na podstawie statystyk przedstawionych na poniższym wykresie, obrazującym skalę udzielonych porad medycznych na terenie powiatu, można zauważyć trend wzrostowy takich działań na przestrzeni 6 lat (2010-2015). Dlatego warto analizować dane dotyczące wzrostu zapotrzebowania na usługi medyczne.

Wykres 14. Liczba udzielonych porad podstawowej opieki zdrowotnej w latach 2010-2015 w powiecie gryfickim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych – GUS.

Zarówno samorządy gmin znajdujących się na terenie powiatu, jak i samorząd powiatu czyni starania w zakresie promocji zdrowia oraz realizacji projektów i profilaktycznych programów zdrowotnych, mających na celu m.in. poprawę dostępności i jakości usług medycznych w zakresie profilaktyki chorób (poprzez m.in. wykonywanie bezpłatnych badań) czy edukacji prozdrowotnej (np. dla najmłodszych mieszkańców gminy). Profilaktyka w obszarze zdrowia wsparta przez powiat przyczynia się do kształtowania prozdrowotnego stylu życia oraz zmiany jakości życia mieszkańców. Duże znaczenie ma również działalność organizacji pozarządowych w obszarze ochrony zdrowia, mające na celu promocję zdrowia i propagowanie trzeźwych obyczajów mieszkańców.

4.4.3. System pomocy społecznej w powiecie

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Jej celem jest podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielniania osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem poprzez rozwijanie nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Jednostką organizacyjną powiatu realizującą zadania z zakresu pomocy społecznej, zarówno własne, jak i z zakresu administracji rządowej jest powiatowe centrum pomocy rodzinie. Na szczeblu gmin zadania te realizują ośrodki pomocy społecznej, które w swoim zakresie mają m.in. przyznawanie pomocy rzeczowej i finansowej osobom i rodzinom, świadczenie usług opiekuńczych, zapewnienie schronienia, miejsc w ośrodkach wsparcia.

Natomiast powiatowe centrum pomocy rodzinie realizuje zadania powiatu, wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która reguluje m.in. kwestie dot. pieczy zastępczej i osób usamodzielnianych – na nowych zasadach (osoby usamodzielnione przed dniem

wejścia w życie ustawy, tj. 01.01.2012 r. pozostają na starych zasadach, tzn. jak w ustawie o pomocy społecznej, pod którą podlegają także osoby usamodzielniane z placówek takich jak np. DPS, MOS, MOW, Schronisko dla nieletnich). Realizowane przez PCPR zadania z zakresu rehabilitacji osób niepełnosprawnych wynikają z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Na terenie powiatu gryfickiego funkcjonują trzy miejsko-gminne i trzy gminne ośrodki pomocy społecznej oraz jedno powiatowe centrum pomocy rodzinie, w których łącznie na koniec 2015 r. zatrudnionych było 143 pracowników. Dane dotyczące ilości pracowników jednostek pomocy społecznej powiatu gryfickiego przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 30. Liczba osób zatrudnionych w jednostkach pomocy społecznej powiatu gryfickiego w latach 2012 – 2015

Wyszczególnienie	Liczba zatrudnionych pracowników							
	2012		2013		2014		2015	
	ogółem	w tym pracowników socjalnych	ogółem	w tym pracowników socjalnych	ogółem	w tym pracowników socjalnych	ogółem	w tym pracowników socjalnych
Ośrodki Pomocy Społecznej	124	36	123	33	124	31	126	33
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach	23	4	26	5	26	4	17	2
OGÓŁEM	147	40	149	38	150	35	143	35

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach oraz ośrodków pomocy społecznej w gminach powiatu gryfickiego.

Według stanu na koniec 2015 r. w ośrodkach pomocy społecznej zatrudnionych było 126 osób. Pracownicy socjalni stanowili 26% kadry. Pozostali pracownicy wykonywali zadania związane z obsługą administracyjno – księgową, świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego, dodatków mieszkaniowych oraz świadczeniem usług opiekuńczych. W tym samym czasie w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach zatrudniano 17 osób, tj. o 9 osób mniej niż w roku 2014, w wyniku wyodrębnienia ze struktur PCPR od stycznia 2015 r. Powiatowego Ośrodka Wsparcia, jako samodzielnej jednostki powiatu.

Pracę socjalną świadczyło 2 pracowników (w latach 2014 i 2013 odpowiednio 4 i 5, w tym 2 pracowników socjalnych było zatrudnionych w ramach projektu POKL). Pozostali zajmowali się m.in. pieczęcią zastępczą rodzinną i instytucjonalną, księgowością. Poniższa tabela przedstawia liczbę

zatrudnionych specjalistów łącznie w ośrodkach pomocy społecznej w gminach powiatu gryfickiego i PCPR w Gryficach.

Tabela 31. Liczba zatrudnionych specjalistów (łącznie w ośrodkach pomocy społecznej w gminach powiatu gryfickiego i w PCPR w Gryficach)

Lp.	Liczba zatrudnionych specjalistów	2012	2013	2014	2015
1	Psycholog	5	4	6	8
2	Terapeuta ds. uzależnień od alkoholu	2	2	6	7
3	Pedagog	6	1	2	8
4	Terapeuta ds. uzależnień od narkotyków	2	1	5	1
5	Prawnik	4	2	1	4
6	Terapeuta ds. przemocy	1	2	1	1
7	Terapeuta ds. sprawców przemocy	1	1	1	1
8	Psychiatra	0	1	0	1
9	Instruktor terapii uzależnień	0	0	0	1
	Ogółem:	21	14	22	32

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach.

Jak wynika z powyższych danych w okresie czterech analizowanych lat najwięcej specjalistów było zatrudnionych w 2015 r. (32), natomiast najmniej w 2013 r. (14).

Wykaz jednostek współpracujących z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach zawiera poniższa tabela.

Tabela 32. Wykaz jednostek współpracujących z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach

Lp.	Nazwa jednostki	Rodzaj współpracy
1	Ośrodki Pomocy Społecznej	Występowanie z wnioskami o udostępnienie danych o funkcjonowaniu rodzin biologicznych, sytuacji dot. osób usamodzielnianych, współ[praca z pracownikami socjalnymi i asystentami rodzin, umieszczanie osób w DPS, umawianie podopiecznych do specjalistów w PIK
2	Urzędy gminne i miejskie - Wydziały Ewidencji ludności i USC	Występowanie z wnioskami o PESEL, zameldowanie oraz odpisy aktów urodzenia, aktów zgonów

3	Powiatowy Urząd Pracy	Współpraca w ramach projektów systemowych, środki PFRON
4	Szkoły	Współpraca z wychowawcami i pedagogami w zakresie realizacji obowiązku szkolnego oraz współpracy z rodzinami zastępczymi, występowanie o wydanie opinii o uczniach
5	Sąd Rejonowy III Wydział Rodzinny i Nieletnich w Gryficach	opiniowanie kandydatów na rodziny zastępcze, wskazywanie rodzin zastępczych gotowych na przyjęcie dzieci, opiniowanie zasadności pobytu dzieci w pieczy, wnioskowanie o uregulowanie sytuacji prawnej dziecka, wnioski o alimenty od rodziców biol. na rzecz dzieci w pieczy
6	Policja	Współpraca w ramach przeciwdziałania przemocy w rodzinie – umawianie do specjalistów w PIK, wspieranie koordynatorów rodziny i pedagogów przy odbieraniu dzieci przy realizacji postanowień sądu,
7	Starostwo Powiatowe w Gryficach	Orzecznictwo o Stopniu Niepełnosprawności, Projekty Aktywizacji Zawodowej
8	Domy Pomocy Społecznej na terenie powiatu gryfickiego	Współpraca z pracownikami socjalnymi pracującymi w DPS przy umieszczaniu osób, wystawianie decyzji o odpłatności za pobyt mieszkańców w DPS, kontrole prowadzone przez PCPR
9	Dom dla Dzieci w Gryficach	Współpraca z pracownikiem socjalnym placówki, z wychowawcami w ustalaniu sytuacji rodzinnej dzieci i pracy z rodzicami biologicznymi, wydawanie skierowań dla dzieci umieszczanych w placówce
10	Powiatowy Ośrodek Wsparcia w Gryficach	Wydawanie decyzji kierujących do Ośrodka Wsparcia oraz decyzji ustalających odpłatność, kontrole prowadzone przez PCPR
11	Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii w Waniorowie	Współpraca z wychowawcami i pedagogami w zakresie realizacji obowiązku szkolnego oraz współpracy z rodzinami zastępczymi, występowanie o wydanie opinii o uczniach
12	Ośrodek Rehabilitacyjno- Edukacyjno- Wychowawczy w Gryficach	Współpraca z wychowawcami i pedagogami w zakresie realizacji obowiązku szkolnego oraz współpracy z rodzinami zastępczymi, występowanie o wydanie opinii o uczniach
L.p.	Nazwa jednostki	Rodzaj współpracy
13	Warsztaty Terapii Zajęciowej działające na terenie powiatu	Dofinansowania ze środków PFRON i własnych powiatu, kontrole Warsztatów prowadzone przez PCPR, zawieranie umów z powiatami w sprawie uczestnictwa w Warsztatach osób z ich terenów
14	PCPR z innych powiatów	Zawieranie porozumień w związku z umieszczeniami dzieci z innych powiatów, występowanie z wnioskami o udostępnienie danych dotyczących rodzin zastępczych oraz osób usamodzielnianych, przekazywanie wniosków o pomoc złożonych przez osoby usamodzielniane z innych powiatów
15	Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna w Gryficach	Opiniowanie dzieci, orzekanie o kształceniu specjalnym, i inne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach.

W powiecie funkcjonuje ŚDS – Powiatowy Ośrodek Wsparcia w Gryficach – dzienna forma wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz niepełnosprawnych intelektualnie – dysponuje 30 miejscami. Do 31.12.2014 r. POW był w strukturze PCPR, zaś od stycznia 2015 r. funkcjonuje jako samodzielna jednostka organizacyjna powiatu.

Jednym z głównych zadań z zakresu pomocy społecznej realizowanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie jest organizowanie i zapewnienie usług w określonym ustawowo standardzie w domach pomocy społecznej. W powiecie gryfickim działają dwa domy pomocy społecznej:

- w Gryficach - dla osób przewlekle somatycznie chorych,
- w Jarominie - dla mężczyzn przewlekle psychicznie chorych oraz niepełnosprawnych intelektualnie,

zapewniając całodobową opiekę nad osobami dorosłymi, które z różnych względów nie mogą funkcjonować w swoich środowiskach rodzinnych. Domy pomocy społecznej zaspokajały potrzeby bytowe, terapeutyczne, społeczne i religijne swoich mieszkańców. Pobyt tych mieszkańców współfinansowany był m.in. przez gminy, z terenu których pochodzili i ich rodziny.

W analizowanym okresie czterech lat liczba mieszkańców domów pomocy społecznej pokrywała się z liczbą miejsc w tych placówkach, lub przewyższała ją (o 1 osobę w roku 2012 i 2013) przy zwiększającej się rokrocznie liczbie osób oczekujących na miejsce w placówkach. Poniższa tabela obrazuje wybrane dane dotyczące domów pomocy społecznej na terenie powiatu gryfickiego.

Tabela 33. Wybrane dane statystyczne dot. domów pomocy społecznej w powiecie gryfickim

Rodzaje wsparcia	2012	2013	2014	2015
Liczba domów pomocy społecznej na terenie powiatu gryfickiego, w tym:	2	2	2	2
DPS w Gryficach	1	1	1	1
DPS w Jarominie	1	1	1	1
Liczba miejsc w domach pomocy społecznej w powiecie gryfickim, w tym:	461	461	461	461
DPS w Gryficach	116	116	116	116
DPS w Jarominie	345	345	345	345
Liczba osób umieszczonych w domach pomocy społecznej na terenie powiatu gryfickiego	34	61	42	39
Liczba mieszkańców w DPS-ach prowadzonych przez powiat gryficki (stan na koniec roku), w tym:	462	462	461	460
DPS w Gryficach	116	115	116	117
DPS w Jarominie	346	347	345	343
Liczba osób oczekujących na miejsce w:				
DPS w Gryficach	8	3	3	20
DPS w Jarominie	11	4	19	6
Miesięczny koszt 1 mieszkańca:				
DPS w Gryficach	2 826,52 zł	2 897,62 zł	2 924,51 zł	2 930,94 zł
DPS w Jarominie	2 494,43 zł	2 719,72 zł	2 762,40 zł	2 779,86 zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach.

Tabela 34. Działania na rzecz tworzenia placówek wsparcia dziennego dla osób niepełnosprawnych, szczególnie dla osób z zaburzeniami psychicznymi

Placówki wsparcia dziennego	2012	2013	2014	2015
Liczba placówek wsparcia dziennego dla osób niepełnosprawnych, w tym:	4	4	4	4
dla osób z zaburzeniami psychicznymi	4	4	4	4
Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z w/w placówek, w tym:	151	151	153	153
dla osób z zaburzeniami psychicznymi	151	151	153	153
Liczba placówek utworzonych	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach.

Na terenie powiatu prowadzone są następujące formy wsparcia dziennego osób niepełnosprawnych:

- 1) Warsztat Terapii Zajęciowej w Gryficach Polskiego Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną Koło w Gryficach – (51 uczestników w 2015 r.)
- 2) Warsztat Terapii Zajęciowej w Trzebiatowie Polskiego Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną Koło w Trzebiatowie - (30 uczestników w 2015 r.)
- 3) Warsztat Terapii Zajęciowej przy Domu Pomocy Społecznej w Jarominie - (40 uczestników w 2015 r.)
- 4) Powiatowy Ośrodek Wsparcia w Gryficach - na 30 miejsc.

Zarówno w powiecie gryfickim, jak i w województwie zachodniopomorskim, w latach 2012– 2015 odnotowano systematyczny niewielki spadek liczby ludności. Poniższa tabela obrazuje to zjawisko:

Tabela 35. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej do ogółu ludności w powiecie gryfickim i województwie zachodniopomorskim w latach 2012-2015

wyszczególnienie	powiat gryficki				województwo zachodniopomorskie			
	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
stan ludności ogółem	61798	61 672	61 517	61 371	1 721 405	1 718 861	1 715 431	1 710 482
osoby korzystające z pomocy społecznej	7 757	7 786	6 745	6 305	167 034	166 931	145 872	131 293
udział % osób korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem	12,6	12,6	11	10,3	9,7	9,7	8,5	7,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS.

Przy niewielkim spadku liczby ludności zamieszkującej powiat gryficki zauważalny jest znaczny spadek liczby osób objętych pomocą społeczną. W 2014 r. z pomocy tej skorzystało o ok. 13% mniej osób, niż w 2013 r., natomiast w 2015 r. o ok. 7% mniej osób niż w 2014 r. Podobnie kształtowała się sytuacja w całym województwie zachodniopomorskim, jednak udział osób korzystających z pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności w powiecie gryfickim jest większy niż w województwie zachodniopomorskim o ok. 3%. W powiecie gryfickim w badanym okresie wskaźnik ten wahał się na poziomie 10,3% -12,6%, przy czym największy udział odnotowano w latach 2012-2013. W całym województwie zachodniopomorskim wskaźnik oscylował na poziomie 7,7% - 9,7%, przy czym największy udział odnotowano również w latach 2012-2013.

Poniższa tabela przedstawia udział osób korzystających z pomocy społecznej w powiecie gryfickim w latach 2010-2015 w podziale na gminy.

Tabela 36. Udział (%) osób korzystających z pomocy społecznej w powiecie gryfickim w latach 2010-2015 w ludności ogółem

Lata	powiat gryficki	Brojce	Gryfice	Karnice	Ploty	Rewal	Trzebiatów
2010	12,2	27,1	11,3	20,7	13,3	8,6	8,1
2011	12,3	29,3	11,3	17,7	13,2	8,9	8,8
2012	12,6	29,0	12,3	19,0	13,8	9,3	7,5
Lata	powiat gryficki	Brojce	Gryfice	Karnice	Ploty	Rewal	Trzebiatów
2013	12,6	29,3	11,5	20,1	13,9	8,6	8,8
2014	11,0	25,7	10,2	15,1	12,5	7,5	7,6
2015	10,3	24,1	9,5	13,8	12,4	5,7	7,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS.

Analizując powyższe zestawienie można zauważyć, że największy udział osób korzystających z pomocy społecznej przypadł w gminie Brojce (24,1% w 2015 r.) i Karnice (13,8% w 2015 r.), przy czym zarówno w całym powiecie jak i w poszczególnych gminach powiatu obserwuje się trend zniżkowy osób objętych pomocą społeczną.

Główne powody przyznania pomocy społecznej oraz ich skala w poszczególnych latach objętych badaniem zostały przedstawione w poniższej tabeli i na poniższym wykresie.

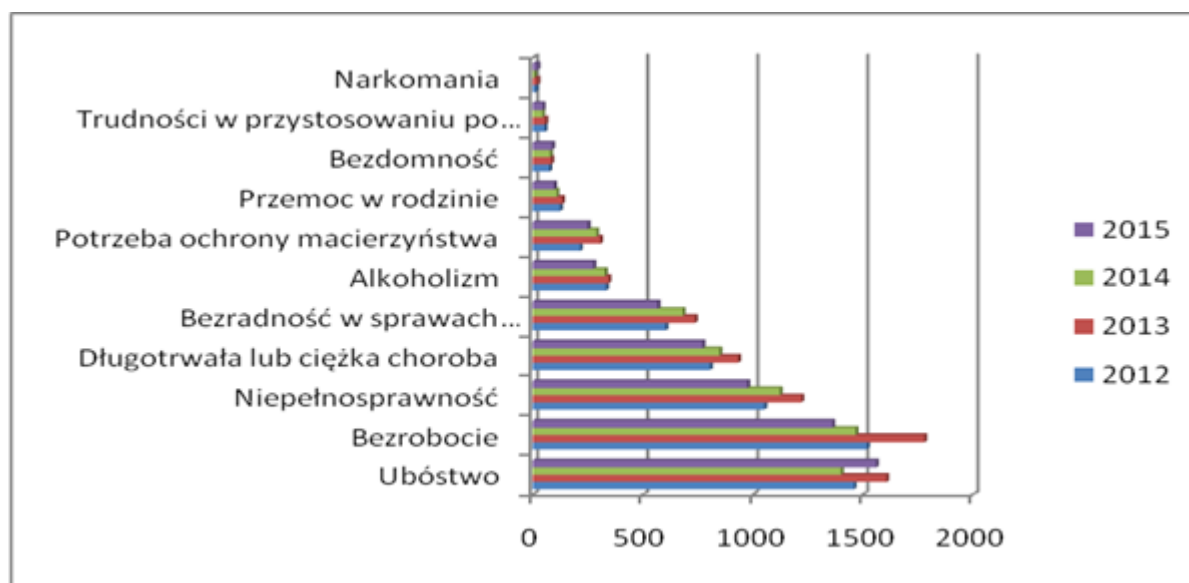
Tabela 37. Przyczyny przyznawania świadczeń z pomocy społecznej (liczba rodzin) w powiecie gryfickim w latach 2012-2015 (łącznie OPS i PCPR)

Lp.	Przyczyny przyznawania świadczeń	2012	2013	2014	2015
1	Ubóstwo	1460	1608	1401	1561
2	Bezdomność	77	86	80	89

3	Potrzeba ochrony macierzyństwa	216	308	290	251
4	Bezrobocie	1520	1781	1468	1363
5	Niepelnosprawność	1053	1222	1124	976
6	Długotrwała lub ciężka choroba	806	934	850	772
7	Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	605	738	683	569
8	Przemoc w rodzinie	125	135	110	98
9	Alkoholizm	334	346	329	277
10	Narkomania	15	22	8	22
11	Trudności w przystosowaniu po opuszczeniu zakładu karnego	56	59	45	47

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach oraz ośrodków pomocy społecznej na terenie powiatu gryfickiego.

Wykres 15. Przyczyny przyznawania świadczeń z pomocy społecznej (liczba rodzin) w powiecie gryfickim w latach 2012-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach oraz ośrodków pomocy społecznej na terenie powiatu gryfickiego.

Głównymi powodami przyznawania pomocy społecznej w powiecie gryfickim jest ubóstwo i bezrobocie. Ubóstwo było częstszym powodem udzielania wsparcia, aniżeli bezrobocie. Jednakże wskaźniki w obu przypadkach kształtują się porównywalnie - na wysokich poziomach. W ostatnim

analizowanym roku liczba osób objętych wsparciem z powodu ubóstwa wzrosła o ok. 10% w porównaniu z 2014 r., natomiast z powodu bezrobocia – spadła o ok. 7% (należy zaznaczyć, że jedna osoba w ciągu jednego roku mogła zostać objęta wsparciem kilkakrotnie). Może to wynikać ze zmniejszającego się wskaźnika bezrobocia (przy jednak ciągle wysokim jego poziomie) i sprzyjających czynnikach zewnętrznych, mających wpływ na sytuację życiową mieszkańców.

Kolejnymi powodami udzielania pomocy były: niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, a także bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych. Liczba osób objętych pomocą społeczną z powodu tych trzech przesłanek również zmalała w roku 2015 w porównaniu z latami poprzednimi. Według statystyk prowadzonych przez ośrodki pomocy społecznej w powiecie gryfickim ze wsparcia pomocy społecznej z powodu narkomanii skorzystały 22 osoby, tym samym wskazany problem okazał się być najmniejszym pod względem skali występowania. Pozostałe przyczyny przyznawania pomocy są jednostkowe (np. sieroctwo) lub nie wystąpiły w ogóle.

4.4.4. Piecza zastępcza

Zadaniem powiatu jest zapewnienie opieki i wychowania dzieciom, których rodzice znaleźli się w trudnej sytuacji życiowej i nie są w stanie wypełniać należycie swoich obowiązków wobec dzieci, lub nie mogą sprawować opieki z przyczyn losowych.

Trudno przecenić znaczenie rodziny w procesie wychowania, ponieważ jest ona naturalnym środowiskiem socjalizującym. Może wspierać lub ograniczać procesy adaptacji młodego człowieka do życia w społeczeństwie. Nie zawsze jednak taki modelowy przebieg socjalizacji w środowisku rodzinnym jest możliwy. Prawidłowe funkcjonowanie rodziny zostaje zaburzone. Przyczyny dysfunkcji bywają różne, może to być m.in.:

- śmierć biologicznych rodziców dziecka,
- niewłaściwe wypełnianie obowiązków rodzicielskich,
- głęboka patologia,
- porzucenie,
- uzależnienia, w tym przede wszystkim alkoholizm,
- długotrwałe bezrobocie,
- długotrwała choroba,
- załamania osobowościowe,
- warunki ekonomiczne.

Dezorganizacja tej najważniejszej grupy społecznej, jaką jest rodzina powoduje, że staje się ona niewydolna wychowawczo. Objawia się to problemami w pełnieniu ról rodzicielskich i problemami wychowawczymi, związanymi z prezentowaniem przez dzieci agresywnych zachowań, łamaniem obyczajów i norm społecznych.

Wszelka pomoc w takim przypadku powinna zmierzać do udzielania rodzinie wsparcia w odbudowie prawidłowych relacji i umacniania własnych postaw rodzicielskich. Warunkiem powodzenia jest możliwie jak najwcześniejsze udzielenie pomocy oraz stosowanie działań profilaktyczno-ochronnych. W wypełnianiu funkcji opiekuńczych, wychowawczych i edukacyjnych wobec dzieci, rodzina, zwłaszcza określona jako dysfunkcyjna, jest wspierana przez placówki pobytu dziennego, takie jak: świetlice środowiskowe, świetlice socjoterapeutyczne, kluby, ogniska. Gdy dziecko pozbawione jest częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej wówczas kierowane jest do całodobowej placówki opiekuńczo-wychowawczej lub innej zastępczej formy opieki.

W 2015 roku opieką ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu gryfickiego oraz Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach objętych było 569 rodzin (liczba osób w rodzinach - 2147), w których wystąpił problem bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych. Liczba ta w ostatnich dwóch latach wyraźnie zmalała.

Tabela 38. Liczba rodzin i osób w rodzinach, które skorzystały z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w powiecie gryfickim w latach 2012-2015

Jednostka	Liczba rodzin korzystających z pomocy				Liczba osób łącznie w rodzinach			
	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
OPS Brojce	65	67	52	44	259	278	211	204
Jednostka	Liczba rodzin korzystających z pomocy				Liczba osób łącznie w rodzinach			
	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
OPS Gryfice	206	283	340	215	952	989	1178	747
OPS Karnice	47	63	48	45	223	289	232	225
MGOPS Ploty	95	98	90	90	404	412	350	346
GOPS Rewal	23	48	17	13	79	138	56	35
MGOPS Trzebiatów	127	127	88	72	548	528	350	275
PCPR w Gryficach	42	52	48	90	110	159	150	315
RAZEM OPS i PCPR	605	738	683	569	2575	2793	2527	2147

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach oraz ośrodków pomocy społecznej na terenie powiatu gryfickiego.

Pieczą zastępczą, jako forma pomocy rodzinie, jest sprawowana w sytuacji niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Pieczę zastępczą organizuje powiat. Instytucjonalną formą pieczy są placówki opiekuńczo-wychowawcze, natomiast rodzinną jest rodzina zastępcza oraz rodzinne domy dziecka. Rodzina zastępcza zapewnia dziecku warunki rozwoju i wychowania odpowiednie do jego stanu zdrowia i poziomu rozwoju, w tym: odpowiednie warunki bytowe, możliwości zaspakajania indywidualnych potrzeb dziecka, rozwoju fizycznego i społecznego,

właściwej edukacji i rozwoju zainteresowań, odpowiednie warunki do odpoczynku i organizacji wolnego czasu.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach zostało wyznaczone na Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej w powiecie gryfickim. Rolą organizatora jest przede wszystkim troska o rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej, a więc inicjowanie ich tworzenia, kwalifikowanie kandydatów do tej roli oraz wspieranie już funkcjonujących rodzin. W PCPR w Gryficach zostali zatrudnieni koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, zajmujący się sprawami bezpośredniej organizacji wsparcia rodzin zastępczych. W 2015 r. koordynator rodzinnej pieczy zastępczej miał pod opieką nie więcej niż 15 rodzin zastępczych lub rodzinnych domów dziecka (zgodnie z *Ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*).

Liczba rodzin w powiecie gryfickim w analizowanym okresie nieznacznie maleje, przy nieznacznym wzroście liczby dzieci objętych opieką zastępczą. Na koniec 2015 r. w 123 rodzinach zastępczych umieszczonych było 220 dzieci (na koniec 2012 r. 211 dzieci w 128 rodzinach). Widoczne są niewielkie zmiany w liczbie poszczególnych typów rodzin zastępczych. W przeciągu ostatnich czterech lat nieznacznie zmniejszyła się liczba rodzin spokrewnionych, które tworzą dziadkowie i rodzeństwo dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. Jednak rodziny spokrewnione zdecydowanie dominowały w strukturze, stanowiąc ok. 75% ogółu rodzin. Liczba rodzin zawodowych pozostawała na bardzo zbliżonym poziomie, oscylując w granicach 4-6% ogółu rodzin zastępczych.

Najwięcej dzieci, bo aż blisko 60% przebywało w rodzinach spokrewnionych. Dane statystyczne dotyczące funkcjonowania rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu gryfickiego wyszczególniono poniższych tabelach.

Tabela 39. Liczba rodzinnych form pieczy zastępczej w powiecie gryfickim w latach 2012 – 2015

Typ rodziny zastępczej	2012		2013		2014		2015	
	Liczba rodzin	%	Liczba rodzin	%	Liczba rodzin	%	Liczba rodzin	%
Ogółem	128	100,00	125	100,00	121	100	123	100
Spokrewnione	94	73,44	92	73,60	91	75,21	89	72,36
Niezawodowe	25	19,53	23	18,40	21	17,36	22	17,89
Zawodowe, w tym: :	6	4,69	7	5,60	6	4,96	8	6,50
Zawodowe zwykłe	4	3,13	5	4,00	4	3,31	6	4,88
Specjalistyczna	1	0,78	1	0,80	1	0,83	1	0,81
Pogotowie rodzinne	1	0,78	1	0,80	1	0,83	1	0,81
Rodzinne domy dziecka	3	2,34	3	2,40	3	2,48	4	3,25

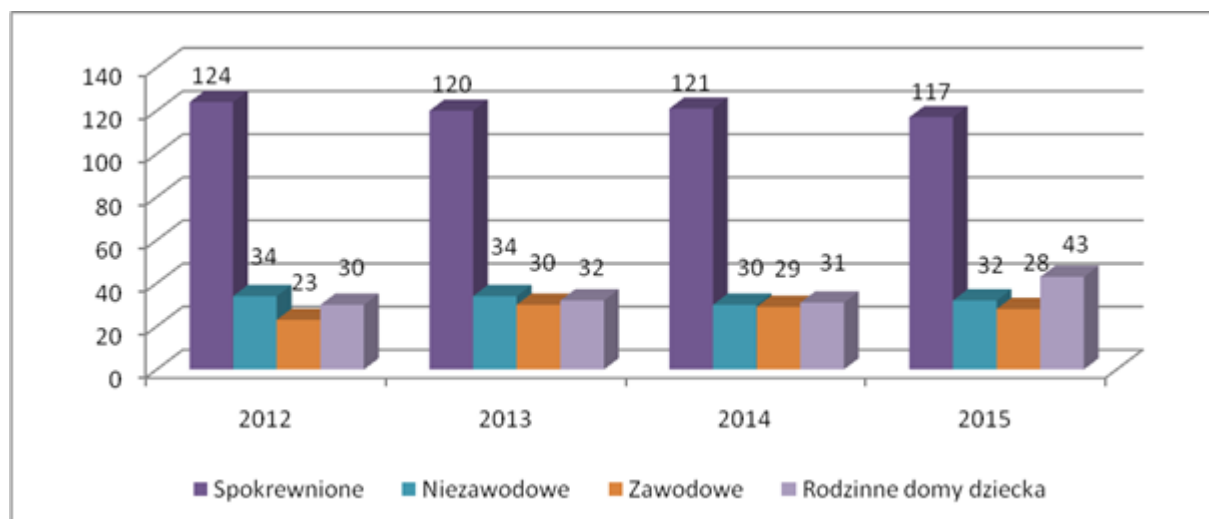
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach.

Tabela 40. Liczba dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie gryfickim w latach 2012-2015

Typ rodziny zastępczej	2012		2013		2014		2015	
	Liczba dzieci	%	Liczba dzieci	%	Liczba dzieci	%	Liczba dzieci	%
Ogółem	211	100,00	216	100,00	211	100	220	100
Spokrewnione	124	58,77	120	55,56	121	57,35	117	53,18
Niezawodowe	34	16,11	34	15,74	30	14,22	32	14,54
Zawodowe, w tym: :	23	10,90	30	13,89	29	13,74	28	12,72
Zawodowe zwykłe	2	0,95	19	8,80	20	9,48	20	9,09
Specjalistyczna		0,00	2	0,93	2	0,95	2	0,90
Pogotowie rodzinne	8	3,79	9	4,17	7	3,32	6	2,73
Rodzinne domy dziecka	30	14,22	32	14,81	31	14,69	43	19,54

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach.

Wykres 16. Liczba dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie gryfickim w latach 2012-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach.

Instytucjonalną pieczę zastępczą na poziomie powiatu realizuje Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza „Dom dla Dzieci” w Gryficach. Placówka zapewnia dzieciom całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokajanie niezbędnych potrzeb bytowych, rozwojowych, a także zapewnia korzystanie z przysługujących na podstawie odrębnych przepisów świadczeń zdrowotnych i kształcenia, realizując jednocześnie zadania przewidziane dla placówki interwencyjnej i placówki socjalizacyjnej. W placówce tej przebywają głównie dzieci z powiatu gryfickiego, kierowane na

podstawie postanowienia Sądu Rodzinnego. W przypadku posiadania wolnych miejsc kierowane są do niej dzieci spoza powiatu. Wówczas powiat kierujący dzieckiem pokrywa koszty jego utrzymania. Na dzień 31.12.2015 r. w placówce przebywało 33 dzieci w wieku 3-18 lat przy obowiązującym ustawowo standardzie 30 miejsc.

Tabela 41. Placówka opiekuńczo – wychowawcza „Dom dla Dzieci” w Gryficach

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Ilość miejsc	30	30	30	30
Stan wychowanków na koniec roku	30	31	37	33
Miesięczny koszt utrzymania 1 dziecka w placówce	4 907,60 zł	5 097,54 zł	4 436,91 zł	3 629,77 zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach.

Z analizy powyższych danych wynika, że w latach 2013-2015 liczba wychowanków placówki przekraczała ilość miejsc w placówce, przy systematycznym zmniejszaniu się średniego miesięcznego kosztu utrzymania 1 dziecka w placówce.

PCPR ściśle współpracuje z placówką w zakresie kierowania do niej dzieci i młodzieży. Zadaniem przedstawiciela PCPR, jako jednocześnie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, jest uczestnictwo w okresowej ocenie sytuacji życiowej wychowanków „Dому dla Dzieci”.

Wszelkie działania dotyczące organizacji pieczy zastępczej w powiecie gryfickim były zgodne z „Powiatowym Programem Rozwoju Pieczy Zastępczej”, uchwalonym przez Radę Powiatu Gryfickiego. Celem głównym programu było stworzenie w powiecie gryfickim warunków dla skutecznego rozwoju systemu pieczy zastępczej z ukierunkowaniem na rodzinne jej formy. Wszelkie działania PCPR w analizowanym okresie były ukierunkowane zgodnie z wyżej wymienionym programem na:

- rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej,
- wsparcie istniejących rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka,
- pomoc w usamodzielnianiu wychowanków pieczy zastępczej.

4.4.4.1. Pomoc dla pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej

Na podstawie *Ustawy o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej*, do zadań własnych powiatu należy również organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym placówki opiekuńczo-wychowawcze oraz rodziny zastępcze przez wspieranie procesu usamodzielnienia, a także finansowanie pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym. Do określonych ustawowo form pomocy należą m.in.:

- pomoc na kontynuowanie nauki,

- pomoc na usamodzielnienie,
- pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych,
- pomoc na zagospodarowanie,
- pomoc w uzyskaniu zatrudnienia,
- pomoc prawna,
- pomoc psychologiczna.

W związku z tym powiat gryficki udzielał wskazanej powyżej pomocy socjalnej i finansowej osobom, które po ukończeniu 18 roku życia opuściły rodzinną lub instytucjonalną formę pieczy zastępczej i rozpoczęły proces usamodzielniania. Poniższe tabele zawierają wykaz form pomocy dla wychowanków placówek opiekuńczo - wychowawczych oraz rodzin zastępczych z terenu powiatu oraz koszt udzielonych świadczeń w latach 2012 – 2015 r.

Tabela 42. Formy pomocy dla wychowanków placówek opiekuńczo - wychowawczych oraz koszt udzielonych świadczeń w latach 2012 – 2015 r.

Lp.	Forma pomocy	2012		2013		2014		2015	
		Liczba osób	Wysokość środków na pomoc (w zł)	Liczba osób	Wysokość środków na pomoc (w zł)	Liczba osób	Wysokość środków na pomoc (w zł)	Liczba osób	Wysokość środków na pomoc (w zł)
1	Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	16	103 192,61	16	91 166,78	18	82 718,00	17	79.534,62
2	Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	2	13 176,00	3	18 117,00	4	18 141,00	7	37.864,00
3	Pomoc rzeczowa na zagospodarowanie	3	6 588,00	3	8 235,00	1	1 500,00	5	9.294,00
Razem:		21	122 956,61	22	117 518,78	23	102 359,00	29	126.692,62

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach.

Tabela 43. Formy pomocy dla wychowanków rodzin zastępczych oraz koszt udzielonych świadczeń w latach 2012 – 2015 r.

Lp.	Forma pomocy	2012		2013		2014		2015	
		Liczba osób	Wysokość środków na pomoc (w zł)	Liczba osób	Wysokość środków na pomoc (w zł)	Liczba osób	Wysokość środków na pomoc (w zł)	Liczba osób	Wysokość środków na pomoc (w zł)

1	Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	30	175 336,15	22	137 431,01	23	119 759,72	26	150.352,91
2	Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	4	16 470,00	7	29 664,00	8	34 599,00	3	15.057,00
3	Pomoc rzeczowa na zagospodarowanie	7	16 499,50	2	3 294,00	10	23 529,00	2	3.000,00
	Razem	41	208 305,65	31	170 389,01	41	177 887,72	31	168.409,91

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach.

Na przestrzeni ostatnich lat liczba osób usamodzielnianych - wychowanków placówek opiekuńczo – wychowawczych systematycznie wzrasta. Kwota wydatkowana na to zadanie nieznacznie zmieniała się w poszczególnych latach. W 2015r. w porównaniu z trzema poprzednimi latami wzrosła liczba wychowanków, którym przyznano pomoc na usamodzielnienie i zagospodarowanie, a co za tym idzie – wzrosła również kwota wydatkowana na to zadanie.

Liczba wychowanków rodzin zastępczych oscyluje w granicach 31-41 osób w całym badanym okresie, jednak obserwuje się zmniejszenie kosztów udzielonych świadczeń w roku 2015 w odniesieniu do pozostałych lat.

PCPR w Gryficach do końca 2015 r. prowadziło mieszkanie chronione przeznaczone dla 6 osób opuszczających pieczę zastępczą. Mieszkanie było usytuowane na terenie Placówki Opiekuńczo – Wychowawczej „Dom dla Dzieci” w Gryficach. Od 2016 r. mieszkanie usytuowane jest poza placówką i przeznaczone jest dla 4 osób. Do korzystania z pobytu w mieszkaniu chronionym uprawnione są osoby, które ukończyły 18 lat i realizują indywidualny program usamodzielnienia, a także nie mają możliwości powrotu do środowiska naturalnego, kontynuują naukę, oczekują na przyznanie mieszkania z zasobów gminy, wymagają wsparcia i pomocy w podjęciu samodzielnego życia. W 2017 r. uruchomiono drugie mieszkanie chronione dla 2 osób usamodzielnianych.

Dzięki zintegrowanym działaniom, dzieci z rodzin zastępczych, w których zostały umieszczone, powrócą do swoich rodzin naturalnych. Powrót dzieci do rodzin naturalnych w powiecie gryfickim w latach 2012-2015 obrazuje poniższa tabela.

Tabela 44. Liczba dzieci, które powróciły z rodzin zastępczych do swoich rodzin naturalnych w latach 2012-2015

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Liczba dzieci	10	16	7	12

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach.

4.4.5. Przemoc w rodzinie

Przemoc w rodzinie jest niewątpliwie najgorszym rodzajem przemocy, ponieważ sprawcą jest najbliższa osoba – członek rodziny. Zauważalne jest, iż ludzie niechętnie przyznają się do przemocy wewnątrz rodziny, jednakże jest to zjawisko coraz częściej ujawniane. Występuje ono we wszystkich grupach społecznych, niezależnie od poziomu wykształcenia, czy też sytuacji materialnej. Art. 2 *ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie* definiuje przemoc w rodzinie następująco: *przemoc w rodzinie*, to jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą¹³.

Przemoc w rodzinie bardzo często jest ukrywana przez osoby jej doznające. Jej ofiary z różnych powodów nie chcą się ujawniać, a skutkiem tego obciążać sprawców przemocy. Osoby z najbliższego otoczenia również nie decydują się na zgłoszenie podejrzenia występowania zjawiska, mimo świadomości rozgrywanego się w pobliżu dramatu. Ofiary przemocy lub osoby im bliskie najczęściej szukają wsparcia w jednostkach pomocy społecznej, usytuowanych najbliżej ich miejsca zamieszkania, tj. w miejskich lub gminnych ośrodkach pomocy społecznej.

Zadania określone w *ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie* realizowane są przez różne podmioty, w tym:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie – jako jednostka organizacyjna powiatu powołana do realizacji określonych zadań, odpowiedzialna jest za całość zadań samorządu powiatowego wynikających z *ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie*. PCPR udziela ofiarom przemocy w rodzinie bezpłatnej pomocy, w szczególności w postaci poradnictwa psychologicznego, prawnego, pedagogicznego i socjalnego. Zapewnia także nocleg w sytuacjach kryzysowych. Realizuje także programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec sprawców przemocy oraz prowadzi specjalistyczny ośrodek wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.

Policja – przedstawiciele policji wchodzi w skład zespołu interdyscyplinarnego tworzonego przez gminę w celu rozwiązywania problemów związanych z występowaniem przemocy w rodzinie. Policja podejmuje i realizuje procedurę „Niebieskiej Karty”. Funkcjonariusz policji wspólnie z innymi osobami wymienionymi w ustawie, uczestniczy w podejmowaniu decyzji o odebraniu dziecka z rodziny, w razie zaistnienia zjawiska przemocy.

¹³ Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Gryfickim na lata 2013-2017, s.4.

Sąd i prokuratura – w skład zespołu interdyscyplinarnego, o jakim mowa wyżej, wchodzi kuratorzy sądowi, a mogą wchodzić także przedstawiciele prokuratury. Na wniosek osoby dotkniętej przemocą, sąd w trybie nieprocesowym, rozpatruje sprawę opuszczenia mieszkania przez sprawcę przemocy. Sąd zobowiązuje sprawców przemocy do uczestnictwa w zajęciach korekcyjno-edukacyjnych.

Zespoły interdyscyplinarne – realizują działania określone w gminnych programach przeciwdziałania przemocy rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Ośrodki pomocy społecznej – realizują zadania gmin określone w ustawie. Podejmują i realizują procedurę „Niebieskiej Karty”. Pracownicy socjalni podejmują i realizują decyzje o odebraniu dziecka z rodziny w razie zaistnienia zjawiska przemocy.

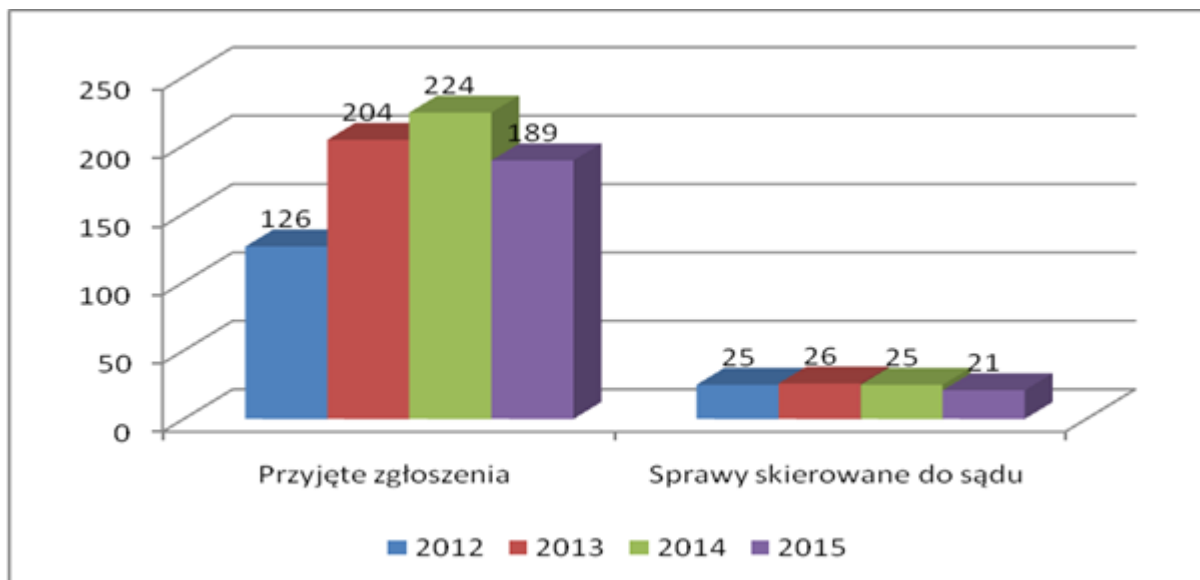
Gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych – przedstawiciele gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych wchodzi w skład zespołu interdyscyplinarnego. Realizują procedurę „Niebieskiej Karty”, współpracują z powiatowym centrum pomocy rodzinie w realizacji programów korekcyjno-edukacyjnych.

Organizacje społeczne – przedstawiciele organizacji społecznych posiadających w swoich statutach zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie lub w zakresie pomocy społecznej wchodzi w skład zespołu interdyscyplinarnego. Organizacje mogą też realizować, w drodze powierzenia lub wsparcia, zadania.

Inne podmioty – w zależności od potrzeb w związku z realizacją zadań określonych w ustawie, angażowane są inne podmioty (np. działające w oświacie lub ochronie zdrowia). I tak np. przedstawiciel służby zdrowia podejmuje wspólnie z pracownikiem socjalnym i funkcjonariuszem policji decyzję o odebraniu dziecka z rodziny przy zaistnieniu okoliczności dot. przemocy powiatu określone w ustawie¹⁴.

Wykres 17. Liczba przyjętych zgłoszeń dotyczących przemocy przez ośrodki pomocy społecznej oraz spraw skierowanych do sądu przez ośrodki pomocy społecznej z powiatu gryfickiego w latach 2012-2015

¹⁴ Tamże, s.10.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ośrodków pomocy społecznej z powiatu gryfickiego.

Z powodu nieujawniania problemu przemocy w rodzinie wielkość zjawiska jest bardzo trudna do oszacowania. Z zebranych danych wynika, że do ośrodków pomocy społecznej w powiecie w latach 2012-2015 wpływało rocznie od 126 do 224 zgłoszeń dotyczących przemocy w rodzinie. Duży wzrost liczby zgłoszeń w porównaniu z rokiem poprzednim nastąpił w 2013 roku, natomiast po największym poziomie w 2014 r. nastąpił spadek do 189 przyjętych zgłoszeń w 2015 r. Niestety, wiele osób doznających przemocy przez długi czas nie pozwala sobie pomóc. Potwierdzają to powyższe dane, z których wynika, że tylko niewielki odsetek zgłaszanych aktów przemocy kończy się skierowaniem sprawy do sądu. W tym względzie nastąpił nieznaczny spadek w roku 2015 w porównaniu z latami poprzednimi, jednakże jest to tylko 15-20% prowadzonych przez pracowników socjalnych przypadków.

Tabela 45. Liczba punktów konsultacyjnych dla rodzin z problemami na terenie powiatu gryfickiego

Lp.	Liczba punktów konsultacyjnych	2012	2013	2014	2015
1	Brojce	0	0	0	1
2	Gryfice	0	1	1	1
3	Karnice	0	0	0	0
4	Płoty	1	1	1	1
5	Rewal	1	1	1	1
6	Trzebiatów	2	2	2	2
7	Powiat (Punkt Interwencji Kryzysowej)	1	1	1	1

	Ogółem:	5	6	6	7
--	----------------	---	---	---	---

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach.

Tabela 46. Liczba osób objętych specjalistycznymi oddziaływaniami na terenie powiatu gryfickiego w latach 2012-2015

Lp.	Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
1	Liczba porad i konsultacji specjalistycznych (GMINY)	1251	1241	991	2992
2	Osoby objęte działaniami interdyscyplinarnego zespołu ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie	106	136	222	261
3	Osoby objęte procedurą „Niebieskiej karty” przez OPS	101	55	59	48
4	Osoby objęte procedurą „Niebieskiej karty” przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	5	0	4	2
5	Liczba osób korzystających z Punktu Interwencji Kryzysowej przy PCPR (POWIAT)	392	408	410	531

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach.

Jak wynika z powyższej tabeli w 2015 r. zdecydowanie zwiększyła się łączna liczba odbytych porad i konsultacji na terenie gmin powiatu gryfickiego: liczba konsultacji wzrosła o ponad 200% (z 991 w 2014 r. do 2 992 w 2015 r.). Wzrosła również liczba osób objętych działaniami interdyscyplinarnych zespołów ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, działających na terenie powiatu – z 222 osób w 2014 r. do 261 osób. Poza zespołami interdyscyplinarnymi w sprawach przemocy interweniowały także Ośrodki Pomocy Społecznej i Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Każdego roku obserwuje się wzrost rzeczywistej liczby osób, które potrzebowały specjalistycznego wsparcia w ramach Punktu Interwencji Kryzysowej. W 2015 roku liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia specjalistycznego w ramach Punktu Interwencji Kryzysowej przy PCPR – wzrosła z 410 osób w 2014 r. do 531 osób objętych poradnictwem i terapią w 2015 r. Liczba porad i konsultacji specjalistycznych w 2015 r. w PCPR w ramach PIK – 1068.

Tabela 47. Liczba interwencji domowych związanych z przemocą w rodzinie na terenie powiatu gryfickiego w latach 2012-2015

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Liczba interwencji domowych związanych z przemocą w rodzinie	104	177	232	166

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Komendy Powiatowej Policji w Gryficach.

Jak wynika z danych statystycznych Komendy Powiatowej Policji w Gryficach liczba interwencji domowych związanych z przemocą w rodzinie zanotowanych na terenie powiatu gryfickiego wzrosła na przestrzeni lat 2012-2015, z największym poziomem w 2014 r. (232 interwencje), co świadczy o narastaniu zjawiska przemocy w rodzinie.

Jednym z mierników przemocy w rodzinie jest liczba osób objętych procedurą „Niebieskiej Karty”. „Niebieska Karta” jest procedurą stworzoną głównie w celu udzielania skuteczniejszej pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej. Przez wiele lat przemoc domowa była zjawiskiem bagatelizowanym przez organy powołane do pomocy i traktowana jako wewnętrzne sprawy rodziny, pozostające poza zakresem działania tych jednostek. Taka postawa instytucji zniechęcała osoby doświadczające przemocy do poszukiwania pomocy.

„Niebieska Karta” ma na celu ułatwienie osobom doświadczającym przemocy w rodzinie uzyskania wsparcia i pomocy, dostęp do informacji oraz dokumentowanie zdarzeń związanych z przestępstwem przemocy. Dokumentowanie sytuacji przemocy jest o tyle istotne, że często nie ma świadków przestępstwa (poza sprawcą i ofiarą), w związku z tym nie ma dowodów, tak bardzo pożądanych przez organy wymiaru sprawiedliwości. Według danych, pochodzących z Ośrodków Pomocy Społecznej w terenie powiatu, liczba osób objętych procedurą „Niebieskiej Karty” spada w ostatnich latach, co jest zjawiskiem pozytywnym. Potwierdzają to również poniższe dane, pochodzące z Komendy Powiatowej Policji w Gryficach.

Tabela 48. Liczba pokrzywdzonych osób w wyniku przemocy w rodzinie (dane na podstawie procedury „Niebieskiej Karty”)

rok	Kobiety		Mężczyźni		Nieletni	Ogółem
	do 65 r.ż.	od 66 r.ż.	do 65 r.ż.	od 66 r.ż.		
2012	104	0	2	1	91	200
2013	159	0	17	0	117	293
2014	209	1	19	1	19	249
2015	132	10	17	0	30	189

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Gryficach.

Przedstawione dane wskazują, że liczba pokrzywdzonych osób w wyniku przemocy w rodzinie najwyższy poziom osiągnęła w 2013 r., po czym systematycznie malała, osiągając najniższą wartość w 2015 r.

Tabela 49. Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie (dane na podstawie procedury „Niebieskiej Karty”)

rok	Kobiety		Mężczyźni	
	ogółem	pod wpływem alkoholu	ogółem	pod wpływem alkoholu
2012	3	0	91	51
2013	10	3	148	77
2014	16	2	215	151
2015	15	5	151	91

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Gryficach.

Jak wynika z przedstawionych w powyższej tabeli danych, osoby stosujące przemoc w rodzinie to zdecydowanie mężczyźni, znajdujący się pod wpływem alkoholu.

Tabela 50. Liczba postępowań przygotowawczych dotyczących przemocy w rodzinie wszczętych i zakończonych (z art. 207 kk)

rok	Liczba postępowań wszczętych	liczba postępowań zakończonych
2012	80	82
2013	66	65
2014	85	88
2015	43	47

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Gryficach.

Liczba wszczętych postępowań przygotowawczych dotyczących przemocy w rodzinie była najmniejsza w 2015 r. osiągając poziom 43, natomiast największa w 2014 r. – 85 wszczętych postępowań.

Z przeanalizowanych danych jednoznacznie wynika, że to kobiety w przeważającej części doświadczają przemocy. Dzieci i młodzież stanowią kolejną grupę pokrzywdzonych w wyniku przemocy w rodzinie. Mężczyźni stosują przemoc działając najczęściej pod wpływem alkoholu. Problem istnieje w całym powiecie gryficim, czyli zarówno w miastach jak i na wsiach. Niepokojący jest fakt, że wszczętych postępowań przygotowawczych zostaje tylko w granicach 25-30% przeprowadzonych interwencji w rodzinach dotkniętych przemocą. Można domniemywać, że przyczyną małej liczby postępowań przeciwko sprawcom przemocy jest mało aktywna postawa osób doznających przemocy.

Rodziny i osoby doświadczające zjawiska przemocy są objęte wsparciem ze strony ośrodków pomocy społecznej, jak również ze strony Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.

Tabela 51. Rodziny dotknięte problemem przemocy w rodzinie na terenie powiatu gryfickiego w latach 2012-2015 (łącznie PCPR i OPS)

Jednostka	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej				Liczba osób łącznie w rodzinach			
	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
OPS Brojce	1	1	1	1	3	3	3	3
OPS Gryfice	37	43	41	44	132	150	114	143
OPS Karnice	0	3	0	0	0	12	0	0
MGOPS Ploty	9	4	6	4	35	19	23	18
GOPS Rewal	0	1	0	0	0	4	0	0
MGOPS Trzebiatów	8	14	2	2	28	49	8	6
PCPR w Gryficach	70	69	60	47	149	201	191	193
RAZEM OPS i PCPR	125	135	110	98	347	438	339	363

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z OPS i PCPR z terenu powiatu gryfickiego - „Ocena zasobów pomocy społecznej”.

Zestawiając powyższe dane ze statystyką Komendy Powiatowej Policji w Gryficach w zakresie dokumentacji przemocy w rodzinie, wynika, że nie są one współmierne. Według danych pochodzących z ośrodków pomocy społecznej wynika, że problem zmniejsza się na przestrzeni badanego okresu, podobnie, jak to wynika z danych Komendy Powiatowej Policji w Gryficach. Nie mniej dane te różnią się co do ilości zdarzeń i nie są współmierne, ponieważ KPP ewidencjonuje tylko te zdarzenia, co do których wszczęto postępowanie (Tab.50). Jeszcze inaczej wyglądałaby statystyka tego obszaru problemów społecznych, gdyby przeprowadzono szczegółowe badania identyfikacji form przemocy w rodzinie na terenie powiatu, z pogłębionym badaniem środowiskowym w każdej gminie.

Zgodnie z art.6 ust.4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180 poz. 1493 z późn. zm.) do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności opracowywanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie. W Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach realizowany jest 3-miesięczny Program korekcyjno-edukacyjny dla sprawców przemocy, skierowany do mieszkańców powiatu gryfickiego. Rekrutacja osób do programu odbywa się na podstawie informacji uzyskanych od kuratorów sądowych Sądu Rejonowego w Gryficach, informacji pracowników socjalnych z Ośrodków Pomocy Społecznej z powiatu gryfickiego oraz informacji pracownika socjalnego PIK.

Tabela 52. Liczba uczestników programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy z terenu powiatu gryfickiego w latach 2011-2015

	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba osób, które wzięły udział w programie	10	16	13	9	9
Liczba osób, które ukończyły program	7	12	4	6	7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Oceny zasobów pomocy społecznej powiatu gryfickiego za 2013-2015 r.

Znaczna część osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego jest uwikłana w przemoc domową. Są to zarówno osoby doznające przemocy, sprawcy przemocy jak i jej świadkowie. *Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie* nakłada na samorząd powiatowy obowiązek opracowania powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Program ten ma na celu zwiększenie bezpieczeństwa rodzin dotkniętych przemocą, wzmocnienie wewnętrznej odwagi do przeciwstawiania się problemowi oraz podejmowanie działań, zmierzających do efektywnego rozwiązania przemocy w rodzinie. Realizacja takiego programu powinna wpływać na poprawę stanu bezpieczeństwa życia codziennego rodziny.

4.4.6. Wykluczenia społeczne

Wykluczenie społeczne na ogół definiowane jest w kategoriach nie uczestniczenia, bądź niezdolności do uczestniczenia w ważnych aspektach życia. Przyczyny wykluczenia społecznego, jak samo zjawisko są złożone i dynamiczne, zależne od otoczenia społecznego, ram politycznych, sytuacji społeczno-gospodarczej, schematów zabezpieczenia społecznego oraz od działań jednostek. Przyczynami tego zjawiska są:

- czynniki strukturalne (wpływ warunków ekonomicznych oraz procesów społecznych i demograficznych);
- czynniki instytucjonalne (brak lub utrudnione możliwości zaspokajania potrzeb życiowych w wyniku wadliwego działania instytucji odpowiedzialnych za ich realizację);
- czynniki społeczne (dyskryminacja, niekorzystna sytuacja indywidualna).

Wśród czynników strukturalnych, które w największym stopniu determinują trudną sytuację wskazuje się najczęściej na:

- pozycję na rynku pracy – bezrobocie, niskie zarobki, długotrwała choroba i niepełnosprawność;
- stan rodzinny – wielodzietność, samotne wychowywanie dziecka (lub dzieci);
- poziom edukacyjny – niski poziom wykształcenia, kwalifikacje nieadekwatne do potrzeb rynku pracy;
- miejsce zamieszkania – zamieszkiwanie na wsi, w małej miejscowości lub na terenie o słabym poziomie rozwoju.

Na czynniki strukturalne nakładają się czynniki instytucjonalne, powodujące proces wykluczenia społecznego. Do najistotniejszych należy nierówny dostęp lub brak dostępu obywateli do podstawowych usług społecznych w dziedzinach: edukacji, zdrowia, mieszkalnictwa i kultury. Trzeci obszar czynników związany jest z kształtowaniem się niekorzystnych warunków indywidualnych, wynikających z różnych sytuacji życiowych: bezdomności, niepełnosprawności, sieroctwa, uzależnień czy imigracji. Czynniki te mogą występować także łącznie, wzajemnie się przenikając, co zwiększa zakres i dotkliwość wykluczenia, przekładając się na niską jakość życia.

Pomimo wielu czynników składających się na proces wykluczenia, można wyróżnić kilka najważniejszych grup społecznych, w szczególności sposób zagrożonych wykluczeniem lub już podlegających temu procesowi. Do grup takich można przede wszystkim zaliczyć:

4.4.6.1. Osoby niepełnosprawne

Według *ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych*: Niepełnosprawnymi są osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności zdolności do wykonywania pracy zawodowej, jeżeli uzyskały orzeczenie:

- 1) zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności, tj. lekkiego, umiarkowanego lub znacznego,
- 2) o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy - na podstawie odrębnych przepisów,
- 3) o niepełnosprawności przed ukończeniem 16 roku życia.

Do **znacznego stopnia niepełnosprawności** zalicza się osobę mającą naruszoną sprawność organizmu i niezdolną do podjęcia zatrudnienia lub też zdolną do wykonywania zatrudnienia w zakładzie pracy chronionej, lub w zakładzie aktywizacji zawodowej dostosowanym do potrzeb osób niepełnosprawnych. To osoba wymagająca niezbędnej, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki, a także pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji. Ustawa definiuje ograniczoną możliwość samodzielnej egzystencji jako naruszenie sprawności organizmu w stopniu uniemożliwiającym zaspokajanie, bez pomocy innych osób, podstawowych potrzeb życiowych, za które uważa się przede wszystkim samoobsługę, poruszanie się, komunikację.

Do **umiarkowanego stopnia niepełnosprawności** zaliczyć można osoby, które posiadają naruszoną sprawność organizmu, są zdolne jednak do wykonywania zatrudnienia na stanowisku pracy przystosowanym odpowiednio do ich potrzeb i możliwości wynikających z niepełnosprawności, wymagających w celu pełnienia ról społecznych częściowej lub okresowej pomocy osób trzecich w związku z ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji.

Do **lekkiego stopnia niepełnosprawności** zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, zdolną do wykonywania zatrudnienia, nie wymagającą pomocy innej osoby w celu pełnienia ról społecznych. Status osoby niepełnosprawnej potwierdza formalnie wydane na piśmie orzeczenie.

Osoby niepełnosprawne stanowią szczególną kategorię społeczną. W każdym społeczeństwie istnieje pewien odsetek ludzi, którzy z powodu czynników dziedzicznych, wrodzonych, w wyniku chorób, wypadków albo nieprawidłowych warunków życia nie posiadają pełnej sprawności fizycznej czy psychicznej. Niepełna sprawność fizyczna i umysłowa ludzi jest problemem wymagającym szczególnej uwagi.

Osoby niepełnosprawne stanowią grupę wewnątrznie zróżnicowaną pod względem stopnia i rodzaju niepełnosprawności, wieku, miejsca, wykształcenia, zamieszkania, sytuacji na rynku pracy i innych cech społeczno – demograficznych. Niepełnosprawność najczęściej jest skutkiem urazów i przewlekłych chorób. Część osób niepełnosprawnych obciążona jest od urodzenia. U większości osób niepełnosprawność wiąże się z ograniczeniami fizycznymi np. narządu ruchu, wzroku lub słuchu.

Dla osób niepełnosprawnych najczęstszymi problemami są:

- utrudnionym dostęp do leczenia i rehabilitacji,
- utrudnienia architektoniczne i komunikacyjne,
- ograniczenie kontaktów towarzyskich,
- pogorszenie sytuacji materialnej,
- zaniedbywanie gospodarstwa domowego,
- bariery psychologiczne.

Dla niepełnosprawnych ważna jest rehabilitacja, która pozwala na możliwość kontynuowania pracy zawodowej, jak również zmniejsza problemy i trudności społeczne, wynikające z konieczności udzielania świadczeń dla osób niepełnosprawnych. Rehabilitacja jest procesem, którego celem jest umożliwienie osobom niepełnosprawnym osiągnięcia i utrzymania optymalnego poziomu funkcjonowania fizycznego, intelektualnego, psychicznego i społecznego poprzez udostępnienie urządzeń umożliwiających im niezależność.

Rehabilitacja tych osób powinna być działaniem kompleksowym z włączeniem środowiska lokalnego oraz rozwiązań architektonicznych. W związku z tym w działania rehabilitacyjne i pomoc powinien być włączony Powiatowy Urząd Pracy w Gryficach, współpracujący ze Starostwem Powiatowym. Poprzez to osoby niepełnosprawne mają możliwość podjęcia pracy w zakładach chronionych, jak również dostęp do szkoleń i kursów.

Wzrastająca liczba seniorów partycypujących w strukturze demograficznej powiatu gryfickiego pozwala sądzić, iż wzrasta jednocześnie liczba osób niepełnosprawnych. Zjawisko starzenia się i niepełnosprawności są bowiem ściśle ze sobą powiązane.

Według wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2011 roku liczba osób niepełnosprawnych ogółem wynosiła na koniec marca 2011 około 4,7 mln (dokładnie 4 697,0 tys.).

Tym samym liczba osób niepełnosprawnych w Polsce stanowiła 12,2% ludności kraju wobec 14,3% w 2002 r. (blisko 5,5 mln osób niepełnosprawnych w 2002 roku).

Ostatnie szczegółowe dane dotyczące wskaźników niepełnosprawności w powiecie gryfickim, których źródłem był Narodowy Spis Powszechny w 2011 roku, wskazują, że liczba osób niepełnosprawnych w powiecie gryfickim wynosiła 9 875, co stanowiło 15,94 % ogółu mieszkańców powiatu. Przeważającą ich część stanowiły kobiety.

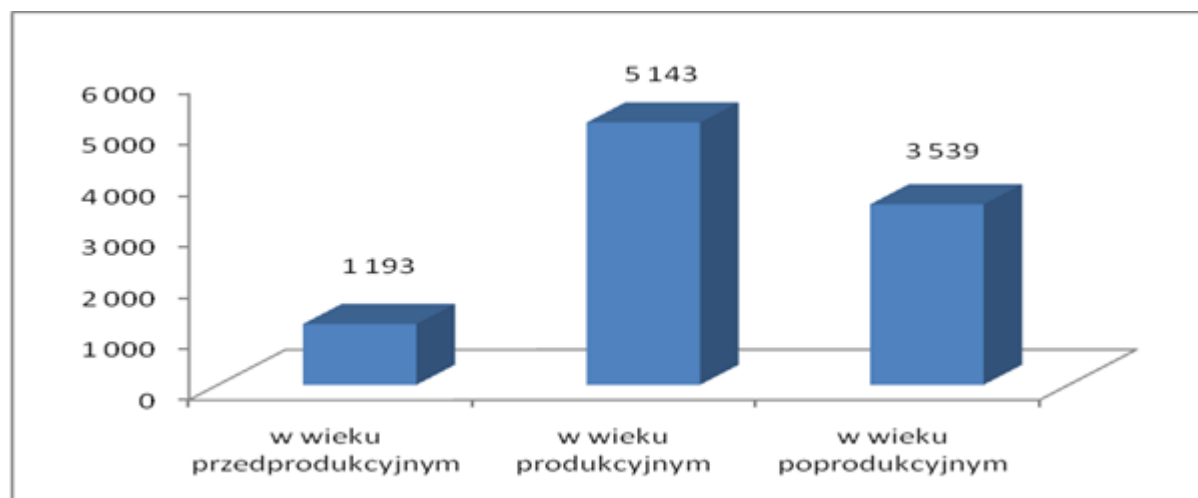
Tabela 53. Stosunek osób niepełnosprawnych z powiatu gryfickiego do ogółu mieszkańców powiatu w 2011 roku

	Liczba ludności	Liczba osób niepełnosprawnych	Udział w %
Ogółem	61 950	9 875	15,94
Kobiety	30 671	5 311	17,32
Mężczyźni	31 279	4 564	14,59

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS.

Zdecydowana większość niepełnosprawnych w powiecie gryfickim to osoby w wieku produkcyjnym. Stanowią one 52,08% ogółu liczby osób niepełnosprawnych. Najmniejszą grupę stanowią osoby niepełnosprawne w wieku przedprodukcyjnym (12,08%). Poniższy wykres obrazuje strukturę osób niepełnosprawnych w powiecie gryfickim w podziale na ekonomiczne grupy wiekowe.

Wykres 18. Struktura osób niepełnosprawnych w powiecie gryfickim w podziale na ekonomiczne grupy wiekowe (wg danych Narodowego Spisu Powszechnego Ludności w 2011 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS.

Tabela 54. Liczba rodzin i osób w rodzinach, które skorzystały z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności na terenie powiatu gryfickiego w latach 2012-2015

Jednostka	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej				Liczba osób łącznie w rodzinach			
	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
OPS Brojce	82	77	74	64	251	246	235	206
OPS Gryfice	508	536	516	443	1 288	1 366	1 264	975
OPS Karnice	62	68	74	68	174	204	219	189
MGOPS Płoty	181	194	193	196	547	558	521	506
GOPS Rewal	33	148	55	42	76	307	113	71
MGOPS Trzebiatów	145	158	168	128	313	320	240	233
PCPR w Gryficach	42	41	44	35	99	81	88	63
RAZEM OPS i PCPR	1053	1222	1124	976	2748	3082	2680	2243

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z OPS i PCPR z terenu powiatu gryfickiego - „Ocena zasobów pomocy społecznej”.

W 2015 roku w powiecie gryfickim odnotowano spadek liczby klientów pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w porównaniu do 2014 r. W 2015 r. niepełnosprawność dotyczyła 976 rodzin objętych pomocą społeczną, natomiast w 2014 r., niepełnosprawność była powodem objęcia pomocą społeczną 1124 rodzin.

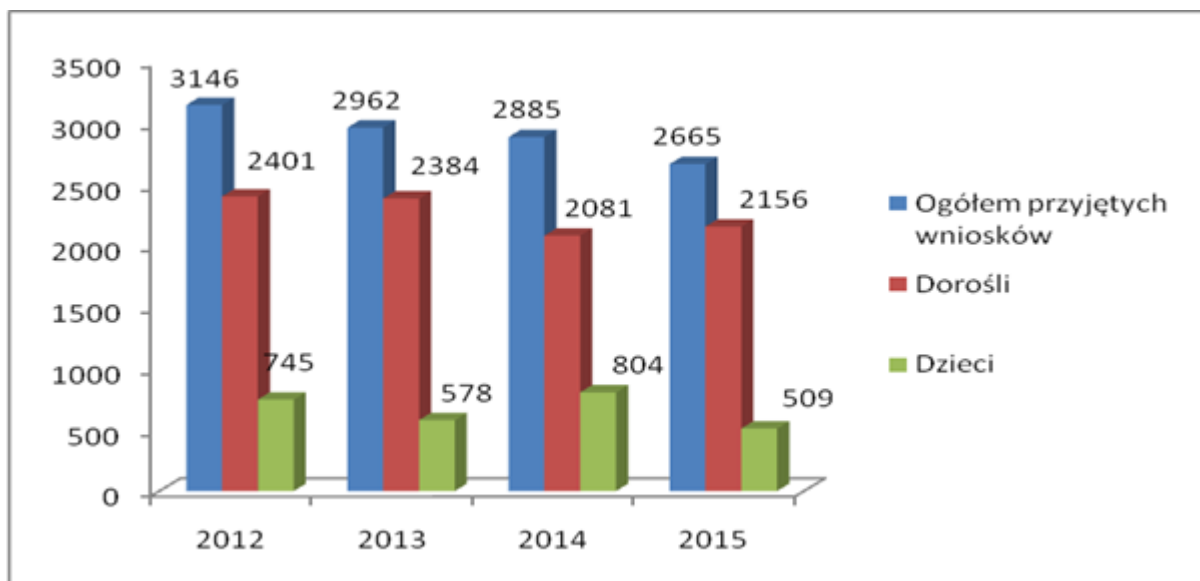
Niepełnosprawni mieszkańcy powiatu gryfickiego, korzystający z systemu pozarentowego, obsługiwani są przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Gryficach. W 2015 roku do Zespołu wpłynęło 2665 wniosków, tj. o ok. 7,5% mniej niż w roku 2014 oraz o 11,5% mniej niż w 2013 roku. Dane te obrazuje poniższa tabela oraz wykres.

Tabela 55. Liczba przyjętych wniosków o ustalenie niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności oraz wydanych orzeczeń w latach 2012-2015 przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Gryficach

Rok	Dorośli		Dzieci	
	Przyjęte wnioski	Wydane orzeczenia	Przyjęte wnioski	Wydane orzeczenia
2012	2401	2363	745	725
2013	2384	2196	578	523
2014	2081	1960	804	747
2015	2156	2111	509	622

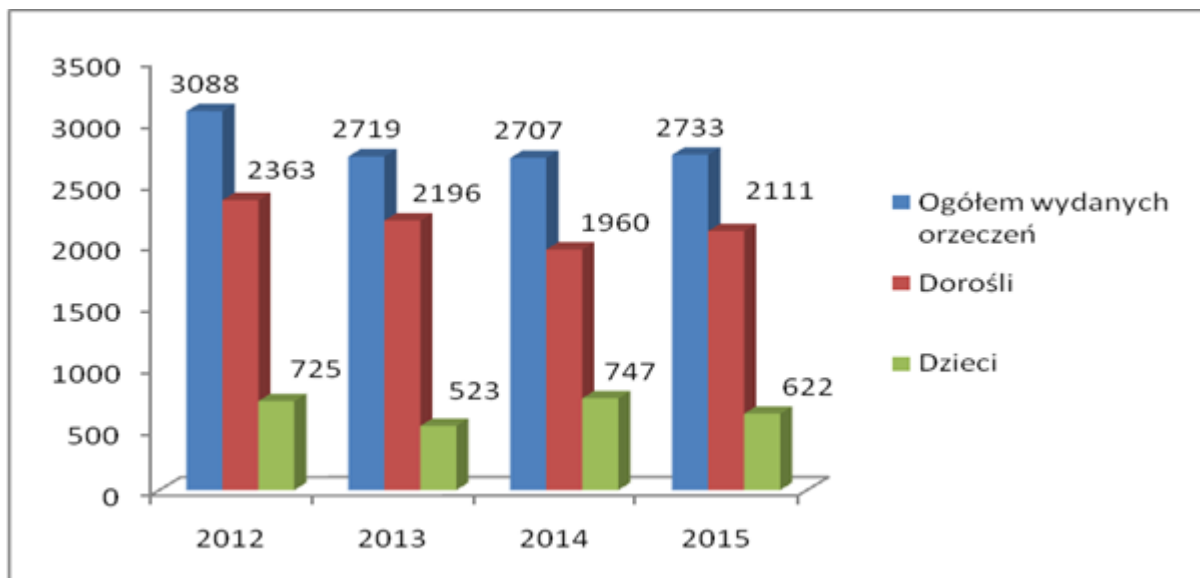
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Gryficach.

Wykres 19. Liczba przyjętych wniosków w Powiatowym Zespole do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Gryficach w latach 2012 – 2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Gryficach.

Wykres 20. Liczba wydanych orzeczeń w Powiatowym Zespole do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Gryficach w latach 2012 – 2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Gryficach.

Analizując powyższe dane najwięcej orzeczeń zostało wydanych w roku 2012 (3088), natomiast w kolejnych latach liczba ta utrzymywała się w granicach 2707-2733 wydanych orzeczeń.

Tabela 56. Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności oraz o stopniu niepełnosprawności

Rok	Liczba wydanych orzeczeń					Ogółem (dzieci i dorośli)
	przed 16 rokiem życia	po 16 roku życia				
		ogółem	znacznym	umiarkowanym	lekkim	
2012	511	1537	483	748	306	2048
2013	383	1470	484	708	278	1853
2014	564	1256	311	526	419	1820
2015	456	1374	429	609	336	1830

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach.

Jak wynika z powyższej tabeli, w 2015 r. nieznacznie wzrosła liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności w stosunku do roku 2014, lecz nastąpił wyraźny spadek liczby wydawanych orzeczeń w powiecie gryfickim na przestrzeni kilku ostatnich lat. Najwięcej osób, bo aż 609 posiadało orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności na czas nieokreślony. We wszystkich analizowanych latach ok. 75% wydanych orzeczeń o niepełnosprawności oraz o stopniu niepełnosprawności uzyskały osoby w wieku powyżej 16 roku życia.

Jak wynika z poniższej tabeli największą grupę osób niepełnosprawnych w całym badanym okresie stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym oraz bez zatrudnienia, najmniejszą zaś osoby posiadające wykształcenie mniej niż podstawowe.

Tabela 57. Liczba osób niepełnosprawnych orzekanych przez PZON w Gryficach z podziałem na wykształcenie oraz zatrudnienie lub jego brak

Wykształcenie	2012	2013	2014	2015
Mniej niż podstawowe	198	147	72	91
Podstawowe	702	647	585	617
Zasadnicze	564	551	484	554
Średnie	511	509	455	529
Wyższe	139	123	121	130
Zatrudnienie	298	280	275	284
Brak zatrudnienia	1816	1697	1442	1637
Ogólna liczba osób niepełnosprawnych powyżej 16 roku życia	2114	1977	1717	1921

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Gryficach.

W kompetencjach Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej jest wydawanie orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego i indywidualnego dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz niedostosowanej społecznie wymagającej stosowania specjalnej organizacji nauki oraz metod pracy. Liczba wydawanych przez poradnię orzeczeń w roku szkolnym 2015/2016 zmalała o 11 % w porównaniu z rokiem szkolnym 2014/2015, natomiast w porównaniu z rokiem szkolnym 2012/2013 wzrosła o 13%. Dane statystyczne obrazuje poniższa tabela.

Tabela 58. Liczba wydanych orzeczeń przez Zespół Orzekający Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Gryficach w latach szkolnych 2012/2013 – 2015/2016 w podziale na rodzaj niepełnosprawności

L.p.	Rodzaj niepełnosprawności	Rok szkolny			
		2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016
1	Niesłyszący i słabo słyszący	0	0	0	0
2	Niewidomi i słabo widzący	0	0	0	0
3	Autyzm	0	0	0	0
L.p.	Rodzaj niepełnosprawności	Rok szkolny			
		2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016
4	Niepełnosprawność ruchowa	6	5	9	32
5	Upośledzenie umysłowe w stopniu lekkim	51	53	54	23
6	Upośledzenie umysłowe w stopniu umiarkowanym i znacznym	3	13	4	4
7	Niepełnosprawności sprzężone	1	2	14	6
8	inne	43	32	52	53
Razem		104	105	133	118

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Gryficach.

We wszystkich analizowanych latach największy udział w ogólnej liczbie wydanych orzeczeń stanowią orzeczenia z tytułu niepełnosprawności ruchowej. W okresie tym wrosła aż pięciokrotnie liczba orzeczeń wydawanych dla dzieci z wyżej wymienionego rodzaju niepełnosprawności.

Zadania z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych realizuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach. W ramach środków otrzymanych z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych jednostka ta udziela osobom posiadającym orzeczenie o niepełnosprawności dofinansowania do likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się, technicznych, zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze oraz

turnusów rehabilitacyjnych, dofinansowanie do imprez sportowych, kulturalnych, rekreacyjnych i turystycznych, finansowanie warsztatów terapii zajęciowej.

Tabela 59. Udzielone dofinansowanie ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób niepełnosprawnych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach w latach 2012 – 2015 w ramach aktywizacji społecznej

Forma dofinansowania	2012	2013	2014	2015
Uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych, w tym:				
Dorośli	142	53	52	43
Dzieci	33	38	37	69
Usuwanie barier architektonicznych w miejscu zamieszkania	21	28	24	13 <i>Dorośli</i>
Usuwanie barier w komunikowaniu się	36	22	23	34 <i>Dorośli 20 dzieci 14</i>
Usuwanie barier technicznych	21	2	3	6 <i>Dorośli</i>
Forma dofinansowania	2012	2013	2014	2015
Zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, w tym:				
Dorośli	319	210	284	311
Dzieci	50	36	53	33
Dofinansowanie do imprez sportowych, kulturalnych, rekreacyjnych i turystycznych	8	9	6	6
Finansowanie 3 warsztatów terapii zajęciowej	121	121	121	121

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach.

Jak wynika z przedstawionych danych ujętych w tabeli zmniejszyła się liczba dofinansowań do likwidacji barier architektonicznych w miejscu zamieszkania osób niepełnosprawnych. Utrzymująca się ograniczona pula środków PFRON spowodowała niski poziom uczestnictwa w 2015 r. w turnusach rehabilitacyjnych dorosłych osób niepełnosprawnych. Z tej formy wsparcia skorzystało w 2015 r. niemal dwukrotnie więcej dzieci niż w 2014 r. Natomiast wzrostowi uległ poziom działań mających na celu usuwanie barier w komunikowaniu się oraz barier technicznych. W 2015 r. zwiększeniu uległa wysokość środków finansowych przeznaczonych na rehabilitację w warsztatach terapii zajęciowej. Zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze oraz sprzęt rehabilitacyjny utrzymywało się w 2015 r. na podobnym poziomie w porównaniu do roku poprzedniego.

Powiat gryficki przystąpił do realizacji pilotażowego programu „Aktywny Samorząd” finansowanego ze środków PFRON. Jednostką odpowiedzialną za obsługę programu było Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach. Jest to program skierowany do osób niepełnosprawnych z terenu powiatu gryfickiego, którego celem było wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, zawodowym i dostępie do edukacji. W 2012 r. z pomocy w pilotażowym programie „Aktywny Samorząd” pomoc uzyskało łącznie 21 osób, w 2013 r. - 127 osób, w 2014 r. – 99 osób, natomiast w 2015 r. – 79 osób. Poniższe tabele zawierają statystyki dotyczące wsparcia dla osób niepełnosprawnych w ramach programu „Aktywny Samorząd”, z podziałem na 2012 rok oraz lata 2013-2015 –ze względu na zmianę nazewnictwa obszarów wsparcia:

Tabela 60. Dofinansowanie przyznane w ramach pilotażowego programu „Aktywny Samorząd” w 2012 roku

Obszar	2012		
	Nazwa zadania objętego dofinansowaniem	Liczba osób	Wysokość wydatkowanych środków finansowych PFRON w zł
B1	Pomoc w zakupie specjalistycznego sprzętu komputerowego wraz z oprogramowaniem	2	8 906,00
B2	Pomoc w zakupie urządzeń lektorskich	2	6 305,00
C	Pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym	12	133 193,00
D	Pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym	2	5 500,00
E	Pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kategorii B	2	2 350,00
F	pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki nad osobą zależną(opieka w przedszkolu)	1	244,00
	Ogółem	21	156 498,00 zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach.

Tabela 61. Dofinansowanie przyznane w ramach pilotażowego programu „Aktywny Samorząd” w latach 2013-2015 roku

Obszar	Nazwa zadania objętego dofinansowaniem	2013		2014		2015	
		Liczba osób	Wysokość wydatkowanych środków finansowych PFRON w zł	Liczba osób	Wysokość wydatkowanych środków finansowych PFRON w zł	Liczba osób	Wysokość wydatkowanych środków finansowych PFRON w zł
Moduł I							
A1	oprzyrządowanie samochodu	1	5 000,00	0	0,00	0	0,00
A2	prawo jazdy kategorii B	3	4 012,00	2	2 530,00	2	3 073,43
Obszar	Nazwa zadania objętego dofinansowaniem	2013		2014		2015	
		Liczba osób	Wysokość wydatkowanych środków finansowych PFRON w zł	Liczba osób	Wysokość wydatkowanych środków finansowych PFRON w zł	Liczba osób	Wysokość wydatkowanych środków finansowych PFRON w zł
Moduł I							
B1	pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego oraz oprogramowania	6	31 865	4	17 635,00	0	0,00
C1	pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym	4	51 700,00	4	41 300,00	0	0,00
C2	poprawa sprawności wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym	1	2 000,00	2	3 999,00	7	13 579,00
C3	pomoc w zakupie protezy, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne –	1	14 000,00	4	64 452,10	1	12 279,00
D	pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki nad osobą zależną	1	120,00	0	0,00	0	0,00
Moduł II							

pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym	110	152 365,00	83	297 655,00	69	271 081,00
Ogółem	127	229 197,00	99	427 571,10	79	300 012,43

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach.

Tabela 62. Wspieranie i współpraca z organizacjami pozarządowymi, kościołami, wolontariuszami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych

Liczba organizacji pozarządowych (stowarzyszeń, fundacji), z którymi współpracują gminy podczas realizacji działań na rzecz osób niepełnosprawnych	Gmina	2012	2013	2014	2015
		gmina Brojce	0	1	1
	gmina Gryfice	8	6	6	9
	gmina Karnice	2	2	2	1
	gmina Płoty	3	3	3	3
	gmina Rewal	1	2	2	1
	gmina Trzebiatów	2	2	3	2
	Ogółem	16	16	17	17

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach.

Według powyższych danych 2015 r. liczba organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych i współpracujących z gminami utrzymywała się na tym samym poziomie, co w roku ubiegłym (w 2014 r. powstała 1 organizacja pozarządowa, której działania są skierowane do dzieci autystycznych).

Tabela 63. Wykaz instytucji i organizacji działających w powiecie gryfickim na rzecz osób niepełnosprawnych

Lp.	Nazwa gminy	Instytucje	Organizacje
1.	Gryfice	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej w Gryficach</p> <p>Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach</p> <p>Powiatowy Urząd Pracy w Gryficach</p> <p>Dom Pomocy Społecznej w Gryficach</p> <p>Powiatowy Ośrodek Wsparcia w Gryficach</p> <p>Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Gryficach</p> <p>Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Gryficach</p>	<p>Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Gryficach, prowadzące 2 placówki dla osób upośledzonych umysłowo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ośrodek Rehabilitacyjno – Edukacyjno – Wychowawczy - Warsztat Terapii Zajęciowej <p>Związek Inwalidów Wojennych Oddział w Gryficach</p> <p>Polski Związek Głuchych Oddział w Gryficach</p>

		<p>Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii w Waniorowie</p> <p>Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Gryficach</p> <p>Centrum Opieki i Rehabilitacji „Leśna Polana” w Gryficach (Rzęskowo)</p> <p>Praktyka Lekarska w Gryficach - Małgorzata Palicka</p> <p>NZOZ „Wita-Med” w Gryficach</p> <p>Zespół Lekarzy Rodzinnych „Wysoczańscy” w Gryficach</p> <p>ZOZ Centrum Medycyny Rodzinnej w Gryficach</p> <p>ZOZ „MIL-MED” w Gryficach</p>	<p>Polski Związek Niewidomych Oddział w Gryficach</p> <p>Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Koło w Gryficach</p> <p>Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów</p> <p>Oddział w Gryficach</p> <p>Stowarzyszenie Kobiet po Mastektomii „Amazonki” w Gryficach</p> <p>Związek Sybiraków</p> <p>Koło Terenowe w Gryficach</p> <p>Fundacja Rozwój-Integracja (CIS Rogozina)</p>
2.	Brojce	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej w Brojcach</p> <p>NZOZ Przychodnia Medycyny Rodzinnej „Pod Bukami” S.C. w Brojcach</p>	
3.	Karnice	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej w Karnicach</p> <p>ZOZ Centrum Medycyny Rodzinnej w Cerkwicy</p>	
4.	Płoty	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej w Płotach</p> <p>ZOZ „Mil-Med” w Płotach</p> <p>NZOZ „Promyk” w Płotach</p> <p>NZOZ - Poradnia Rodzinna w Płotach</p>	<p>Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Oddział w Płotach</p> <p>Stowarzyszenie „Pomoc bez granic” w Płotach</p> <p>Caritas (przy Parafii w Płotach)</p>
5.	Trzebiatów	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzebiatowie</p> <p>Zespół Szkół z Oddziałami Integracyjnymi w Mrzeżynie</p> <p>Dom Pomocy Społecznej w Jarominie</p> <p>Warsztat Terapii Zajęciowej dla osób z niepełnosprawnością intelektualną w Jarominie (przy DPS)</p> <p>NZOZ „Eskulap II” w Trzebiatowie</p>	<p>Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Trzebiatowie, prowadzące placówkę dla osób z niepełnosprawnością intelektualną :</p> <p>- Warsztat Terapii Zajęciowej</p> <p>Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Koło w Trzebiatowie</p>

		ZOZ Centrum Medycyny Rodzinnej w Trzebiatowie Centrum Lekarsko-Pielęgniarskie Pakk-med., w Trzebiatowie Wojskowa Specjalistyczna Przychodnia Lekarska SPZOZ w Kołobrzegu, ul. Trzebiatowska 1, Mrzeżyno	Centrum Integracji Społecznej w Rogozinie (prowadzone przez Fundację Rozwój-Integracja z siedzibą w Gryficach)
6.	Rewal	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rewalu Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Rewalu ZOZ „Majewski-Med” w Rewalu ZOZ „Majewski-Med” w Pobierowie NZOZ „Medyk” w Niechorzu	Rewalski Uniwersytet Trzeciego Wieku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Gryfickim na lata 2016-2024”.

Nierówność szans pogłębia się w dorosłym życiu, poprzez słabsze przygotowanie do życia zawodowego i społecznego. Niekorzystna sytuacja na rynku pracy w pierwszej kolejności dotyka osoby niepełnosprawne. Osoby niepełnosprawne napotykać szereg trudności m.in. w dziedzinie edukacji, która jest ważna nie tylko dla osób niepełnosprawnych, ale także dla innych osób, ucząc ich zrozumienia i tolerancji wobec różnorodności ludzi. Młode osoby z takimi ograniczeniami na równi z innymi chcą i mają prawo uczestniczyć w procesie edukacyjnym, zdobywać kwalifikacje i wiedzę. Chcą, jak ich sprawni rówieśnicy, uczestniczyć w życiu społecznym. Dotyczy to również wykonywania pracy zawodowej, która jest niezbędna do godnego funkcjonowania w społeczeństwie. Zapewnienie wszystkim osobom, bez względu na charakter i stopień niepełnosprawności, jednakowego dostępu do edukacji i rozwijanie ich osobowości, talentu, kreatywności oraz zdolności intelektualnych i fizycznych jest zgodne z celem integracji społecznej. Wykształcenie korzystnie stymuluje osobę niepełnosprawną w społeczeństwie oraz stwarza jej szansę na lepsze dostosowanie się do warunków życia.

Priorytetowym zadaniem jest umożliwienie dzieciom i młodzieży niepełnosprawnej – posiadającej specjalne potrzeby edukacyjne – kształcenia na poziomie podstawowym, gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym, które niewątpliwie stanowi ich życiową szansę na usamodzielnienie się.

Formułując kierunki polityki społecznej trzeba pamiętać o prowadzeniu szeroko zakrojonych działań mających przeciwdziałać społecznemu wykluczeniu osób niepełnosprawnych (np. likwidacja barier architektonicznych, profilaktyka społeczna) oraz prowadzących do zwiększenia ich aktywności zawodowej i społecznej. Zwiększenie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym związane jest z podjęciem i realizacją działań adresowanych do tej grupy ludzi, jak też do środowisk

lokalnych poprzez prowadzenie akcji i programów edukacyjnych dla dzieci, młodzieży i dorosłych, zapobiegających niepełnosprawności, propagowanie osiągnięć osób niepełnosprawnych jak i skierowanie podmiotów uczestniczących w tworzeniu warunków dla prawidłowego funkcjonowania niepełnosprawnych środowisk.

4.4.6.2. Ubóstwo

Ubóstwo określane jest jako stan, w którym jednostce czy grupie społecznej brakuje środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb, uznawanych w danej społeczności za niezbędne, takich jak:

- wyżywienie,
- ubranie,
- mieszkanie,
- zachowanie zdrowia,
- uzyskanie wykształcenia,
- uczestniczenie w życiu kulturalnym.

Ubóstwo prowadzi do zjawiska wykluczenia społecznego, polegającego na nieuczestniczeniu w zwyczajowej i społecznie akceptowanej drodze życiowej lub też „wypadaniu” z niej. Ubóstwo dotyczy osób i rodzin czy też grup ludności, które m. in.:

- posiadają dochody bardzo niskie, lub nie posiadają dochodów,
- nie posiadają odpowiednich kwalifikacji umożliwiających im wejście na rynek pracy,
- posiadają cechy utrudniające im korzystanie z powszechnych (codziennych) zasobów społecznych na skutek niepełnosprawności, uzależnienia, długotrwałej choroby czy innych cech indywidualnych.

Ubóstwo najczęściej mierzone jest wartością konsumpcji lub dochodów gospodarstw domowych. Według danych GUS w 2015 roku poniżej minimum egzystencji żyło 2,5 mln Polaków, co stanowi ok. 6,5% całego społeczeństwa (dla porównania w roku 2014 - 7,4%, w 2005 r.- 12%).

Ubóstwo jest jednym z głównych powodów korzystania z pomocy społecznej. Klientami są osoby i rodziny o niskich kwalifikacjach zawodowych, długotrwale bezrobotne, jak również osoby nie posiadające stałego źródła dochodu, pracujące w niepełnym wymiarze czasu pracy lub dorywczo. Wzrost kosztów utrzymania, niskie dochody własne są głównymi przyczynami zgłaszania się o pomoc finansową. Niedostatki materialne powodują, że rodziny ograniczają kształcenie dzieci z powodu trudności finansowych i wysokich kosztów. Oznacza to często „dziedziczenie” ubóstwa przez dzieci.

Do zadań własnych z zakresu pomocy społecznej o charakterze obowiązkowym, realizowanych przez gminy, należy pomoc osobom bezdomnym – udzielanie schronienia, posiłku i zaopatrzenie w ubranie. Ośrodki pomocy społecznej, analizując występujące na ich terenie problemy społeczne, wskazywały na fakt współistnienia wielu problemów w jednej rodzinie.

Dane przekazane przez ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu gryfickiego wskazują ubóstwo jako najczęstszą przyczynę ubiegania się o świadczenia z pomocy społecznej.

Tabela 64. Liczba rodzin i osób w rodzinach, które skorzystały z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na terenie powiatu gryfickiego na podstawie danych z OPS-ów w latach 2012-2015

Jednostka	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej				Liczba osób łącznie w rodzinach			
	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
OPS Brojce	229	209	181	161	737	700	602	552
OPS Gryfice	780	882	830	797	2 046	2 297	2 054	1 895
OPS Karnice	41	48	40	41	96	111	84	84
MGOPS Płoty	305	316	282	292	997	1023	872	862
GOPS Rewal	95	148	60	54	236	235	125	109
MGOPS Trzebiatów	10	5	8	216	18	5	18	542
RAZEM	1460	1608	1401	1561	4130	4371	3755	4044

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z OPS z terenu powiatu gryfickiego - „Ocena zasobów pomocy społecznej”.

Analizując powyższe dane można zauważyć, że zmiana ilości rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa wykazuje charakter skokowy, z największą wartością w 2013 r. na przestrzeni badanego okresu. Ubóstwo w roku 2015 w powiecie gryfickim zostało zdiagnozowane w przypadku 1 561 rodzin objętych świadczeniami. Stan ten oznacza wzrost zdiagnozowanego ubóstwa rodzin w stosunku do roku 2012, gdy ubóstwo stwierdzono u 1 460 rodzin wspieranych przez system pomocy społecznej, w poszczególnych gminach powiatu gryfickiego.

Ubóstwo i wykluczenie społeczne to obszary będące w większości efektem wysokiego bezrobocia i niskiego poziomu wykształcenia. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu powinno obejmować również osoby stare, samotne, niepełnosprawne czy też uzależnione. Jednym z podstawowych działań na tym obszarze powinno być wzmocnienie pomocy niematerialnej.

W kraju od kilku lat zaobserwować można zubożenie pewnej części populacji. Corocznie coraz większy procent ludności znajduje się poniżej granicy ubóstwa. Dzieje się tak pomimo ogólnego wzrostu poziomu dochodów i wydatków w Polsce, a rozbieżność ta powoduje zwiększenie stopnia zróżnicowania dochodowego w społeczeństwie.

4.4.6.3. Bezdomność

Ustawa o pomocy społecznej definiuje osobę bezdomną, jako osobę niezamieszkujejącą w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowaną na pobyt stały w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności i dowodach osobistych, a także osobę niezamieszkujejącą w lokalu mieszkalnym i zameldowaną na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania.

Problem bezdomności dotyczy w Polsce niemal wszystkich grup wiekowych, zarówno osób młodych, jak i osób starszych. Wiąże się ze zmianami demograficznymi i ruchliwością społeczną, z recesją gospodarczą, bezrobociem, ubóstwem, kryzysem polityki mieszkaniowej i wzrostem cen mieszkań oraz dysfunkcjonalnością instytucji opiekuńczo-resocjalizacyjnych i karnych zaniedbujących obowiązek opieki następczej. Bezdomność jest również skutkiem różnych patologii, zaburzeń psychicznych i osobowościowych tj. przestępczości, alkoholizmu, rozpadów więzi nieformalnych lub rozwodów, braku opieki ze strony osób najbliższych i przemocy w rodzinach. Istnieją także prawne przyczyny bezdomności, które dotyczą głównie eksmisji za długi i zaległości w opłatach. Na uwagę zasługują również przyczyny natury psychologicznej, gdzie bezdomność jest świadomym wyborem odmiennego sposobu życia i innego systemu wartości. Przyczyny bezdomności wzajemnie się warunkują i przenikają. Jako stan ewidentnej i trwałej [deprywacji](#) potrzeb mieszkaniowych w sytuacji, gdy dotknięta bezdomnością osoba nie jest w stanie jej zapobiec, wiąże się z poważnym upośledzeniem psychicznego i społecznego funkcjonowania człowieka.

Osobami bezdomnymi, obok tych, którzy są nimi z wyboru, najczęściej stają się ludzie w starszym wieku, osoby samotne, osoby z rozbitych lub dysfunkcyjnych rodzin, osoby opuszczające zakłady karne oraz dorośli wychowankowie domów dziecka.

Długotrwałe pozostawanie bez pracy prowadzi do utraty wiary we własne możliwości, depresji, wreszcie do izolacji i bierności. Brak środków do życia po pewnym czasie skutkuje utratą mieszkania i w rezultacie bezdomnością. Z kolei osobom bezdomnym niezwykle trudno jest znaleźć stałą pracę, która pozwoliłaby na zmianę warunków życia. Innymi przyczynami bezdomności są: uzależnienia, przestępczość, odrzucenie.

W Polsce zjawisko bezdomności istniało zawsze, choć do 1981 r. było nierejestrowane. Według szacunków Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w 2015 r. stan bezdomności wynosił nieco ponad 36 tysięcy osób i w ciągu dwóch ostatnich lat zwiększył się o 17,6%. Zjawisko bezdomności ma charakter stały. Programy pomocowe, takie jak kontrakty socjalne czy indywidualne programy wychodzenia z bezdomności, obejmują co roku około 3 tys. z nich i mniej więcej tylu ludziom udaje się pomóc. To sporo, bo aż 8% wszystkich żyjących bez dachu nad głową.

W Polsce szacuje się, że 30-40% ludzi bezdomnych przebywa „na ulicy”, około 60% przebywa w placówkach, i zaledwie 2-4% przebywa w mieszkaniach wspieranych (stanowiących alternatywę dla pobytu w placówce zapewniającej całodobową opiekę, dająca osobom bezdomnym możliwość usamodzielnienia się). Liczba osób bezdomnych w Polsce podawana jest w szacunkowym przedziale

statystycznym od 30 do 300 tys. osób. Szacuje się, że ok. 80% bezdomnych to mężczyźni, 14,5% to kobiety oraz pozostała grupa - ok. 5% to dzieci.

Rozmiary bezdomności w Polsce i skala zjawiska jest bardzo trudna do oszacowania. Trudności z policzeniem ludzi bezdomnych wynikają z ich ruchliwości przestrzennej oraz braku meldunku.

Na terenie powiatu gryfickiego zjawisko bezdomności jest zjawiskiem dalszym, biorąc pod uwagę ilość osób korzystających z pomocy społecznej.

Tabela 65. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezdomności na terenie powiatu gryfickiego na podstawie danych z OPS-ów w latach 2012-2015

Jednostka	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej				Liczba osób łącznie w rodzinach			
	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
OPS Brojce	1	1	1	1	1	1	1	1
OPS Gryfice	30	41	40	43	36	50	50	48
OPS Karnice	1	0	2	1	1	0	2	1
MGOPS Ploty	13	10	10	11	13	12	11	11
GOPS Rewal	1	2	2	4	1	2	2	4
MGOPS Trzebiatów	31	32	25	29	47	38	33	36
RAZEM	77	86	80	89	99	103	99	101

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z OPS z terenu powiatu gryfickiego - „Ocena zasobów pomocy społecznej”.

Na podstawie danych ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu gryfickiego na koniec 2015 roku pomocą objęto 89 rodzin z syndromem bezdomności, liczących 101 osób. Wartości określające liczbę osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezdomności nie oddają jednak rzeczywistej skali tego zjawiska. Dane o liczbie osób bezdomnych, objętych wsparciem terenowych ośrodków pomocy społecznej dotyczą jedynie tych osób, które podjęły współpracę z pracownikami socjalnymi na rzecz wychodzenia z bezdomności. Należy także zwrócić uwagę na to, że liczba osób bezdomnych przebywających na terenie powiatu gryfickiego jest wielkością zmienną, uzależnioną od migracji tych osób w poszukiwaniu miejsca, zapewniającego lepsze warunki bytowe.

Na terenie powiatu gryfickiego funkcjonują dwa schroniska dla osób bezdomnych. W Gryficach funkcjonuje schronisko dla bezdomnych mężczyzn Towarzystwa Pomocy im. św. Brata Alberta, natomiast w Trzebiatowie funkcjonuje schronisko dla bezdomnych prowadzone przez Trzebiatowskie Stowarzyszenie Trzeźwości Klub Abstynenta „KOTWICA”.

4.4.6.4. Alkoholizm

Zespół uzależnienia od alkoholu – nazywany zamiennie chorobą alkoholową, alkoholizmem bądź uzależnieniem od alkoholu – rozumiany jest jako zaburzenie, polegające na utracie kontroli nad

ilością spożywanego alkoholu. Charakteryzuje się tym, że nawet po dłuższym okresie czasu utrzymywania abstynencji może pojawić się zjawisko nawrotu symptomów uzależnienia. Uzależnienie od alkoholu jest chorobą, która zaczyna się i rozwija podstępnie, przy braku świadomości zainteresowanej osoby. Polega na niekontrolowanym picciu napojów alkoholowych i może doprowadzić do przedwczesnej śmierci.

Jako proces patologiczny jest szkodliwe zarówno dla osoby uzależnionej, jak i jej najbliższego otoczenia. Do głównych czynników powodujących powstawanie uzależnienia od alkoholu można zaliczyć uwarunkowanie genetyczne, społeczne, osobowościowe, brak celów życiowych, nieprawidłowe wzorce rodzinne, utratę zatrudnienia.

Brak prawidłowych wzorców i negatywny wpływ środowiska powoduje, iż niepokojące jest zjawisko związane z nadużywaniem alkoholu przez dzieci i młodzież pomiędzy 15 a 18 rokiem życia. Według szacunkowych obliczeń ok. 2% populacji w Polsce stanowią osoby uzależnione od alkoholu. Dorosłych żyjących w otoczeniu alkoholika jest w kraju ok. 4%, a dzieci z rodzin z problemem alkoholowym – ok. 4%. W Polsce od alkoholu umiera rocznie średnio 12 000 osób.

Liczba uzależnionych od alkoholu jest trudna do ustalenia, ze względu na charakter samego zjawiska (jego „ukrycia”, ochrony danych osobowych z poradni i placówek medycznych, częstych „ucieczek” osób uzależnionych do innych miast). Należy mieć na uwadze, że rozmiary zjawiska uzależnień odnotowane w oficjalnych statystykach obciążone są błędem.

Problem nadużywania alkoholu przez osoby korzystające z pomocy społecznej jest bardzo skomplikowany, ponieważ obok alkoholizmu występują zaburzenia między członkami rodziny, bieda, bezrobocie, problemy wychowawcze i przemoc fizyczna. Poza tym można wyróżnić następujące szkody u osób pijących: samozniszczenie mężczyzn i kobiet uzależnionych od alkoholu, uszkodzenie zdrowia u osób nadmiernie pijących bez klinicznych objawów uzależnienia, uszkodzenie rozwoju psychofizycznego, utrata możliwości kariery edukacyjnej u upijających się nastolatków.

Aby eliminować niekorzystny wpływ alkoholizmu na społeczność powiatu, konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym oraz różnych form promocji zdrowego stylu życia. Ważną rolę odgrywają w tym procesie uchwalane corocznie programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Tabela 66. Osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu w powiecie gryfickim na podstawie danych z OPS-ów w latach 2012-2015

Jednostka	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej				Liczba osób łącznie w rodzinach			
	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
OPS Brojce	30	27	24	19	88	82	63	48
OPS Gryfice	115	114	138	111	240	262	260	188
OPS Karnice	9	9	9	8	14	28	25	24

MGOPS Płoty	54	49	54	44	170	143	134	104
GOPS Rewal	2	3	4	4	2	6	10	9
Jednostka	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej				Liczba osób łącznie w rodzinach			
	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
MGOPS Trzebiatów	124	144	100	91	299	353	220	190
RAZEM	334	346	329	277	813	874	712	563

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z OPS z terenu powiatu gryfickiego - „Ocena zasobów pomocy społecznej”.

Problem alkoholizmu w 2015 roku dotyczył 277 rodzin objętych pomocą społeczną. Stan ten oznacza spadek tej przyczyny w odniesieniu do roku 2014, gdy alkoholizm stanowił problem 329 wszystkich rodzin objętych pomocą społeczną w powiecie gryfickim.

Statystyki Komendy Powiatowej Policji w Gryficach wskazują, że na przestrzeni lat 2012 – 2015 nałożono łącznie 1 245 mandatów karnych oraz sporządzono łącznie 104 wnioski o ukaranie z *Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi*.

Istotną rolę w procesie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na terenie powiatu gryfickiego odgrywają Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych znajdujące się w każdej z gmin powiatu. Zadania Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych określa *Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi*. Do zadań komisji należy inicjowanie działań w zakresie realizacji zadań określonych jako zadania własne gminy, które obejmują m.in.: zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu, udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie, prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów i socjoterapeutycznych.

4.4.6.5. Narkomania

Narkomania to uzależnienie od środków odurzających, psychoaktywnych. Może prowadzić do zaburzeń osobowości i innych dysfunkcji zdrowotnych osoby uzależnionej. Substancje narkotyczne charakteryzują się m.in.:

- wywołaniem uczucia krótkotrwałego błogostanu,
- powodują fizyczne i psychiczne uzależnienie się od środków narkotycznych, co skutkuje w konsekwencji głodem narkotycznym,
- na skutek ich zażywania następuje fizyczna, psychiczna i społeczna degradacja,

- występują zaburzenia świadomości w postaci halucynacji, wzrokowych i słuchowych omamów.

Jest to problem nie w pełni zdiagnozowany. Informacji o rozmiarach narkomanii rozumianej jako uzależnienie, bądź używanie narkotyków w sposób rodzący poważne problemy dostarczają dane statystyczne instytucji reagujących na ten problem, m.in. z ośrodków pomocy społecznej.

Tabela 67. Liczba rodzin i osób w rodzinach, które skorzystały z pomocy społecznej z powodu narkomanii w powiecie gryfickim na podstawie danych z OPS-ów w latach 2012-2015

Jednostka	Liczba rodzin korzystających z pomocy				Liczba osób łącznie w rodzinach			
	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
OPS Brojce	2	0	0	0	7	0	0	0
OPS Gryfice	7	5	3	7	20	17	7	12
OPS Karnice	0	0	0	1	0	0	0	1
MGOPS Płoty	0	0	0	3	0	0	0	7
GOPS Rewal	0	1	0	1	0	4	0	1
MGOPS Trzebiatów	6	16	5	10	12	30	8	20
RAZEM	15	22	8	22	39	51	15	41

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z OPS z terenu powiatu gryfickiego - „Ocena zasobów pomocy społecznej”.

W 2015 roku ośrodki pomocy społecznej na terenie powiatu świadczyły pomoc z tytułu narkomanii 22 rodzinom (41 osób w rodzinach).

4.4.6.6. Starość

Polityka wobec osób starszych określana jest jako polityka realizacji interesów osób starszych. Dotyczy potrzeb i warunków bytu ludzi starszych i ma na celu te działania, które w sposób planowy i celowy mają wpłynąć na poprawę sytuacji życiowej starszych ludzi. Służy temu system świadczeń związanych z zabezpieczeniem społecznym. Polityka społeczna zakłada działania na rzecz praw tej grupy ludzi. Dotyczy to zarówno ochrony zdrowia, oświaty, kultury, organizacji czasu wolnego, ochrony pracy ludzi starszych, pomocy obłożnie chorym, pracy socjalnej z osobami starszymi, kształtowania odpowiednich warunków mieszkaniowych, pomocy instytucjonalnej oraz warunków materialnych seniorów. Polityka społeczna uwzględniając prawa człowieka starszego powinna przede wszystkim uwzględniać jego godność. Stosunek do człowieka starszego jest miarą humanistycznych stosunków w społeczeństwie.

Starzenie się społeczeństwa stanowi obecnie jeden z najważniejszych problemów społecznych. Wciąż problematycznym zagadnieniem jest zapewnienie godnego zabezpieczenia instytucjonalnego czasu trwania starości. Systematyczny wzrost odsetka osób starszych wśród ogólnej liczby ludności dotyczy także powiatu gryfickiego.

Tabela 68. Osoby starsze wśród mieszkańców powiatu gryfickiego

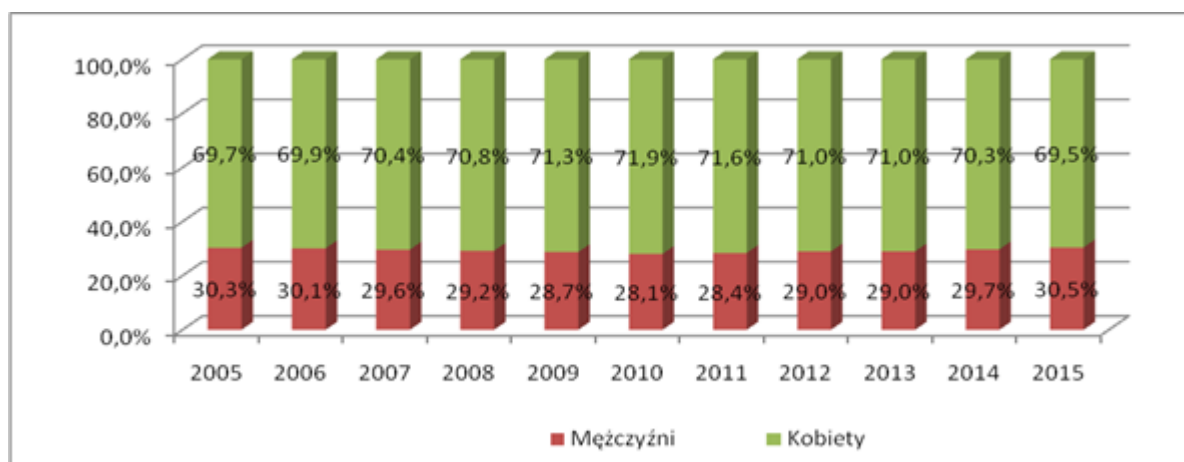
Wyszczególnienie	2005 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.
Ludność powiatu gryfickiego	60826	61798	61672	61517	61371
Ludność w wieku 60 – 64 lata	1980	4235	4451	4577	4733
<i>udział ludności w wieku 60 – 64 lat w ogólnej liczbie mieszkańców</i>	3,25%	6,85%	7,22%	7,44%	7,71%
Ludność w wieku powyżej 65 lat	6762	7 308	7 577	7 980	8 369
<i>udział ludności w wieku pow. 65 lat w ogólnej liczbie mieszkańców</i>	11,11%	11,83%	12,29%	12,97%	13,64%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Dane statystyczne potwierdzają niekorzystny trend starzenia się społeczeństwa w powiecie gryfickim. Na przestrzeni lat 2005 – 2015 przy wzroście liczby ludności w 2012 r., a następnie systematycznym spadku, nastąpił wzrost udziału osób starszych w strukturze demograficznej powiatu. W 2015 r. udział mieszkańców w wieku powyżej 60 lat kształtował się na poziomie 21,3%, co w porównaniu do roku 2005 daje wzrost aż o 6,9%. Oznacza to, że co piąty mieszkaniec powiatu w 2015 r. był osobą w wieku 60 lat i więcej.

Osoby w wieku poprodukcyjnym stanowiły w powiecie gryfickim w 2005 r. 12,8% ogółu mieszkańców powiatu, natomiast w 2015 r. – 17,5%. Większość mieszkańców w wieku poprodukcyjnym to kobiety, które w 2015 r. stanowiły blisko 70% ogółu.

Wykres 21. Struktura osób w wieku poprodukcyjnym w powiecie gryfickim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wzrastający odsetek osób w wieku poprodukcyjnym związany jest z poprawą warunków życia i rozwojem nauki i medycyny, dzięki czemu wydłuża się średnia długość życia i obniża się wskaźnik umieralności osób starszych. Niewątpliwym wpływem na wydłużenie życia ludzkiego mają przemiany ekonomiczne i społeczne, rozwój profilaktyki zdrowotnej, a tym samym propagowanie aktywnego wypoczynku, lepsze odżywianie, unikanie szkodliwych nałogów. Ponadto zwiększenie wczesnej diagnostyki i efektywności leczenia chorób, rozwój profilaktyki między innymi w zakresie chorób serca i nowotworów złośliwych, a także zwiększenie sprawności i skuteczności pomocy doraźnej w nagłych zagrożeniach życia i zdrowia. Ponadto wpływ na niekorzystne tendencje demograficzne ma także bez wątpienia niski przyrost naturalny i spadek współczynnika dzietności kobiet.

Według prognoz GUS w 2050 roku osoby w wieku poprodukcyjnym będą stanowić 29,6% ogółu ludności powiatu gryfickiego (15 264 mieszkańców). Nastąpi pogłębienie procesu starzenia się społeczeństwa, którego przyczyn należy upatrywać zarówno w malejących urodzeniach, jak i korzystnych zmianach w związku z obniżeniem umieralności populacji.

Wzrastający odsetek osób starszych w strukturze demograficznej rodzi wyzwanie dla organizacji i instytucji odpowiedzialnych za politykę społeczną i rozwiązywanie problemów społecznych. Konieczne jest podjęcie działań zapobiegających wykluczeniu społecznemu osób starszych, stworzenie systemu profilaktyki, wsparcia oraz opieki nad seniorami.

Do najważniejszych problemów ludzi starszych zamieszkujących powiat zalicza się samotność, chorobę, inwalidztwo, życie w ubóstwie, poczucie nieprzydatności. Osoby samotne z terenu powiatu, które z powodu wieku bądź choroby wymagają pomocy, a są jej pozbawione ze strony rodziny i najbliższych w sytuacji istnienia zapotrzebowania, mają zapewnione usługi opiekuńcze, obejmujące pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, pielęgnację oraz zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Instytucją w zakresie pomocy udzielanej osobom starszym w powiecie gryfickim są terenowe ośrodki pomocy społecznej, oferujące seniorom wsparcie w formie usług opiekuńczych. Usługi

opiekuńcze przysługują osobie, która z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona. Tego rodzaju pomoc stanowi zadanie własne gmin o charakterze obowiązkowym. Zakres usług opiekuńczych obejmuje szeroką gamę czynności życia codziennego, których osoby objęte opieką nie mogą wykonać samodzielnie. Obserwowany jest wzrost zapotrzebowania w zakresie usług opiekuńczych, jak i w zakresie dostępności oferty wsparcia instytucjonalnego dla osób niepełnosprawnych i seniorów. Powiat prowadzi dwa Domy Pomocy Społecznej oraz jeden Środowiskowy Dom Społeczny, nie mniej statystyka wskazuje na znaczny wzrost osób w wieku poprodukcyjnym do roku 2030.

Tabela 69. Liczba osób, którym zapewniono usługi opiekuńcze na terenie powiatu gryfickiego

Gmina	Usługi opiekuńcze			w tym specjalistyczne		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015
OPS Brojce	14	17	17	0	8	8
OPS Gryfice	113	107	105	5	0	0
OPS Karnice	14	15	19	0	0	0
MGOPS Płoty	33	42	42	0	0	0
GOPS Rewal	16	14	15	0	0	0
MGOPS Trzebiatów	79	90	85	0	0	0
RAZEM	269	285	283	5	8	8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z OPS z terenu powiatu gryfickiego - „Ocena zasobów pomocy społecznej”.

4.4.6.7. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych

Trudno przecenić znaczenie rodziny w procesie wychowania, ponieważ jest ona naturalnym środowiskiem socjalizującym. Może wspierać lub ograniczać procesy adaptacji młodego człowieka do życia w społeczeństwie. Nie zawsze jednak taki modelowy przebieg socjalizacji w środowisku rodzinnym jest możliwy. Prawidłowe funkcjonowanie rodziny zostaje zaburzone. Przyczyny dysfunkcji bywają różne, może to być m.in.:

- śmierć biologicznych rodziców dziecka,
- niewłaściwe wypełnianie obowiązków rodzicielskich,
- głęboka patologia,
- porzucenie,

- uzależnienia, w tym przede wszystkim alkoholizm,
- długotrwałe bezrobocie,
- długotrwała choroba,
- załamania osobowościowe,
- warunki ekonomiczne.

Dezorganizacja tej najważniejszej grupy społecznej, jaką jest rodzina powoduje, że staje się ona niewydolna wychowawczo. Objawia się to problemami w pełnieniu ról rodzicielskich i problemami wychowawczymi, związanymi z prezentowaniem przez dzieci agresywnych zachowań, łamaniem obyczajów i norm społecznych.

Wszelka pomoc w takim przypadku powinna zmierzać do udzielania rodzinie wsparcia w odbudowie prawidłowych relacji i umacniania własnych postaw rodzicielskich. Warunkiem powodzenia jest możliwie jak najwcześniejsze udzielenie pomocy oraz stosowanie działań profilaktyczno-ochronnych. W wypełnianiu funkcji opiekuńczych, wychowawczych i edukacyjnych wobec dzieci rodzina, zwłaszcza określona jako dysfunkcyjna, jest wspierana przez placówki opiekuńczo – wychowawcze takie jak: świetlice środowiskowe, świetlice socjoterapeutyczne, kluby, ogniska. Gdy dziecko pozbawione jest częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej wówczas kierowane jest do całodobowej placówki opiekuńczo-wychowawczej lub innej zastępczej formy opieki.

W 2015 roku opieką ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu gryfickiego oraz Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach objętych było 569 rodzin (liczba osób w rodzinach - 2147), w których wystąpił problem bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych. Liczba ta w ostatnich dwóch latach wyraźnie zmalała.

Tabela 70. Liczba rodzin i osób w rodzinach, które skorzystały z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w powiecie gryfickim w latach 2012-2015

Jednostka	Liczba rodzin korzystających z pomocy				Liczba osób łącznie w rodzinach			
	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
OPS Brojce	65	67	52	44	259	278	211	204
OPS Gryfice	206	283	340	215	952	989	1178	747
OPS Karnice	47	63	48	45	223	289	232	225
MGOPS Ploty	95	98	90	90	404	412	350	346
GOPS Rewal	23	48	17	13	79	138	56	35
MGOPS Trzebiatów	127	127	88	72	548	528	350	275
Jednostka	Liczba rodzin korzystających z pomocy				Liczba osób łącznie w rodzinach			
	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015

PCPR w Gryficach	42	52	48	90	110	159	150	315
RAZEM OPS i PCPR	605	738	683	569	2575	2793	2527	2147

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach oraz ośrodków pomocy społecznej na terenie powiatu gryfickiego.

4.4.7. Aktywność społeczna

W ostatnich latach coraz większe znaczenie zyskuje ekonomia społeczna. Staje się ona uznana i upowszechnioną metodą radzenia sobie z tymi problemami społecznymi, w których rozwiązywaniu zarówno rynek jak i państwo nie są skuteczne. Nadrzędną funkcją ekonomii społecznej jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, zwłaszcza takich grup, jak osoby bezdomne, długotrwale bezrobotne, uzależnione i izolowane. Podmioty ekonomii społecznej zorientowane są na integrację społeczną poprzez aktywizację zawodową i usamodzielnienie osób wykluczonych.

Największą rolę w kształtowaniu aktywności społecznej odgrywają organizacje pozarządowe. W potocznym rozumieniu to podmioty niezależne od administracji publicznej. Natomiast zgodnie z *Ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie* organizacjami pozarządowymi są niebędące jednostkami sektora finansów publicznych, w rozumieniu *ustawy o finansach publicznych* i niedziałające w celu osiągnięcia zysku osoby prawne lub jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, w tym fundacje i stowarzyszenia z wyłączeniem partii politycznych, związków zawodowych i organizacji pracodawców, samorządów zawodowych, fundacji utworzonych przez partie polityczne.

Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form aktywności społecznej. Odgrywają ważną rolę nie tylko w konsolidacji lokalnej społeczności, organizacyjnym wzmacnianiu władz lokalnych, lecz również zwiększają szanse rozwoju małych i średnich miejscowości. Dobrze zorganizowane środowisko może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale ich lokalnego otoczenia, sprzyja budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie jej zasobów.

Na terenie powiatu gryfickiego funkcjonuje 168 fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych. Powiat gryficki współpracuje z organizacjami pozarządowymi w oparciu o uchwalane roczne programy współpracy z organizacjami pozarządowymi. Organizacje mają możliwość pozyskiwania dotacji na realizację zadań publicznych w obszarze rozwoju kultury, kultury fizycznej i turystyki, ochrony zdrowia i pomocy społecznej, poprawy bezpieczeństwa i porządku publicznego. Wśród nich jest wiele organizacji pozarządowych, których celem statutowym jest działanie w obszarze szeroko rozumianej pomocy społecznej, w tym m.in. działanie na rzecz osób niepełnosprawnych, ciężko chorych, starszych, walka z patologią, uzależnieniami, wyrównywania szans

osób w trudnej sytuacji życiowej, przeciwdziałanie bezrobociu. Według danych pochodzących ze Starostwa Powiatowego w Gryficach są to m.in.:

- Fundacja „Złoty Pociąg” we Włodarce,
- Fundacja Edukacji i Rozwoju „POMORZANIN”,
- Fundacja „Rozwoju Lokalnego” w Chomętowie,
- Fundacja „ERATO” w Gryficach,
- Fundacja „Rozwój-Integracja”,
- Fundacja „MANA” w Gryficach,
- Gryfickie Stowarzyszenie Klub Abstynenta „REGA” w Gryficach,
- Polskie Stowarzyszenie Na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym w Gryficach,
- Polskie Stowarzyszenie Na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym w Trzebiatowie,
- Stowarzyszenie Trzeźwości – Klub Abstynenta „KOTWICA” w Trzebiatowie,
- Stowarzyszenie „Pomoc bez granic” w Płotach,
- Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych „UŚMIECH” w Gryficach,
- Stowarzyszenie Przyjaciół Ziemi Płotowskiej w Płotach,
- Krajowe Stowarzyszenie „ARAMIS” w Trzebiatowie,
- Regionalne Towarzystwo Inicjatyw Społecznych i Gospodarczych „NAD REGĄ” w Płotach,
- Stowarzyszenie Inicjatyw Obywatelskich „Ziemia Gryficka” w Gryficach,
- Stowarzyszenie „Pomóżmy Naszym Dzieciom” w Gryficach,
- Stowarzyszenie „NASZA NADZIEJA” w Paprotni,
- Stowarzyszenie Aktywności Lokalnej Miejscowości Tapadły w Tapadłach,
- Stowarzyszenie Przyjaciół Ziemi Brojeckiej z siedzibą w Bielikowie,
- Stowarzyszenie „SZANSA” w Gryficach,
- Stowarzyszenie „POMOCNA DŁOŃ” w Cerkwicy,
- Stowarzyszenie „Wystarczy chcieć” w Skrobotowie,
- Stowarzyszenie „Przyjazne Karnice” w Karnicach,
- Stowarzyszenie Aktywności Lokalnej „SŁUDWIA” w Płotach,
- Stowarzyszenie „Trzebiatów Centralny” w Trzebiatowie,
- Stowarzyszenie Historyczne Trzebiatów-Chąśba w Trzebiatowie,
- Stowarzyszenie Społeczności Cerkwickiej w Cerkwicy,
- Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „PARASOL” w Lubieszewie,
- Gryficka Rada Przyjaciół Harcerstwa w Gryficach.

Tabela 71. Działania sektora pozarządowego w systemie opieki na terenie powiatu gryfickiego w latach 2012-2015

Lp.	Dane liczbowe dot. sektora pozarządowego	2012	2013	2014	2015
1	Liczba organizacji pozarządowych działających na rzecz dziecka i rodziny	15	15	15	12
2	Liczba projektów realizowanych przez organizacje pozarządowe	15	12	12	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach.

W celu ułatwienia współpracy organizacji pozarządowych realizowany jest Program Współpracy Powiatu Gryfickiego z Organizacjami Pozarządowymi i Innymi Podmiotami Prowadzącymi Działalność Pożytku Publicznego. Celem głównym jest aktywne budowanie partnerstwa pomiędzy administracją publiczną i Organizacjami na rzecz efektywnego zaspokajania potrzeb różnych grup społecznych powiatu, poprzez skuteczne wykorzystywanie środków publicznych.

Celami szczegółowymi Programu są m.in.:

- umocnienie lokalnych działań,
- poprawa jakości życia mieszkańców powiatu poprzez pełniejsze zaspokajanie ich potrzeb społecznych,
- budowanie społeczeństwa obywatelskiego,
- umacnianie w świadomości mieszkańców powiatu poczucia odpowiedzialności za wspólnotę lokalną,
- tworzenie warunków do powstawania i rozwoju inicjatyw służących społeczności lokalnej,
- wzmocnienie potencjału organizacji,
- zwiększenie wpływu sektora pozarządowego na kreowanie polityki społecznej w powiecie¹⁵.

Określone w programie jednoznaczne, czytelne zasady i procedury pozwalają na kompleksową współpracę samorządu z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na zasadzie partnerstwa i wyrażają intencję realizacji ustawowych zadań przypisanych powiatowi w ścisłym współdziałaniu z organizacjami pozarządowymi i podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

Wśród najważniejszych problemów utrudniających działanie organizacji pozarządowych należy wymienić brak środków finansowych na zatrudnienie kadry zarządzającej, skomplikowane procedury przy aplikowaniu o środki zewnętrzne i brak własnej siedziby. Jednak organizacje pozarządowe, pomimo stosunkowo słabego zaplecza kadrowego i lokalowego, mają ogromny potencjał, który

¹⁵ Program współpracy Powiatu Gryfickiego z Organizacjami Pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na 2017 r.

odpowiednio wykorzystany, może przyczynić się do zmniejszenia problemów społecznych w powiecie gryfickim.

4.4.8. Bezpieczeństwo

Bezpieczeństwu publicznemu zagraża przestępczość, która jest zjawiskiem dynamicznym i - podobnie jak społeczeństwo - podlega rozwojowi. Choć stanowi margines życia społecznego, poprzez swą intensywność i częstotliwość może mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciskać dotkliwe piętno na jej funkcjonowaniu.

Komenda Powiatowa Policji w Gryficach posiada 122 etaty, w tym:

- Komenda Powiatowa Policji w Gryficach – 74 etaty – swoim działaniem obejmuje miasto i gminę Gryfice oraz gminę Brojce,
- Komisariat Policji w Trzebiatowie – 23 etaty, działaniem obejmuje miasto i gminę Trzebiatów,
- Komisariat Policji w Rewalu – 15 etatów, działaniem obejmuje gminę Rewal i gminę Karnice,
- Posterunek Policji w Płotach – 10 etatów, działaniem obejmuje miasto i gminę Płoty.

Do zadań Policji należy między innymi:

- Ochrona życia i zdrowia obywateli przed bezprawnymi zamachami na te dobra;
- Ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego, w tym również zapewnienie spokoju w miejscach publicznych, w środkach komunikacji publicznej, w ruchu drogowym i na wodach przeznaczonych do powszechnego korzystania;
- Inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnieniu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z instytucjami państwowymi, samorządowymi i społecznymi;
- Wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie sprawców tych czynów;
- Kontrola przestrzegania przepisów porządkowych i administracyjnych.

Ponadto Policja realizuje polecenia sądu, prokuratury, organów administracji rządowej i samorządu terytorialnego.

W analizowanym okresie lat 2012-2015 realizowane były na terenie powiatu następujące programy:

- rządowe i krajowe: „Razem Bezpieczniej”, Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomanii, Krajowy Program Zwalczania AIDS i zapobiegania zakażeniom HIV,
- wojewódzkie i lokalne – Bezpieczna Szkoła, Bezpieczny Przedszkolak, Bezpieczny Senior, Przyjaciele Gryfusia, Bezpieczna Przestrzeń, Profilaktyka Oczami Młodzieży.

Analizując dane statystyczne otrzymane z Komendy Powiatowej Policji w Gryficach, dot. popełnionych przestępstw oraz wskaźników ich wykrywalności za lata 2012-2015 można

zaobserwować tendencję spadkową. Jednakże jest to zbyt krótki okres czasu, żeby można stwierdzić o poprawie bezpieczeństwa na terenie powiatu.

W roku 2015 na terenie powiatu odnotowano 687 przestępstw mniej, niż w roku 2012, co stanowi ok. 33% spadku. Wykrywalność przestępstw ogółem w roku 2015 wynosiła 68% i była o 8% mniejsza niż w 2012 r. Na terenie powiatu gryfickiego dominowała przestępczość o charakterze kradzieży rzeczy – 279 stwierdzonych przestępstw, jednak wskazana kategoria z roku na rok wykazuje tendencję malejącą. Wykrywalność przestępstw kradzieży rzeczy wynosiła 32% i kształtowała się na podobnym poziomie w całym badanym okresie. W pozostałych kategoriach przestępstw w 2015 r. odnotowano następujące zmiany:

- 28 przestępstw przeciwko zdrowiu i życiu mniej, niż w 2012 r.,
- 350 przestępstw drogowych mniej w stosunku do roku 2012 – tu odnotowano największą pozytywną zmianę,
- 91 przestępstw mniej kradzieży rzeczy w stosunku do roku 2012,
- 41 przestępstw dot. kradzieży z włamaniem mniej niż w 2012 r.,
- 25 przestępstw więcej w przestępstwach gospodarczych w stosunku do roku 2012.

Poniższa tabela zawiera dane statystyczne w zakresie popełnionych przestępstw oraz wskaźników ich wykrywalności:

Tabela 72. Popelnione przestępstwa wg rodzaju wraz ze wskaźnikiem ich wykrywalności w latach 2012 – 2015 na terenie powiatu gryfickiego

Rodzaj popełnionych przestępstw		PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE				WSKAŹNIK WYKRYWALNOŚCI			
		2012	2013	2014	2015 r.	2012	2013	2014	2015 r.
ogółem	ogółem	2096	1826	1470	1409	76%	70%	67%	68%
	w tym nieletnich	176	119	30	44				
przeciwko życiu i zdrowiu	ogółem	71	75	65	43	97%	97%	83%	86%
	w tym nieletnich	6	15	4	5				
drogowe	ogółem	494	359	181	144	100%	100%	100%	99%
	w tym nieletnich	4	3	0	0				
kradzież rzeczy	ogółem	380	398	289	279	39%	29%	28%	32%
	w tym nieletnich	22	11	4	3				
kradzież z włamaniem	ogółem	245	253	215	204	43%	35%	34%	33%
	w tym nieletnich	10	6	1	3				
Rodzaj popełnionych przestępstw		PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE				WSKAŹNIK WYKRYWALNOŚCI			
		2012	2013	2014	2015 r.	2012	2013	2014	2015 r.

Rozbój, kradzież rozbójnicza, wymuszenie rozbójnicze	ogółem	18	13	5	4	84%	100%	80%	75%
	w tym nieletnich	2	8	0	0				
gospodarcze	ogółem	107	96	113	132	99%	94%	91%	92%
	w tym nieletnich	3	0	0	1				
narkotykowe	ogółem	60	51	56	55	100%	98%	98%	98%
	w tym nieletnich	2	1	0	5				

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Gryficach.

Tabela 73. Dane dotyczące ruchu drogowego w powiecie gryfickim w latach 2012-2015

zdarzenie	Liczba wypadków			Liczba zabitych			Liczba rannych			Liczba kolizji		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015
Ogółem, w tym:	35	30	24	14	10	5	39	27	29	371	446	412
spowodowane przez nietrzeźwego sprawcę	7	4	3	2	3	1	10	2	2	brak danych	brak danych	brak danych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Gryficach.

Analizując ruch drogowy w powiecie gryfickim w latach 2013-2015 można zauważyć, że w 2013 r. zarejestrowano największą liczbę wypadków (35), w tym przez nietrzeźwego sprawcę (7), a co za tym idzie liczbę zabitych i rannych. W 2014 r. zanotowano najwięcej kolizji drogowych.

Ponadto Dzielnicy Komendy Powiatowej Policji w Gryficach współpracują z placówkami oświatowo - wychowawczymi, jak również z poszczególnymi organami administracji samorządowej jak np. Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, ośrodki pomocy społecznej w poszczególnych gminach powiatu gryfickiego. Podejmowane są działania w celu ograniczenia liczby przestępstw i wykroczeń w szkołach oraz w bezpośrednim otoczeniu szkół.

4.5. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

4.5.1. Infrastruktura kulturalna

Dla każdego człowieka kultura i wypoczynek są niezbędne dla prawidłowego funkcjonowania. Korzystanie z dóbr kultury świadczy o poziomie rozwoju społecznego oraz wpływa na jakość życia ludności. Wpływ na rozwój kultury, turystyki, a tym samym na proces integracji społecznej, mają cykliczne imprezy, odbywające się na terenie powiatu. Okres największego natężenia życia kulturalnego powiatu przypada głównie na miesiące letnie i koncentruje się przede wszystkim w

miejsowościach turystycznych takich jak Rewal, Niechorze, Pobierowo czy Trzebiatów. Odbywa się wtedy wiele imprez z udziałem najlepszych polskich artystów i sportowców. Ponadto, w powiecie odbywają się imprezy cykliczne, wydarzenia kulturalne i sportowe, takie jak: Międzynarodowy Plener i Warsztaty Malarskie w Płotach; Ogólnopolski Festiwal Folklorystyczny „Sąsiedzi” w Trzebiatowie; Święto Śledzia Bałtyckiego; Bieg na Fali; Poszukiwacze skarbów z Radiem Szczecin 4 x 1000; Międzynarodowy Festiwal Muzyczny w Trzęsaczu Sacrum Non Profanum; Międzynarodowy Festiwal Muzyki Gitarowej – Trzęsacz; Święto Ludowe; Regaty Windsurfingowe Challenger Pobierowo; Biegi Śniadaniowe Nike Run; Mistrzostwa Polski w Przeciąganiu Liny Nocą; Rewalandia – cykl imprez sportowych 7 turniejów; Ogólnopolski Festiwal Muzyki Morskiej „Słona Woda” w Mrzeżynie; Regaty Unity Line; Akademia Słońca Stacjonarna – Pobierowo/Pogorzelica; Zakończenie Dni Wybrzeża Rewalskiego i Finał Akademii Słońca; EKO-MIX w Płotach - impreza z dziedziny edukacji ekologicznej o charakterze międzynarodowym; Wyścig Kolarski Kołobrzeg-Rewal-Gościno; Euroregionalny Bieg Uliczny o Sztachetkę w Płotach – masowe biegi uliczne na rozmaitych dystansach; Sąsiedzkie granie i śpiewanie – przegląd kapel folklorystycznych; Bałtycki Turniej Tenisowy Artystów i Aktorów – Baltic Cup; Dni Gryfic; Dni Powiatu Gryfickiego – Krainy Gryfitów; Dni Trzebiatowa – Święto Kaszy w Trzebiatowie; Festyn Ziemi Gryfickiej z udziałem gwiazd estrady polskiej; Międzynarodowe Zawody Strażackie Sikawek Konnych w Trzebiatowie; Minimaraton Trzebiatowska 10; Powiatowy Turniej Gier Komputerowych Delete; Święto Ottona z Bambergu; Cykl Imprez Sportowych – Rewalandia. Na terenie powiatu gryfickiego jest 14 placówek bibliotecznych, 3 muzea (w tym [Muzeum Rybołówstwa Morskiego](#) w Niechorzu, [Stała Wystawa Pomorskich Kolei Wąskotorowych w Gryficach](#), Muzeum Galeria „Brama” w Gryficach) oraz latarnia morska w Niechorzu, 2 kina sezonowe (Pobierowo, Mrzeżyno) oraz 1 stałe (Gryfice), dwie galerie w Gryficach i jedna sala wystawowa w Trzebiatowskim Ośrodku Kultury. Pozostałe gminy, w tym w szczególności wiejskie, nie posiadają galerii, kin i muzeów. W tych gminach mieszkańcy mogą korzystać z placówek bibliotecznych, które w przeciwieństwie do kin, znajdują się w każdej gminie powiatu. Najwięcej tego typu placówek znajduje się w gminie Gryfice – 6, w gminach: Trzebiatów, Karnice, Rewal – po 2, po jednej bibliotece znajduje się w gminie Brojce i Płoty¹⁶. Jeśli chodzi o dostępność bibliotek, to na jedną placówkę w powiecie średnio przypada 3610 osób, jest to nieznacznie więcej niż w województwie, w którym na jedną placówkę przypada 3505 osób.

Tabela 74. Działania domów kultury na terenie powiatu gryfickiego

¹⁶ *Strategia Rozwoju Lokalnego kierowanego przez społeczność na lata 2014-2020 dla Lokalnej Grupy Działania „Gryflandia”.*

Lp	Domy kultury	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1	Liczba domów (klubów) kultury	4	4	5	5	5	5
2	Liczba form prowadzonych przez domy kultury	44	47	69	73	98	54
3	Świetlica wiejska	21	53	54	55	70	77

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach.

Tabela 75. Działalność domów, ośrodków kultury, klubów i świetlic na terenie powiatu gryfickiego w latach 2012 - 2015

Rok	Ogółem	Imprezy	Uczestnicy imprez	Zespoły artystyczne	Członkowie zespołów artystycznych	Koła (kluby)	Członkowie kół (klubów)
2012	37	675	64 091	29	532	55	1 153
2013	42	817	70 668	28	483	48	1 124
2014	43	857	76 291	24	476	54	1 237
2015	43	816	54 903	28	507	55	1 851

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

W gminach życie społeczne koncentruje się w domach (kluby) kultury, które prowadzą takie formy aktywności, jak: zajęcia muzyczne, gry na instrumentach, zajęcia ruchowe, zajęcia plastyczne i kreatywne (fotograficzne, rękodzieło), wydarzenia kulturalne, ognisko muzyczne, zespoły artystyczne, Koło Gospodyń Wiejskich, Klub Seniora, Klub Amazonki, Uniwersytet Trzeciego Wieku, Klub Brydzowy, zajęcia teatralne dla dzieci i młodzieży, nauka języka angielskiego dla dzieci i młodzieży oraz dla dorosłych, zajęcia kulinarne, zajęcia ceramiczne, szkoła tańca, zajęcia wokalne, zajęcia komputerowe i wiele innych.

4.5.2. Infrastruktura sportowa

Sport jest ważnym elementem strategii działania Samorządu Powiatu Gryfickiego na rzecz jego rozwoju, gdyż wpływa on na jakość życia mieszkańców, przyczynia się do kształtowania zdrowego społeczeństwa, aktywnie uczestniczącego w życiu regionu, zaangażowanego w rozwiązywanie codziennych problemów, a przede wszystkim społeczeństwa wolnego od uzależnień i patologii.

Działalność sportowo – rekreacyjną powiat gryficki prowadzi w oparciu o bazę sportowo – rekreacyjną, w której na terenie powiatu znajduje się ponad 60 obiektów. Liczba obiektów sportowych w poszczególnych gminach powiatu gryfickiego jest bardzo zróżnicowana. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2014 r. w powiecie gryfickim funkcjonowały 24 kluby sportowe, a w nich 1119 członków. Zaplecze sportowo-rekreacyjne stanowią aktualnie kompleksy rekreacyjno - sportowe, boiska sportowe, sale gimnastyczne, a także ścieżki rowerowe. Większość obiektów

zlokalizowana jest wokół szkół – bazę stanowią sale gimnastyczne, boiska do koszykówki, siatkówki i piłki nożnej. Najwięcej obiektów sportowych znajduje się w gminie Gryfice oraz Trzebiatów, najmniej w wiejskiej gminie Brojce. Na terenie powiatu znajdują się stadiony czterech klubów piłkarskich: „Rega-Merida” Trzebiatów oraz „Wybrzeże Rewalskie” w Niechorzu, „Polonii” Płoty, i „Sparty” Gryfice. Ponadto na terenie powiatu znajduje się liczna infrastruktura służąca do czynnej rekreacji, m.in. korty tenisowe, boiska sportowe, miejsca do wędkowania, a także ośrodki jeździeckie i kryte pływalnie. Mocną stroną powiatu są warunki dla następujących aktywności sportowych: spływów kajakowych, paralotni, myślistwa, biegania i wędrówki krajoobrazowej. Mieszkańcy powiatu, którzy mają dostęp i możliwości uprawiania różnorodnych sportów, często reprezentują powiat w rozgrywkach sportowych o zasięgu szerszym, tj. międzywojewódzkim, ogólnopolskim a także międzynarodowym.

4.6. RAPORT Z BADAŃ ANKIETOWYCH

Metodologia

Na potrzeby zespołu opracowującego Raport o Stanie Polityki Społecznej w Powiecie Gryfickim oraz Diagnozy Stanu jako elementu wyjściowego dla *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Gryfickiego na lata 2016 - 2025* opracowano ankietę, skierowaną do liderów opinii publicznej, mieszkańców oraz wszystkich zainteresowanych dobrym funkcjonowaniem szeroko rozumianej pomocy społecznej. Celem ankiety było pozyskanie szczegółowych opinii na temat obszarów życia społeczno – gospodarczego powiatu gryfickiego, mających bezpośredni lub pośredni wpływ na funkcjonowanie poszczególnych instrumentów polityki społecznej, realizowanej przez powiat, ale także przez sektor pozarządowy. Przedmiotem sformułowanych w ankiecie pytań była identyfikacja postaw i opinii mieszkańców na temat oceny jakości życia i wyzwań rozwojowych powiatu powiązanych z pomocą społeczną. Dane uzyskane w ankiecie uzupełniają informacje otrzymane z instytucji odpowiedzialnych za poszczególne działania w obszarze szeroko rozumianej pomocy społecznej w powiecie gryfickim. Badania opinii mieszkańców powiatu gryfickiego było realizowane w listopadzie i grudniu 2016 r.

Ankieta składała się z 10 pytań, w tym również metryczki i miała formę pytań zamkniętych, jak i otwartych, w których respondenci oceniali poszczególne elementy infrastruktury, życia społecznego i gospodarczego, kultury, edukacji, opieki zdrowotnej i administracji, związanej z szeroko rozumianą pomocą społeczną. W wypełnianiu ankiety uczestniczyło 100 osób, jednak rozkład liczby głosów w poszczególnych pytaniach był zróżnicowany, ponieważ nie wszyscy respondenci udzielali odpowiedzi na każde z postawionych w ankiecie pytań.

Pytania w ankiecie były tak sformułowane, aby dać odpowiedź, co stanowi problem dla mieszkańców i jak założyć długookresowy plan działania niezbędny dla realizacji zamierzeń prospołecznych, stanowiących podstawę polityki społecznej powiatu.

Wypowiedzi osób ankietowanych znalazły odzwierciedlenie w zbudowanej diagnozie dla potrzeb dokumentu *Strategii* oraz w tworzonych celach i kierunkach realizacji polityki społecznej powiatu gryfickiego do roku 2025.

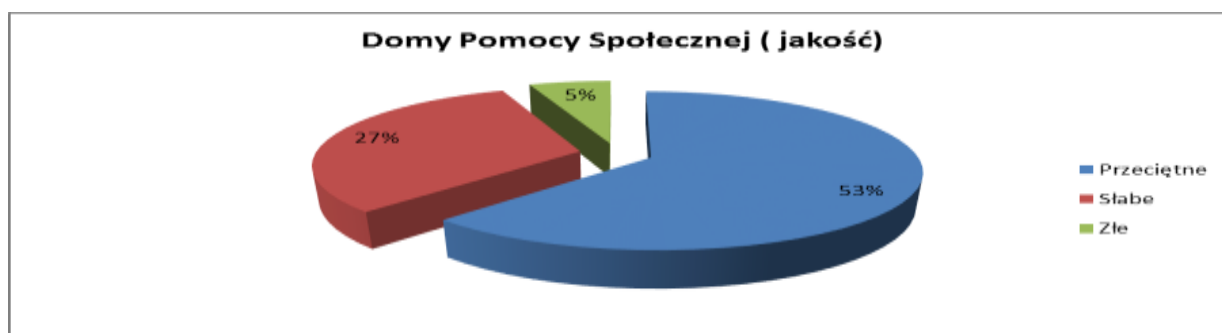
Wyniki przeprowadzonej Ankiety

Ocena warunków życia w powiecie

W pytaniu 1 ocenie poddano warunki życia w powiecie. Respondenci mieli do wyboru pięciostopniową skalę, według której dokonywali odpowiedzi na pytania w następującym zakresie: złe, słabe, średnie, dobre i bardzo dobre. Na pytanie składało się 25 elementów dotyczących stanu infrastruktury społeczno – publicznej, a także stanu środowiska naturalnego, świadomości ekologicznej i integracji mieszkańców.

W obszarze powiatu gryfickiego najgorzej oceniona została **opieka zdrowotna**, i to zarówno w obszarze oceny dotyczącej jej dostępności, jak i w kategorii jakości. Na podobnym poziomie oceniono **bezpieczeństwo**, czyli komfort przebywania przestrzeni publicznej. Ponadto 58% ankietowanych wskazało na przeciętność oferty **lokalnego rynku pracy**, przy czym jego ocena w dalszych komentarzach wyrażanych w pytaniach otwartych dotyczyła nie tyle oferty pracy, co do ilości miejsc pracy, ale słabość oferty co do jej jakości, szczególnie w zakresie wynagrodzenia za pracę. Za słaby element infrastrukturalny uznano **mieszkania chronione** (55%) ankietowanych. Ponadto wskazano na słabość oferty **wspomagania kształcenie i doksztalcania i rozwijania zainteresowań osób starszych** (61%). Za słabą przez 37% badanych **oceniono stopę życiową mieszkańców**. Dobrze wypadł w ocenie respondentów cały pakiet usług publicznych, w tym **oferta szkół średnich** uzyskała 43% dobrych ocen. Pozostałe elementy warunkujące jakość życia na obszarze powiatu przedstawiono na poniższych wykresach.

Wykres 22. Domy Pomocy Społecznej (jakość usług)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Ogólna ocena Domów Pomocy Społecznej wypadła przeciętnie, z tym że dostępność oceniono o kilka punktów procentowych wyżej, niż jakość świadczonych w nich usług.

Wysoko została ocenione **Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodziców** na terenie powiatu - odpowiednio 71% mieszkańców i decydentów biorących udział w ankiecie określiło ją jako dobrą, a tylko 17% jako przeciętną. Nikt nie ocenił opieki i wychowania dzieci całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodziców jako złe. Ponadto respondenci dobrze ocenili **Organizowanie opieki w rodzinach zastępczych** - 57% w stosunku do 21% ankietowanych oceniających ten element pomocy społecznej jako przeciętny.

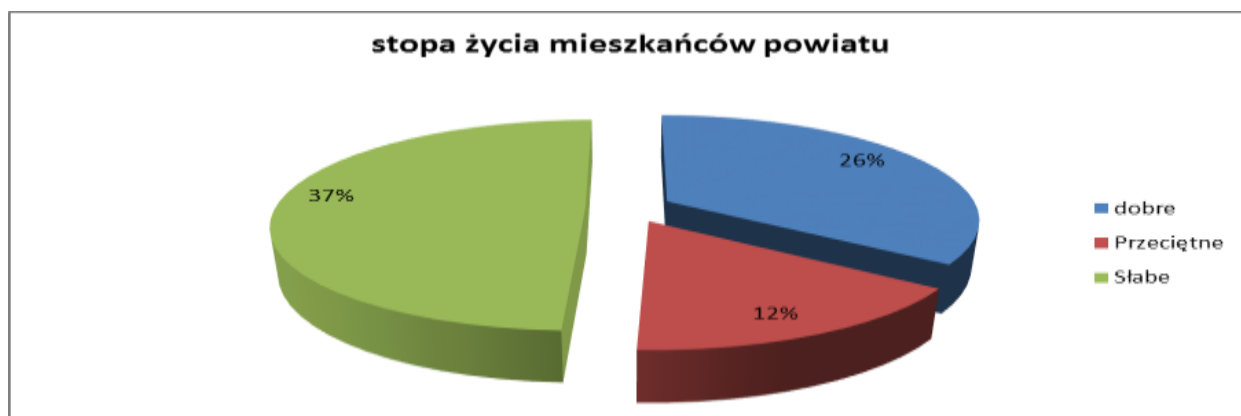
Wykres 23. Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodziców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Blisko 12% ankietowanych oceniło **stopę życiową mieszkańców** powiatu gryfickiego jako przeciętną, 37% jako słabą, a z 26 % jako złą. Wyniki ankiety w tym przypadku wskazują, że 63% ankietowanych ocenia stopę życia mieszkańców powiatu negatywnie.

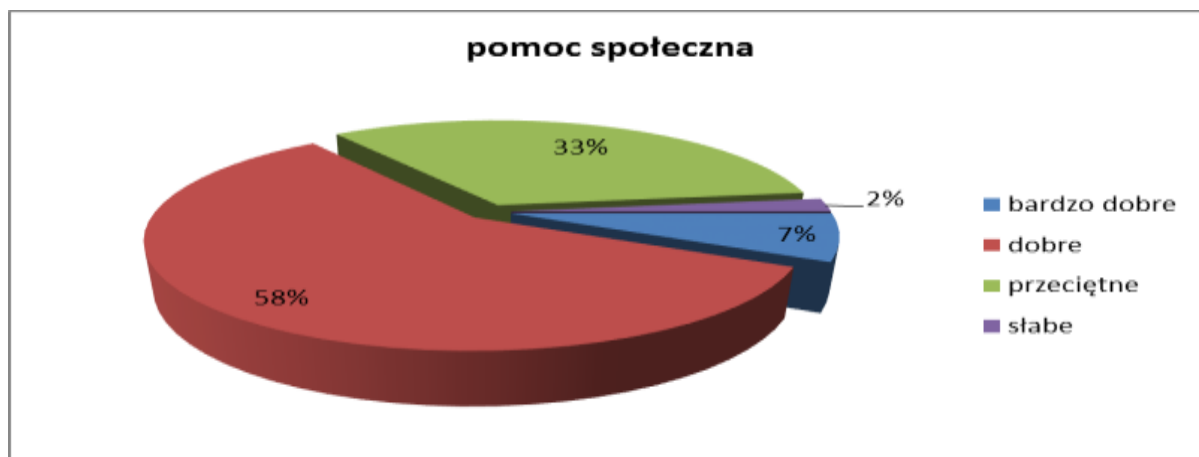
Wykres 24. Stopa życia mieszkańców powiatu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Pomoc Społeczna oceniana była głównie przez pryzmat funkcjonowania Miejskich i Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej, działających w powiecie gryfickim. Czy taka ocena jest uprawniona? Tak, jeżeli przyjmiemy, że OPS -y są koordynatorem różnych działań z zakresu pomocy społecznej, również tych, które nie leżą w bezpośredniej kompetencji ośrodków, wynikających z ustawy i wewnętrznych rozporządzeń władarzy poszczególnych gminy wchodzących w skład powiatu gryfickiego. Łączną ocenę dobrą i bardzo dobrą na poziomie 65% należy uznać za sukces OPS-ów.

Wykres 25. Pomoc społeczna

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, odrębnie w punkcie 10 ankiety, oceniane było w pięciu kategoriach odbioru zewnętrznego przez jego klientów, podopiecznych, współpracowników:

Najwyżej została oceniona **kultura osobista** – 72% ankietowanych. To kryterium w tej sferze usług jest niezwykle ważne w pierwszym kontakcie z podopiecznym czy klientem powiatowego centrum.

Na drugim miejscu „**chęć pomocy**” – 63% - to efekt wielu szkoleń, które są podstawą w tej sferze ciągle zmieniających się przepisów i oczywiście doświadczenia całego zespołu PCPR.

Na trzecim miejscu „**kompetencja**” - 62% ankietowanych dało ocenę max 5 w skali Od 1 do 5 dla tego elementu oceny personelu ośrodka. To kryterium w tej sferze usług jest najistotniejsze.

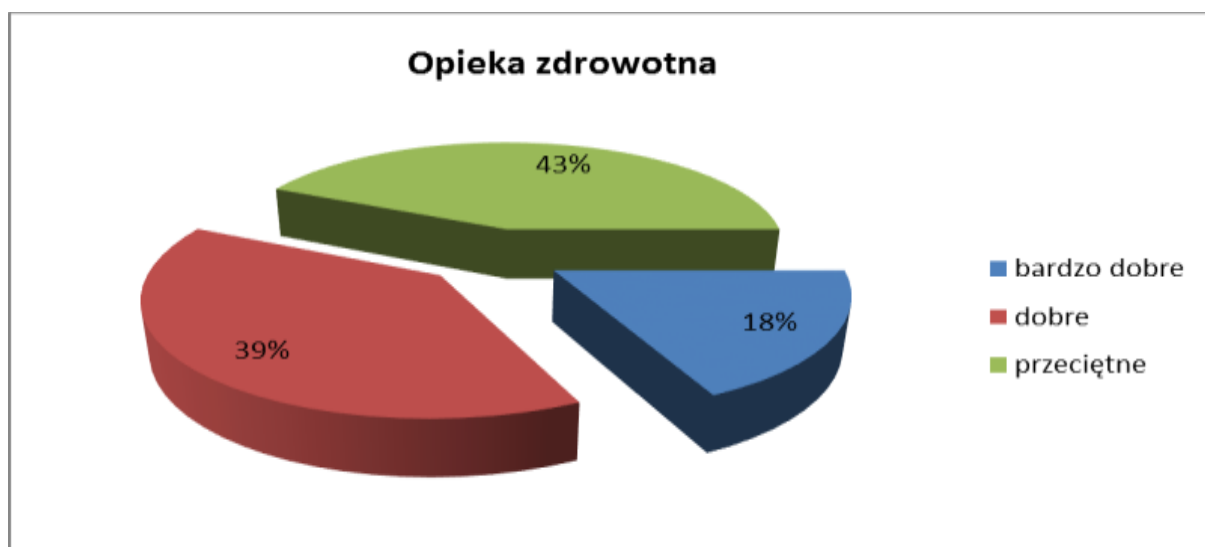
Na czwartym miejscu na piątkę oceniono „**sprawność i szybkość załatwiania spraw**”- 51% ankietowanych, przy czym aż 32% oceniło ten element funkcjonowania Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie na ocenę dobrą, niemniej niecałe 3% postawiło dwójkę w kategorii sprawności i szybkości załatwiania spraw.

Na ostatnim miejscu znalazła się „**terminowość**” - z 37% ocen bardzo dobrych wspartych, jednak aż 29% ocen dobrych i 34% przeciętnych przy braku ocen złych i słabych.

Reasumując, praca Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie została oceniona wysoko. Biorąc pod uwagę specyfikę świadczonych usług przez PCPR i zwyczajowo przypisane tego typu świadczeniom niezadowolenie klientów ośrodka, często występującą apatię klientów PCPR i sam fakt niezrozumienia przez samych ankietowanych przypisanych ustawowo kompetencji poszczególnym pracownikom PCPR-u, należy z uznaniem stwierdzić, że nikt z ankietowanych nie ocenił negatywnie pracy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach.

Poniżej zamieszczony wykres kołowy, obrazujący ocenę **opieki zdrowotnej** w powiecie gryfickim przez ankietowanych, nie jest niezależny od ogólnej złej oceny dostępności świadczeń medycznych w kraju. Stąd brak całkowicie negatywnej oceny należy ocenić za sukces lekarzy rodzinnych, prowadzących swoją działalność na terenie powiatu, bo to właśnie przez pryzmat ich świadczeń zdrowotnych głównie dokonywana była ocena opieki zdrowotnej na poziomie powiatu.

Wykres 26. Opieka zdrowotna

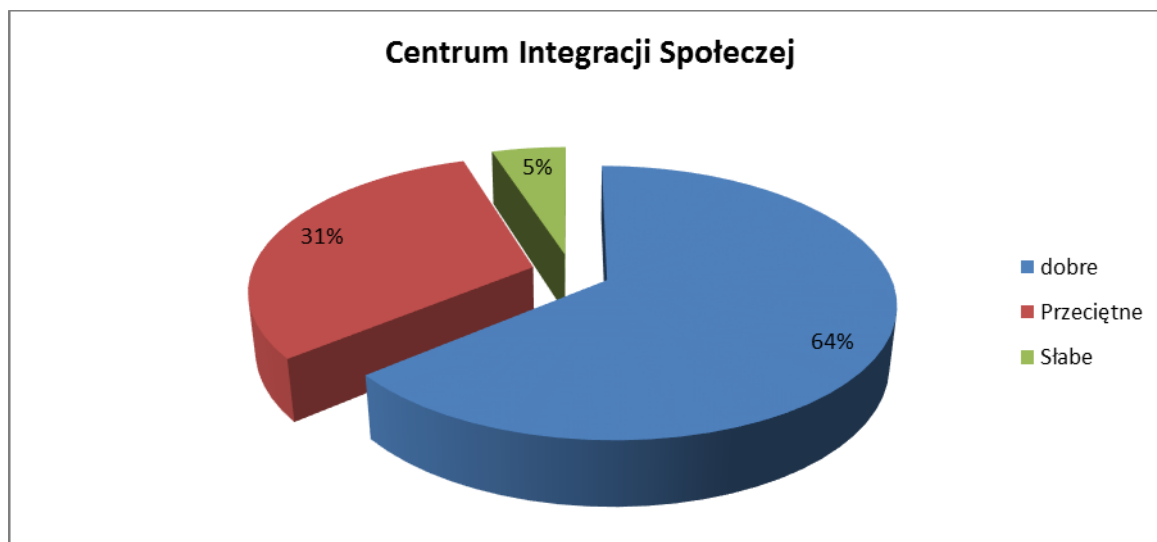

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Ankietowani oceniali również infrastrukturę pomocy społecznej powiatu, związaną z bezpośrednią realizacją zadań z szeroko rozumianego obszaru pomocy społecznej, faktycznie wpływającą na jakość i poziom usług świadczonych na rzecz beneficjentów pomocy społecznej – mieszkańców powiatu, które to z kolei elementy mają pierwszoplanowe znaczenie w rozwiązywaniu problemów społecznych i często stanowią skuteczną zaporę dla powstawania tych problemów.

Centrum Integracji Społecznej zostało ocenione bardzo wysoko, co należy uznać za duży sukces gmin powiatu gryfickiego i samego powiatu w ramach partnerstwa publiczno – społecznego, osiągnięty w procesie sprawnie przeprowadzonych wspólnie działań organizacyjnych z fundacją zarządzającą CIS.

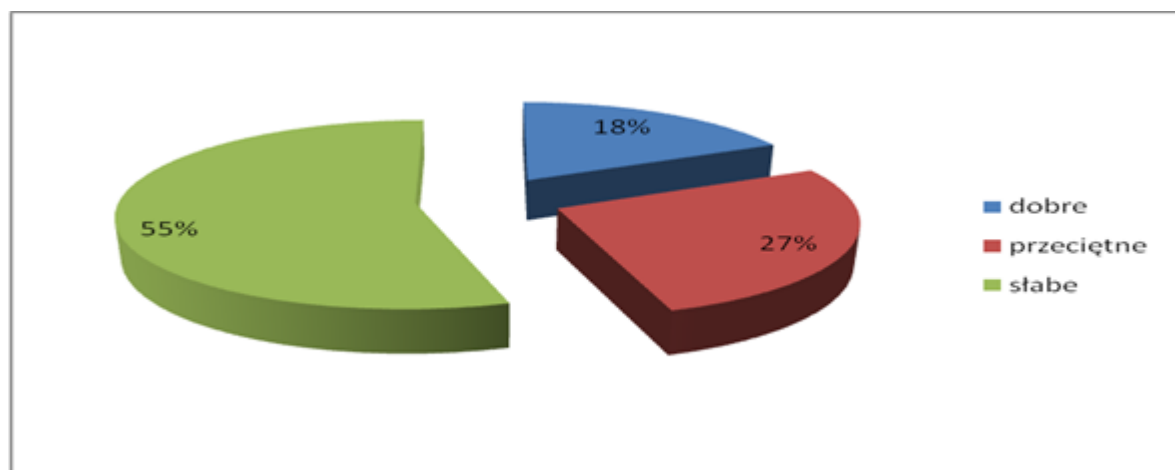
Wykres 27. Centrum Integracji Społecznej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Ocena infrastruktury mieszkań chronionych, a tak naprawdę jej rzeczywisty stan posiadania, ma ogromny wpływ na jakość życia mieszkańców predestynowanych do tej formy pomocy społecznej. Poniższy wykres kołowy daje niezbyt dobrą ocenę temu tak istotnemu elementowi pomocy społecznej zwłaszcza, że w kategorii „słabe” aż 55% ankietowanych w taki sposób wyraziło swoją opinię o tym elemencie stanowiącym jedną z form pomocy społecznej.

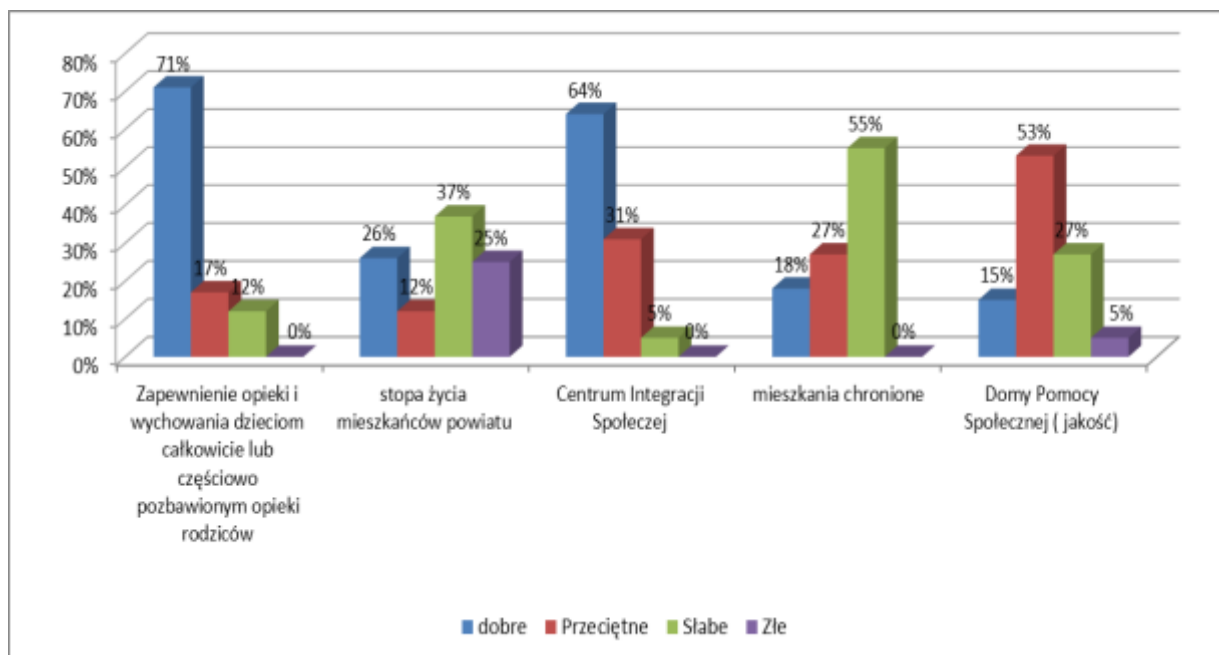
Wykres 28. Mieszkania chronione

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Poniżej zamieszczono wykres oceny przez ankietowanych wybranych elementów składających się na warunki życia mieszkańców z szeroko rozumianego obszaru pomocy społecznej.

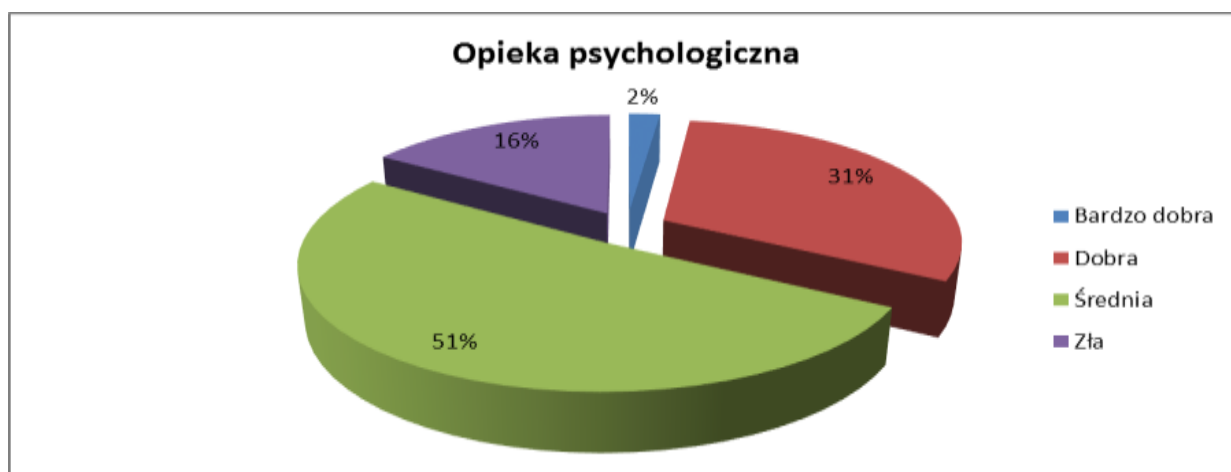
Wykres 29. Oceny przez ankietowanych wybranych elementów składających się na warunki życia mieszkańców szeroko rozumianego obszaru pomocy społecznej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

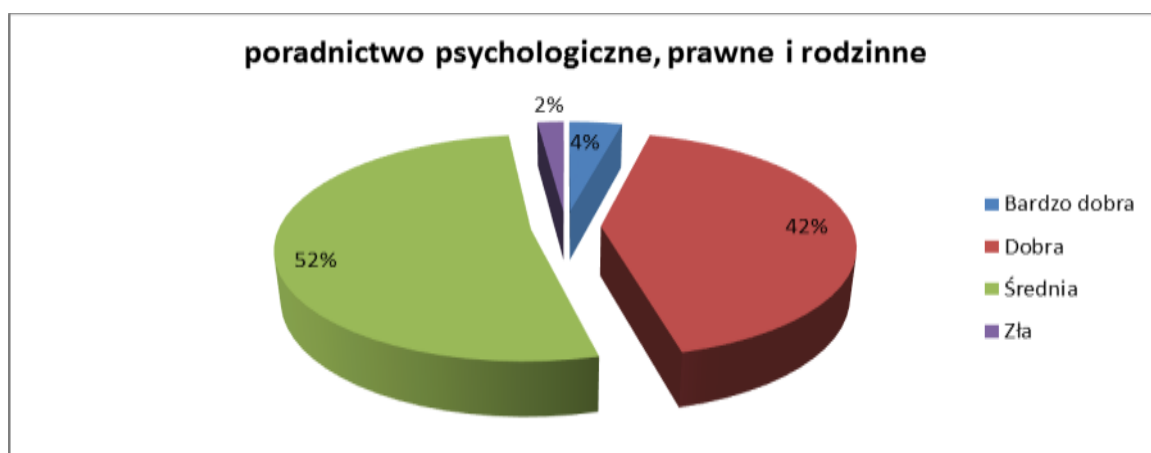
Istotnym elementem świadczącym o jakości życia w obszarze usług z zakresu pomocy społecznej, w obecnej dobie rozwoju cywilizacyjnego, jest zapewnienie odpowiedniego poziomu opieki psychologicznej w sytuacjach kryzysowych, poradnictwo psychologiczne, prawne i rodzinne, system wsparcia osób niepełnosprawnych, organizowania różnych form przeciwdziałania przemocy w rodzinie, profilaktyka uzależnień skierowana do dzieci i młodzieży oraz funkcjonowanie ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Poniższe wykresy obrazuje skale ocen dla tego typu działań na terenie powiatu gryfickiego.

Wykres 30. Opieka psychologiczna

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Wykres 31. Poradnictwo psychologiczne, prawne i rodzinne

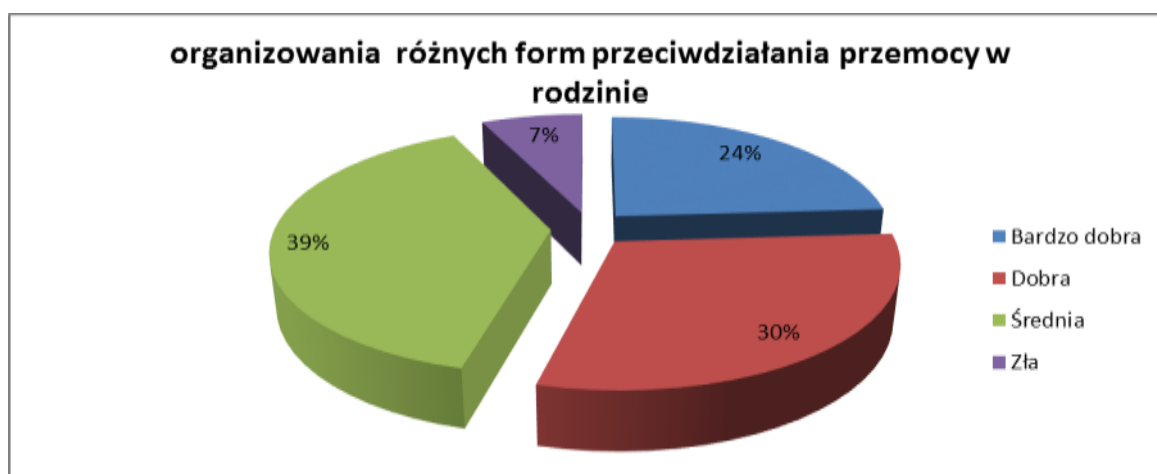
Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Wykres 32. System wsparcia osób niepełnosprawnych

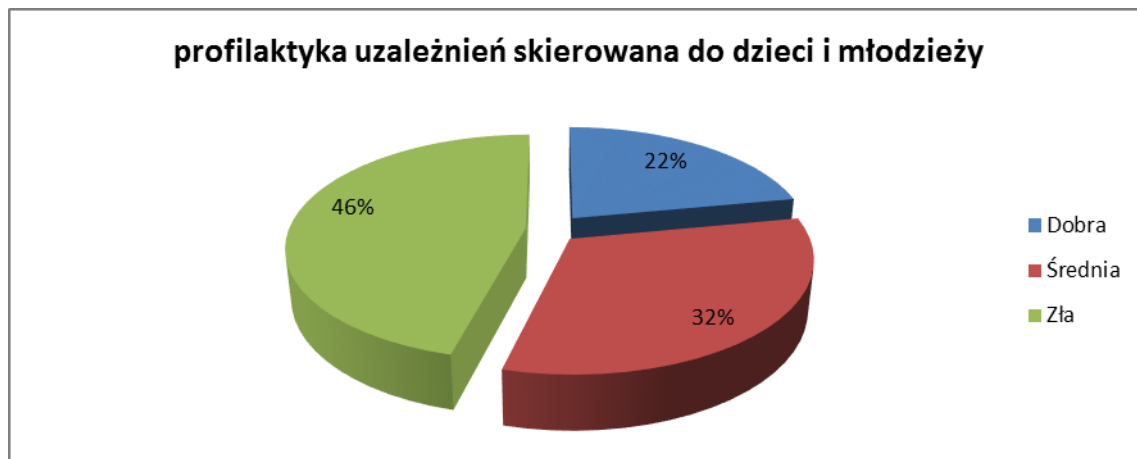
Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Wykres 33. Organizowania różnych form przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Wykres 34. Profilaktyka uzależnień skierowana do dzieci i młodzieży

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety

Powyższe wykresy poprzez uczestników ankietyzacji surowo oceniają opiekę psychologiczną, bo aż 16 procent wystawiło jej ocenę negatywną, a 51% uznało za średnią. Na podobny poziomie oceniono system wsparcia osób niepełnosprawnych, gdyż 7% wyraziło swoją ocenę negatywną dla tych działań, a 64% ankietowanych uznało prowadzone w tym zakresie działania w obszarze całego powiatu gryfickiego na poziomie średnim. Ponadto ankietowani ocenili funkcjonowanie ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi dostępnych dla mieszkańców powiatu gryfickiego, a oceny obrazuje poniższy wykres.

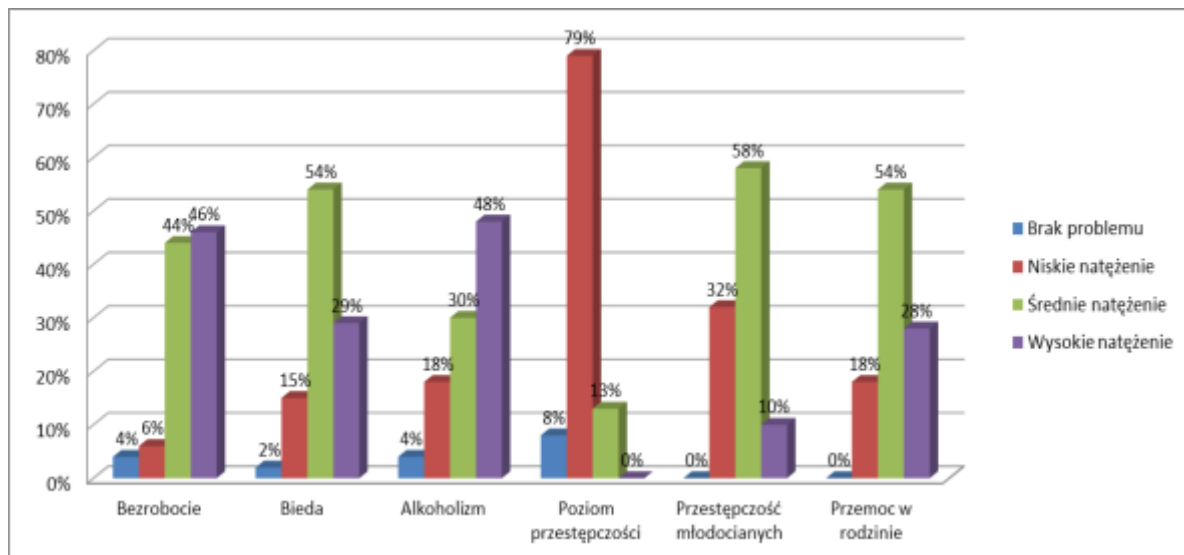
Wykres 35. Funkcjonowanie ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Ankietowani w ramach przeprowadzonej ankiety oceniali też skalę najważniejszych zidentyfikowanych problemów społecznych na terenie powiatu gryfickiego.

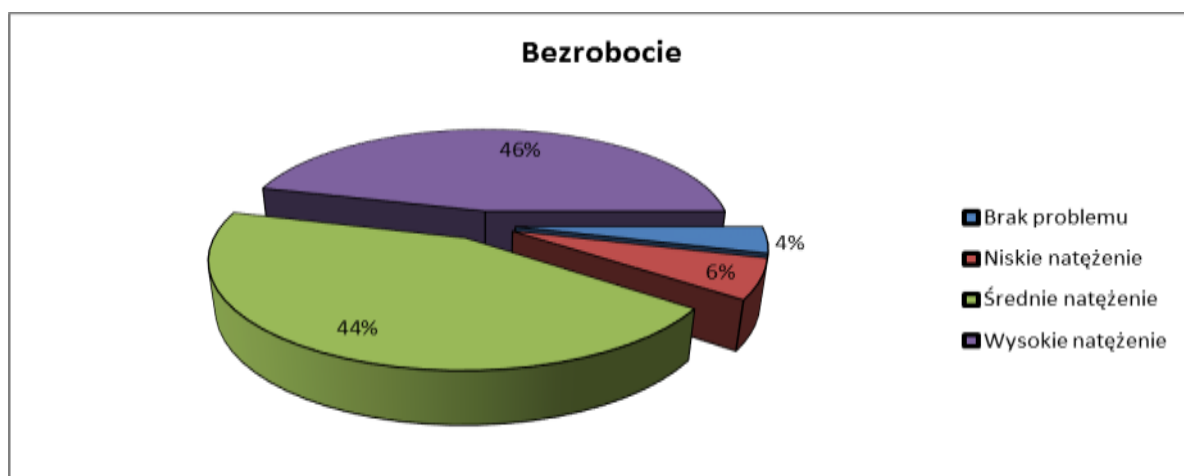
Wykres 36. Natężenie podanych problemów w poszczególnych obszarach problemowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Alkoholizm, bezrobocie, bieda i przemoc w rodzinie – te problemy osiągnęły najwyższe wskazania w kategorii „wysokie natężenie problemu”, ale najwyższe wskazanie w grupie wskazań negatywnych to obszar biedy i przestępczości młodocianych, które odpowiednio uzyskały 54% i 58% głosów w kategorii „średnie natężenie problemu”. Poniżej zamieszczono wykresy kołowe dla kilku wybranych obszarów problemowych.

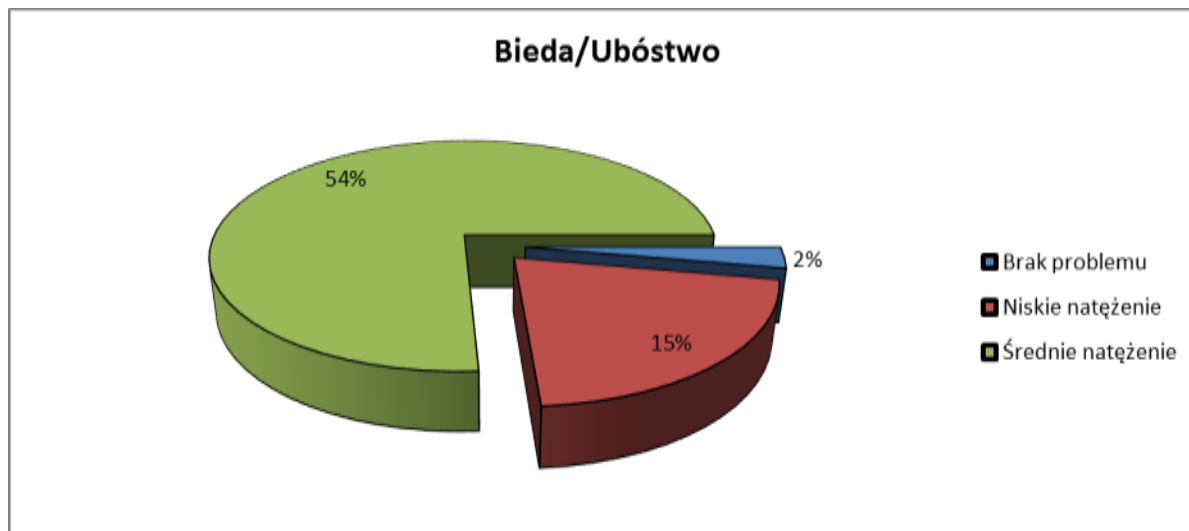
Wykres 37. Bezrobocie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Blisko 10% ankietowanych oceniło problem bezrobocia w kategorii „brak problemu”, „niskie natężenie problemu”. Problem bezrobocia, to dzisiaj w powiecie gryfickim nie tylko dostęp do miejsc pracy, ale przede wszystkim skutek wcześniejszego długotrwałego bezrobocia i apatii dla podjęcia jakiegokolwiek pracy u części z grupy osób bezrobotnych.

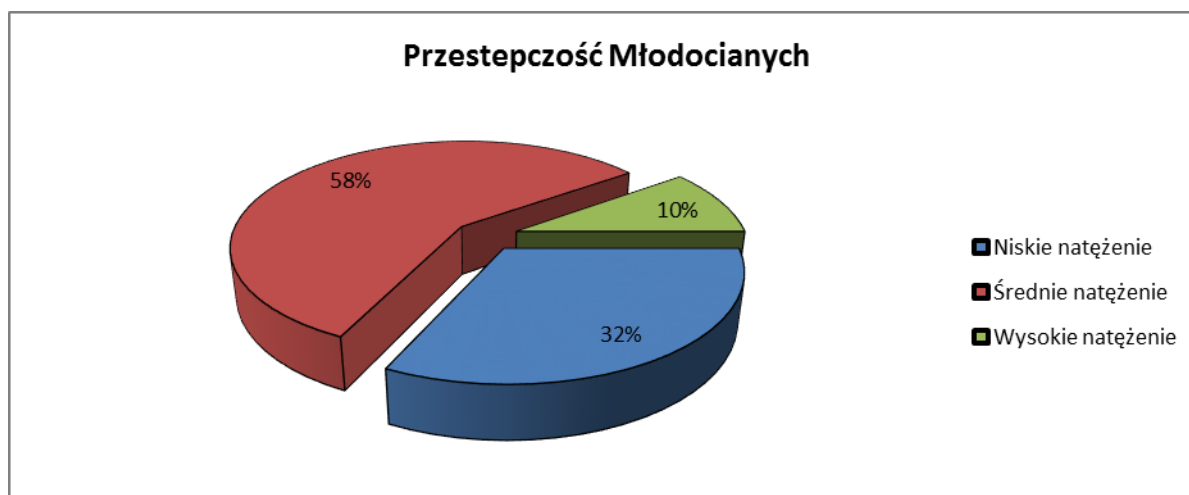
Wykres 38. Bieda/Ubóstwo

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Bieda tak mocno zaakcentowana przez ankietowanych jest następstwem poprzednio, równie niekorzystnie ocenionego, obszaru problemowego, jakim jest bezrobocie. Stąd nie może dziwić wysokie zagrożenie problemem alkoholizmu, który został wskazany jako wysokie natężenie problemu przez 48% ankietowanych, a przez 30% za średnie natężenie problemu. Problem ten często jest wynikiem wcześniej ocenianych obszarów problemowych.

Wykres 39. Przestępczość młodocianych

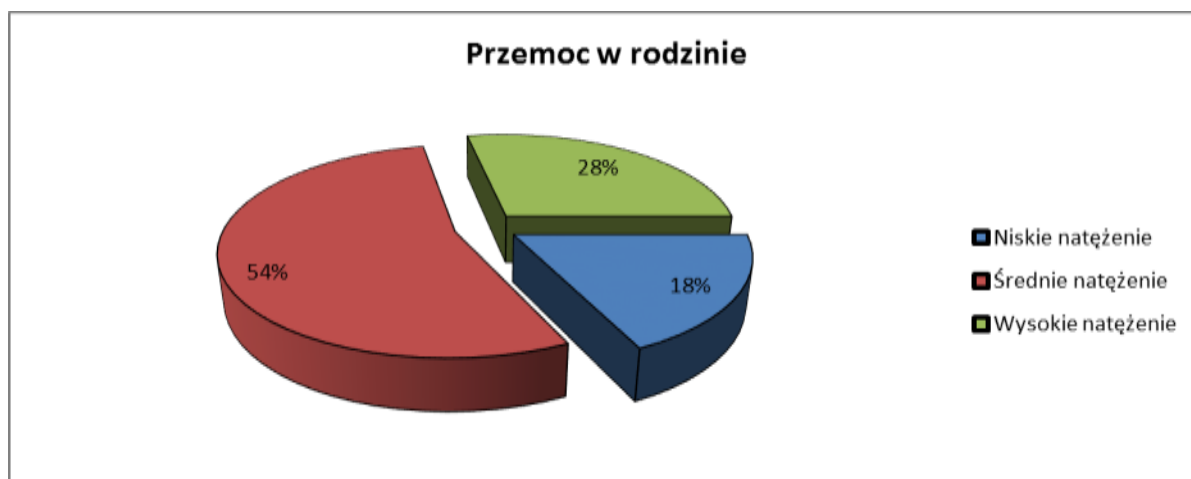
Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Warto zwrócić uwagę, że sam problem przestępczości został oceniony stosunkowo nisko - 53% badanych oceniło ten problem jako problem o niskim natężeniu. Powyższy wykres kołowy wskazuje jednak na spory problem w powiecie w obszarze przestępczości młodocianych.

Często choroba alkoholowa jest przyczyną kolejnego ocenionego przez ankietowanych obszaru problemowego, jakim jest przemoc w rodzinie.

Statystyki są uspakajające, bo wynikają one ze stwierdzonej przemocy w rodzinie przez policję i wywiad środowiskowy, a te dane są jedynie „wierzchołkiem góry lodowej”, potwierdzonej wynikami przeprowadzonej ankiety, gdzie blisko 54% ankietowanych przemoc w rodzinie uznało za średnie natężenie problemu, a 28% za wysokie, a nikt z ankietowanych nie stwierdził, że ten problem jest nieobecny.

Wykres 40. Przemoc w rodzinie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Struktura socjodemograficzna ankietowanych

Wśród osób badanych dominowały kobiety - aż (67%), co nie stanowi dobrej podstawy do mocnego przywiązywania się do wyników ankiety, bo ten w przeważającej liczbie udział kobiet nie jest reprezentatywny do struktury społecznej gminy, wynikającej z podziału mieszkańców gminy na płeć.

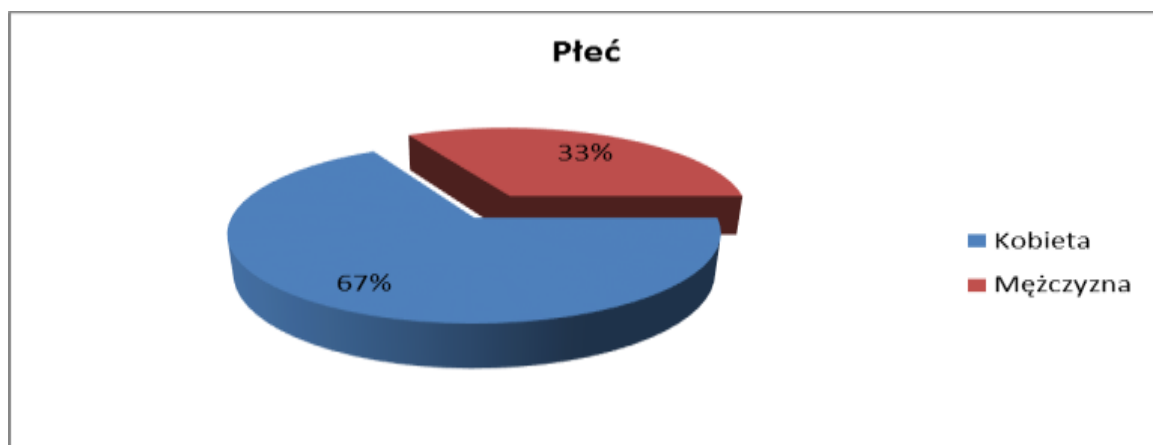
W próbie badawczej przeważały osoby z kategorii wiekowej 35-44 lat (28%), respondenci reprezentujący pozostałe przedziały wiekowe stanowili odsetki - 23% w przypadku osób w wieku 25-34 lat, 18% w przypadku ankietowanych, w przedziale wiekowym 45-54 i 13% w przypadku ankietowanych w wieku 55-64 lat.

Ponad 57% w próbie to osoby z wykształceniem wyższym. Dla porównania odsetek osób z wykształceniem średnim wyniósł 26%, zawodowym 13%, a ankietowani z wykształceniem podstawowym mieli najmniejszą reprezentację w wielkości 4% wśród ankietowanych.

Najliczniejsze kategorie badanych wyłonione ze względu na status społeczno – zawodowy to pracownicy zatrudnieni u pracodawcy 52%. Udział w próbie badawczej osób prowadzących działalność gospodarczą wyniósł 6%, co oczywiście po raz drugi zakłóca reprezentatywność społeczeństwa gminy

w przeprowadzonej ankiecie. 7% ankietowanych pracowało w rolnictwie, a emerytów/rencistów wzięło udział w ankiecie 19%. Osoby bezrobotne stanowiły 9% respondentów.

Wykres 41. Płeć ankietowanych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Podsumowanie

Przeprowadzona na terenie powiatu ankietowana miała pomóc w rozpoznaniu najważniejszych kwestii związanych z problemami społecznymi całego obszaru powiatu gryfickiego. Jej zadaniem było zebranie jak największej ilości opinii dotyczących oczekiwań mieszkańców, pracowników socjalnych, decydentów, przedstawicieli organizacji pozarządowych, w tym wskazania miejsc i zdarzeń problematycznych, kwestii spornych, jak również pokazania potencjału, jaki niewątpliwie posiada powiat gryficki, dla rozwiązywania istniejących problemów społecznych.

Tego typu badania pozwalają poznać powiat widziany oczami nie tylko decydentów realizujących politykę społeczną na terenie gminy, ale także potencjalnych i obecnych partnerów społecznych i zawodowych, będących kreatorami i wykonawcami projektów i zadań z szeroko rozumianego obszaru pomocy społecznej. Ankieta pozwala samorządowi na usystematyzowanie oraz zhierarchizowanie przyszłych zamierzeń i decyzji na rzecz rozwiązywania problemów społecznych. Ankieta wskazała, że najpopularniejszą formą zainteresowania i pozyskiwania wiedzy dotyczącej problematyki społecznej jest strona internetowa powiatu gryfickiego i Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie oraz bezpośrednia rozmowa z pracownikiem socjalnym. Obraz polityki społecznej powiatu, jaki wyłania się po przeanalizowaniu ankiety ukazuje obszar o wielu problemach, ale nie odbiegających od problemów o podobnym charakterze w większości podobnych obszarów na terenie całego kraju. Ankietowani postrzegają powiat gryficki jako samorząd z dobrym dostępem do infrastruktury oświatowej i edukacji na różnych jej poziomach wymagającej jedynie poszerzenia tej oferty oraz ciągłego inwestowania w tą dziedzinę życia społecznego. Ankietowani, oceniając zmiany jakie zaszły w ostatnich latach w polityce

społecznej powiatu, uznali za sukces poprawę poziomu opieki w Domu Dziecka, rozbudowę infrastruktury pomocy społecznej, powstanie Ośrodka Wsparcia dla osób niepełnosprawnych i psychicznie chorych oraz pomoc społeczna ukierunkowana głównie na rodziny patologiczne.

5. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT stała się podstawą do zidentyfikowania i sformułowania podstawowych problemów i zagadnień strategicznych.

Jest ona efektywną metodą identyfikacji słabych i mocnych stron polityki rozwiązywania problemów społecznych oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed polityką rozwiązywania problemów społecznych w powiecie gryfickim. SWOT zawiera określenie czterech grup czynników:

„mocnych stron” – uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią silne strony polityki rozwiązywania problemów społecznych, które należy wykorzystać sprzyjąc będą jej rozwojowi (utrzymać je jako mocne, i na których należy oprzeć jej przyszły rozwój);

„słabych stron” – uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią słabe strony polityki rozwiązywania problemów społecznych, które niewyeliminowane utrudnią będą jej rozwój i tym samym powodować brak skutecznych rozwiązań dla rozwiązywania istniejących i przyszłych problemów społecznych (ich oddziaływanie należy minimalizować);

„szans” - uwarunkowań zewnętrznych, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności powiatu gryfickiego, ale które mogą być traktowane jako szanse, i przy odpowiednio podjętych działaniach mogą być wykorzystane jako czynniki sprzyjające rozwojowi i skutecznemu realizowaniu polityki rozwiązywania problemów społecznych;

„zagrożeń” - uwarunkowań zewnętrznych, które także nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności powiatu gryfickiego, ale które mogą stanowić zagrożenie dla skutecznej realizacji polityki rozwiązywania problemów społecznych (należy unikać ich negatywnego oddziaływania na zarządzanie obszarem tej polityki).

Przedstawiona poniżej analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń jest syntezą poszczególnych obszarów polityki rozwiązywania problemów społecznych przyjętych w założeniach do części strategicznej tego dokumentu. Poniższy zbiór informacji o mocnych i słabych stronach polityki rozwiązywania problemów społecznych i stojących przed nią szansach i zagrożeniach jest uzgodnioną wypadkową wiedzy o stanie i potrzebach polityki rozwiązywania problemów społecznych powiatu gryfickiego ułożonych przekrojowo przy udziale instytucji publicznych i pozarządowych działających w szeroko rozumianym obszarze pomocy społecznej.

Tabela 76. Analiza SWOT – obszar edukacja

Analiza SWOT – obszar edukacja		
—	WEWNĘTRZNE	ZEWNĘTRZNE
	MOCNE STRONY	SZANSE
P O Z Y T Y W N E	<ul style="list-style-type: none"> • placówki oświatowe na terenie powiatu • realizacja programów profilaktycznych • nauczanie indywidualne uczniów z orzeczeniami lekarskimi • dobra współpraca OPS-ów z placówkami oświatowymi • kursy dla dorosłych • pomoc w szkolnych świetlicach socjoterapeutycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • edukacja osób odpowiedzialnych za realizację podstawowych zadań społecznych • ustawiczne szkolenia pracowników pomocy społecznej • możliwość pozyskiwania środków z Unii Europejskiej dla rozwiązywania problemów społecznych • rozwój innowacyjnych metod kształcenia m.in. kształcenie na odległość i e-learning • rozwój technologii informacyjnych i komunikacyjnych
	SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
N E G A T Y W N E	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczająca w stosunku do potrzeb edukacja profilaktyczna w zakresie chorób XXI wieku • niedostateczna edukacja zdrowotna • mało skuteczna edukacja społeczeństwa w zakresie problematyki społecznej • niskie umiejętności asystentów rodziny • niedostateczna informacja nt. możliwości działań mieszkańców poszczególnych gmin w powiecie w zakresie makro i mikrosocjalnym • niedostateczna wiedza społeczeństwa na temat niepełnosprawności i problemów z nią związanych • zbyt mało klas integracyjnych w szkołach, zwłaszcza w obszarach pozamiejskich • mała świadomość ekologiczna mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> • atrakcyjniejsza oferta edukacyjna Aglomeracji Szczecińskiej • likwidacja kierunków kształcenia w zawodach niszowych z uwagi na nieopłacalność ekonomiczną procesu edukacji • niezgodność profili kształcenia zawodowego z istniejącymi potrzebami rynku pracy • brak wsparcia psychologicznego dla różnych grup wykluczonych

Tabela 77. Analiza SWOT – obszar problemy społeczne

Analiza SWOT – obszar problemy społeczne		
-	WEWNĘTRZNE	ZEWNĘTRZNE
	MOCNE STRONY	SZANSE
P O Z Y T Y W N E	<ul style="list-style-type: none"> dobre funkcjonujące Ośrodki Pomocy Społecznej w poszczególnych gminach opieka nad osobami i rodzinami znajdującymi się w trudnej sytuacji materialnej zespoły ds. przemocy w rodzinie realizacja projektów i programów socjalnych na terenie powiatu gryfickiego działalność Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych współpraca OPS-ów i PCPR z instytucjami pozarządowymi na polu rozwiązywania problemów społecznych funkcjonowanie zespołów interdyscyplinarnych. odpowiednie formy wsparcia osób z niepełnosprawnościami intelektualnymi i fizycznymi sieć poradnictwa specjalistycznego 	<ul style="list-style-type: none"> wzrost świadomości społeczeństwa na temat problemu niepełnosprawności w skali makro skuteczna analiza zjawisk społecznych wywołujących określone problemy społeczne wzrost gospodarczy w skali makro zwiększona dostępność do środków zewnętrznych służących rozwiązywaniu konkretnych problemów społecznych prospołeczna polityka państwa podnoszenie kwalifikacji kobiet i osób niepełnosprawnych rynek pracy Aglomeracji Szczecińskiej, realizacja projektów związanych z terapią uzależnień trener osoby niepełnosprawnej (pomoc w zakresie uspołecznienia, planowania życia – np. zakupy, rachunki),
-	SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
N E G A T Y W N E	<ul style="list-style-type: none"> zjawisko alkoholizmu (choroby alkoholowej) jako przyczyna wielu problemów społecznych wzrost ilości zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży zjawisko długotrwałego bezrobocia występujące patologie społeczne powstałe z tytułu istniejącego bezrobocia - źródło wielu innych negatywnych zjawisk społecznych przemoc w rodzinie pogłębiające się rozwarstwienia społeczne mieszkańców o podłożu ekonomicznym bezradność i niezaradność, w tym w sprawach opiekuńczo- wychowawczych stereotypy i uprzedzenia niski poziom wykształcenia osób niepełnosprawnych niska motywacja do podjęcia pracy przez klientów pomocy społecznej starzejące się społeczeństwo 	<ul style="list-style-type: none"> ubożenie społeczeństwa w skali makro rosnąca ilość dzieci i młodzieży używających środki psychoaktywne i brak dostatecznych rozwiązań pomocy pogarszający się system ochrony zdrowia na terenie kraju (brak sprawnie działającego systemu opieki medycznej) rozpad rodzin w skali makro brak odpowiednich środków prawnych dla skutecznego rozwiązywania problemów społecznych brak poczucia bezpieczeństwa w skali makro wzrost apatii społecznej przestępczość, zorganizowane grupy przestępcze uregulowania prawne, jak również częsta ich zmiana i nieczytelność, mnogość interpretacji brak rozwoju zawodowych rodzin zastępczych

Analiza SWOT – obszar problemy społeczne		
-	WEWNĘTRZNE MOCNE STRONY	ZEWNĘTRZNE SZANSE
	<ul style="list-style-type: none"> • brak odpowiedniej opieki polegającej na usamodzielnianiu osób pełnoletnich wychodzących z pieczy • brak miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnością intelektualną 	

Tabela 78. Analiza SWOT – obszar społeczność lokalna

Analiza SWOT – obszar społeczność lokalna		
-	WEWNĘTRZNE MOCNE STRONY	ZEWNĘTRZNE SZANSE
P O Z Y T Y W N E	<ul style="list-style-type: none"> • dobrze działające organizacje kulturalne i sportowe w poszczególnych gminach powiatu gryfickiego • duża grupa aktywnych działaczy społecznych stowarzyszonych w organizacjach pozarządowych • działalność charytatywna organizacji pozarządowych i związków wyznaniowych • Karta Dużej Rodziny • potencjał społeczny • aktywność kulturalna • zajęcia rewalidacyjne • pomoc szkolna dla dzieci z rodzin ubogich 	<ul style="list-style-type: none"> • współpraca pomiędzy gminami również w zakresie rozwiązywania problemów społecznych pod patronatem PCPR • dobra i zorganizowana obsługa prawna organizacji pozarządowych • opracowanie systemu wzajemnej komunikacji i współpracy między instytucjami publicznymi a organizacjami pozarządowymi • uproszczenie procedur dla tworzenia partnerstw publiczno-prywatnych w realizacji infrastruktury społecznej • budowanie partnerstwa publiczno – społecznego w ramach współpracy OPS-ów z PCPR
-	SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA

Analiza SWOT – obszar społeczność lokalna		
-	WEWNĘTRZNE	ZEWNĘTRZNE
	MOCNE STRONY	SZANSE
N E G A T Y W N E	<ul style="list-style-type: none"> • zbyt mała oferta zagospodarowania czasu wolnego dla osób starszych i samotnych w wielu obszarach powiatu gryfickiego • patologia pokoleniowa, środowisko popegeerowskie • słaby dostęp do lekarzy, do podmiotów leczniczych • nie w pełni docenienie znaczenia organizacji pozarządowych • niedostosowanie wykształcenia części lokalnej społeczności do zmieniających się potrzeb rynku pracy • niedostateczna wiedza społeczności lokalnej na temat istnienia instytucji niosących pomoc w sytuacjach trudnych i kryzysowych • starzejące się społeczeństwo powiatu gryfickiego 	<ul style="list-style-type: none"> • niestabilna i mało skuteczna polityka społeczna i gospodarcza • obniżenie jakości opieki medycznej w skali makro • załamanie sytuacji gospodarczej w skali makro • zmniejszenie tempa rozwoju gospodarczego • zanik aktywności społecznej • obniżenie rangi wolontariatu w rozwiązywaniu problemów społecznych • zagrożenie w ruchu drogowym (szczególnie w sezonie) • migracja ludności do dużych miast lub zagranicę

Tabela 79. Analiza SWOT – obszar infrastruktura

Analiza SWOT – obszar infrastruktura		
	WEWNĘTRZNE	ZEWNĘTRZNE
	MOCNE STRONY	SZANSE
P O Z Y T Y W N E	<ul style="list-style-type: none"> • warsztaty terapii zajęciowej prowadzone na terenie powiatu • dostępność infrastruktury społecznej na terenie powiatu • funkcjonowanie Specjalistycznych Poradni Terapeutycznych dla dzieci młodzieży i ich rodzin na terenie powiatu • Centrum Integracji Społecznej • dobra infrastruktura opieki społecznej (DPS, WTZ, Powiatowy Ośrodek Wsparcia), 	<ul style="list-style-type: none"> • likwidacja barier architektonicznych w obiektach użyteczności publicznej • uruchomienie centrum wolontariatu • budowa hospicjum stacjonarnego obejmującego w pełni potencjalnych beneficjentów z terenu powiatu gryfickiego • utworzenie Klubu Integracji Społecznej • tworzenie kolejnych obiektów infrastruktury dla Warsztatów Terapii Zajęciowej

Analiza SWOT – obszar infrastruktura		
	WEWNĘTRZNE MOCNE STRONY	ZEWNĘTRZNE SZANSE
	SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
N E G A T Y W N E	<ul style="list-style-type: none"> • niedostateczna ilość mieszkań socjalnych na terenie poszczególnych gmin powiatu gryfickiego • brak dostatecznej ilości mieszkań chronionych dla osób dotkniętych przemocą • bariery architektoniczne w obiektach użyteczności publicznej • brak dziennego ośrodka dla dzieci i młodzieży z problemami • brak środowiskowego domu samopomocy z miejscami całodobowego pobytu (tymczasowego) • niedostosowana infrastruktura do potrzeb świadczonych usług społecznych w części Ośrodków Pomocy Społecznej powiatu gryfickiego • brak placówki dla osób z „głębokim” stopniem niepełnosprawności intelektualnej, 	<ul style="list-style-type: none"> • ograniczony dostęp do środków finansowych na rozwój infrastruktury społecznej • brak środków na standaryzację infrastruktury usług społecznych • liberalizacja usług pomocy społecznej i wynikające z tego ograniczenia w dofinansowaniu infrastruktury społecznej

6. DIAGNOZA STANU I MOŻLIWOŚCI REALIZACJI STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

6.1. DIAGNOZA

Analiza Bilansu Otwarcia stała się podstawą opracowanej diagnozy stanu. Wskazała na najważniejsze cechy poszczególnych obszarów pomocy społecznej. Obszary te zostały określone przez autora strategii i tak zaplanowane, aby wypełniały obecnie realizowane przedsięwzięcia i pozwalały na realizację kolejnych zamierzeń związanych z działaniami w obszarze pomocy społecznej. Diagnoza jest przyczynkiem do określenia celów i kierunków działania w części strategicznej dokumentu.

Przyjęto do oceny następujące obszary priorytetowe, będące w dalszej części dokumentu polami określonych działań dla prowadzenia skutecznych i efektywnych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych: **EDUKACJA, PROBLEMY SPOŁECZNE, SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA, INFRASTRUKTURA.**

Diagnoza uwzględnia w swojej ocenie siedem grup beneficjentów pomocy społecznej, takich jak: **Dzieci i Młodzież, Seniorzy, Niepełnosprawność, Ubóstwo, Bezdomność, Bezradność, Uzależnienia.**

Kolejnym krokiem oceny założonych obszarów priorytetowych była ocena jedną z podstawowych metod, tj. analizą SWOT, która jest bilansem słabych i mocnych stron oraz szans i zagrożeń.

EDUKACJA

- Wartością pozytywną w tym obszarze jest istniejąca baza placówek oświatowych w tym oferta edukacyjna szkół średnich wraz z zapleczem sportowym, która winna przekładać się na realizację zadań edukacyjnych i profilaktycznych dla dzieci i młodzieży w ramach zajęć pozalekcyjnych. Nie mniej najbliższe lata będą wymagały dostosowania ofert edukacyjnej szkół średnich do zmian będących konsekwencją wprowadzonej reformy oświatowej.
- Dodatkowo koniecznym jest zwiększenie ofert kształcenia przez istniejące placówki oświatowe w takich obszarach, jak edukacja dorosłych, pedagogizacja rodziców, realizacja programów edukacyjnych związanych z profilaktyką w środowiskach zagrożonych itp.
- W obszarze edukacyjnym należy również wzmacniać działalność organizacji pozarządowych, posiadających w zakresach swoich działalności szeroko rozumianą edukację społeczną, poprzez włączenie tych organizacji w realizację istniejących projektów i pomoc instytucjonalną w ich bieżącej działalności.
- Grupie dzieci i młodzieży niepełnosprawnej winno się zapewnić większe możliwości integracyjnych form edukacji.
- Programy edukacyjne dla dzieci i młodzieży tworzone na poziomie placówek oświatowych, kulturalnych i organizacji pozarządowych winny być tworzone również pod potrzeby osób niepełnosprawnych i ich rodzin, w kierunku rozwiązywania problemów społecznych osób niepełnosprawnych i ich najbliższego otoczenia.

- Na uwagę zasługuje działalność Uniwersytetu Trzeciego Wieku w obszarach poszczególnych powiatu gryfickiego. Idea kształcenia osób starszych, które osiągnęły wiek emerytalny lub uzyskały status rencisty jest alternatywną formą edukacji skierowaną do tej grupy społecznej i służy zarówno integracji społecznej, jak i przeciwdziałaniu wykluczeniom. Działalność Uniwersytetu zasługuje na wsparcie struktur lokalnych samorządów i powiatu gryfickiego w wydarzeniach o charakterze ponadlokalnym.
- Bazą dla organizacji systemu doradztwa skierowanego do liderów NGO na poziomie powiatu może być np. Centrum Współpracy Organizacji Pozarządowych.
- Jednym z istotnych źródeł dofinansowania realizacji projektów z zakresu rozwiązywania problemów społecznych był Program Operacyjny Kapitał Ludzki, który w swoich założeniach dofinansowywał projekty oparte o partnerstwo publiczno – społeczne obejmujące niemal wszystkie dziedziny polityki społecznej. Obecnie rolę tę przejął Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego, Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER) oraz Europejska Współpraca Terytorialna (Południowy Bałtyk).

PROBLEMY SPOŁECZNE

- Negatywną wartością w obszarze problemów społecznych jest ciągle duża ilość patologii społecznych. Stąd występuje konieczność wczesnej interwencji i pomocy rodzinom zagrożonym patologiami.
- Dla skutecznego działania na polu pomocy społecznej niezbędna jest również szeroka edukacja samorządowych struktur decydenckich, na temat występujących problemów społecznych. Istotna jest również edukacja w zakresie dostępności pomocy społecznej wśród samych beneficjentów tej pomocy z wykorzystaniem istniejących ośrodków edukacyjnych w poszczególnych gminach powiatu gryfickiego.
- Podobnie jak w pozostałych obszarach, skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych jest możliwe tylko i wyłącznie z udziałem organizacji pozarządowych oraz poprzez ich wsparcie ze strony administracji samorządowej.
- Konieczna jest również edukacja w zakresie dostępności pomocy społecznej wśród samych beneficjentów tej pomocy zwłaszcza w stosunku do osób starszych i niepełnosprawnych, z wykorzystaniem już istniejących ośrodków edukacyjnych. Szczególnie dotyczy to również środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym i przemocą w rodzinie.
- Koniecznym jest aktywny udział samorządu, w tym poszczególnych OPS-ów, PCPR-u organizacji pozarządowych oraz partnerstw publiczno – społecznych i publiczno – prywatnych w aplikowaniu o środki unijne w istniejących prospołecznych programach UE, które dałyby możliwość realizowania projektów pozwalających efektywnie rozwiązać istniejące problemy społeczne. Przykładem może być realizacja przez PCPR 3-letniego projektu „Aktywnie

w przyszłość” w ramach RPO WZ Priorytet VII Działanie 7.1 skierowanego do osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym.

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach winno połączyć swoje siły m.in. z poszczególnymi Gminnymi Ośrodkami Pomocy Społecznej, NGO, Polskim Czerwonym Krzyżem, Gminnymi Komisjami Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policją, Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej oraz Interdyscyplinarnymi Zespołami do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w zakresie tworzenia projektów i programów na szczeblu powiatu przeciwdziałającymi przemocy w rodzinie oraz wszelkim uzależnieniom.
- Należy ciągle tworzyć nowe szanse na uczestnictwo w życiu społecznym grup wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem m.in. poprzez programy integracyjne z osobami niepełnosprawnymi, alkoholikami, długotrwale bezrobotnymi, subkulturami, osobami przewlekłe chorymi, starszymi, bezradnymi i pomocy dla osób wracających z ośrodków rehabilitacyjnych (neofitów) oraz osób opuszczających zakład karny.
- Do istotnych problemów należy również zaliczyć utrzymujące się w powiecie obszary ubóstwa i poszerzające się zjawisko rozwarstwienia społecznego powiatu gryfickiego, spowodowanego m.in. ciągle bardzo wysokim poziomem bezrobocia.
- Przede wszystkim zupełnie nowego sposobu diagnozowania problemów społecznych wymaga sytuacja powstała w rodzinach po emigracji zarobkowej tylko jednego z rodziców i w dużej części rodzących się nowych problemów takich jak euro-sieroctwo oraz coraz powszechniejsze zjawisko samotności osób starszych.

SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA

- Istotnym elementem włączenia społeczności lokalnej w proces rozwiązywania problemów społecznych byłoby zintensyfikowanie działań na rzecz promocji wolontariatu wśród młodzieży starszych klas szkół średnich.
- Dla wzmocnienia działań sektora pozarządowego warto na terenie powiatu wzmocnić płaszczyznę współpracy organizacji pozarządowych poprzez powołanie Centrum Wolontariatu wraz z rozwojem przypisywanych tej instytucji kolejnych narzędzi wymiany informacji (aktywna strona internetowa) oraz wsparcie doradcze oparte o grupy prawników i finansistów angażujących się w rozwiązywanie problemów społecznych poszczególnych gmin powiatu gryfickiego.
- Poszczególne grupy lokalnej społeczności, zwłaszcza te, które objęte są ryzykiem wykluczenia mogą być bezpośrednim wnioskodawcą i beneficjentem środków UE. Dlatego koniecznym wydaje się stworzenie systemów szkoleń skierowanych do bezpośrednich odbiorców pomocy finansowej. System szkoleń skierowany do bezpośrednich beneficjentów powinien tworzyć

solidne podstawy do samodzielnego ubiegania się o środki finansowe w ramach dostępnych w Polsce dotacji ukierunkowanych na rozwiązywanie problemów społecznych.

- W obszarze społecznym istotną rolę odgrywają placówki oświatowe, które winny być włączone w proces edukacji lokalnej społeczności w zakresie istniejących problemów społecznych, a we współpracy z pedagogami i lekarzami rodzinnymi powinny stać się bazą szerokiej profilaktyki zdrowotnej i uzależnień.
- Baza kulturalna poszczególnych gmin opiera się o Gminne Centra Kultury, biblioteki, świetlice środowiskowe, które pozwalają na organizację przedsięwzięć kulturalnych zgodnych z oczekiwaniami lokalnej społeczności i potrzebami wynikającymi z planowanych działań na rzecz integracji społecznej.
- Na terenie powiatu odbywają się liczne imprezy kulturalne i sportowe, które odgrywają ważną rolę w procesie integracji społecznej mieszkańców powiatu gryfickiego. Nie mniej ilość i różnorodność oferty kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej skierowanej zwłaszcza w stronę dzieci i młodzieży wymaga formułowania dalszych i zróżnicowanych ofert w tym obszarze.
- Istnienie licznych klubów i organizacji sportowych jest atutem powiatu gryfickiego. Warto jednak podkreślić, że sport nie powinien ograniczać się do wyczynowych jego form i rywalizacji, ale winien w gminie i w powiecie pełnić także rolę kompensacji i solidaryzmu z grupami społecznymi zagrożonymi wykluczeniem. Dlatego też należy stworzyć warunki do organizowania imprez sportowych o charakterze integracyjnym.

INFRASTRUKTURA

- Pozytywnym elementem w tym obszarze jest funkcjonujące Centrum Integracji Społecznej, powstanie Powiatowego Ośrodka Wsparcia dla osób przewlekle psychicznie chorych oraz dla osób upośledzonych umysłowo oraz działające liczne biblioteki i świetlice środowiskowe.
- Z uwagi na niedostateczną infrastrukturę przystosowaną dla potrzeb osób niepełnosprawnych (bariery architektoniczne) ta grupa społeczna jest nadal zagrożona wykluczeniem społecznym.
- Dostęp do infrastruktury oświatowej na terenie powiatu należy uznać za pozytywny element infrastrukturalny, ale wymagający ciągłego doinwestowania.
- Ponadto w ramach zadań realizowanych w zakresie systemu opieki nad dzieckiem niezbędnym jest tworzenie kolejnych zawodowych rodzin zastępczych i utworzenie grupy wsparcia dla osób usamodzielnianych, wychowanków z placówek i rodzin zastępczych.
- Jedną z form zaspokajania potrzeb prowadzenia skutecznej polityki społecznej w zakresie potrzeb infrastrukturalnych jest partnerstwo publiczno – prywatne oraz outsourcing usług pomocy społecznej na rzecz partnera prywatnego przy osiągnięciu wzajemnie oczekiwanych korzyści przez obie strony.

CZEŚĆ STRATEGICZNA

7. ZAŁOŻENIA DO STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE GRYFICKIM

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Gryfickim zakłada zachowanie spójności tego dokumentu z przyjętymi w Unii Europejskiej standardami. Standardy obowiązujące w Unii Europejskiej to przede wszystkim:

- zwiększony nacisk na wzrost znaczenia współpracy samorządów lokalnych i sektora obywatelskiego (w oparciu o zasadę pomocniczości),
- dowartościowanie wolontariatu,
- podnoszenie roli edukacji i więzi społecznych w budowaniu kapitału społecznego,
- wzrost znaczenia sektora ekonomii społecznej i zatrudnienia socjalnego,
- przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez udział w programach integracyjnych i reintegracyjnych,
- dążenie do zrównoważonego rozwoju społecznego,
- działania aktywizujące całe społeczności lokalne,
- ograniczenie redystrybucyjnej funkcji programów socjalnych.

Na szczeblu krajowym polityka społeczna i integracyjna znajduje dobre umocowanie w istniejących aktach prawnych oraz polityce Państwa. Powstające kolejno krajowe strategie, w tym Długookresowa Strategia Kraju do roku 2030, czy Regionalny Program Operacyjny woj. zachodniopomorskiego do roku 2020 są ważnymi instrumentami sterowania polityką społeczną.

- Dla powiatu gryfickiego pomoc społeczna stanowi istotny element przewyciężenia problemów społecznych i integracji lokalnych społeczności oraz środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Zasoby infrastruktury społecznej nie w pełni pozwalają na realizację wszystkich form pomocy społecznej. Ważnym celem w tym przypadku jest dalsza rozbudowa infrastruktury publicznej i prywatnej w zakresie poszerzenia oferty tych usług i podniesienia ich jakości.
- Istnieje potrzeba stworzenia podstaw informacyjnych do podejmowania w ramach polityki społecznej decyzji strategicznych poprzez prowadzenie monitoringu zjawisk i problemów społecznych.

- Skuteczna realizacja polityki społecznej w powiecie gryfickim musi być wspierana przez spójne i efektywne akcje promocyjne dobrych praktyk w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, których celem jest m. in. wzrost świadomości społecznej.

8. MISJA

Misja strategii rozwiązywania problemów społecznych dla powiatu gryfickiego, odnosząca się do niniejszej *Strategii*, nawiązuje w sposób bezpośredni do określeń sformułowanych w dokumentach opracowanych na szczeblu krajowym, a dotyczących zarówno polityki społecznej, jak i działań na rzecz integracji.

Priorytety Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w powiecie gryfickim zgodnie z przyjętymi założeniami zostały w części strategicznej powiązane z zapisami *Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020*

MISJA

- **PODEJMOWANIE DZIAŁAŃ ZINTEGROWANYCH W RAMACH SZEROKO ROZUMIANEJ POMOCY SPOŁECZNEJ WINNO BYĆ ADEKWATNE DO RZECZYWISTYCH POTRZEB SPOŁECZNYCH NA OBSZARZE CAŁEGO POWIATU GRYFICKIEGO.**
- **REALIZACJA ZADAŃ Z ZAKRESU POMOCY SPOŁECZNEJ WYNIKAJĄCYCH Z POTRZEB SPOŁECZNYCH NA RZECZ ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH WINNA BYĆ SKUTECZNA I OPIERAJĄCA SIĘ NA NOWATORSKICH PROJEKTACH OPARTYCH O PARTNERSTWO PUBLICZNO – PRYWATNE I PUBLICZNO – SPOŁECZNE.**

Dla zbudowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w powiecie gryfickim konieczne jest sformułowanie priorytetów, celów szczegółowych wraz z kierunkami działań opartych na analizie uwarunkowań zewnętrznych otoczenia powiat gryfickiego i uwarunkowaniach wewnętrznych powiatu. Część strategiczna niniejszego dokumentu została podzielona na kilka podrozdziałów.

Pierwszą część stanowi zestawienie tabelaryczne odnoszące się do poszczególnych priorytetów rozwoju, celów szczegółowych oraz do kierunków działań (Tabele 81-85). Cele szczegółowe generujące kierunki działania na rzecz rozwiązywania problemów społecznych są bezpośrednio powiązane priorytetami i celami strategicznymi zawartymi w *Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020*.

SŁOWNICZEK

W niniejszym opracowaniu zastosowano następującą strukturę planu strategicznego:

Diagnoza przy uwzględnieniu przyjętej misji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Gryfickiego na lata 2017 - 2025, stała się podstawą podjęcia prac nad częścią strategiczną opracowania i punktem odniesienia przy określaniu priorytetów i celów szczegółowych, które mają przybliżyć realizację misji.

Misja jest elementem, który ma motywować do podejmowania działań. Jednocześnie pełni funkcję integrującą dla różnych, często będących w sprzeczności interesów, środowisk życia gospodarczego i społecznego, skupionych wokół pewnej wiodącej dziedziny.

Priorytety rozwoju są to główne obszary działań, jakie powinny być podjęte w ciągu okresu objętego *Strategią*. Inaczej można powiedzieć, że są to „kamienie milowe”, na bazie których powinna zostać zbudowana sfera działalności na rzecz skutecznej realizacji działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych.

Cele szczegółowe pokazują działania, które odnoszą się do polityki średniookresowej (3-4 lata). Są drogowskazami popartymi narzędziami i sposobami wspierania polityki społecznej w powiecie gryfickim.

Kierunki działania wyznaczają sposób realizacji celów szczegółowych stanowiąc podstawę do formułowania konkretnych programów operacyjnych będących podstawą formułowania projektów i zadań z określonej dziedziny zagadnień społecznych i integracyjnych. Dla kierunków działania wyodrębniono wskaźniki produktu i rezultatu, które pozwolą na bieżąco dokonywać oceny i weryfikacji kierunków rozwoju przyjętych do realizacji przez Radę Powiatu.

9. PRIORYTETY, CELE SZCZEGÓŁOWE, KIERUNKI DZIAŁANIA

Tabela 80. Priorytet EDUKACJA – cele szczegółowe i kierunki działania

PRIORYTET 1. EDUKACJA	
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020 Cel strategiczny 5. Budowanie otwartej i konkurencyjnej społeczności.	
CELE SZCZEGÓŁOWE	Kierunki działania / opis

<p>1.1. Podejmowanie działań w kierunku wzmocnienia struktur oświaty w zakresie działań profilaktycznych i edukacyjnych.</p> <p>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020</p> <p>1.3. Budowanie społeczeństwa uczącego się. 1.7. Podnoszenie jakości kształcenia oraz dostępności i jakości programów edukacyjnych.</p>	<p>1.1.1. Dostosowanie infrastruktury szkolnej dla realizacji zadań z zakresu profilaktyki zdrowotnej.</p> <p><i>Opis: Założeniem tego kierunku jest wzmocnienie struktur oświaty i jej infrastruktury w zakresie działań na rzecz profilaktyki zdrowotnej poprzez dostosowanie istniejącej infrastruktury szkolnej (sportowej i rekreacyjnej) do realizacji tej profilaktyki.</i></p> <p>Realizatorzy: Samorządy lokalne, właściciele szkół prywatnych Źródła Finansowania: środki publiczne (budżety gmin), kapitał prywatny, dotacje celowe np. PFRON. Terminy: na przestrzeni lat 2017-2025</p> <hr/> <p>1.1.2. Dostosowanie istniejącej bazy edukacyjnej do potrzeb uczniów niepełnosprawnych.</p> <p><i>Opis: Kierunek zakłada likwidację barier architektonicznych w szkołach i wyposażenie placówek w niezbędny sprzęt rehabilitacyjny i edukacyjny.</i></p> <p>Realizatorzy: Samorządy lokalne, właściciele szkół Źródła Finansowania : środki publiczne (budżety gmin), kapitał prywatny, dotacje celowe np. PFRON. Terminy: na przestrzeni lat 2017-2025</p>
<p>1.2. Działać na rzecz tworzenia programów dla wzrostu oferty edukacyjnej dla wszystkich mieszkańców powiatu.</p> <p>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020:</p> <p>1.3. Budowanie społeczeństwa uczącego się. 1.4. Wzmacnianie środowiskowej roli systemu edukacyjnego i europejskiej współpracy w edukacji.</p>	<p>1.2.1. Rozwój oferty kształcenia na wszystkich poziomach edukacji.</p> <p><i>Opis: Ideą tego kierunku jest rozwój oferty kształcenia na wszystkich poziomach edukacji dla zwiększenia dostępności do nauki i rozwoju wszystkim mieszkańcom powiatu gryfickiego.</i></p> <p>Realizatorzy: Samorządy lokalne gmin powiatu gryfickiego, powiat gryficki, właściciele szkół Źródła Finansowania : środki publiczne (budżety gmin, budżet powiatu), kapitał prywatny, dotacje celowe¹⁷. Terminy: na przestrzeni lat 2017-2025</p>

¹⁷ Dotacje celowe zostały szerzej omówione w rozdz.12.0.

	<p>1.2.2. Podnoszenie oferty edukacyjnej dla dorosłych na wszystkich poziomach edukacji obejmujących różne grupy wiekowe i zawodowe.</p> <p><i>Opis: Głównym zamierzeniem tego kierunku jest upowszechnianie edukacji wśród osób dorosłych poprzez stworzenie szerokiej oferty edukacyjnej na wszystkich poziomach, obejmującej swym zakresem różne grupy wiekowe i zawodowe.</i></p> <p>Realizatorzy: Samorządy lokalne gmin powiatu gryfickiego, powiat gryficki, właściciele szkół, organizacje pozarządowe</p> <p>Źródła Finansowania : środki publiczne (budżety gmin, budżet powiatu), kapitał prywatny, dotacje celowe UE.</p> <p>Terminy: na przestrzeni lat 2017-2025</p>
<p>1.3. Tworzenie warunków na rzecz podnoszenia świadomości społecznej wśród mieszkańców powiatu, w tym rozwijanie świadomości zagrożeń.</p> <p>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020 :</p> <p>1.3. Budowanie społeczeństwa uczącego się.</p>	<p>1.3.1. Zorganizowanie systemu edukacji nauczycieli i wychowawców z zakresu problematyki społecznej.</p> <p><i>Opis: Założeniem tego kierunku jest stworzenie sprawnego systemu szkoleń o charakterze ustawicznym skierowanego do kadry nauczycielskiej i wychowawców, którego głównym celem jest przekaz najnowszych osiągnięć w zakresie pedagogiki szkolno – wychowawczej, resocjalizacyjnej, profilaktyki, rozwiązywania problemów społecznych itp.</i></p> <p>Realizatorzy: Samorządy lokalne powiatu gryfickiego, powiat gryficki (PCPR),</p> <p>Źródła Finansowania : środki publiczne (budżety gmin, budżet powiatu), dotacje celowe UE</p> <p>Terminy: na przestrzeni lat 2017-2025</p>
<p>1.4. Działać w celu wspierania osób bezrobotnych w efektywnym nabywaniu umiejętności poszukiwania pracy.</p> <p>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020 :</p> <p>1.6. Poprawa przestrzennej i zawodowej struktury rynku pracy, wzrost mobilności zawodowej ludności.</p>	<p>1.4.1 Współpraca z PUP w zakresie organizacji szkoleń z zakresu przekwalifikacji zawodowej na terenie powiatu gryfickiego w zgodzie z istniejącym zapotrzebowaniem lokalnego rynku pracy.</p> <p><i>Opis: Ideą tego kierunku jest współpraca placówek pomocy społecznej z Powiatowym Urzędem Pracy w Gryficach w celu organizacji szkoleń z zakresu przekwalifikacji zawodowej dla bezrobotnych mieszkańców powiatu gryfickiego w zgodzie z istniejącym zapotrzebowaniem lokalnego rynku pracy.</i></p> <p>Realizatorzy: Samorządy lokalne gmin powiatu gryfickiego, powiat gryficki, organizacje pozarządowe</p> <p>Źródła Finansowania : środki publiczne (budżety gmin, budżet powiatu), środki własne organizacji pozarządowych, dotacje celowe UE, środki Budżetu Państwa</p> <p>Terminy: na przestrzeni lat 2017-2025</p>

	<p>1.4.2. Wyzwalanie inicjatywy w poszukiwaniu pracy oraz promowanie indywidualnych sukcesów.</p> <p><i>Opis: Ideą kierunku jest tworzenie oraz promowanie działalności Klubów Pracy i Centrów Informacji, a także rozszerzanie form aktywizacji zawodowej przez lokalne samorządy.</i></p> <p>Realizatorzy: Samorządy lokalne gmin powiatu gryfickiego, powiat gryficki, organizacje pozarządowe</p> <p>Źródła Finansowania : środki publiczne (budżety gmin, budżet powiatu), środki własne organizacji pozarządowych, dotacje celowe UE, środki Budżetu Państwa, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (MRPiPS)</p> <p>Terminy: na przestrzeni lat 2017-2025</p>
	<p>1.4.3 Promocja samozatrudnienia wśród mieszkańców we współpracy z PUP i organizacjami otoczenia biznesu.</p> <p><i>Opis: Ideą tego kierunku jest współpraca placówek pomocy społecznej z publicznymi służbami zatrudnienia oraz organizacjami otoczenia biznesu w zakresie rozpowszechniania idei samozatrudnienia wśród mieszkańców powiatu gryfickiego.</i></p> <p>Realizatorzy: Samorządy lokalne gmin powiatu gryfickiego, powiat gryficki, organizacje pozarządowe</p> <p>Źródła Finansowania : środki publiczne (budżety gmin, budżet powiatu), środki własne organizacji pozarządowych, dotacje celowe UE, środki Budżetu Państwa</p> <p>Terminy: na przestrzeni lat 2017-2025</p>

Tabela 81. Priorytet PROBLEMY SPOŁECZNE – cele szczegółowe i kierunki działania

<p align="center">PRIORYTET 2. PROBLEMY SPOŁECZNE</p> <p align="center">Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020: Cel strategiczny 5. Budowanie otwartej i konkurencyjnej społeczności. Cel strategiczny 6. Wzrost tożsamości i spójności społecznej regionu</p>	
<p align="center">CELE SZCZEGÓŁOWE</p>	<p align="center">KIERUNKI DZIAŁANIA</p>

2.1. Działać na rzecz utworzenia skutecznego systemu pomocy osobom niepełnosprawnym.

Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020 :

1.5 Opieka i wspieranie aktywności osób w wieku poprodukcyjnym.

1.6. Poprawa przestrzennej i zawodowej struktury rynku pracy, wzrost mobilności zawodowej ludności.

2.1.1. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.

Opis: Głównym przesłaniem tego kierunku jest podejmowanie działań na rzecz wsparcia osób niepełnosprawnych w tym osób niepełnosprawnych intelektualnie w zakresie ich aktywizacji społecznej i zawodowej oraz uzyskania większej samodzielności w życiu.

Realizatorzy: Samorządy lokalne gmin powiatu gryfickiego, powiat gryficki, organizacje pozarządowe

Źródła Finansowania : środki publiczne (budżety gmin, budżet powiatu), środki własne organizacji pozarządowych, dotacje celowe UE, środki Budżetu Państwa - Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (MRPiPS)

Terminy: na przestrzeni lat 2017-2025

2.1.2. Likwidacja barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się wynikających z indywidualnych potrzeb osób niepełnosprawnych.

Opis: Głównym zamierzeniem jest usuwanie trudności w codziennym funkcjonowaniu osób niepełnosprawnych.

Realizatorzy: Samorządy lokalne gmin powiatu gryfickiego, powiat gryficki,

Źródła Finansowania : środki publiczne (budżety gmin, budżet powiatu), dotacje celowe UE, PFRON

Terminy: na przestrzeni lat 2017-2025

2.1.3. Współpraca z PUP w zakresie promocji i informacji dotyczących istniejących warunków zatrudniania osób niepełnosprawnych.

Opis: Głównym zamierzeniem tego kierunku jest współpraca instytucji pomocy społecznej z Powiatowym Urzędem Pracy w Gryficach w zakresie organizacji akcji promocyjno informacyjnych skierowanych do lokalnych pracodawców dla zwiększenia poziomu zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych.

Realizatorzy: Samorządy lokalne gmin powiatu gryfickiego, powiat gryficki,

Źródła Finansowania : środki publiczne (budżety gmin, budżet powiatu), dotacje celowe UE, PFRON

Terminy: na przestrzeni lat 2017-2025

2.1.4. Stworzenie osobom niepełnosprawnym warunków do samodzielnego życia w rodzinie i środowisku lokalnym.

Opis: Głównym przesłaniem tego kierunku jest podejmowanie działań na rzecz wsparcia osób niepełnosprawnych w zakresie uzyskania większej samodzielności, aktywizacji zawodowej i społecznej oraz organizacja działań integracyjnych i edukacyjnych.

Realizatorzy: Samorządy lokalne gmin powiatu gryfickiego

Źródła Finansowania : środki publiczne (budżety gmin), dotacje celowe UE, PFRON

Terminy: na przestrzeni lat 2017-2025

2.1.5. Tworzenie i wdrożenie innowacyjnych projektów integrujących niepełnosprawne dzieci i osoby dorosłe ze społecznością lokalną.

Opis: Głównym zamierzeniem tego kierunku jest tworzenie i wdrażanie innowacyjnych projektów opracowanych przez pracowników i instytucje działające na polu rozwiązywania problemów społecznych na rzecz integracji niepełnosprawnych dzieci i osób dorosłych

Realizatorzy: Samorządy lokalne gmin powiatu gryfickiego

Źródła Finansowania : środki publiczne (budżety gmin), dotacje celowe UE, PFRON

Terminy: na przestrzeni lat 2017-2025

2.1.6. Promocja osób niepełnosprawnych wśród pracodawców i przedsiębiorców

Opis: Głównym założeniem tego kierunku jest promocja i rozpowszechnianie informacji na temat możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych wśród lokalnych przedsiębiorców i potencjalnych pracodawców przez lokalne samorządy wchodzące w skład powiatu gryfickiego.

Realizatorzy: Samorządy lokalne gmin powiatu gryfickiego, powiat gryficki,

Źródła Finansowania : środki publiczne (budżety gmin, budżet powiatu), dotacje celowe UE, PFRON

Terminy: na przestrzeni lat 2017-2025

<p>2.2. Działać w kierunku przeciwdziałania uzależnieniom.</p> <p>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020 :</p> <p>1.6 Rozwój sportu i rekreacji, promocja zdrowego stylu życia.</p> <p>1.7. Stworzenie spójnego systemu realizacji zadań ochrony zdrowia i bezpieczeństwa zdrowotnego.</p>	<p>2.2.1. Działalność profilaktyczna wśród dzieci i młodzieży.</p> <p><i>Opis: Ideą tego kierunku jest wypracowanie różnych form (projekty o charakterze profilaktycznym) edukacji z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom skierowanych do dzieci i młodzieży uczęszczających do szkoły podstawowej i gimnazjalnej m.in. poprzez realizację programów reedukacyjnych – interwencyjnych.</i></p> <p>Realizatorzy: Samorządy lokalne gmin powiatu gryfickiego Źródła Finansowania : środki publiczne (budżety gmin), dotacje celowe UE, RPO WZ¹⁸ Terminy: na przestrzeni lat 2017-2025</p>
<p>2.3. Tworzyć warunki w celu podnoszenia bezpieczeństwa publicznego na terenie powiatu gryfickiego.</p> <p>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020 :</p> <p>1.4 Zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego – zwiększenie poczucia bezpieczeństwa ludności.</p>	<p>2.2.2. Realizacja Gminnych Programów Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień na lata 2017 i dalsze przez poszczególne samorządy powiatu gryfickiego.</p> <p><i>Opis: Ideą tego kierunku jest przeciwdziałanie uzależnieniom poprzez realizowanie zadań zawartych w programach przy współpracy z PCPR.</i></p> <p>Realizatorzy: Samorządy lokalne gmin powiatu gryfickiego Źródła Finansowania : środki publiczne (budżety gmin), dotacje celowe Terminy: na przestrzeni lat 2017-2025</p> <p>2.3.1. Rozpoznanie źródeł zjawisk patologicznych wraz ze stałym monitoringiem środowisk patologicznych.</p> <p><i>Opis: Założeniem tego kierunku jest podejmowanie działań z zakresu identyfikacji źródeł zjawisk patologicznych oraz tworzenia systemu monitoringu środowisk patologicznych, które winny być podstawą tworzenia systemowych rozwiązań przeciwdziałających zjawiskom patologicznym w każdej gminie takich jak Centrum Aktywności Lokalnej.</i></p> <p>Realizatorzy: Samorządy lokalne gmin powiatu gryfickiego Źródła Finansowania : środki publiczne (budżety gmin), dotacje celowe Terminy: na przestrzeni lat 2017-2025</p>

¹⁸ Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Zachodniopomorskiego

	<p>2.3.2. Stworzenie i wdrożenie sprawnego systemu współpracy instytucji publicznych z organizacjami pozarządowymi w zakresie tworzenia programów profilaktycznych dla środowisk zagrożonych.</p> <p><i>Opis: Głównym założeniem tego kierunku jest sprawna współpraca publicznych instytucji z organizacjami pozarządowymi w zakresie tworzenia i realizacji programów profilaktycznych wśród środowisk zagrożonych, podwyższających poziom bezpieczeństwa publicznego mieszkańców powiatu gryfickiego.</i></p> <p>Realizatorzy: Samorządy lokalne gmin powiatu gryfickiego Źródła Finansowania : środki publiczne (budżety gmin), dotacje celowe UE, RPO WZ¹⁹ Terminy: na przestrzeni lat 2017-2025</p>
<p>2.4. Pomoc osobom zagrożonym ubóstwem.</p> <p>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020:</p> <p>1.3.Wzmacnianie więzi i warunków funkcjonowania rodziny.</p> <p>1.5.Opieka i wspieranie aktywności osób w wieku poprodukcyjnym.</p>	<p>2.4.1. Niwelowanie patologii w rodzinie będącej jedną z bezpośrednich przyczyn ubóstwa.</p> <p><i>Opis: Założeniem tego kierunku jest tworzenie systemu monitoringu pojawiających się patologii w rodzinie. Monitoring ten winien być podstawą tworzenia systemowych rozwiązań przeciwdziałających tym patologiom.</i></p> <p>Realizatorzy: Samorządy lokalne gmin powiatu gryfickiego Źródła Finansowania : środki publiczne (budżety gmin), dotacje celowe Terminy: na przestrzeni lat 2017-2025</p>
<p>2.5. Stworzyć warunki do sprawnego udzielania pomocy społecznej osobom starszym wiekiem.</p> <p>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020 :</p> <p>1.5.Opieka i wspieranie aktywności osób w wieku poprodukcyjnym.</p>	<p>2.5.1. Stworzenie osobom starszym wiekiem warunków do samodzielnego życia w rodzinie i środowisku lokalnym.</p> <p><i>Opis: Głównym przesłaniem tego kierunku jest podejmowanie działań na rzecz wsparcia seniorów w zakresie uzyskania większej samodzielności i aktywizacji społecznej oraz organizacja działań integracyjnych i edukacyjnych dla osób starszych.</i></p> <p>Realizatorzy: Samorządy lokalne gmin powiatu gryfickiego Źródła Finansowania : środki publiczne (budżety gmin), dotacje celowe Terminy: na przestrzeni lat 2017-2025</p>

¹⁹ Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Zachodniopomorskiego

<p>2.6. Wsparcie rodzin niewydolnych w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.</p> <p>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020: 1.3.Wzmacnianie więzi i warunków funkcjonowania rodziny</p>	<p>2.6.1. Prowadzenie poradnictwa psychologicznego, prawnego i pracy socjalnej z rodzinami.</p> <p><i>Opis: Głównym przesłaniem tego kierunku jest tworzenie grup samopomocowych dla rodzin w trudnej sytuacji, edukowanie i wczesne interweniowanie w rodzinach zagrożonych dysfunkcją – profilaktyka, rozwijanie środowiskowych form pomocy rodzinie, dzieciom i młodzieży.</i></p> <p>Realizatorzy: Samorządy lokalne gmin powiatu gryfickiego, powiat gryficki, Źródła Finansowania : środki publiczne (budżety gmin, budżet powiatu), dotacje celowe UE Terminy: na przestrzeni lat 2017-2025</p>
	<p>2.6.2. Realizowanie programów osłonowych.</p> <p><i>Opis: Ideą tego kierunku jest tworzenie na szczeblu samorządów lokalnych warunków do rozwoju budownictwa socjalnego dla rodzin borykających się z problemem braku miejsca do zamieszkania, realizowanie m.in. projektu „Karta Dużej Rodziny” oraz tworzenie placówek lub innych form wsparcia dziennego.</i></p> <p>Realizatorzy: Samorządy lokalne gmin powiatu gryfickiego Źródła Finansowania : środki publiczne (budżety gmin), dotacje celowe Terminy: na przestrzeni lat 2017-2025</p>
<p>2.7. Zapewnienie dzieciom miejsc w pieczy zastępczej.</p> <p>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020: 1.3.Wzmacnianie więzi i warunków funkcjonowania rodziny</p>	<p>2.7.1. Rozwój systemu pieczy zastępczej ze szczególnym ukierunkowaniem na formy rodzinnej pieczy zastępczej.</p> <p><i>Opis: Głównym przesłaniem tego kierunku jest promowanie idei rodzicielstwa zastępczego, tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych, zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej instytucjonalnej, uzyskanie do końca 2020 r. standardów określonych w przepisach dot. liczby dzieci w pieczy instytucjonalnej.</i></p> <p>Realizatorzy: powiat gryficki, Źródła Finansowania : środki publiczne (budżet powiatu), dotacje celowe UE²⁰ Terminy: na przestrzeni lat 2017-2025</p>

²⁰ Dotacje celowe zostały szerzej omówione w rozdz.12.0.

	<p>2.7.2. Realizacja Powiatowego Programu Dotyczącego Rozwoju Pieczy Zastępczej.</p> <p><i>Opis: Ideą tego kierunku jest organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej – poprzez pomoc koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, psychologa, prawnika, pedagoga a także zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich, wsparcie osób usamodzielnianych opuszczających rodziny zastępcze, placówki opiekuńczo – wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo – terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia, finansowanie świadczeń pieniężnych dla dzieci z terenu powiatu gryfickiego umieszczonych w rodzinach zastępczych, placówkach opiekuńczo – wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo – terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych. Podejmowanie działań w kierunku deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej – uzyskanie standardów w placówkach dot. liczby dzieci.</i></p> <p>Realizatorzy: powiat gryficki, Źródła Finansowania : środki publiczne (budżet powiatu), dotacje celowe UE Terminy: na przestrzeni lat 2017-2025</p>
<p>2.8. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie.</p> <p>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020:</p> <p>1.3.Wzmacnianie więzi i warunków funkcjonowania rodziny.</p> <p>1.4.Zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego – zwiększenie poczucia bezpieczeństwa ludności.</p>	<p>2.8.1. Realizowanie wobec osób stosujących przemoc w rodzinie programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych zmierzających do zaprzestania przemocy w rodzinie.</p> <p><i>Opis: Ideą tego kierunku jest m.in. realizowanie programów Korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie zmierzających do zmiany wzorców zachowań.</i></p> <p>Realizatorzy: Samorządy lokalne gmin powiatu gryfickiego Źródła Finansowania : środki publiczne (budżety gmin), dotacje celowe Terminy: na przestrzeni lat 2017-2025</p>

<p>2.9. Działać w kierunku pozyskania pozabudżetowych środków finansowych na realizację zadań z zakresu polityki społecznej powiatu gryfickiego.</p> <p>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020 :</p> <p>1.2.Wspieranie rozwoju demokracji lokalnej i społeczeństwa obywatelskiego.</p>	<p>2.9.1. Tworzenie i realizacja projektów współfinansowanych ze środków UE.</p> <p><i>Opis: Założeniem tego kierunku jest tworzenie i realizacja projektów z zakresu rozwiązywania problemów społecznych współfinansowanych ze środków funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, m.in. w ramach partnerstw publiczno-prywatnych i publiczno-społecznych.</i></p> <p>Realizatorzy: Samorządy lokalne gmin powiatu gryfickiego, powiat gryficki</p> <p>Źródła Finansowania : środki publiczne (budżety gmin, budżet powiatu), dotacje celowe UE, RPO WZ²¹</p> <p>Terminy: na przestrzeni lat 2017-2025</p>
--	--

Tabela 82. Priorytet SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA – cele szczegółowe i kierunki działania

<p align="center">PRIORYTET 3 SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020 Cel strategiczny 5. Budowanie otwartej i konkurencyjnej społeczności. Cel strategiczny 6. wzrost tożsamości i spójności społecznej regionu.</p>	
CELE SZCZEGÓŁOWE	KIERUNKI DZIAŁANIA
<p>3.1. Współpraca z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w zakresie polityki społecznej</p> <p>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020:</p> <p>1.2.Wspieranie rozwoju demokracji lokalnej i społeczeństwa obywatelskiego.</p>	<p>3.1.1. Wypracowanie metod współpracy Powiatu z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w celu poprawy warunków socjalnych</p> <p><i>Opis: Istotą tego kierunku jest tworzenie partnerstw publiczno – społecznych, których celem winno stać się wspólne rozwiązywanie problemów społecznych.</i></p> <p>Realizatorzy: Samorządy lokalne gmin powiatu gryfickiego, powiat gryficki,</p> <p>Źródła Finansowania : środki publiczne (budżety gmin, budżet powiatu), dotacje celowe UE²²</p> <p>Terminy: na przestrzeni lat 2017-2025</p>

²¹ Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Zachodniopomorskiego

²² Dotacje celowe zostały szerzej omówione w rozdz.12.0

	<p>3.1.2. Rozwijanie różnych form wolontariatu wspomagającego realizowanie zadań pomocy społecznej.</p> <p><i>Opis: Przesłaniem tego kierunku jest promocja wolontariatu oraz tworzenie płaszczyzn współpracy opartej na wolontariacie z udziałem istniejących organizacji pozarządowych. Istotne dla tego kierunku jest również tworzenie różnych form edukacyjnych propagujących ideę wolontariatu wśród dzieci i młodzieży.</i></p> <p>Realizatorzy: Samorządy lokalne gmin powiatu gryfickiego Źródła Finansowania : środki publiczne (budżety gmin) , dotacje celowe UE²³ Terminy: na przestrzeni lat 2017-2025</p>
<p>3.2. Wspieranie i inspirowanie działań przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu osób starszych i niepełnosprawnych.</p> <p>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020:</p> <p>1.5.Opieka i wspieranie aktywności osób w wieku poprodukcyjnym.</p>	<p>3.2.1. Edukacja społeczna w zakresie potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych.</p> <p><i>Opis: Ideą tego kierunku jest propagowanie na wszelkie możliwe i dostępne sposoby potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych a jednocześnie promocja potencjału i możliwości osób starszych i niepełnosprawnych w zakresie spełniania przez nich funkcji społecznych i gospodarczych.</i></p> <p>Realizatorzy: Samorządy lokalne gmin powiatu gryfickiego, powiat gryficki, Źródła Finansowania : środki publiczne (budżety gmin, budżet powiatu), Terminy: na przestrzeni lat 2017-2025</p>

²³ Dotacje celowe zostały szerzej omówione w rozdz.12.0

	<p>3.2.2. Działania w kierunku reintegracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym zwłaszcza młodzieży trudnej.</p> <p><i>Opis: Założeniem tego kierunku jest wypracowanie procedur oraz ujednoczenie form i metod wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w szczególności młodzieży trudnej w oparciu o działalność ośrodka kuratorskiego w Gryficach.</i></p> <p>Realizatorzy: Samorządy lokalne gmin powiatu gryfickiego, powiat gryficki, Źródła Finansowania : środki publiczne (budżety gmin, budżet powiatu), Terminy: na przestrzeni lat 2017-2025</p>
	<p>3.2.3. Działanie na rzecz integracji osób niepełnosprawnych i starszych z otoczeniem aktywnym społecznie i gospodarczo.</p> <p><i>Opis: Ideą tego kierunku jest tworzenie miejsc, płaszczyzn integracji osób niepełnosprawnych i osób starszych ze środowiskiem pracodawców i młodych ludzi aktywnych społecznie, ze środowiskami nauki i kultury oraz przystosowanie osób niepełnosprawnych do życia w społeczności lokalnej poprzez realizację odpowiednich programów rehabilitacyjnych i doradczych.</i></p> <p>Realizatorzy: Samorządy lokalne gmin powiatu gryfickiego Źródła Finansowania : środki publiczne (budżety gmin) , dotacje celowe UE²⁴ Terminy: na przestrzeni lat 2017-2025</p>

Tabela 83. Priorytet INFRASTRUKTURA – cele szczegółowe i kierunki działania

<p align="center">PRIORYTET 4: INFRASTRUKTURA Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020 Cel strategiczny 5. Budowanie otwartej i konkurencyjnej społeczności.</p>	
CELE SZCZEGÓŁOWE	KIERUNKI DZIAŁANIA

²⁴ Dotacje celowe zostały szerzej omówione w rozdz.12.0

<p>4.1. Rozwijanie kompleksowej pomocy na rzecz osób i rodzin znajdujących się w sytuacji kryzysowej.</p> <p>Powiązanie z celami szczegółowymi</p> <p>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020 :1.1Rozwój infrastruktury społecznej na obszarach wiejskich.</p>	<p>4.1.1. Realizowanie zadań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów osób uzależnionych oraz przemocy domowej.</p> <p><i>Opis: Opis: Istotą tego kierunku jest wypracowanie na poziomie powiatu gryfickiego systemów wsparcia służących rozwiązywaniu problemów społecznych, prowadzeniu działań profilaktycznych i przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie np. punkty interwencji kryzysowej.</i></p> <p>Realizatorzy: Samorządy lokalne gmin powiatu gryfickiego, organizacje pozarządowe</p> <p>Źródła Finansowania : środki publiczne (budżety gmin), dotacje celowe UE, środki własne NGO</p> <p>Terminy: na przestrzeni lat 2017-2025</p>
<p>4.2. Tworzyć warunki na rzecz rozwoju zaplecza sportowego i rehabilitacyjnego.</p> <p>Powiązanie z celami szczegółowymi Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020:</p> <p>1.6. Rozwój sportu i rekreacji, promocja zdrowego stylu życia.</p>	<p>4.2.1. Modernizacja istniejących placówek oświatowych, sportowych, rekreacyjnych dla potrzeb ogółu mieszkańców, w tym osób niepełnosprawnych.</p> <p><i>Opis: Istotą tego kierunku jest zwiększenie dostępności dla ogółu mieszkańców, w tym osób niepełnosprawnych do placówek oświatowych, sportowych obiektów otwartych i zamkniętych dających podstawy do rekreacji, uprawiania sportu i realizacji programów prozdrowotnych typu: zajęcia korekcyjne, aerobik oraz dających szanse na realizację programów rehabilitacyjnych.</i></p> <p>Realizatorzy: Samorządy lokalne gmin powiatu gryfickiego, budżet powiatu</p> <p>Źródła Finansowania : środki publiczne (budżety gmin, budżet powiatu) dotacje celowe UE,</p> <p>Terminy: na przestrzeni lat 2017-2025</p>
<p>4.4. Działania w kierunku powiększenia bazy mieszkalnictwa socjalnego</p> <p>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020:</p> <p>1.1 Rozwój infrastruktury społecznej na obszarach wiejskich.</p>	<p>4.4.1. Budowa mieszkań komunalnych w oparciu o dostępne pozabudżetowe środki finansowe w porozumieniu z partnerem prywatnym.</p> <p><i>Opis: Ideą jest uwolnienie bazy mieszkalnictwa socjalnego na terenie powiatu gryfickiego poprzez budowę mieszkań komunalnych dla rodzin spełniających kryteria dochodowe dla ich zasiedlenia poprzez zawarcie stosownych porozumień i umów z partnerami prywatnymi oraz pozyskanie pozabudżetowych środków finansowych na budowę mieszkań komunalnych.</i></p> <p>Realizatorzy: Samorządy lokalne gmin powiatu gryfickiego, Rząd RP, partner prywatny</p> <p>Źródła Finansowania : środki publiczne (budżety gmin) dotacje celowe UE, Skarb Państwa w ramach programu „Mieszkanie plus”, kapitał prywatny</p> <p>Terminy: na przestrzeni lat 2017-2025</p>

10. PROGRAMY OPERACYJNE

Programy operacyjne są konkretną odpowiedzią na wyznaczone w *Strategii* cele i kierunki działania w postaci programów projektowanych do realizacji, jak i programów będących przedmiotem kontynuacji dotychczasowych działań wszystkich "aktorów" wypełniających swoje role w procesie rozwiązywania problemów społecznych. Realizacja programów winna obejmować wszystkie założone priorytety w taki sposób, aby żadna grupa społeczna będąca beneficjentem pomocy społecznej nie została pominięta. Stąd podział działań na 7 grup beneficjentów. W poszczególnych grupach programy zostały podzielone na istniejące formy pomocy społecznej w taki sposób, żeby projektowane i realizowane działania nie były jedynie realizowane w formie interwencji i ratownictwa (najdroższej z możliwych), ale obejmowały również programy realizowane w formie asekuracji i wyprzedzania (profilaktyka), kompensacji i solidaryzmu oraz partycypacji i integracji.

Grupy Beneficjentów Pomocy Społecznej:

GRUPA 1 - DZIECI I MŁODZIEŻ

INTERWENCJA – RATOWNICTWO

Nazwa programu	Obszary polityki społecznej	Liczba osób objętych programem	Realizator Finansowanie ²⁵
----------------	-----------------------------	--------------------------------	---------------------------------------

²⁵ Finansowanie poszczególnych programów może być wsparte dotacjami o których szerzej traktuje rozdz.12.0.

Dożywianie uczniów z rodzin przeżywających trudności materialne w szkołach podstawowych i gimnazjalnych	problemy społeczne	800	OPS-y
---	---------------------------	-----	-------

System stypendialny	problemy społeczne	600-750	gminy powiatu gryfickiego
---------------------	---------------------------	---------	---------------------------

ASEKURACJA – WYPRZEDZANIE

Nazwa programu	Obszary polityki społecznej	Liczba osób objętych programem	Realizator Finansowanie
Prowadzenie świetlic środowiskowych i socjoterapeutycznych oraz zapewnienie w nich opieki i wychowania dzieciom z rodzin niedostosowanych społecznie	infrastruktura	120-200	gminy powiatu gryfickiego, organizacje pozarządowe

KOMPENSACJA – SOLIDARYZM

Nazwa programu	Obszary polityki społecznej	Liczba osób objętych programem	Realizator Finansowanie
Zapewnienie dzieciom częściowo lub całkowicie pozbawionym opieki rodzicielskiej całodobowej opieki i wychowania w warunkach zbliżonych do domu rodzinnego oraz do czasu powrotu dziecka do rodziny, umieszczenia go w rodzinie adopcyjnej lub jego usamodzielnienia	problemy społeczne	60-80	OPS-y/PCPR

PARTYCYPACJA- INTEGRACJA

Nazwa programu	Obszary polityki społecznej	Liczba osób objętych programem	Realizator Finansowanie
Rozwój sprawności intelektualnej i fizycznej dzieci z upośledzeniem umysłowym, autyzmem, zespołem Downa, porażeniem mózgowym	edukacja	200-300	organizacje pozarządowe, placówki oświatowe podstawowe i specjalne, jednostki samorządowe, placówki kultury

GRUPA 2 - SENIORZY

INTERWENCJA - RATOWNICTWO

Nazwa programu	Obszary polityki społecznej	Liczba osób objętych programem	Realizator Finansowanie
Prowadzenie placówek opiekuńczych i stacjonarnych dla osób starszych (zadania opiekuńcze i edukacyjne, ośrodki rehabilitacyjno-terapeutyczne)	infrastruktura	320 -400	Samorządy, organizacje pozarządowe, kluby seniorów, partner prywatny, organizacje kościelne

KOMPENSACJA i SOLIDARYZM

Nazwa programu	Obszary polityki społecznej	Liczba osób objętych programem	Realizator Finansowanie
Przełamywanie barier w komunikowaniu się osób starszych z ograniczoną sprawnością ruchową w środowisku (programy mające na celu edukację osób starszych i zakup sprzętu rehabilitacyjnego)	problemy społeczne	80 - 120	organizacje pozarządowe, samorządy lokalne
Wsparcie osób starszych w zakresie edukacji własnej, podnoszenia kwalifikacji i umiejętności (świetlice, ośrodki terapii zajęciowej, zespoły aktywności społecznej)	społeczność lokalna	200-250	organizacje pozarządowe, w tym Uniwersytet Trzeciego Wieku organizacje kościelne samorządy lokalne
Organizacja czasu wolnego dla osób starszych, samotnych w środowisku	społeczność lokalna	200-300	organizacje pozarządowe, partner prywatny instytucje kultury

lokalnym (imprezy sportowe, kulturalne, turnusy rehabilitacyjne)

samorządy

GRUPA 3 - NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

INTERWENCJA - RATOWNICTWO

Nazwa programu	Obszary polityki społecznej	Liczba osób objętych programem	Realizator Finansowanie
Aktywizacja osób niepełnosprawnych poprzez sport (obozy, zawody sportowe)	społeczność lokalna	120-200	organizacje pozarządowe
Zaspokojenie potrzeb bytowych całodobowych osób niepełnosprawnych	finanse	300	jednostki budżetowe, samorządy, partner prywatny

PARTYCYPACJA- INTEGRACJA

Nazwa programu	Obszary polityki społecznej	Liczba osób objętych programem	Realizator Finansowanie
Terapia osób z upośledzeniem umysłowym w połączeniu z opieką psychologiczną, pedagogiczną, medyczną	problemy społeczne	120	jednostka budżetowa/ organizacje pozarządowe, organizacje kościelne

GRUPA 4 - UBÓSTWO

INTERWENCJA - RATOWNICTWO

Nazwa programu	Obszary polityki społecznej	Liczba osób objętych programem	Realizator Finansowanie
Pomoc żywnościowa dla osób najuboższych, bank żywności, zbiórki okolicznościowe i zbiórki żywności	społeczność lokalna	400	organizacje pozarządowe, OPS-y,

ASEKURACJA – WYPRZEDZANIE

Nazwa programu	Obszary polityki społecznej	Liczba osób objętych programem	Realizator Finansowanie
Programy osłonowe - dodatki mieszkaniowe	finanse	100-150	OPS-y

GRUPA 5 - BEZDOMNOŚĆ

INTERWENCJA - RATOWNICTWO

Nazwa programu	Obszary polityki społecznej	Liczba osób objętych programem	Realizator Finansowanie
Kompleksowa pomoc osobom bezdomnym w przezwyciężaniu ich trudnej sytuacji umożliwiającej im bytowanie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Terapia uzależnionych i współuzależnionych.	problemy społeczne	80	OPS-y, organizacje pozarządowe, GKRPA

GRUPA 6 - BEZRADNOŚĆ

ASEKURACJA – WYPRZEDZANIE

Nazwa programu	Obszary polityki społecznej	Liczba osób objętych programem	Realizator Finansowanie ²⁶
Program wsparcia dla rodzin w sytuacjach kryzysowych	problemy społeczne	120	organizacje pozarządowe, OPS-y, szkoły, sądy, Policja, PCPR

²⁶ Finansowanie poszczególnych programów może być wsparte dotacjami o których szerzej traktuje rozdz.12.0.

Prowadzenie punktu informacyjnego dot. występowania zjawiska przemocy w rodzinie

Problemy społeczne

200

Organizacje pozarządowe, OPS-y

GRUPA 7 - UZALEŻNIENIA

KOMPENSACJA – SOLIDARYZM

Nazwa programu	Obszary polityki społecznej	Liczba osób objętych programem	Realizator Finansowanie
Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych	problemy społeczne	200 -300	OPS-y, Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, inne uprawnione podmioty
Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów uzależnienia	społeczność lokalna	200	OPS-y, Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, inne uprawnione podmioty
Prowadzenie działalności profilaktycznej i opiekuńczo-wychowawczej	edukacja	500-800	Organizacje pozarządowe, OPS-y parafie i inne związki wyznaniowe, szkoły
Współpraca z poradnią profilaktyki społecznej Poradni Rodzinnej	edukacja	80	OPS-y
Prowadzenie profilaktyki działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii w szczególności dla dzieci i młodzieży	edukacja	400-600	Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, OPS-y, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Szkoły, organizacje pozarządowe,

Informowanie na łamach prasy
lokalnej o problematyce
uzależnienia

edukacja

1000

OPS-y, gminy powiatu
gryfickiego, organizacje, GKRPA

Programy operacyjne mają charakter otwarty. Ilość osób objętych danym programem została określona na podstawie wywiadów środowiskowych w przypadku projektowanych programów i rzeczywistych beneficjentów programów w realizacji w skali jednego roku na przestrzeni lat 2017 – 2016. Każdy kolejny program wpisany do jednego z priorytetów winien być zdefiniowany co do formy jego realizacji. Realizacja programów/ projektów jest podstawą określania poszczególnych wskaźników w procesie monitorowania strategii.

Możliwości finansowania poszczególnych programów zostały opisane w kolejnych dwóch rozdziałach.

11. WARUNKI REALIZACJI STRATEGII I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Realizacja Strategii opierać się będzie na:

- podejmowaniu działań wynikających z założonych celów zgodnie z kompetencjami samorządu powiatowego i podległych jemu jednostkom organizacyjnym bez względu na ich formę prawną,
- działaniach opartych na partnerstwie publiczno – społecznym (samorząd – organizacje pozarządowe),
- działaniach opartych na partnerstwie publiczno – publicznym (samorząd – samorząd, samorząd – rząd),
- działaniach opartych na zasadach partnerstwa publiczno - prywatnego (z udziałem prywatnych przedsiębiorców na zasadach ppp lub outsourcingu usług i świadczeń),
- działaniach opartych na zasadach partnerstwa publiczno-społeczno – prywatnego (samorząd – organizacje pozarządowe - kapitał prywatny),
- na koordynacji i aktywnym zaangażowaniu się w działaniach stricte prywatnych (kapitał prywatny) w przypadku realizacji zamierzeń wypełniających cele Strategii.

Warunki realizacji strategii:

- zachowanie i ochrona wartości społecznych, kulturowych beneficjentów pomocy społecznej,
- zachowanie istniejących więzi społecznych,
- stosowanie zasad zrównoważonego rozwoju w procesie rozwiązywania problemów społecznych.

Środki na realizację priorytetów, zadań i działań określonych w *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Gryfickim* podzielono na następujące źródła finansowania:

- Środki własne (budżet gminy, budżet powiatu),
- Skarb Państwa (środki celowe w poszczególnych ministerstwach, a w szczególności Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, PFRON, w tym zarządzane przez te ministerstwa Programy Operacyjne),
- Środki Unii Europejskiej (Fundusze Strukturalne, w tym przede wszystkim poprzez Program Operacyjny Wiedza, Edukacja Rozwój (POWER) oraz Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego),
- Środki własne organizacji pozarządowych i w montażu finansowym z sektorem publicznym (partnerstwo publiczno – społeczne),
- Kapitał prywatny i środki własne (w ramach Partnerstwa Publiczno – Prywatnego),
- Kapitał prywatny (środki inwestorów prywatnych).

12. ZEWNĘTRZNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA.

12.1. FUNDUSZE STRUKTURALNE UE NA LATA 2015-2020 DLA POMOCY SPOŁECZNEJ

12.1.1. PROGRAM EDUKACYJNY WIEDZA, EDUKACJA, ROZWÓJ (POWER)

2.15 Kształcenie i szkolenie zawodowe dostosowane do potrzeb zmieniającej się gospodarki, Wiedza Edukacja Rozwój.

Partnerstwo na rzecz kształcenia zawodowego. Etap 1: Forum na rzecz partnerów społecznych w ramach działania 2.15 Kształcenie i szkolenie zawodowe dostosowane do potrzeb zmieniającej się gospodarki, w typie projektu Wdrożenie mechanizmów strategicznych współpracy z przedstawicielami partnerów społecznych na rzecz dostosowania kształcenia zawodowego do potrzeb zmieniającej się gospodarki

POWER

2.8 Rozwój usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym, Wiedza Edukacja Rozwój.

Konkurs ma na celu wyłonienie projektu w ramach, którego zostanie opracowane i wdrożone narzędzie służące weryfikacji rozwiązań dotyczących deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej w powiatach.

Wnioskodawcą w projekcie, zgodnie z typem beneficjenta wykazany w Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych PO WER, jest:

- administracja rządowa i jej jednostki podległe oraz nadzorowane;
- jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne;
- stowarzyszenia i związki jednostek samorządu terytorialnego;
- organizacje pozarządowe; podmioty ekonomii społecznej;
- federacje lub związki organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej;
- samorząd gospodarczy i zawodowy;
- partnerzy społeczni, zgodnie z definicją przyjętą w POWER;
- uczelnie i podmioty uczestniczące w kształceniu na poziomie wyższym;
- jednostki naukowe, w tym instytuty badawcze;
- jednostki badawczo-rozwojowe;
- przedsiębiorcy.

4.1 Innowacje społeczne, Wiedza Edukacja Rozwój

Wsparcie procesu deinstytucjonalizacji usług świadczonych na rzecz osób z zaburzeniami i chorobami psychicznymi poprzez: opracowanie modelu innowacyjnego oraz zawiązanie optymalnego partnerstwa zdolnego do skutecznego przetestowania opracowanego modelu.

2.6 Wysoka jakość polityki na rzecz włączenia społecznego i zawodowego osób niepełnosprawnych, Wiedza Edukacja Rozwój

Przedmiotem konkursu jest wyłonienie projektu mającego na celu zidentyfikowanie istniejących barier prawnych, administracyjnych, organizacyjnych we wdrażaniu postanowień Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, w tym opracowanie raportu zawierającego zidentyfikowane bariery prawne, administracyjne, organizacyjne oraz kierunki działań, a także sformułowanie rekomendacji zmian w zakresie dostosowania polityk publicznych do postanowień w/w Konwencji.

1.3.1 Wsparcie udzielane z Europejskiego Funduszu Społecznego, Wiedza Edukacja Rozwój

Przedmiotem konkursu są projekty dotyczące wsparcia indywidualnej i kompleksowej aktywizacji zawodowo-edukacyjnej osób młodych (bezrobotnych, biernych zawodowo oraz poszukujących pracy, w tym szczególności osób niezarejestrowanych w urzędzie pracy.

12.1.2. REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO NA LATA 2014-2020

Uszczegółowienie Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014 – 2020 w zakresie finansowania infrastruktury społecznej i projektów społecznych.

PRIORYTET VII - WŁĄCZENIE SPOŁECZNE

Działanie 7.1. Programy na rzecz integracji osób i rodzin zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym ukierunkowane na aktywizację społeczno-zawodową wykorzystującą instrumenty aktywizacji edukacyjnej, społecznej, zawodowej.

PRIORYTET INWESTYCYJNY - 9i Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie

IX. INFRASTRUKTURA PUBLICZNA

PRIORYTET INWESTYCYJNY 9a: Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych, oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych.

PRIORYTET INWESTYCYJNY 9b: Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich.

PRIORYTET INWESTYCYJNY 10a: Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej.

PRIORYTET INWESTYCYJNY 2c: Wzmocnienie zastosowań TIK dla e- administracji, e-uczenia się, e-włączenia społecznego, e-kultury i e-zdrowia.

13. MONITORING STRATEGII, PROGNOZA ZMIAN

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polega na systematycznej ocenie realizowanych zadań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych. Powinny one sprzyjać rozwojowi instytucji pomocy społecznej i projektów, które są w niej realizowane, przyczyniać się do wzrostu skuteczności działań i odpowiedzialności osób, które te działania realizują.

Ocena realizacji strategii jest procesem wymagającym udziału społecznego, a przede wszystkim współdziałania podmiotów i uczestników strategicznego zarządzania polityką społeczną regionu. Każdy kierunek działania wymaga monitorowania. Wymóg monitorowania wynika również z przepisów regulujących finansowanie przedsięwzięć z funduszy strukturalnych UE. Obowiązek monitorowania poszczególnych zadań, których realizacja na poziomie lokalnego samorządu wynika z obecnie obowiązujących celów i kierunków działania spoczywa na jednostce realizującej dane zadanie.

Misja zawarta w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Gryfickim sformułowana jest na tak ogólnym poziomie, że bezpośrednia ocena stopnia jej realizacji nie jest możliwa, dlatego należy oceniać stopień realizacji kierunków działania. Mają one na tyle konkretny charakter i są powiązane bezpośrednio z celami i istniejącymi programami, że można stosować bardziej wyspecjalizowane wskaźniki. W charakterystyce każdego z kierunków działania zawarto propozycje wskaźników produktów oraz rezultatów. Zestaw wskaźników dla celów monitorowania zawiera poniższa tabela. Ich coroczne obliczenie rozpoczynając od roku bazowego 2017 r. (stan 31 grudnia – dane będą dostępne w I kwartale 2018 r.) umożliwi dokonywanie monitorowania i oceny realizacji *Strategii*. PCPR w Gryficach i instytucje zewnętrzne odpowiedzialne za poszczególne zadania dokonywać będą bieżącej i okresowej (corocznej) kontroli realizacji *Strategii*. Efektem kontroli może być konieczność zmodyfikowania (zmian) *Strategii*.

Źródłami pozyskiwania danych do oceny realizacji *Strategii* mogą być:

Źródła pierwotne:

- Ankiety monitorujące – w formie drukowanej i/lub z wykorzystaniem Internetu – za pośrednictwem PCPR w Gryficach,
- cykliczne, coroczne spotkania grup eksperckich oraz innych podmiotów działających w obszarze pomocy społecznej organizowane przez powiat gryficki – wchodzących w skład Zespołu ds. monitorowania i oceny realizacji *Strategii* powołanego przez Starostę Powiatu,
- inne.

Źródła wtórne:

- raporty z badań zjawisk społecznych i opinii publicznych dokonywanych przez inne jednostki badawcze i ośrodki badań społecznych,
- statystyki, w tym Urzędu Statystycznego oraz innych jednostek i instytucji,
- informacje medialne oraz raporty, biuletyny, sprawozdania z działalności i in. pochodzące od środowisk zajmujących się problematyką społeczną i działaniami na rzecz integracji.
- inne.

Wybór źródeł informacji do oceny realizacji *Strategii* będzie każdorazowo weryfikowany, zgodnie z przyjętymi wskaźnikami.

Do monitorowania strategii, systematycznej oceny realizowanych zadań strategicznych oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych Starosta może powołać Zespół ds. monitorowania i oceny realizacji strategii, w skład którego wchodzi przedstawiciele samorządu powiatowego, samorządów gminnych, instytucji i organizacji pozarządowych włącznie do realizacji strategii. W swoich pracach Zespół wykorzystuje informacje zebrane przy pomocy ankiet monitorujących i innych źródeł pozyskiwania danych.

Ustawa o pomocy społecznej wymienia koordynatora realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych. Zadanie to nałożone jest na powiatowe centrum pomocy rodzinie. Tak więc, za koordynację realizacji *Strategii rozwiązywania problemów społecznych w powiecie gryfickim na lata 2017-2025* odpowiedzialne jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach. Każdego roku **do 31 marca** Dyrektor PCPR składa Staroście i Radzie Powiatu sprawozdanie z realizacji strategii za rok poprzedni, wraz ze sprawozdaniem z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach.

Projekt *Strategii* opracowano we współpracy z firmą „BEMAR” Beata Maruszewska, ul. J. Posmykiewicza 20, 76-200 Słupsk, na zlecenie PCPR w Gryficach.

Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach składa podziękowania tym wszystkim, którzy przyczynili się do identyfikacji problemów społecznych w powiecie gryfickim i byli konsultantami ostatecznego kształtu Strategii.

13.1. Tabela 84. Wskaźniki monitoringu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Gryfickim

Nr ker. Dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
1.	Priorytet 1. Edukacja		
1.1.	Cel 1.1 . Podejmowanie działań w kierunku wzmocnienia struktur oświaty w zakresie działań profilaktycznych i edukacyjnych.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
1.1.1.	Dostosowanie infrastruktury szkolnej dla realizacji zadań z zakresu profilaktyki zdrowotnej.	<ul style="list-style-type: none"> liczba projektów z zakresu dostosowywania infrastruktury szkolnej w celu realizacji zadań profilaktyki zdrowotnej 	<ul style="list-style-type: none"> liczba dzieci i młodzieży szkolnej objętych profilaktyką zdrowotną w ciągu roku
1.1.2.	Dostosowanie istniejącej bazy edukacyjnej do potrzeb uczniów niepełnosprawnych.	<ul style="list-style-type: none"> liczba zajęć pozalekcyjnych na terenie powiatu prowadzących przez placówki oświatowe 	<ul style="list-style-type: none"> liczba uczniów korzystających z oferty zajęć pozalekcyjnych w placówkach oświatowych na terenie poszczególnych gmin powiatu gryfickiego.
1.2.	Cel 1.2. Działać na rzecz tworzenia programów dla wzrostu oferty edukacyjnej dla wszystkich mieszkańców powiatu.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
1.2.1.	Rozwój oferty kształcenia na wszystkich poziomach edukacji.	<ul style="list-style-type: none"> liczba projektów z zakresu utworzenia szerokiej oferty kształcenia na wszystkich poziomach edukacji 	<ul style="list-style-type: none"> liczba placówek oświatowych na terenie powiatu w których nastąpiła zmiana oferty kształcenia do rzeczywistych potrzeb rynku.
1.2.2.	Podnoszenie oferty edukacyjnej dla dorosłych na wszystkich poziomach edukacji obejmujących różne grupy wiekowe i zawodowe.	<ul style="list-style-type: none"> liczba programów i projektów oferujących różne formy edukacji pozaszkolnej dla dorosłych 	<ul style="list-style-type: none"> liczba osób w wieku poprodukcyjnym, korzystających z oferty różnych form edukacji pozaszkolnej
1.3.	Cel 1.3. Tworzenie warunków na rzecz podnoszenia świadomości społecznej wśród mieszkańców powiatu, w tym rozwijanie świadomości zagrożeń.		

	KIERUNKI DZIAŁANIA		
1.3.1.	Zorganizowanie systemu edukacji nauczycieli i wychowawców z zakresu problematyki społecznej.	<ul style="list-style-type: none"> liczba przeprowadzonych na terenie gminy cyklicznych szkoleń nauczycieli i wychowawców z zakresu problematyki społecznej 	<ul style="list-style-type: none"> liczba nauczycieli i wychowawców biorących udział w cyklicznych szkoleniach z zakresu problematyki społecznej
1.4.	Cel 1.4. Działać w celu wspierania osób bezrobotnych w efektywnym nabywaniu umiejętności poszukiwania pracy.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
1.4.1.	Współpraca z PUP w zakresie organizacji szkoleń z zakresu przekwalifikacji zawodowej na terenie powiatu gryfickiego w zgodzie z istniejącym zapotrzebowaniem lokalnego rynku pracy.	<ul style="list-style-type: none"> liczba szkoleń zorganizowanych we współpracy z PUP w ramach przekwalifikowania zawodowego osób bezrobotnych w zgodzie z istniejącym zapotrzebowaniem lokalnego rynku pracy 	<ul style="list-style-type: none"> liczba osób bezrobotnych o niskich kwalifikacjach, które objęte zostały szkoleniami przekwalifikującymi
1.4.2.	Wyzwalanie inicjatywy w poszukiwaniu pracy oraz promowanie indywidualnych sukcesów.	<ul style="list-style-type: none"> liczba projektów realizowanych na terenie powiatu gryfickiego promujących indywidualne sukcesy wyzwalające inicjatywy w poszukiwaniu pracy 	<ul style="list-style-type: none"> liczba osób dotychczas bezrobotnych, podejmujących pracę zawodową lub zakładających własną działalność gospodarczą
1.4.3.	Promocja samozatrudnienia wśród mieszkańców we współpracy z PUP i organizacjami otoczenia biznesu.	<ul style="list-style-type: none"> liczba projektów promujących ideę samozatrudnienia i wsparcie przy zakładaniu samodzielnej działalności gospodarczej 	<ul style="list-style-type: none"> liczba osób, które podjęły działalność gospodarczą w ramach samozatrudnienia
2.	PRIORYTET 2. Problemy Społeczne		
2.1.	Cel. 2.1 Działać na rzecz utworzenia skutecznego systemu pomocy osobom niepełnosprawnym.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
2.1.1.	Aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.	<ul style="list-style-type: none"> utworzenie systemu aktywizacji społecznej osób niepełnosprawnych, utworzenie systemu aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> liczba osób niepełnosprawnych objętych systemem aktywizacji społecznej, liczba osób niepełnosprawnych objętych systemem aktywizacji zawodowej
2.1.2.	Likwidacja barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się wynikających z indywidualnych potrzeb osób niepełnosprawnych.	<ul style="list-style-type: none"> liczba utworzonych projektów z zakresu likwidacji barier architektonicznych, technicznych 	<ul style="list-style-type: none"> liczba zlikwidowanych barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się

		i w komunikowaniu się wynikających z indywidualnych potrzeb osób niepełnosprawnych zatrudniania osób niepełnosprawnych	wynikających z indywidualnych potrzeb osób niepełnosprawnych
2.1.3.	Współpraca z PUP w zakresie promocji i informacji dotyczących istniejących warunków zatrudniania osób niepełnosprawnych.	<ul style="list-style-type: none"> liczba zorganizowanych przy współpracy z PUP kampanii promocyjno-informacyjnych dotyczących warunków zatrudniania osób niepełnosprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> liczba osób niepełnosprawnych, które znalazły zatrudnienie dzięki organizowanym we współpracy z PUP kampaniom promocyjno-informacyjnym w skali roku
2.1.4.	Stworzenie osobom niepełnosprawnym warunków do samodzielnego życia w rodzinie i środowisku lokalnym.	<ul style="list-style-type: none"> liczba projektów zrealizowanych na terenie powiatu gryfickiego, których celem było stworzenie warunków do samodzielnego życia w rodzinie i środowisku lokalnym osobom niepełnosprawnym 	<ul style="list-style-type: none"> liczba osób niepełnosprawnych, którzy uzyskali zdolność do samodzielnego życia w rodzinie i środowisku lokalnym w skutek realizacji programów specjalnie w tym celu przygotowanych
2.1.5.	Tworzenie i wdrożenie innowacyjnych projektów integrujących niepełnosprawne dzieci i osoby dorosłe ze społecznością lokalną.	<ul style="list-style-type: none"> liczba nowo utworzonych innowacyjnych projektów integracji niepełnosprawnych dzieci i osób dorosłych w społeczności lokalnej 	<ul style="list-style-type: none"> liczba wdrożonych innowacyjnych projektów integracji niepełnosprawnych dzieci i osób dorosłych w społeczności lokalnej w ciągu roku
2.1.6.	Promocja osób niepełnosprawnych wśród pracodawców i przedsiębiorców	<ul style="list-style-type: none"> liczba przeprowadzonych kampanii promocyjno-informacyjnych wśród pracodawców i przedsiębiorców dotyczących osób niepełnosprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób niepełnosprawnych zatrudnianych każdego roku w powiecie gryfickim.
2.2.	Cel 2.2. Działać w kierunku przeciwdziałania uzależnieniom.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		

2.2.1.	Działalność profilaktyczna wśród dzieci i młodzieży.	<ul style="list-style-type: none"> • liczba projektów z zakresu działalności profilaktycznej opartej o szeroko pojętą edukację na poziomie szkoły podstawowej i gimnazjum 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba dzieci i młodzieży szkolnej objętych działalnością profilaktyczną – edukacją szkolną na temat skutecznej walki z uzależnieniami
2.2.2.	Realizacja Gminnych Programów Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień na lata 2017 i dalsze przez poszczególne samorządy powiatu gryfickiego.	<ul style="list-style-type: none"> • liczba projektów mających na celu przeciwdziałanie chorobie alkoholowej zgodnych z Realizacją Gminnych Programów Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień na lata 2017 i dalsze. 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób objętych programem przeciwdziałania chorobie alkoholowej
2.3	Cel 2.3. Tworzyć warunki w celu podnoszenia bezpieczeństwa publicznego na terenie powiatu gryfickiego.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
2.3.1.	Rozpoznanie źródeł zjawisk patologicznych wraz ze stałym monitoringiem środowisk patologicznych.	<ul style="list-style-type: none"> • liczba utworzonych programów z zakresu identyfikacji źródeł zjawisk patologicznych • liczba projektów monitorujących środowiska patologiczne • liczba wywiadów środowiskowych ukierunkowanych na identyfikację środowisk patologicznych 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba zidentyfikowanych źródeł zjawisk patologicznych • liczba zidentyfikowanych środowisk patologicznych i ich problemów • liczba osób wywodzących się ze środowisk patologicznych objętych pomocą
2.3.2.	Stworzenie i wdrożenie sprawnego systemu współpracy instytucji publicznych z organizacjami pozarządowymi w zakresie tworzenia programów profilaktycznych dla środowisk zagrożonych.	<ul style="list-style-type: none"> • utworzenie systemu współpracy instytucji publicznych z organizacjami pozarządowymi w zakresie tworzenia programów profilaktycznych dla środowisk zagrożonych 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba beneficjentów pomocy społecznej pochodzących ze środowisk zagrożonych, objętych programami profilaktycznymi tworzonymi we współpracy instytucji publicznych z organizacjami pozarządowymi
2.4.	Cel 2.4. Pomoc osobom zagrożonym ubóstwem.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
2.4.1	Niwelowanie patologii w rodzinie będącej jedną z bezpośrednich przyczyn ubóstwa.	<ul style="list-style-type: none"> • liczba przeprowadzonych projektów z zakresu niwelowania patologii w rodzinie będącej bezpośrednią przyczyną ubóstwa 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba rodzin objętych procesem niwelowania patologii

2.5.	Cel 2.5. Stworzyć warunki do sprawnego udzielania pomocy społecznej osobom starszym wiekiem.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
2.5.1.	Stworzenie osobom starszym wiekiem warunków do samodzielnego życia w rodzinie i środowisku lokalnym.	<ul style="list-style-type: none"> liczba projektów zrealizowanych na terenie powiatu gryfickiego, których celem było stworzenie osobom starszym warunków do samodzielnego funkcjonowania w rodzinie i środowisku lokalnym 	<ul style="list-style-type: none"> liczba osób starszych, którzy uzyskali zdolność do samodzielnego funkcjonowania w rodzinie i środowisku lokalnym w skutek realizacji programów specjalnie w tym celu przygotowanych w ciągu roku
2.6.	Cel 2.6. Wsparcie rodzin niewydolnych w sprawach opiekuńczo -wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
2.6.1.	Prowadzenie poradnictwa psychologicznego, prawnego i pracy socjalnej z rodzinami.	<ul style="list-style-type: none"> liczba projektów zrealizowanych na terenie powiatu gryfickiego, których celem było prowadzenie poradnictwa psychologicznego, prawnego i pracy socjalnej z rodzinami. 	<ul style="list-style-type: none"> liczba osób / rodzin uczestniczących w projektach których celem było prowadzenie poradnictwa psychologicznego, prawnego i pracy socjalnej z rodzinami.
2.6.2.	Realizowanie programów osłonowych.	<ul style="list-style-type: none"> liczba projektów zrealizowanych na terenie powiatu gryfickiego, których celem było realizowanie programów osłonowych w ramach wsparcia rodzin niewydolnych w sprawach opiekuńczo - wychowawczych. 	<ul style="list-style-type: none"> liczba osób / rodzin uczestniczących w projektach których celem było realizowanie programów osłonowych w ramach wsparcia rodzin niewydolnych w sprawach opiekuńczo - wychowawczych.
2.7.	Cel 2.7. Zapewnienie dzieciom miejsc w pieczy zastępczej.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
2.7.1.	Rozwój systemu pieczy zastępczej ze szczególnym ukierunkowaniem na formy rodzinnej pieczy zastępczej.	<ul style="list-style-type: none"> ilość nowopowstałych w okresie rozliczeniowym rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych. 	<ul style="list-style-type: none"> ilość dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka i rodzinach pomocowych.

2.7.2.	Realizacja Powiatowego Programu Dotyczącego Rozwoju Pieczy Zastępczej.	<ul style="list-style-type: none"> • liczba projektów zrealizowanych na terenie powiatu gryfickiego w ramach Powiatowego Programu Dotyczącego Rozwoju Pieczy Zastępczej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ilość beneficjentów objętych projektami zrealizowanymi na terenie powiatu gryfickiego w ramach Powiatowego Programu Dotyczącego Rozwoju Pieczy Zastępczej.
2.8.	Cel.2.8. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
2.8.1.	Realizowanie wobec osób stosujących przemoc w rodzinie programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych zmierzających do zaprzestania przemocy w rodzinie.	<ul style="list-style-type: none"> • liczba projektów zrealizowanych na terenie powiatu gryfickiego , których celem było realizowanie wobec osób stosujących przemoc w rodzinie programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych zmierzających do zaprzestania przemocy w rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> • Ilość beneficjentów objętych projektami zrealizowanymi na terenie powiatu gryfickiego których celem było realizowanie wobec osób stosujących przemoc w rodzinie programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych zmierzających do zaprzestania przemocy w rodzinie
2.9.	Cel 2.9. . Działać w kierunku pozyskania pozabudżetowych środków finansowych na realizację zadań z zakresu polityki społecznej powiatu gryfickiego.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
2.9.1.	Tworzenie i realizacja projektów współfinansowanych ze środków U.E.	<ul style="list-style-type: none"> • liczba utworzonych projektów pomocy społecznej kwalifikujących się do dofinansowania ze środków U.E 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba zrealizowanych projektów pomocy społecznej współfinansowanych ze środków U.E. • wartość (w PLN) środków pozyskanych na realizację zadań pomocy społecznej
3.	PRIORYTET 3: Społeczność lokalna.		
3.1.	Cel 3.1. Współpraca z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w zakresie polityki społecznej		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		

3.1.1.	Wypracowanie metod współpracy Powiatu z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w celu poprawy warunków socjalnych.	<ul style="list-style-type: none"> • liczba aktywnie działających organizacji współpracujących z Powiatem na rzecz reintegracji społecznej 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba beneficjentów pomocy społecznej objętych programami pomocy organizowanej w ramach współpracy Powiatu z organizacjami pozarządowymi
3.1.2.	Rozwijanie różnych form wolontariatu wspomagającego realizowanie zadań pomocy społecznej.	<ul style="list-style-type: none"> • liczba zidentyfikowanych obszarów pomocy społecznej zdolnych do przyjęcia wolontariatu • liczba zorganizowanych na terenie powiatu gryfickiego szkoleń tematycznych dla wolontariuszy 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba wolontariuszy pracujących dla sektora publicznego i pozarządowego realizujących politykę społeczną na terenie całego powiatu gryfickiego
3.2.	Cel 3.2. Inspirowanie i wspieranie działań przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu osób starszych i niepełnosprawnych.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
3.2.1.	Edukacja społeczna w zakresie potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych.	<ul style="list-style-type: none"> • liczba projektów edukujących społeczności lokalne w zakresie wspierania osób starszych i niepełnosprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba inicjatyw obywatelskich powstałych na terenie miasta podnoszących jakość i komfort życia osób starszych i niepełnosprawnych
3.2.2.	Działania w kierunku reintegracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym zwłaszcza młodzieży trudnej	<ul style="list-style-type: none"> • liczba projektów z zakresu reintegracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym zwłaszcza młodzieży trudnej 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, korzystająca z projektów reintegracji
3.2.3.	Działanie na rzecz integracji osób niepełnosprawnych i starszych z otoczeniem aktywnym społecznie i gospodarczo.	<ul style="list-style-type: none"> • liczba projektów zrealizowanych na terenie powiatu gryfickiego, których celem było zintegrowanie osób niepełnosprawnych i starszych z otoczeniem aktywnym społecznie i gospodarczo 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób niepełnosprawnych i starszych uczestniczących w programach mających na celu ich integrację ze środowiskiem aktywnym zawodowo
4.	PRIORYTET 4: <i>Infrastruktura.</i>		
4.1.	Cel 4.1 Rozwijanie kompleksowej pomocy na rzecz osób i rodzin znajdujących się w sytuacji kryzysowej.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		

4.1.1.	Realizowanie zadań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów osób uzależnionych oraz przemocy domowej.	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba punktów konsultacyjnych, punktów interwencji kryzysowej • liczba zatrudnionych specjalistów 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba beneficjentów pomocy społecznej korzystających z usług specjalistów (psycholog, terapia rodzinna, prawnik, terapeutów)
4.1.2.	Wspieranie i udzielanie pomocy samorządowi lokalnemu w realizacji zadań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów osób uzależnionych oraz przemocy domowej.	<ul style="list-style-type: none"> • liczba projektów organizowanych na szczeblu gminy, których celem jest udzielanie pomocy merytorycznej samorządowi lokalnemu w zakresie realizacji lokalnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przemocy domowej 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba pracowników samorządowych szczebla gminnego przeszkolonych w zakresie skutecznej realizacji programów profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przemocy domowej. • liczba wspartych programów samorządowych przez instytucje zewnętrzne, których celem były zadania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnionych
4.2.	Cel 4.2. Tworzyć warunki na rzecz rozwoju zaplecza sportowego i rehabilitacyjnego.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
4.2.1.	Modernizacja istniejących placówek oświatowych, sportowych, rekreacyjnych dla potrzeb ogółu mieszkańców, w tym osób niepełnosprawnych.	<ul style="list-style-type: none"> • liczba zmodernizowanych placówek oświatowych, sportowych, rekreacyjnych dla potrzeb ogółu mieszkańców, w tym osób niepełnosprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób korzystających ze zmodernizowanych placówek oświatowych, sportowych, rekreacyjnych dostępnych dla ogółu mieszkańców, w tym osób niepełnosprawnych
4.2.	Zwiększyć dostępność zaplecza rehabilitacyjnego dla mieszkańców powiatu gryfickiego.	<ul style="list-style-type: none"> • -powierzchnia w m² dostępnego zaplecza rehabilitacyjnego 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób, beneficjentów pomocy społecznej korzystających z istniejącego zaplecza rehabilitacyjnego
4.3.	Cel. 4.3. Działania w kierunku tworzenia bazy mieszkalnictwa socjalnego		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
4.3.1.	Budowa mieszkań komunalnych w oparciu o dostępne pozabudżetowe środki finansowe w porozumieniu z partnerem prywatnym.	<ul style="list-style-type: none"> • liczba uwolnionych mieszkań socjalnych na terenie gminy dla osób potrzebujących w oparciu budowę mieszkań komunalnych i dostępne pozabudżetowe środki finansowe w 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba beneficjentów pomocy społecznej korzystających z nowo utworzonych mieszkań socjalnych i komunalnych na terenie gminy

		porozumieniu z partnerem prywatnym	
--	--	---------------------------------------	--

14. WYKAZ TABEL, WYKRESÓW I RYSUNKÓW

WYKAZ RYSUNKÓW:

Rysunek 1. Mapa powiatu gryfickiego z podziałem na gminy	29
Rysunek 2. Stopa bezrobocia w powiatach województwa zachodniopomorskiego wg stanu na 31.12.2015 r.	37

WYKAZ TABEL:

Tabela 1. Dokumenty Unii Europejskiej dotyczące polityki społecznej	9
Tabela 2. Najważniejsze akty prawne odnoszące się do polityki społecznej – obecnie obowiązujące w Polsce	10
Tabela 3. Ważniejsze dokumenty strategiczne obowiązujące w Województwie Zachodniopomorskim	20
Tabela 4. Ważniejsze dokumenty strategiczne obowiązujące w powiecie gryfickim dotyczące obszaru rozwiązywania problemów społecznych.....	25
Tabela 5. Struktura użytkowania gruntów na terenie powiatu gryfickiego wg stanu na 31.12.2015 r.	30
Tabela 6. Przekrój statystyczny gmin w powiecie gryficim wg stanu na 31.12.2015 r.	31
Tabela 7. Liczba ludności w powiecie gryfickim w latach 2010-2015	31
Tabela 8. Podstawowe dane demograficzne powiatu gryfickiego - stan na 31.12.2015 r.	31
Tabela 9. Ruch naturalny ludności w powiecie gryfickim w latach 2010-2015	35
Tabela 10. Stopy bezrobocia w powiecie gryfickim w odniesieniu do kraju, województwa zachodniopomorskiego, powiatu kołobrzeskiego oraz powiatu kamieńskiego w latach 2012-2015 ..	36
Tabela 11. Liczba bezrobotnych w gminach powiatu gryfickiego.....	38
Tabela 12. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w powiecie gryfickim na podstawie danych z OPS-ów w latach 2012-2015.....	39
Tabela 13. Bezrobotni w powiecie gryfickim w latach 2012-2015	40
Tabela 14. Struktura bezrobotnych wg wykształcenia w powiecie gryfickim w latach 2012-2015.....	42
Tabela 15. Wybrana statystyka dot. wsparcia dla osób bezrobotnych z terenu powiatu gryfickiego ..	43
Tabela 16. Liczba osób długotrwale bezrobotnych otrzymujących pomoc socjalną.....	43

Tabela 17. Liczba osób niepełnosprawnych według ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy w Gryficach	46
Tabela 18. Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych z terenu powiatu gryfickiego	48
Tabela 19. Podmioty gospodarcze wg sektorów własnościowych w powiecie gryfickim w latach 2012-2015	49
Tabela 20. Podmioty gospodarcze wg form własności w powiecie gryfickim wg stanu na 31.12.2015 r.	49
Tabela 21. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON wg klas wielkości w 2015 r.	50
Tabela 22. Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON, prowadzących działalność gospodarczą wg branż w latach 2012-2015 na terenie powiatu gryfickiego.....	51
Tabela 23. Dochody i wydatki ogólne budżetu powiatu gryfickiego na 1 mieszkańca w latach 2013-2015 na tle województwa zachodniopomorskiego	52
Tabela 24. Wychowanie przedszkolne w powiecie gryfickim wg stanu na 31.12.2015 r.	55
Tabela 25. Szkolnictwo podstawowe dla dzieci i młodzieży w roku szkolnym 2015/2016 w powiecie gryfickim	56
Tabela 26. Szkolnictwo gimnazjalne dla dzieci i młodzieży w roku szkolnym 2015/2016 w powiecie gryfickim.....	56
Tabela 27. Szkolnictwo ponadgimnazjalne i policealne w roku szkolnym 2015/2016	57
Tabela 28. Orzeczenia wydane przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Gryficach w latach 2012-2015 w podziale na rodzaj orzeczenia	58
Tabela 29. Ogólna statystyka systemu ochrony zdrowia w powiecie gryfickim w latach 2014-2015 ...	59
Tabela 30. Liczba osób zatrudnionych w jednostkach pomocy społecznej powiatu gryfickiego w latach 2012 – 2015	62
Tabela 31. Liczba zatrudnionych specjalistów (łącznie w ośrodkach pomocy społecznej w gminach powiatu gryfickiego i w PCPR w Gryficach)	63
Tabela 32. Wykaz jednostek współpracujących z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach.....	63
Tabela 33. Wybrane dane statystyczne dot. domów pomocy społecznej w powiecie gryfickim.....	65
Tabela 34. Działania na rzecz tworzenia placówek wsparcia dziennego dla osób niepełnosprawnych, szczególnie dla osób z zaburzeniami psychicznymi	66
Tabela 35. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej do ogółu ludności w powiecie gryfickim i województwie zachodniopomorskim w latach 2012-2015	66

Tabela 36. Udział (%) osób korzystających z pomocy społecznej w powiecie gryfickim w latach 2010-2015 w ludności ogółem	67
Tabela 37. Przyczyny przyznawania świadczeń z pomocy społecznej (liczba rodzin) w powiecie gryfickim w latach 2012-2015 (łącznie OPS i PCPR)	67
Tabela 38. Liczba rodzin i osób w rodzinach, które skorzystały z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w powiecie gryfickim w latach 2012-2015	70
Tabela 39. Liczba rodzinnych form pieczy zastępczej w powiecie gryfickim w latach 2012 – 2015 ...	71
Tabela 40. Liczba dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie gryfickim w latach 2012-2015 ...	72
Tabela 41. Placówka opiekuńczo – wychowawcza „Dom dla Dzieci” w Gryficach	73
Tabela 42. Formy pomocy dla wychowanków placówek opiekuńczo - wychowawczych oraz koszt udzielonych świadczeń w latach 2012 – 2015 r.	74
Tabela 43. Formy pomocy dla wychowanków rodzin zastępczych oraz koszt udzielonych świadczeń w latach 2012 – 2015 r.	74
Tabela 44. Liczba dzieci, które powróciły z rodzin zastępczych do swoich rodzin naturalnych w latach 2012-2015	75
Tabela 45. Liczba punktów konsultacyjnych dla rodzin z problemami na terenie powiatu gryfickiego	78
Tabela 46. Liczba osób objętych specjalistycznymi oddziaływaniami na terenie powiatu gryfickiego w latach 2012-2015.....	79
Tabela 47. Liczba interwencji domowych związanych z przemocą w rodzinie na terenie powiatu gryfickiego w latach 2012-2015	79
Tabela 48. Liczba pokrzywdzonych osób w wyniku przemocy w rodzinie (dane na podstawie procedury „Niebieskiej Karty”)	80
Tabela 49. Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie (dane na podstawie procedury „Niebieskiej Karty”)	81
Tabela 50. Liczba postępowań przygotowawczych dotyczących przemocy w rodzinie wszczętych i zakończonych (z art. 207 kk)	81
Tabela 51. Rodziny dotknięte problemem przemocy w rodzinie na terenie powiatu gryfickiego w latach 2012-2015 (łącznie PCPR i OPS).....	82
Tabela 52. Liczba uczestników programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy z terenu powiatu gryfickiego w latach 2011-2015	82
Tabela 53. Stosunek osób niepełnosprawnych z powiatu gryfickiego do ogółu mieszkańców powiatu w 2011 roku	86

Tabela 54. Liczba rodzin i osób w rodzinach, które skorzystały z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności na terenie powiatu gryfickiego w latach 2012-2015	87
Tabela 55. Liczba przyjętych wniosków o ustalenie niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności oraz wydanych orzeczeń w latach 2012-2015 przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Gryficach	87
Tabela 56. Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności oraz o stopniu niepełnosprawności.....	89
Tabela 57. Liczba osób niepełnosprawnych orzekanych przez PZON w Gryficach z podziałem na wykształcenie oraz zatrudnienie lub jego brak	89
Tabela 58. Liczba wydanych orzeczeń przez Zespół Orzekający Poradni Psychologiczno Pedagogicznej w Gryficach w latach szkolnych 2012/2013 – 2015/2016 w podziale na rodzaj niepełnosprawności	90
Tabela 59. Udzielone dofinansowanie ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób niepełnosprawnych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach w latach 2012 – 2015 w ramach aktywizacji społecznej	91
Tabela 60. Dofinansowanie przyznane w ramach pilotażowego programu „Aktywny Samorząd” w 2012 roku	92
Tabela 61. Dofinansowanie przyznane w ramach pilotażowego programu „Aktywny Samorząd” w latach 2013-2015 roku	93
Tabela 62. Wspieranie i współpraca z organizacjami pozarządowymi, kościołami, wolontariuszami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych	94
Tabela 63. Wykaz instytucji i organizacji działających w powiecie gryfickim na rzecz osób niepełnosprawnych	94
Tabela 64. Liczba rodzin i osób w rodzinach, które skorzystały z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na terenie powiatu gryfickiego na podstawie danych z OPS-ów w latach 2012-2015	98
Tabela 65. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezdomności na terenie powiatu gryfickiego na podstawie danych z OPS-ów w latach 2012-2015	100
Tabela 66. Osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu w powiecie gryfickim na podstawie danych z OPS-ów w latach 2012-2015	101
Tabela 67. Liczba rodzin i osób w rodzinach, które skorzystały z pomocy społecznej z powodu narkomanii w powiecie gryfickim na podstawie danych z OPS-ów w latach 2012-2015	103
Tabela 68. Osoby starsze wśród mieszkańców powiatu gryfickiego	104
Tabela 69. Liczba osób, którym zapewniono usługi opiekuńcze na terenie powiatu gryfickiego	106
Tabela 70. Liczba rodzin i osób w rodzinach, które skorzystały z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w powiecie gryfickim w latach 2012-2015 ..	107

Tabela 71. Działania sektora pozarządowego w systemie opieki na terenie powiatu gryfickiego w latach 2012-2015.....	109
Tabela 72. Popętnione przestępstwa wg rodzaju wraz ze wskaźnikiem ich wykrywalności w latach 2012 – 2015 na terenie powiatu gryfickiego.....	112
Tabela 73. Dane dotyczące ruchu drogowego w powiecie gryfickim w latach 2012-2015	113
Tabela 74. Działania domów kultury na terenie powiatu gryfickiego	114
Tabela 75. Działalność domów, ośrodków kultury, klubów i świetlic na terenie powiatu gryfickiego w latach 2012 - 2015	115
Tabela 76. Analiza SWOT – obszar edukacja.....	130
Tabela 77. Analiza SWOT – obszar problemy społeczne.....	131
Tabela 78. Analiza SWOT – obszar społeczność lokalna	132
Tabela 79. Analiza SWOT – obszar infrastruktura.....	133
Tabela 80. Priorytet EDUKACJA – cele szczegółowe i kierunki działania	141
Tabela 81. Priorytet PROBLEMY SPOŁECZNE – cele szczegółowe i kierunki działania	144
Tabela 82. Priorytet SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA – cele szczegółowe i kierunki działania.....	151
Tabela 83. Priorytet INFRASTRUKTURA – cele szczegółowe i kierunki działania.....	153
Tabela 84. Wskaźniki monitoringu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Gryfickim	167

WYKAZ WYKRESÓW:

Wykres 1. Struktura procentowa gruntów w powiecie gryfickim wg stanu na 31.12.2015 r.....	30
Wykres 2. Struktura procentowa ludności wg płci w powiecie gryfickim w latach 2010-2015.....	32
Wykres 3. Struktura ludności wg ekonomicznych grup wiekowych w powiecie gryfickim w latach 2010-2015.....	33
Wykres 4. Migracje ludności na pobyt stały i przyrost naturalny w powiecie gryfickim w latach 2010-2015.....	34
Wykres 5. Stopy bezrobocia w powiecie gryfickim w odniesieniu do kraju, województwa zachodniopomorskiego, powiatu kołobrzeskiego oraz powiatu kamieńskiego w latach 2012-2015 ..	36
Wykres 6. Udział bezrobotnych poszczególnych gmin w całkowitej liczbie bezrobotnych w powiecie gryfickim	38

Wykres 7. Struktura bezrobotnych wg wykształcenia w powiecie gryfickim w latach 2012-2015	42
Wykres 8. Niepełnosprawni zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy w Gryficach w latach 2012-2015 z terenu powiatu gryfickiego	45
Wykres 9. Podmioty gospodarki narodowej wg klas wielkości w 2015 r.	50
Wykres 10. Struktura firm w powiecie gryfickim ze względu na rodzaj działalności według PKD 2007 w 2015 roku	51
Wykres 11. Dochody i wydatki ogólne budżetu powiatu gryfickiego na 1 mieszkańca w latach 2013-2015.....	52
Wykres 12. Wydatki powiatu na realizację zadań publicznych w 2014 r. (w %).....	52
Wykres 13. Wydatki budżetu powiatu na realizację pomocy społecznej w latach 2012-2015 r.....	53
Wykres 14. Liczba udzielonych porad podstawowej opieki zdrowotnej w latach 2010-2015 w powiecie gryfickim	60
Wykres 15. Przyczyny przyznawania świadczeń z pomocy społecznej (liczba rodzin) w powiecie gryfickim w latach 2012-2015	68
Wykres 16. Liczba dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie gryfickim w latach 2012-2015.....	72
Wykres 17. Liczba przyjętych zgłoszeń dotyczących przemocy przez ośrodki pomocy społecznej oraz spraw skierowanych do sądu przez ośrodki pomocy społecznej z powiatu gryfickiego w latach 2012-2015.....	77
Wykres 18. Struktura osób niepełnosprawnych w powiecie gryfickim w podziale na ekonomiczne grupy wiekowe (wg danych Narodowego Spisu Powszechnego Ludności w 2011 r.)	86
Wykres 19. Liczba przyjętych wniosków w Powiatowym Zespole do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Gryficach w latach 2012 – 2015	88
Wykres 20. Liczba wydanych orzeczeń w Powiatowym Zespole do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Gryficach w latach 2012 – 2015	88
Wykres 21. Struktura osób w wieku poprodukcyjnym w powiecie gryfickim	104
Wykres 22. Domy Pomocy Społecznej (jakość usług)	117
Wykres 23. Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodziców	118
Wykres 24. Stopa życia mieszkańców powiatu	118
Wykres 25. Pomoc społeczna	119
Wykres 26. Opieka zdrowotna	120

Wykres 27. Centrum Integracji Społecznej	121
Wykres 28. Mieszkania chronione	121
Wykres 29. Oceny przez ankietowanych wybranych elementów składających się na warunki życia mieszkańców szeroko rozumianego obszaru pomocy społecznej.....	122
Wykres 30. Opieka psychologiczna	122
Wykres 31. Poradnictwo psychologiczne, prawne i rodzinne.....	123
Wykres 32. System wsparcia osób niepełnosprawnych	123
Wykres 33. Organizowania różnych form przeciwdziałania przemocy w rodzinie	123
Wykres 34. Profilaktyka uzależnień skierowana do dzieci i młodzieży	124
Wykres 35. Funkcjonowanie ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi	124
Wykres 36. Natężenie podanych problemów w poszczególnych obszarach problemowych.....	125
Wykres 37. Bezrobocie	125
Wykres 38. Bieda/Ubóstwo.....	126
Wykres 39. Przystępczość młodocianych.....	126
Wykres 40. Przemoc w rodzinie	127
Wykres 41. Płeć ankietowanych.....	128